

కర్నాటక ప్రభుత్వం

సమాజ విజ్ఞానం
Social Science
భాగం – 1

తెలుగు మాధ్యమం

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

7

ఏడవ తరగతి
Seventh Standard

కర్నాటక పాఠ్య పుస్తక సంఘం (రి.)
6వ క్రాస్, మల్లేశ్వరం, బెంగళూరు – 560 003.

Preface

The Textbook Society, Karnataka, has been engaged in producing new textbooks according to the new syllabi which in turn are designed on NCF - 2005 since June 2010. Textbooks are prepared in 12 languages; seven of them serve as the media of instruction. From Standard 1 to 4 there is the EVS, mathematics and 5th to 10th there are three core subjects, namely, mathematics, science and social science.

NCF - 2005 has a number of special features and they are:

- connecting knowledge to life activities.
- learning to shift from rote methods.
- enriching the curriculum beyond textbooks.
- learning experiences for the construction of knowledge.
- making examinations flexible and integrating them with classroom experiences.
- caring concerns within the democratic policy of the country.
- making education relevant to the present and future needs.
- softening the subject boundaries-integrated knowledge and the joy of learning.
- the child is the constructor of knowledge.

The new books are produced based on three fundamental approaches namely, Constructive approach, Spiral approach and Integrated approach.

The learner is encouraged to think, engage in activities, master skills and competencies. The materials presented in these books are integrated with values. The new books are not examination oriented in their nature. On the other hand they help the learner in the all round development of his/her personality, thus help him/her become a healthy member of a healthy society and a productive citizen of this great country, India.

Mathematics is essential in the study of various subjects and in real life. NCF 2005 proposes moving away from complete calculations, construction of a framework of concepts, relate mathematics to real life experiences and cooperative learning. Many students have a maths

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

phobia and in order to help them overcome this phobia, jokes, puzzles, riddles, stories and games have been included in textbooks. Each concept is introduced through an activity or an interesting story at the primary level. The contributions of great Indian mathematicians are mentioned at appropriate places.

We live in an age of Science and Technology. During the past five decades man has achieved great things and realized his dreams and reached pinnacle of glory. He has produced everything to make life comfortable. In the same way he has given himself to pleasures and reached the stage in which he seems to have forgotten basic sciences. We hope that at least a good number of young learners take to science in higher studies and become leading scientists and contribute their share to the existing stock of knowledge in order to make life prosperous. Ample opportunity has been given to learners to think, read, discuss and learn on their own with very little help from teachers. Learning is expected to be activity centered with the learners doing experiments, assignments and projects.

7th standard Social Science Textbook has been prepared based on the prescribed syllabus. And all the features of NCF 2005 and KCF 2007 have been included in the Text Book. This new Text Book has given importance to enhance the creativity of students by including activities. Many projects are included to help students to gain knowledge. This Text Book has been written in such a way that students need not memorise historical dates and other information.

The Textbook Society expresses grateful thanks to the Chairpersons, Writers, Scrutinisers, Artists, Staff of DIETs and CTEs and the Members of the Editorial Board and Printers in helping the Textbook Society in producing these textbooks.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

Prof. G.S. Mudambadithaya
Co-ordinator
Curriculum Revision and Textbook Preparation
Karnataka Textbook Society®
Bengaluru, Karnataka.

Nagendra Kumar
Managing Director
Karnataka Textbook Society®
Bengaluru, Karnataka.

Chairperson's Note

'Yesterday, today and tomorrow are inseparable parts of the present' so says great Allamaprabhu. History flows like an invisible river. Now and then it shows itself in its mortal and sometimes in an infinite form. It may appear as individuals, happening or in the form of certain values. The entire social fabric of the world is split into factions such as religions, colour, gender, language, the rich, the poor and raise its ugly heads in different identities. People have begun creating history of their own through various forms of conflicting details. As a result of this tendency history is not allowed to grow in all its true realities. Being a part of history, man has been trying to create new branches of this great tree of history. On the other hand history is like a chain in which every link represents a generation and these generations go on adding to the existing ones. As a result of this, we have to recognize that history has become a complex discipline. Basically history is a continuum. We can master our competence to understand History only by constant and deep study.

History is as vast as Time. In this book we deal with the continents of Asia, Europe and America. We have yet to study the various features of Africa, South America and Australia. A lot of research works have been going on in different fields of human endeavor and it is a challenge at least to give a bird's-eye-view of the results of these research works in our textbooks. Though we follow the spiral approach, our course becomes highly scientific and intricate.

The VII syllabus deals with Asia and Europe. We have made an earnest effort to acquaint the learners with the details of special geographical features of these continents. Indian History has been dealt with in greater detail keeping in mind the latest research findings in various aspects of history. As the syllabus is vast, naturally the pages have become more. It was a problem for writers to decide the depth and extent of details of the materials to be presented in the book.

We faced another problem while designing the book. It was how to present the sensitive issues such as religions, castes and gender. Ours is a multifaceted society. The learners at this level are sensitive to such issues. Therefore we have made a sincere and an objective effort to help learners realize the learning objectives to the best of our ability.

We would like to share the following points with classroom teachers

- The VII textbook is a continuation of V and VI standard textbooks. Therefore teachers have to keep in mind the portions covered in classes V and VI
- Portion to be covered is indicated using icons at the beginning and end of each chapter. Information given in the boxes is not to be tested in the examination. Box items come under the 'going beyond the syllabus', part of the curricular.
- At the beginning of each chapter a list of competencies to be master by the studentsis given. It is for the guidance of teachers. They have to see that learners have to master the competencies.
- Teachers are expected to bring to the notice of the chief coordinator, the good points and deficiencies well in time so that deficiencies may be set right in the next edition of the textbook. We welcome such suggestions from parents as well.
- Our grateful thanks to all those who have helped us in preparing this textbook.

Dr. Aswathanarayana
Chairperson
Textbook Preparation Committee

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

Textbook Committee

Chairperson	:	***Dr. Aswathanarayana,*** Associate Professor, History Dept., Gnanabharathi Campus Bengaluru Universcity , Bengaluru 560056.
Members	:	***Sri M.N. Katti,*** Lecturer In Geography, Govt P.U. College, B.P.Vadiya Road, Basavanagudi, Bengaluru-560026 ***Sri N. Ningaraju,*** Lecturer, Govt P.U.College, Yalahanka, Bengaluru ***Sri Y. Ramakrishna Rao,*** Lecturer In Political Science, Govt. P.U.College, Ermalu Bada Post, Udupi Dist-574119 ***Sri S.B. Kadakoladavar,*** Asst. Teacher, Vidyaranya P.U. College,High School Section, Dharawad-1 ***Smt K.V. Shilpa,*** Asst. Teacher, Higher Primary School, Channaiahna Kote, Viraj Pet Taluq, Madikeri(D)
Artist	:	***Sri Taranath Kairangal,*** Drawing Teacher, Govt. High School, Manchikolnad, Bantwal Tq. D.K. Dist.
Scrutinizers	:	***Sri Raghavendra Prabhu M.,*** Associate Professor, History (Retd.), Dambel, Ashoknagar, Mangaluru. ***Sri K.R. Manjunath,*** Principal, M.E.S. P.U.College, T.T.M Layout,Bengaluru
Editorial Committee	:	***Dr. M.V.Srinivas,*** Professor of History (Retd.), H.Road, Rajarajeshwarinagar, Bengaluru. ***Dr. R.L.M. Patil,*** Professor of Political Science (Retd.). 1105 Poornaprajnanagar, Uttarahalli, Bengaluru. ***Dr. Eshwarappa,*** Head of Dept. of Geography, Bengaluru University, Bengaluru.
Telugu Translation Committee	:	***Sri G. Ravindra Reddy.,*** HM., Govt. Telugu H.P.S. OPH Road, Shivajinagar, Bengaluru. ***Sri B. Sreeramulu,*** A.M., Govt Telugu High School, Doddaballapur, Bengaluru Rural (Dist). ***Sri V. Chiranjeevi,*** A.M., Govt Telugu H.P.S. OPH Road, Shivajinagar, Bengaluru.
Chief Co-ordinator	:	***Prof. G.S. Mudambadithaya,*** Co-ordinator, Curriculum Revision and Textbook Preparation, Karnataka Textbook Society, Bengaluru.
Guidance	:	***Sri Nagendra Kumar*** Managing Director, Karnataka Textbook Society, Bengaluru. ***Smt C. Nagamani,*** Deputy Director, Karnataka Textbook Society, Bengaluru.
Programme Co-ordinator	:	***Smt S.N. Leelavathi,*** Senior Asst. Director, Karnataka Textbook Society, Bengaluru.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

Textbook Revision Committee

Chairman-in-Chief :

Prof. Baraguru Ramachandrappa

State Textbook Revision Committee, Karnataka Textbook Society, Bengaluru.

Chairperson :

Dr. T.R. Chandrashekar

Consultant, 4th Finance Commission, 3rd Floor,
Kaneuja Bhavan, Race course Road, Bengaluru-1.

Members :

Dr. Basavaraj

Assistant Professor (Department of Political Science)
University of Tumakuru, Tumakuru.

Dr. N.R. Hadapada

Lecturer in Geography, Sri Channabasaveshwara
Pre-university College, B. Aralikatte, Hubballi Taluk,
Dharwad District.

Sri. H.G. Rajesh

Lecturer, Govt. Pre-university College, Dodderi,
Bengaluru South Taluk.

Sri. P.M. Kaginkar

Assistant Master, Govt. High School, Changavara, Sira Taluk,
Tumakuru District.

Smt. Rajalakshmi. S.

Assistant Mistress
Govt. Pre-university College (High School Section),
Srirampuram, Bengaluru North District.

Smt. Shahina Begum

Assistant Mistress
Stree Samaja, Sheshadripuram Highschool, Bengaluru
North District.

Artist :

Sri. D.N. Venkatesh

Drawing Teacher, GHS, Uramara, Kasalagere, Mandya District.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

High Power Revision Committee

Dr. M.S. Talwar
#777, 'Jenugudu'
5th Block, Banashankari 6th Stage,
Metkalpalya, Bengaluru-60.

Dr. Amaresh Yatagal,
Assistant Professor,
Dept. of History and Archaeology,
Rani channamma University,
P.G. Centre, Toravi, Vijayapura - 586105

Dr. N. Nandeeshwara
Principal
S.M.R. P.U College,
Kallambella, Sira Taluk,
Tumakuru Dist - 572125.

Sri. Manjunath Ayli
History Lecturer,
Government Pre-University College,
Police Colony, Raichur - 584101.

Telugu Translation Committee

Sri G. Ravindra Reddy
A.M., Govt. Telugu and Kannada H.P.S.
OPH Road, Shivajinagar, Bengaluru.

Smt. T. Parijatha Pushpam
A.M., Govt. Telugu H.P.S.
Marphi Town, Halasuru, Bengaluru.

Smt. R.S. Usharani,
H.M., Govt. Telugu and Kannada H.P.S.
OPH Road, Shivajinagar, Bengaluru.

Smt. V. Kavitha,
A.M., Govt. Telugu H.P.S.
Marphi Town, Halasuru, Bengaluru.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

Chief Advisors

Sri Veeranna S. Jatti
Managing Director,
Karnataka Textbook Society,
Bengaluru.

Sri Kodandaramaiah .N
Deputy Director,
Karnataka Textbook Society,
Bengaluru.

Programme Co-Ordinator

Smt. B. K. Suma

Senior Asst. Director,
Karnataka Textbook Society,
Bengaluru.

About the Revision of Textbooks

Honourable Chief Minister Sri Siddaramaiah who is also the Finance Minister of Karnataka, in his response to the public opinion about the new textbooks from standard I to X, announced, in his 2014-15 budget speech of constituting an expert-committee, to look into the matter. He also spoke of the basic expectations there in, which the textbook experts should follow: "The textbooks should aim at inculcating social equality, moral values, development of personality, scientific temper, critical acumen, secularism and the sense of national commitment", he said.

Later, for the revision of the textbooks from class I to X, the Department of Education constituted twenty seven committees and passed an order on 24-11-2014. The committees so constituted were subject and class-wise and were in accordance with the standards prescribed. Teachers who are experts in matters of subjects and syllabi were in the committees.

There were already many complaints, and analyses about the textbooks. So, a freehand was given in the order dated 24-11-2014 to the responsible committees to examine and review text and even to prepare new text and revise if necessary. Eventually, a new order was passed on 19-9-2015 which also gave freedom even to re-write the textbooks if necessary. In the same order, it was said that the completely revised textbooks could be put to force from 2017-18 instead of 2016-17.

Many self inspired individuals and institutions, listing out the wrong information and mistakes there in the text, had sent them to the Education Minister and to the Textbook Society. They were rectified. Before rectification we had exchanged ideas by arranging debates. Discussions had taken place with Primary and Secondary Education Teachers' Associations. Questionnaires were administered among teachers to pool up opinions. Separate meetings were held with teachers, subject inspectors and DIET Principals. Analytical opinions had been collected. To the subject experts of science, social science, mathematics and languages, textbooks were sent in advance and later meetings were held for discussions. Women associations and science related organisations were also invited for discussions. Thus, on the basis of inputs received from various sources, the textbooks have been revised where ever necessary.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

Another important aspect has to be shared here. We constituted three expert committees. They were constituted to make suggestions after making a comparative study of the texts of science, mathematics and social science subjects of central schools (NCERT), along with state textbooks. Thus, the state text books have been enriched based on the comparative analysis and suggestions made by the experts. The state textbooks have been guarded not to go lower in standards than the textbooks of central schools. Besides, these textbooks have been examined along side with the textbooks of Andhra Pradesh, Kerala, Tamil Nadu and Maharashtra states.

Another clarification has to be given here. Whatever we have done in the committees is only revision, it is not the total preparation of the textbooks. Therefore, the structure of the already prepared textbooks have in no way been affected or distorted. They have only been revised in the background of gender equality, regional representation, national integrity, equality and social harmony. While doing so, the curriculum frames of both central and state have not been transgressed. Besides, the aspirations of the constitution are incorporated carefully. Further, the reviews of the committees were once given to higher expert committees for examination and their opinions have been inculcated into the textbooks.

Finally, we express our grateful thanks to those who strived in all those 27 committees with complete dedication and also to those who served in higher committees. At the same time, we thank all the supervising officers of the Textbook Society, who sincerely worked hard in forming the committees and managed to see the task reach it's logical completion. We thank all the members of the staff who co-operated in this venture. Our thanks are also to the subject experts and to the associations who gave valuable suggestions.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

Veeraanna S. Jatti

Managing Director
Karnataka Textbook Society®
Bengaluru, Karnataka.

Prof. Baraguru Ramachandrappa

Chairman-in-Chief
State Textbook Revision Committee®
Bengaluru, Karnataka.

పునర్ పరిష్కరణ గురించి

2014 విద్యాసంవత్సరంలో ప్రకటింబబడిన పాఠ్యపుస్తకాలు రాజకీయ కారణాల కొరకు అదే సంవత్సరం పరిష్కరణకు లోనయ్యాయి. పరిష్కృత పాఠ్యపుస్తకాలు 2017–18 వ విద్యా సంవత్సరంలో విద్యార్థులకు చేతికి చేరాయి. పరిష్కృత పాఠాల్లో జరిగిన మార్పుల గురించి విస్తారమైన పరిశీలనలు, విమర్శలు వచ్చాయి. విద్యయొక్క మూల ఆశయాలను దాచి పెట్టి స్వహితాసక్తి యొక్క సిద్ధాంతాల ప్రచారానికి పాఠ్య పుస్తకాలు వినియోగించుకోవడమైనది. అను ఆక్షేపణలు అన్ని చోట్లనుండి వినబడిన నేపథ్యంలో కర్నాటక ప్రభుత్వం 2021లో ఈ పాఠ్య పుస్తకాల పునర్ పరిశీలన జరుపునట్లు ఆదేశించి ఒక సమితిని నిర్మాణం చేసింది. ఈ సమితి ఆపాదనలు వినబడిన నిర్దిష్ట పాఠ్యపుస్తకాలను సమూలాగ్రంగా పరిశీలించి మార్పులను సూచించింది.

నేటి పిల్లలే రేపటి పౌరులు అను సామెత ఉంది. పాఠశాలల్లో చదివెడి ఇప్పటి పిల్లలకు మనం ఎలాంటి పాఠాలు బోధిస్తున్నాం అనేదాని మీద సమాజపు భవిష్యత్ నిలబడిండి. విద్యార్థులు చదివెడి పాఠాలు ఆరోగ్యకర ఆలోచనలు కూడియుండాలి.

సమాజపు వివిధ వర్గ సమూదాయాలలో పరస్పరం అపనమ్మకాలు, ద్వేషాలు, తాత్సారాలను వ్యాపించునట్లు ఉండకూడదు. వారిలో జాతీయతను, దేశ ప్రేమను ప్రేరేపించునట్లు ఉండాలి. రాష్ట్రం, దేశాలలో జరిగి పోయిన విషయాల గురించి ఖచ్చితమైన, లక్ష్యాత్మక సమాచారం లభించునట్లు ఉండాలి. మొత్తానికి పాఠాలు విద్యార్థులను ఉత్తమ, బాధ్యతాయుతమైన, ప్రజ్ఞావంత, స్వేచ్ఛా మనస్సు యొక్క, సభ్యతగల పౌరునిగా చేయాలి. ఆ బాధ్యతను దృష్టిలో పెట్టుకొని పాఠాలను పరిష్కరణ చేయాల్సి వచ్చింది.

పాఠ్యపుస్తకాల పరిశీలన పరిష్కరణలలో మనం మనదే అయిన పరిధిని నిర్మించుకొన్నాం. ముఖ్యంగా సమాజ విజ్ఞానపు పాఠ్య పుస్తకాలలో :

1. ఎటువంటి కులం, మతం, సముదాయాలకు లేదా వ్యక్తులకు అవమానమగు ఆక్షేపణార్హ అంశాలు లేకుండా జాగ్రత్త పడాలి.
2. విషయాలను క్రమబద్ధంగా కాల పట్టికకు అనుగుణంగా ఇవ్వాలి.
3. అనవసరమైన విషయాలు నిండి పొంగిపోయే సమాచార కణం కానివ్వకుండా జ్ఞానకణాలుగా చేయాలి.
4. స్వహితాసక్తి యొక్క ఏ సిద్ధాంతాలకు స్థలం ఇవ్వకూడదు.

NOT TO BE REPUBLISHED @KTBS

5. అర్థసత్యం, అసత్యం, ఉత్ప్రేక్ష నిర్ణయం మొదలగువాటిని వదిలి పెట్టి అధికారిక ఆధారాలుగల విషయాలను మాత్రమే ముందుంచాలి.
6. విషయాలన్నింటికి తగినట్లు ప్రాతినిథ్యం ఇవ్వాలి.
7. చారిత్రాత్మక ఉపేక్షిత విషయాలను వాటి ప్రాముఖ్యతకునుగుణంతా పాఠాల్లోకి తేవాలి.
8. అన్ని రకాల తప్పులను సాధ్యమైనంత వరకు తగ్గించాలి అనేది మన ఆశయం.

సమాజవిజ్ఞానం పాఠం మన విద్యార్థులను దేశం గురించి ప్రేమాభిమానాలుగల ప్రజ్ఞావంత పౌరులుగా చేయాలే తప్ప దేశం గురించి, దేశంలోపలి కొన్ని కులాలు, సముదాయం, భాషలు, వర్గాల గురించి తాత్సార భావన చూపెడి కులాలను సృష్టించ కూడదనేది పరిష్కరణలోని ప్రతి దశలోనూ మనం వహించిన జాగ్రత్త.

అత్యుత్తమ పాఠ్యపుస్తకం అనునది ఒక ఆదర్శవంతమైన స్థితి. దానివైపు నడవడం మన ఆశయమే మినహా నూటికి నూరు అత్యుత్తమమైన పాఠ్యపుస్తకాన్ని రాయడం సాధ్యం కాదు. ఆవిషయం వల్లనే మనం ఈ పునర్ పరిశీలనయొక్క కార్యాన్ని ముగించి, పాఠాలను మీ చేతిలో పెడుతున్నాం. ఇది కేవలం పునర్ పరిష్కరణ తప్ప సమగ్ర పునర్‌రచన' కాదు. ఇదివరకే (2014 లో) రాయబడిన పాఠ్యపుస్తకం ఆశయం మరియు స్వరూపానికి ఎక్కడా భంగం కల్గించలేదు. జాతీయ పాఠ్యవిధాన పరిధి మరియు దానిని అనుసరించి వచ్చిన రాష్ట్ర పాఠ్య విధాన పరిధిలను ముందుంచు కొనే మొత్తం పునర్ పరిష్కరణ కార్యం జరిగింది. దానితోపాటు రాజ్యాంగ ఆశయాలను ఎత్తి పట్టడమైనది. పరిష్కరణ కార్యాన్ని చాలా కట్టు దిట్టంగా నిర్వహించిన పరిశీలనా సమీతిలోని నా సహాద్యోగులందరికీ నేను కృతజ్ఞున్ని. అదేవిధంగా సమితియొక్క పని సులభంగా జరగడానికి సహకరించిన పాఠ్య పుస్తక సంఘంలోని అధికారులందరికీ మరియు సిబ్బందికి ఋణపడి ఉంటాం. ఈ పరిష్కరణ ఇప్పుడే వచ్చిన నూతన జాతీయ విద్యావిధానం యొక్క ఆశయాలను ఎక్కువగా ప్రతిబింబిస్తాయి. తరువాత రాబోవే సమగ్ర పునర్ రచిత పాఠాలకు ప్రవేశిక కావాలనేది మా నమ్మకం.

వీరణ్ణ ఎస్. జత్తి
వ్యవస్థాపక నిర్దేశకులు
కర్నాటక పాఠ్యపుస్తక సంఘం (రి.)
బెంగళూరు

రోహిత్ చక్ర తీర్థ
అధ్యక్షులు
కర్నాటక పాఠ్యపుస్తకాల
పరిశీలనా సమితి

© NCERT NOT TO BE REPUBLISHED

ಪುನರ್ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು:

ಶ್ರೀ **ರೋಹಿತ್ ಚಕ್ರತೀರ್ಥ,** ಸದಸ್ಯರು, ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸದಸ್ಯರು:

ಡಾ. ರಾಜರಾಮ್ ಹೆಗಡೆ, ನಿವೃತ್ತ ವಿಭಾಗ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕ್ತನಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ.

ಡಾ. ಎನ್. ಸತ್ಯಪ್ರಕಾಶ್, ನಿವೃತ್ತ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರು, ವಿ.ವಿ.ಎಸ್. ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ. **ರಂಗನಾಥ,** ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ರಾಷ್ಟ್ರೋತ್ಥಾನ ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರ, ಹಗರಿಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಶ್ರೀ. **ಬಿ.ಕೆ. ವಾಸುಕಿ,** ಶಿಕ್ಷಕರು, ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನ ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಶಾಲೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಡಾ. ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಭಟ್, ಕೊಡಿಯಾಲಗುತ್ತು, ದ್ವಾರಕ, ಕೊಡಿಯಾಲ್ ಬೈಲ್, ಎರಡನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ಮಂಗಳೂರು.

ಡಾ. ವಿಠ್ಠಲ್ ಪೋತದಾರ, ಹಿರಿಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಯೋಜಕರು, ದಿ ಮಿಥಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ **ಕೆ.ಆರ್. ಮಂಜುನಾಥ್,** ಸಹ ಶಿಕ್ಷಕರು, ನ್ಯಾಷನಲ್ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀಮತಿ **ಪಿ. ರಾಧಾ,** ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಡಿಎಸ್ಇಆರ್‌ಟಿ, ಬನಶಂಕರಿ 3ನೇ ಹಂತ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ **ಸಂದೀಪ್ ಕುಮಾರ ಪಿ.ಎಲ್.,** ಜಿ.ಪಿ.ಟಿ., ಸ.ಮಾ.ಪ್ರಾ. ಶಾಲೆ, ಸಿದ್ದನಹೊಸಹಳ್ಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಲಯ–1.

ತೆಲುಗು ಅನುವಾದ ಸಮಿತಿ:

ಶ್ರೀ ವಿ. **ಚಿರಂಜೀವಿ.,** ಸ.ಶಿ. ಸರ್ಕಾರಿ ತೆಲುಗು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ, ಓ.ಪಿ.ಹೆಚ್.ರಸ್ತೆ, ಶಿವಾಜಿನಗರ ಬೆಂಗಳೂರು–01

ಶ್ರೀಮತಿ **ಶರ್ಮಿಳಾ ರೆಡ್ಡಿ. ಬಿ.,** ಸ.ಶಿ. ಸರ್ಕಾರಿ ತೆಲುಗು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ, ಎಂ.ಆರ್.ಎಸ್.ಪಾಳ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ **ದಿವ್ಯಾ.,** ಸ.ಶಿ. ಸರ್ಕಾರಿ ತೆಲುಗು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ, ಕಾಮೊಕ್ಷಮ್ಮ ಬಡಾವಣೆ, ಯಲಹಂಕ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ **ದೇವಕಿ.,** ಸ.ಶಿ. ಸರ್ಕಾರಿ ತೆಲುಗು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ, ಕಾಮೊಕ್ಷಮ್ಮ ಬಡಾವಣೆ, ಯಲಹಂಕ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸಲಹೆಗಾರರು:

ಶ್ರೀ **ವೀರಣ್ಣ ಎಸ್. ಜತ್ತಿ,** ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.), ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀ **ಕೋದಂಡರಾಮಯ್ಯ. ಎನ್,** ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.), ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು:

ಶ್ರೀಮತಿ **ಬಿ.ಕೆ. ಸುಮಾ,** ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ.), ಬೆಂಗಳೂರು.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

ಪರಿಷ್ಕರಣೆ 2024 ಕುರಿತು

2023– 24 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದಿರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯ ವರೆಗಿನ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಆರರಿಂದ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗಿನ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಷಯ ತಜ್ಞರು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುವವರು ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಐದು ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಸರ್ಕಾರವು ಆದೇಶವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

1. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗದಂತೆ, ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪ ಬದಲಾಗದಂತೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.

2. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಹೊರಡಿಸಿದ್ದ "2023–24ನೇ ಸಾಲಿನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ತಿದ್ದೋಲೆ"ಯನ್ನು ಸಮಿತಿಯು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

3. ವಿವಿಧ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯಾಂಶವನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವ/ಕೈಬಿಡುವ/ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಕುರಿತು ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲಾ ಮನವಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸಿದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

4. ವಿವಿಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಸಂಘಟನೆಗಳು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಅಪಾರ ಶ್ರಮ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಧಾನದಿಂದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಸಂಗತಿ, ಆಶಯದೋಷ ಹಾಗೂ ಅಪಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಜಾಲತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದವು. ಈ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಬರಹಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಚರ್ಚಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಎನಿಸಿದವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

5. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಸಹ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ನೆರವು ನೀಡಿವೆ.

ವಿಷಯಾಂಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು, ಮಾಹಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಈ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ನವೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

NOT TO BE REPUBLISHED @KSEBS

ಮಕ್ಕಳ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಹೊರೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದಿಂದ ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸುವ ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ, ಎರಡೂ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿನ ಕಲಿಕಾಂಶಗಳು/ಪಾಠಗಳು ಸರಳತೆಯಿಂದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯೆಡೆಗೆ ಸಾಗುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪರಿಷ್ಕರಣಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ಲುಪ್ತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಐದೂ ಸಮಿತಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಅದರಲ್ಲೂ ಪಠ್ಯ ಬೋಧನೆಯ ತಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರೆಯೆರೆದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಕುರಿತು ತುಂಬ ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಗಂಭೀರ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ ಬರಹಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮಾಡಿದ ಶೋಧಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿವೆ. ಅಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಪಂದನೆಗಳಿಗೂ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಸಮಿತಿಗಳ ಕೆಲಸ ಸುಗಮವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ ಇಲಾಖಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘದ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ, ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೂ ವಂದನೆಗಳು.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

ಎನ್. ಮಂಜುಶ್ರೀ, ಭಾಆಸೇ
ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ).
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಡಾ ಎಂ.ಜಿ. ಹೆಗಡೆ
ಸಂಯೋಜಕರು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ
ಪರಿಷ್ಕರಣಾ ಸಮಿತಿ
ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ(ರಿ).
ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪುನರ್ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಸಮಿತಿ

ಸಮಾಲೋಚಕರು:

ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಜಿ. ಹೆಗಡೆ, 'ಅಹಲ್ಯ', ಚಿತ್ರಗಿ, ಕುಮುಟ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು:

ಡಾ. ಕಿರಣ್ ಎಂ. ಗಾಜನೂರು, ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೇಂದ್ರಿಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ.

ಸದಸ್ಯರು:

ಡಾ. ಕೃಷ್ಣ ರಾಮಚಂದ್ರ ಹೊಂಬಾಳ್, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು.

ಡಾ. ಪ್ರದೀಪ್ ಕೆಂಚನೂರು, ಇತಿಹಾಸ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು, ಗಾಂಧೀನಗರ, ಸುಳ್ಯ ತಾಲ್ಲೂಕು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಡಾ. ಕೋಡಿ ರಂಗಪ್ಪ, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾಲೇಜು ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ ಪೂರ್ವ ರಸ್ತೆ, ತಿಮ್ಮಕ್ಕ ಬಡಾವಣೆ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ.

ಡಾ. ದಾನಮ್ಮ ಚನಬಸಪ್ಪ ಝಳಕಿ, ಉಪಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಶ್ರೀಮತಿ ಸೋಮವ್ವ ಚ. ಅಂಗಡಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಶಾಲೆ, ಕೆ.ಕೆ. ಕೊಪ್ಪ, ಬೆಳಗಾವಿ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಶ್ರೀ. ವಸೀಮ್ ಅನ್ವರ್, ಸಹ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಶಾಲೆ, ಕಡಬ, ಗುಬ್ಬಿ ತಾಲ್ಲೂಕು, ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ.

ತೆಲುಗು ಅನುವಾದ ಸಮಿತಿ:

ಶ್ರೀಮತಿ ಉಷಾರಾಣಿ. ಆರ್.ಎಸ್. ಮು.ಶಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ, ಓ.ಪಿ.ಎಚ್. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಲಯ–3.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ರವೀಂದ್ರರೆಡ್ಡಿ, ಸಹ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ, ಓ.ಪಿ.ಎಚ್. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ವಲಯ–3.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ದಿವ್ಯಾ, ಸ.ಶಿ. ಸರ್ಕಾರಿ ತೆಲುಗು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ, ಕಾಮಾಕ್ಷಮ್ಮ ಬಡಾವಣೆ, ಯಲಹಂಕ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸಲಹೆಗಾರರು:

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಪಿ. ಮಾದೇಗೌಡ, ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ). ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂ. ಡಿ. ಉಷಾ, ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ). ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಯೋಜಕರು:

ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮಾ ಬಿ.ಕೆ., ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಂಘ (ರಿ). ಬೆಂಗಳೂರು.

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

విషయసూచిక

అధ్యాయం సంఖ్య	అధ్యాయాలు	పుట సంఖ్య
	చరిత్ర	
1.	ప్రపంచంలోని ప్రధాన సంఘటనలు	1
2.	మధ్యయుగ ఐరోపా	9
3.	భారతదేశానికి యూరోపియన్ల ఆగమనం	29
4.	18వ శతాబ్దం భారతదేశం (సా.శ. 1707 – 1757)	35
5.	బ్రిటిష్ ఆధిపత్య పెరుగుదల (సా.శ. 1758 – 1856)	42
6.	బ్రిటిష్ పరిపాలన పరిణామాలు	50
7.	మైసూరు మరియు ఇతర సంస్థానాలు	59
8.	భక్తి మార్గాలు మరియు సూఫి పరంపరలు	98
	పౌరనీతి శాస్త్రం	
9.	శాసకాంగం, కార్యాంగం మరియు న్యాయాంగ పరిభాషల పరిచయం	108
10.	కేంద్ర ప్రభుత్వం	123
11.	రాష్ట్రప్రభుత్వం	131
	భూగోళ శాస్త్రం	
12.	భారతదేశ నైసర్గిక విభాగాలు	136
13.	ఉత్తర అమెరికా ఖండం	147
14.	దక్షిణ అమెరికా ఖండం	169

NOT TO BE REPUBLISHED @KTBS

చరిత్ర

అధ్యాయం–1	ప్రపంచంలోని ప్రధాన సంఘటనలు

పాఠ పరిచయం:

భారతదేశాన్ని జాత్యతీత దేశంగా ఎందుకు పరిగణిస్తారో తెలుసా? చాలా మంది మతస్థులు ఇక్కడ సామరస్యంతో జీవిస్తున్నారు. ఇప్పుడు మనం కొన్ని మతాల గురించి తెలుసుకుందాం.

మధ్యయుగాలలో ఐరోపా మరియు ఆసియాలో భారీ మార్పులు భారతదేశాన్ని ప్రభావితం చేయలేదు. భారతదేశ చరిత్రలో ముఖ్యంగా క్రైస్తవ మరియు ఇస్లామిక్ మతాల పెరుగుదల, మరియు ప్రభావాన్ని మనం గుర్తించాలి. ఆమార్గంలో ఉన్నాయని రోమన్, క్యాథలిక్ చర్చిశక్తివంతమైన సంస్థగా ఉన్న సమయంలో ఇస్లామిక్ సామ్రాజ్య స్థాపన అరబ్బుల సహకారం మరియు ప్రపంచ చరిత్రపై మంగోల మరియు ఒట్టోమాన్ టర్కీల ప్రభావం ఉదహరించబడ్డాయి.

సామర్థ్యాలు:

1. యేసుక్రీస్తు మరియు ప్రవక్తల బోధనలను అర్థం చేసుకోవడం.
2. అరబ్బులు మంగోలులు మరియు టర్కీలు రాజ్యాల విస్తరణ భారతదేశంపై చూపిన ప్రభావాన్ని గ్రహించడం.
3. క్రైస్తవ మరియు ముస్లింల పవిత్ర స్థలాలు మరియు ఇతర సంబంధిత స్థలాల గుర్తింపు.

@TSBSE NOT TO BE REPUBLISHED

చరిత్ర అంటే ఏమిటి? చరిత్ర అనేది గతం యొక్క క్రమమైన విషయం. ఇది మానవ విజయాలను వెల్లడిస్తుంది. జరిగిపోయిన సంఘటనలను చెప్పేటప్పుడు అక్కడ మూడు అంశాలు ఉన్నాయి. అవి – అది ఎప్పుడు జరిగింది? ఎక్కడ జరిగింది? సంబంధించిన వారు ఎవరు? ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానాలుగా చరిత్రలోని సంవత్సరాలు, స్థలాలు మరియు వ్యక్తుల పేర్లు వస్తాయి.

రిలీజన్ అను ఆంగ్ల పదానికి తెలుగులో మతం అని అనువాదం కలదు. ఈ పాఠంలోని రిలీజన్ అనుపదం ఉపయోగాన్ని మతం అని అర్థంచేసుకోవాలి.

క్రైస్తవ మతం

నేడు ప్రపంచంలో అత్యంత ప్రబలంగా ఉన్న మతంలో క్రైస్తవ మరియు ఇస్లాం మతాలను పేర్కొనవచ్చు. వాటి ఆవిర్భావం పరిణామం మరియు వాటి ప్రభావం గూర్చి తెలుసుకుందాం.

క్రైస్తవ మతం రెండు వేల సంవత్సరాల వెనుకటిది. నాటది, దాని స్థాపకుడు యేసుక్రీస్తు. జీసస్ క్రైసవుల పవిత్ర గ్రంథం 'బైబిల్'. బైబిల్‌లోయేసు క్రీస్తు జీవితానికి సంబంధించిన వివరాలు మరియు బోధనలను కలిగి ఉంది.

జీసస్ తెలుగులో ''యేసు'' అంటే ''యేసు'' క్రైస్ట్ అంటే 'రక్షకుడు'.

యేసుక్రీస్తు జీవితం: యేసు బెత్లహం (ఇజ్రాయెల్) లో మేరీ అనే ఆమెకు యేసుక్రీస్తు కుమారుడిగా జన్మించాడు. అతను ముప్పై సంవత్సరాల ఇంటికి దూరంగా ఉన్నాడు బయటకు వెళ్లి పేదలకు మరియు పేదవారికి సేవ చేయడం ప్రారంభించాడు. దయగల మతం వాస్తవానికి, అతను కథల ద్వారా ఉదాహరణాంగా బోధించేవాడు.

యేసు అనుచరులు పెరుగుతున్న కొద్ది వారి ప్రత్యర్థులు కూడా పెరిగారు. మత పెద్దలు యేసును వ్యతిరేకించారు. వారు యేసును ద్రోహి అని తప్పుడు ఆరోహణలు చేసి, వారిని సిలువపైకి లేపారు. (అప్పట్లో నేరస్తులకు శిలువ చేయడం అంటే మరణ శిక్ష అని అర్థం).

బోధనలు:

- మనమందరం దేవుని బిడ్డలం; మనమందరం సోదరులమని యేసు చెప్పాడు.
- పాపం స్వచ్ఛయైన జీవితాన్ని ప్రబోదించారు. ''నిన్ను వలె వి పొరుగు వానిని ప్రేమించు'' ''ఒక చెంప పై కొట్టితే మరొక చెంప చూపు''.
- మానవుని సేవని దేవుని సేవ అన్నారు.

జీసస్ కాలం తరువాత అతని బోధలు పన్నెండు శిష్యులు ఉత్సాహంగా ప్రచారం చేశారు. పలితం రోమన్ క్రైస్తవ సంఘాలు సామ్రాజ్యం అంతటా చెల్లాచెదురుగా ఉన్నాయి. అలా అయితే క్రైస్తవులు అలా నానా హింసలు పెట్టారు. కాలక్రమేణా రోమన్ సామ్రాజ్యం క్రిస్టియన్ మతానికి గుర్తింపు వచ్చింది.

రోమ్ నగరం తరువాత క్రైస్తవ మతానికి ప్రముఖ కేంద్రంగా మారింది. పోప్ క్రైస్తవులకు ప్రధాన గురువు అయ్యాడు. క్రైస్తవ మిషనరీలు యూరప్ మరియు ప్రపంచంలోని ఇతర ప్రాంతాలకు వెళ్లి అక్కడ క్రైస్తవ మతాన్ని వ్యాప్తి చేశారు. కాలక్రమేణా రోమన్ క్యాథీలిక్ చర్చి ఒక శక్తివంతమైన సంస్థగా ఎదిగింది.

©KTPS NOT TO BE REPUBLISHED

కార్యాచరణం: యేసుక్రీస్తును సిలువపై లేపడం ఒక పాప కృత్యం. స్నేహితులతో చర్చించి మీ అభిప్రాయాన్ని రాయండి.

ఇస్లాం మతం

మహమ్మద్ పైగంబర్ ఇస్లాం మత స్థాపకుడు అయిన అరబ్ దేశం. మక్కాలో జన్మించారు.

పైగంబర్ అంటే భగవంతుని సందేశాన్ని ప్రకటించే వారు.

ఇస్లామిక్ పూర్వ అరేబియాలో అనేక చిన్న సమూహాలు ఉండేవి. వారికి ఐక్యమత్యం లేదు. మక్కాలోని కాబా మందిరం ఒక పెద్ద తీర్థయాత్ర ఇక్కడ విగ్రహారాధన అమలలోవుండి.

ప్రవక్త మహమ్మద్ జీవితం: ఇతని తండ్రి అబ్దుల్లా, తల్లి అమీనా, అతను పుట్టక ముందే తండ్రిని కోల్పోయాడు. మొదట్లో చిన్నానకు వ్యాపారంలో సహాయం చేశాడు. తర్వాత, ఖదీజా అనే వితంతుపు అతనిని వ్యాపార ప్రతినిధిగా నియమించుకుంది. తరువాత ఆమె మహమ్మద్ యొక్క సరళత మరియు నిజాయితీని మెచ్చుకొని వివాహం చేసుకుంది.

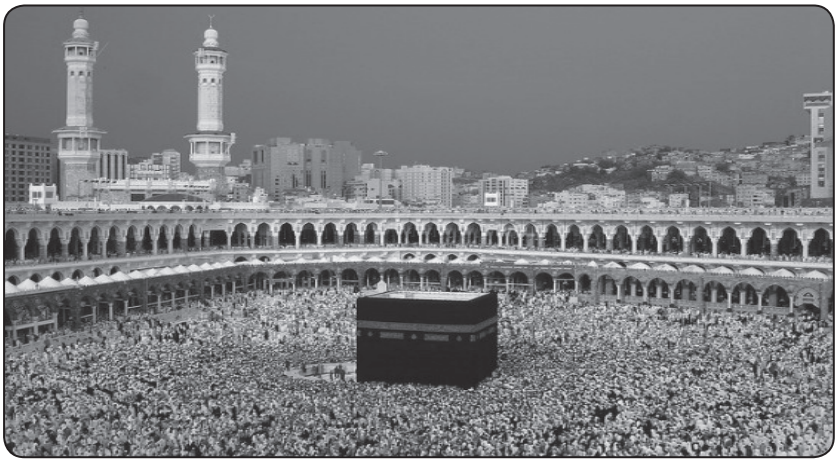
తమ నలభై ఏళ్ళ వయస్సులో ప్రవక్తత్వం లభించింది. హిరా గుహలో ప్రార్థన మరియు ధ్యానంలోని మగ్నమైవున్నప్పుడు ప్రవక్తకు దొరికిన మొదటి దేవవాణి 'ఇకీరప్' అంటే 'చదువు'. తర్వాతవారు దేవుని సందేశాలను ప్రచురణ చేయుటకు ప్రారంభించారు. ఈ సందేశాలను కల్గిన గ్రంథమ్ '**ఖురాన్**' ఇది అరబిక్ భాషలోవుంది.

''ఇస్లాం'' అనేపదానికి అర్థం 'శాంతి శరణాగతి' ''ముస్లిమ్'' అనగా దేవుడికి శరణా గతి లొంగిపోయినవాడు.

కాలక్రమేణా ప్రవక్తి అనుచరుల సంఖ్యా పెరింగింది. అప్పట మతపరమైన ఆచారాలను విమర్శించడంతో వారి వ్యతిరేకులు (విరోదులు) పెరిగారు. దీంతో వారు మక్కా నుంచి మదీనాకు వెళ్ళాల్సి వచ్చింది. ప్రవక్త మక్కా నుండి మదీనాకు వెళ్ళిన సంవత్సరం నుండి ముస్లింలలో ''హిజిరా'' శకం ప్రారంభమైంది.

మదీనాలో ప్రజలు మహోమ్మద్‌ను స్వాగతించారు. తర్వాత అతను మక్కా ప్రజల మనస్సు మనస్సు. తక్కువ సమయంలో, ఇస్లాం మతం మొత్తం అరబ్ దేశం అంతటా వ్యాపించింది. మదీనాలో కాబాని విగ్రహాలనుండి తొలగించారు.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

కాబ్ ముస్లింల పవిత్ర స్థలం మక్కా

ఇస్లాం బోధనలు:

- దేవుడొక్కడే ఏకదేవతారాధన ఇస్లాం యొక్క ప్రాథమిక సిద్ధాంతం. ప్రవక్త మహమ్మద్ దేవుని ప్రవక్త లేదా దూత. దేవుడికి ఆకారం లేదు అనునది ఇస్లాం విశ్వాసం.
- ప్రతి ముస్లిం దేవుని సేవకుడై ఉండాలి. నిజాయితిగా ఉండాలి.

ఇస్లాం అనుచరులు, వ్యాపారీలు మోసం చేయకూడదు. వడ్డీ వ్యవహారం చేయరాదు. శిశుహత్యచేయరాదు. మద్యపానం, జూదం, ఇస్లాం ప్రకారం అత్యంత పాపపు పనులు.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

ఇస్లాం యొక్క ఐదు ఆధార స్తంభాలు:

- ఏకదేవుని విశ్వాసం మరియు ప్రవక్త మహమ్మద్ దేవుని అంతిమ ప్రవక్త.
- నిర్ధిష్టపరచిన సమయంలో ఐదు సార్లు (పొద్దులు) నమాజ్‌ను చేయడం.
- ఖచ్చితంగా ఝకాత్ (దానం) ఇవ్వాలి.
- రంజాన్ నెలలో పగలు పూర్తిగా ఉపవాస వ్రతం చేయాలి.
- ఆర్థికంగా సంపద కలిగినవారు మరియు ఆరోగ్యంగావున్నవారు జీవితంలో ఒక్కసారైనా పవిత్రమైన హజ్ యాత్ర చేయాలి.

కార్యాచరణం: క్రిస్టియన్ మరియు ఇస్లాం మతాలు ఏమి బోధిస్తాయి? సారూప్యతలు మరియు తేడాలను పట్టీ చేయండి.

ఇస్లామిక్ సామ్రాజ్యం: మహమ్మద్ యొక్క వారసులను ఖలీఫాలు అంటారు. కాలక్రమేణ ఖలీఫాలు యుద్ధాలను చేసి, విజయాలు సాధిస్తూ విశాలమైన భూ–ప్రదేశాలను గిలవ డానికి సామ్రాజ్యాన్ని నిర్మించారు. సామ్రాజ్యం విస్తరణ అయ్యేకోద్దీ ఇస్లామ్ అనుచరుల సంఖ్యా పెరిగింది. సామ్రాజ్యం విస్తరణ అయ్యేకోద్దీ ఇస్లామ్ అనుచరుల సంఖ్యా పెరిగింది. సామ్రాజ్యం విస్తరణలో భాగంగా అరబ్బులు భారతదేశం పై కూడా దండెత్తి సింధ్ ప్రాతాన్ని ఆక్రమించడమేకాక అక్కడ ఇస్లాం సిద్ధాంతాలను వ్యాపింప జేశారు.

తర్వాత టర్కీలు: అరబ్ సామ్రాజ్యం యొక్క వారసులయ్యారు వారు ఆఫ్ఘనిస్తాన్ ద్వారా భారతదేశంలోకి ప్రవేశించి అనేక దండ యాత్రలను చేశారు. దీని ఫలితంగా భారతదేశంలో ఢిల్లీ సుల్తానుల పాలన నెలకొన్నది.

అరబ్బుల సహకారం:

- అరబ్బులు గ్రీకు, రోమన్ మరియు భారతీయ విజ్ఞాన శాస్త్రాలను ఉపయోగించడం ద్వారా తమ నాగరికతను సుసంపన్నం చేసుకున్నారు. బాగ్దాద్ వా ప్రసిద్ధ విద్యాకేంద్రం.
- అరబ్బులు సాహిత్యరంగానికి తమదైన కృషి చేశారు.

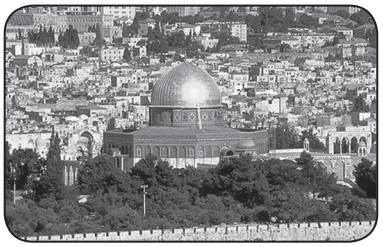
'అరేబియన్ నైట్స్' ఉమ్మార్ ఖయ్యామన యొక్క 'రుబాయత్' మరియు పిర్దూసి యొక్క షనామా పర్షియన్ భాష యొక్క గొప్ప రచనలు.

కార్యాచరణం: అరబ్బులు భారతీయ గణితాన్ని ప్రపంచంలోని ప్రతి మూలకు వ్యాప్తి చేశారు. ఈ అంశంపై కుప్తంగా ఒక వ్యాసం రాయండి.

- అరబ్బులు బీజగణితం రసాయన శాస్త్రం మరియు ఖగోళ శాస్త్రంలో గణనీయమైన కృషి చేశారు. భారతీయులు సున్నాతో సహా అంకెల వాడకాన్ని గ్రహించారు. అవి పాశ్చాత్య దేశాలను కూడా చేరాయి.
- అరబ్బులు అద్భుతమైన రాజభవనం మసీదు, లైబ్రరీ మరియు ఆసుపత్రిని నిర్మించారు. మక్కా మదీనా, బాగ్దాద్ మరియు జేరూసలేం వంటి అద్భుతమైన మసిదులు ఉన్నాయి అరబ్బుల బహుమతి ''యునాని'' అనేది అరబ్బుల వైద్య విధానంబహుమతి.

@KTRS NOT TO BE REPUBLISHED

మతపరమైన యుద్ధాలు

జెరూసలాం

పాలస్తీనా మరియు దాని రాజధాని జేరూసలేం యెహోదీలు, క్రైస్తవులు మరియు ముస్లింలకు పవిత్ర భూమి. దానిని జయించేందుకు క్రైస్తవులు (క్యూసెడ్స్) మరియు ముస్లింలు తొమ్మిది సార్లు పోరాడారు. ఈ యుద్ధాలను చరిత్రలో మతపరమైన యుద్ధాలుగా పిలుస్తారు.

యుద్ధాలకు కారణం: పాలస్తీనా అటోమాన్ టర్కీల చేతుల్లో ఉన్నప్పటకి క్రైస్తవులు చాలా కాలంగా అక్కడ ప్రయాణించారు. ఈ యుద్ధాలకు మూల కారణం జేరూసలేం యాత్రికులను టర్కీలు నిషేధించడయే.

మొదట యుద్ధంలో దాదపు 40,000 మంది క్రైస్తవులు వివిధ యురోపియన్ దేశాల నుండి కాలినడకన జేరూసలేంకు చేరుకున్నారు. కాని తదుపరి యుద్ధంలో క్రైస్తవులు గెలవలేదు. దురంతమైన నాల్గవ క్రూసేడోకు దాదాపు 50,000 మంది యురోపియన్లు హాజరయ్యారు. అయితే మార్గమధ్యంలోనే కొందరు చనిపోయారు. శత్రువులు బందీలను తమ బానిసలుగా చేసుకున్నారు.

© KSTBS NOT TO BE REPUBLISHED

యుద్ధం యొక్క పరిణామాలు: క్రైస్తవులు పవిత్ర భూమిని పూర్తిగా స్వాధీనంచేసుకోవడంలో విఫలమయ్యారు మరియు ఐరోపా మరియు ఆసియా మధ్య సంబంధాలుమరియు వాణిజ్య సంబంధాలు వృద్ధి చెందాయి.

క్రూసేడ్ (రిలీజన్ యుద్ధం యొక్క) చిత్రం

మంగోలులు

మంగోలియా మధ్య ఆసియాలోని ప్రసిద్ధ గడ్డి భూముల ప్రదేశం ఇక్కడ సంచార ప్రజలుమంగోలులు. వీరి ప్రధాన వృత్తి పశుపోషణ.

చాంగీస్ ఖాన్: మంగోలులను ఏకం చేసి ఆసియాలో విశాలయైన సామ్రాజ్యాన్ని నిర్మించారు. కానీ అతను చేసిన దారుణాలు పాఠకులను వణికిస్తున్నాయి.

కుబ్లాయ్ ఖాన్: కుబ్లాయ్ ఖాన్ చాంగీస్ ఖాన్ మనవడు. చైనా దేశపు చక్రవర్తిగా కుబ్లాయ్ ఖాన్ పేరుగడించారు. దయకలవాడు మంచి పాలకుడు; అతను రక్షకునిగా ఉంటూ అనేక ప్రజా పనులను చేపట్టారు. కరువు వచ్చినప్పుడు ఆకలితో ఉన్నవారికి భోజనం పెట్టాడు. కళలనుపండితులను ప్రోత్సహించాడు.

చాంగీస్ ఖాన్

కుబ్లాయ్ ఖాన్

చైనా దేశంలోని మత – సంస్కృతులు కుబ్లాయ్ ఖాన్‌ను ప్రభావితం చేశాయి. బౌద్ధమతం స్వీకరించాడు.

ఉత్తములతో పరిచయం, సంపర్కంద్వారా మార్పు సాధ్యం అనేదానికి కుబ్లాయ్ ఖాన్ మంచి నిదర్శనం.

తైమూర్: కాలక్రమేణా కుప్పకూలిన కుబ్లాయ్ ఖాన్ సామ్రాజ్యాన్ని తైమూర్ పునరిర్మించాడు. తైమూర్ క్రూరమైనవాడు, పర్షియా, ఇరాక్, సిరియా, అఫ్ఘానిస్తాన్ మరియు రష్యాలోని అనేక ప్రాంతాలపై దాడి చేసి విశాలమైన సామ్రాజ్యాన్ని నిర్మించాడు. బాబర్ భారతదేశంపై దాడి చేసి మొఘల్ సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించిన బాబర్ వంశస్థుడు.

NOT TO BE REPUBLISHED @KTBS

అటోమాన్ టర్క్స్ (తురుష్కులు)

సంచార ప్రజల జాతికి చెందిన టర్కీల మూల స్థానం మధ్య ఆసియాలో తుర్కిస్కాన్ (ఇప్పుడు తుర్కిమెనిస్తాన్) మీరు ముస్లింల అనుచరులుగావుండరి. కుబ్లాయ్ ఖాన్ సామ్రాజ్యం క్షీణించిన తరువాత, టర్క్‌లు వారి చుట్టూ ఉన్న విస్తారమైన ప్రాంతాలను ఆక్రమించుకున్నారు. ''అటోమాన్'', అనే సైనిక రాజ్యాన్ని నిర్మించాడు. భారతదేశంపై దండయాత్ర చేశారు.

మీకు తెలిసుండనీ

➢ బెత్లహం – జెరూసలాం సమీపంలోని ఒక చిన్న పట్టణం. ప్రస్తుతం ఇది ఇజ్రాయేల్‌లోని జూడియా అనే ప్రదేశంలోకలదు ఏసుక్రీస్తు యెహూది (హిబ్రూ) వంశస్థుడు.

అభ్యాసాలు

I. ఖాళీ స్థలాలను సరైన పదంతో పూరించండి.

1. క్రైస్తువుల పవిత్ర గ్రంథం _____
2. మహమ్మద్ పైగంబర్ జన్మించిన స్థలం _____
3. కుబ్లాయ్ ఖాన్ _____ యొక్కమనవడు.
4. టర్కుల మూలం _____

II. సమూహంలో చర్చించి సమాధానాలు చెప్పండి.

5. యేసు క్రీస్తు ఎక్కడ జన్మించాడు? అతని తల్లి ఏవరు?
6. ఏసుక్రీస్తు ప్రధాన ముఖ్య బోధనలు ఏవి?
7. క్రూసేడ్ యుద్ధాలకు ప్రధాన కారణం ఏమి?
8. మహమ్మద్ ప్రవక్త యొక్క ప్రధాన బోధనలు ఏమిటి?
9. అరబ్బులు ఏవైనా రెండు సేవలను తెలపండి.
10. అటోమాన్ టర్క్ ల గురించి వ్యాసం రాయండి.

కార్యాచరణలు:

- బెబిల్ ఉపమానాలను చదవండి.
- యేసుక్రీస్తు జీవిత చరిత్రను చదవండి.
- ప్రవక్త మహమ్మద్ జీవిత చరిత్రను చదవండి.
- మ్యాప్‌లో క్రైస్తవ మరియు ఇస్లామిక్ మతాకు సంబంధించిన స్థలాలను గుర్తించండి.

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

అధ్యాయం–2	మధ్యయుగపు ఐరోపా

R4X8J1

2.1 ఆధునిక యుగం ప్రారంభం పునరుజ్జీవనం

పాఠ పరిచయం:

చరిత్రకారులు ఐరోపా యొక్క సుదీర్ఘ చరిత్రను మూడు యుగాలుగా విభజించారు. అవి ప్రాచీన యుగం (500,000) సంవత్సరాల వరకు మరియు మధ్య యుగం (500 – 1500) వరకు మధ్యయు సంప్రదాయిక ఆలోచన ప్రజల జీవితంపై బలమైన నియంత్రత్వాన్ని సాధించింది, స్వతంత్ర ఆలొచనను గూవా. అయితే 15 వ మరియు 16 వ శతాబ్దాలలో మధ్యయుగం పరివర్తన యొక్క కొత్త మార్గాన్ని తీసుకుంది. ఇక్కడి నుంచి ఆధునిక యుగం మొదలైంది. ఆధునిక యుగం ప్రారంభంలో మూడు అత్యంత ముఖ్యమైన చారిత్రిక పరిణామాలు. ఏ పునరుజీవనం మత సంస్కరణలు మరియు భోగోళిక అన్వేషణలు.

పునరుజ్జీవన ఉధ్యమం విశ్వాస సంప్రదాయాలను సవాలు చేసే మనసత్వాన్ని అభివృద్ధి చేసింది. అప్పటి వరకు మతం పట్ల ప్రజల దృక్పథం మారిపోయింది. క్యాథలిక్ చర్చికివ్యతిరేకంగా గొప్ప ఆందోళన మొదలైంది. దిన్ని పలితంగా 16వ శతాబ్దపు ఐరోపాలో విస్తృతమైన మత సంస్కరణ ఉద్యమాలు జరిగాయి. మత సంస్కరణ యొక్క అర్థం కారణాలు టంపో మరియు పరిణామాలు ఈ పాఠంలో వివరించబడ్డాయి. కొనసాగుతున్నా తిరుగుబాటు ఉద్యమాన్ని వివరిస్తుంది.

15 వ మరియు 16 వ శతాబ్దాలలో భోగోళిక అన్వేషణ యొక్క ప్రాముఖ్యత, కారణాలు మార్గాలు మరియు పరిణామాలు ఈ పాఠంలో వివరించబడ్డాయి.

సామర్థ్యాలు:

1. పునరుజ్జీవనం యొక్క భావనను గుర్తుంచుకోండి.
2. పునరుద్ధరణకు దారితీసే కారకాలు పునరుజ్జీవనం యొక్క ప్రారంభం మరియు లక్షణాలపై ఆవగాహన.
3. పునరుజ్జీవనోద్యమాన్ని ప్రేరేపించిన సాహిత్యం వాస్తుశిల్పం మరియు విజ్ఞాన రంగాలలో అభివృద్ధిని గుర్తించడం.
4. మత సంస్కరణ అంటే ఏమిటో తెలుసుకోవడం.
5. సంస్కరణల కారణాలను అర్థం చేసుకోవడం.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

6. మార్టిన్ లూథర్ మరియు ఇతరులు పోషించిన పాత్ర తెలుసుకొనుట.
7. ప్రతీకారం మరియు అమాయక విధేయత యొక్క అర్థాన్ని పాత్రను తెలుసుకోవడం.
8. సంస్కరణల ప్రభావాలను తెలుసుకోవడం.
9. అందోళన అన్వేషణల యొక్క మూల కారణాలను అర్థ చేసుకోవడం.
10. సముద్ర ప్రయాణాల మార్గాలను తెలుసుకోవడం.
11. అన్వేషణకు కారణమైన జాగ్రుతిక కారణాల రాస్నిను అర్థం చేసుకోవడం.
12. ప్రపంచ పటంలో సముద్ర మార్గాలను గుర్తించడం.

గురువులు : పిల్లలు మన పునర్‌జీవనం అంటే ఏమిటీ తెలుసా?

విద్యార్థులు : లేదు గురువులు మాకు తెలియదు.

గురువులు : మను పునర్‌జీవనం అంటే పునర్‌జీవనం (పునరుజ్జీవనం) దీనికి పునరుద్ధరణ అని కూడా అర్థం సుమారు క్రి.శ. 1400–1600 కాలంలో ఐరోపా సాహిత్యం, కళ, వాస్తుశిల్పం మరియు విజ్ఞాన రంగాలలో అనేక విశిష్ట పరిణామాలను సూచిస్తుంది.

పునర్‌జీవన ఉద్యమం శారిరిక మరియు సాంస్కృతిక రంగాలలోస్ప జనాత్మక వృద్ధిని ఆవిష్కరిస్తుంది. ఈ ఉద్యమం ఆ కాలంలో కలిగిన మార్పులను బహుముఖి సంకీర్ణతలో కూడిన యూరోపీను మధ్యయుగంనుండి ఆధునికయుగంనికి తీసుకోని వెళ్లింది.

విద్యార్థులు : ఈ ఉద్యమం ఎక్కడ మొదలైంది?

గురువులు : దిని ఆరంభం అయింది.

ద్యామవ్య : పునర్‌జీవన లక్షణాలు ఏమి?

ఉపాధ్యాయులు : చాలా మంచి ప్రశ్న ప్రతి ఒక్కరూ తెలుసుకోవలసినది. పునరుజ్జీవనం అనేక లక్షణాలను కలిగి ఉంది. వాటిలో మానవతావాదం, హేతువాదం ముఖ్యమైనవి.

© KTRS NOT TO BE REPUBLISHED

దీపాలి : మానవాతావాదం అంటే ఏమిటి?

ఉపాధ్యాయులు : మానవతావాదం అనేది ప్రపంచాలలో జరిగే సంఘటనలకు మానవ పాత్ర చాలా ముఖ్యమైనది అనే భావకీ మానవలేవాదం.

ప్రాచిన గ్రీకు సాహిత్యాన్ని అధ్యాయనం చేసే పండితులను 'మానవవాదులు' (humanists) అని పిలిచేయారు. ప్రాపంచిక జీవితంలో మనిషి అత్యంత ముఖ్యమైన విషయం కాదు: మనిషి పాపి కాదు. తాను సృష్టించిన జీవరాశుల్లో తానే గొప్పవాడని పెర్కొన్నాడు.

గణేష్ : అయితే హేతువాదం అంటే ఏమిటి?

ఉపాధ్యాయులు : హేతుబద్ధత అంటే ప్రతి ఒక్క విషయం పక్షపాతం లేకుండా విచార మరి తర్కంతో చూడమేపేతు వాదం అది నిజం అని తెలిసినప్పుడు మాత్రమే ఒప్పుకోనెవచ్చు.

పునరుజ్జీవనోధ్యమ కాలంలో, స్వర్గం మరియు నరకం యొక్క పరలోక ఆలోచన మొత్తం ప్రపంచం యొక్క విషయాలపై పూర్తిగా అవగాహనలోవుండి లోకం గురించి విషయాలపై ఆసక్తి గలిగించడం ప్రస్తుత జీవనానికి ఎక్కువ ప్రాముఖ్య తను ఇవ్వదు.

జోసెఫ్ : బృహస్పతి యొక్క ఇతర లక్షణాలు.

ఉపాధ్యాయులు : వున్నాయా? అవి కాకుండ మరో రెండు లక్షణాలు కూడా ఉన్నాయి. అవి ప్రముఖ భాషలులో ఒకటి క్లాసికల్ భాషలు. గ్రీకు మరియు లాటిన్‌లను విడిచిపెట్టి దేశీయ మాతృభాష యొక్క సాహిత్య రచించబడింది. రెండవది కళాత్మకతలో సృజనాత్మకత కల్పించబడింది.

పునర్‌జీవన కళీకారులు విషయాలను తెలుసుకొన్నారు. వాస్తుశిల్పం మరింత మానవ కేంద్రంగాఉండేది. ఉదాహరణ చర్చిలు (churches) అవి ప్రార్థనా మందిరాలు లేకాకుండా కళాత్మక నిర్మాణాలు కూడా అయ్యాయి.

ఇస్మాయిల్ : ఉపాధ్యాయులు మేము పునరుజ్జీవన సంకేతాలను అర్థం చేసుకున్నాము దయచేసి పునర్‌జీవనగల కారణాలను చెప్పగలరా?

© SCERT NOT TO BE REPUBLISHED

ఉపాధ్యాయులు : నేను మీకు చెబుతాను. స్వేచ్ఛ ఆలోచనే పునర్‌జీవనానికి ప్రధాన కారణం. ఇతర కారణాలు: కాన్స్టాంటినోపుల్ నగరం పై దాడి. భోగోళిక అన్వేషణ ప్రభావం ''ముదణా యంత్రాన్ని కనుగోవడం'', విద్య వ్యాప్తి, ''భూస్వామ్య విధానం క్షీణించడం మొదలైనది.

ఇస్తాంబుల్ ప్రస్తుత టర్కి ఓడరేవు నగరం. దీనిని గతంలో కాన్స్టాంటినోపుల్ అంతకన్నా ముందు బైజాంటైన్ అని పిలిచేవారు.

తిమ్మక్క : కాన్స్టాంటినోపుల్ నగరంపై దాడిని వివరించండి.

ఉపాధ్యాయులు : 15వ శతాబ్దం మధ్యభాగంలోని (1453) టర్కీ సుల్తాన్ మహ్మద్ తూర్పురోమన్ సామ్రాజ్యం యొక్క రాజధాని కాన్స్టాంటినోపుల్ ఆక్రమణచేశాడు ఆక్రమణలో టర్కీ చక్రవర్తి క్రీ.శ. 1453కి ముందు పదకొండు. శతాబ్దాల పాటు ఈ నగరం ప్రసిద్ధ జ్ఞాన కేంద్రంగా ఉండేది. ముఖ్యం. గమనించవలసిన విషయం.

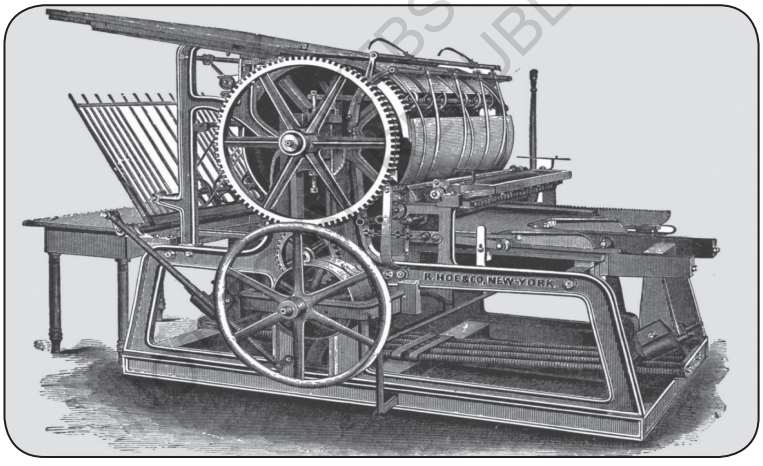
రజియా : ఆక్రమణ ధలేలేమి?

గురువులు : తరుష్కులు అరబ్బుల వలె ఉదారస్వభావులుగా లేరు ఉండరు. చదువు పట్ల గౌరవం ఉండేది కాదు. ఆ నగరంలోని పండితులు టర్కీల విలువైన గ్రీకు మరియు లాటిన్ గ్రంథాలతోపాటు ఇటలీ మరియు ఐరోపాలోని ఇతర ప్రాంతాలకు పారిపోయారు. వీరు వివిధ ఇటాలియన్ నగరల్లో స్థిరపడ్డాడు మరియు పురాతన జ్ఞానాన్ని అభ్యసించడం ప్రారంభించారు. అలా నేర్చుకోవడం కాన్స్టాంటినోపుల్ నుండి ఇటలీకి మారింది. అది పునరువనాదికి. అదనంగా అదే కాలంలో జరిగిన భోగోళిక అన్వేషణలు యూరోపియన్ల సంపదను పెంచాయి. అతను భారతదేశం మరియు యుఎస్ వంటి దేశాలకు సముద్ర మార్గాలను కనుగొన్నాడు. ఐరోపాను వలసరాజ్యంగా మార్చింది. అలాగే భూస్వామ్య వ్యవస్థను సిర్వీర్యం చేస్తోంది.

@KTRS NOT TO BE REPUBLISHED

ఆతుల్ : ముద్రణాయంత్రం పునర్జన ఏ విధంగా కారణం అయింది?

గురువులు : పదిహేనవ శతాబ్దంలో ముద్రణా మాత్రం ఆవిష్కరణ విజ్ఞాన రంగంలో విప్లవాత్మక మార్పులను తీసుకొచ్చింది. ఇంతకుముందు ఒక వ్యక్తి సంవత్సరానికిరెండు పుస్తకాలు మాత్రమే తయారు చేసేవాడు. ముద్రణ సహాయంతో, ఒక పుస్తకం యొక్క 24,000 కాపిలు ఒకే సంవత్సరంలో ముద్రించబడతాయి.ముద్రించిన పుస్తకాల ధరలు తగ్గడంతో పాటు వాటికి గిరాకి కూడా పరిగింది. చేతివ్రాత కంటే ముద్రణ మరింత స్పష్టంగా మరియు అందంగా మారింది. చదవడానికి ఆసక్తి ఉన్న వారందరికీ సులభంగా కాపిలు అందువాటులోనికి వచ్చాయి.

గూటన్‌బర్గ్ ముద్రణయంత్రం (ప్రింటర్)

దాదాపు సా.శ. 1450 సుమారులో జర్మనీకి చెందిన జాన్ గుటన్‌బర్గ్ Mvakhau పట్టణంలోని తన ప్రింటింగ్ ప్రెసేలో కదిలే అచ్చులను ఉపయోగించాడు. గతంలో బ్లాక్ ఉపయోగించబడింది. కొత్త టేక్నాలజీ మెరుపు వేగంతో యూరొప్ మొత్తం వ్యాపించింది. దీనిని విద్వాంసులు మరియు పోప్‌లందరు స్వాగతించారు. విలియం కాంకాటన్ సా.శ. 1477లో కాకుండా ఇంగ్లండ్‌లో అధునాతన ప్రింటింగ్ ప్రెస్‌ను స్థాపించాడు. క్యాక్సటనా అనునతమే.

TSBS PUBLISHED

నింగప్ప : సాహిత్య రంగానికి పునరుజ్జీవనం అందించిన కానుకలు ఏది?

గురువు : పునరుజ్జీవనోధ్యమ కాలంలో సాహిత్యం స్థానిక లేదా దేశీయ భాషలలో సృష్టించబడింది. ఫలితంగా ప్రజం మాట్లాడే ఆడుభాషలలు వికాసం చెందినాయి. చాలా మంది రచయితలు వివిధ సాహిత్య రచనలు చేశారు. ప్రాచీన గ్రీకు మరియు రోమన్ సాహిత్యాంపై గొప్ప ఆసక్తి ఉన్న రచయితలలో పెట్రార్చ్ మొదటివాడు.

పెట్రార్క్

అతని సాహిత్యం మరియు కవిత్వం ప్రసిద్ధి చెందినవి ఇత్యభావగీతాలు మరియు కావ్యాలు ప్రసిద్ధి చెందాయి. యుదసాహిత్య వేత్తలు ఇతనినుండి స్పూర్తిని పొందారన్నది గమనించవలసిన విషయం. బోకాసియో ప్రతిభావంతుడైన రచయిత 'డెకామేరాన్' అతని గొప్ప సాహిత్య రచన.

ఫ్రెంచ్ గద్య సాహిత్యంలోన్నికి ఒక నూతన శైలిని కల్పించిన నూతనున్నర్త దేశ పునర్జన కాలంలోని ముఖ్య సాహిత్యవేత్త ఇతను తన డ్వానే అనే ప్రసిద్ధ సాహిత్య కృతిలో.

రాజుల సెన్యంలో ఆసమానమైన సేవలందించే వారి సేవను సర్దార అంటారు.

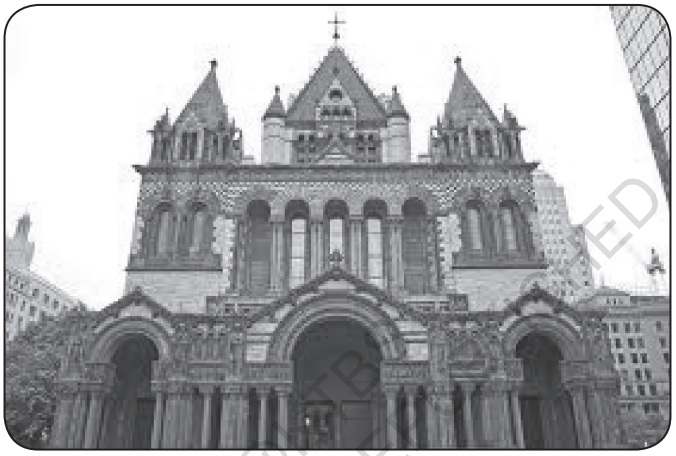
షేక్స్పియర్

మధ్యయుగ నైటాలను ఎగతాలిచే. ఇంగ్లీష్ రచనకారులు విలియం షేక్స్స్పియర్ కొన్ని గొప్ప నాటకాలు చేసిన గొప్ప ఆంగ్ల నాటక రచయితలలో ఒకరు. ''జూలియస్ సీజర్'', ''రోమియో అండ్ జూలియట్'',''కింగ్ లియర్'' మరియు ''మక్బెత్'' వంటివి ఈ నాటకాలు కాలిదాసు వలె ఇతను ప్రతిభావంతియిన నాటక రచయిత.

© KTRS NOT TO BE REPUBLISHED

మార్గరెట్ : సాహిత్యముకు పునరుజ్జీవనము ఇచ్చిన కానుకలను గురించి చెప్పండి, వాస్తు శిలకళ మరియు పెయింటింగ్‌లో చిత్రకళ దాని కానుకలను చెప్పగలరా?

గురువు : పునవరుజ్జీవనో కాలంనాటి వాస్తు నిర్మాణ సౌందర్యాన్ని లండన్‌లోని సెయింట్ పీటర్స్ చర్చి సెయింట్ పాల్స్ చర్చి చర్చుల చూడవచ్చు.

సెయింట్ పీటర్స్ చర్చ్-రోమ్

పునర్జానన వాస్తు శిల్పిలు మధ్యయగంలోని అలంకార మరియు అడంబరమైన గాథిక్‌శైలిని వదలి చూస్తే ఎదునైన స్తంబాలకు బదులు గుండ్రని స్తంబాలను ఉపయోగించారు.

డోనాటెల్లో ఆ కాలపు గొప్ప శిల్పి ఇతను నిర్మించిన డేవిడ్ విగ్రహం గొప్పది. అలాగే మైఖెలెంజెలో నిర్మించిన 'మోసెస్ విగ్రహం' అద్భుతంగా ఉంటుంది.

వర్జిన్ ఆన్ ది రాక్
లియోనార్డోది విన్సీ

శివమూర్తి : చిత్రకళలో వీరు సాధించిన విజయాల గూర్చి చెప్పండి.

గురువుగారు : ఇటలిలో పదహారవ శతాబ్దంలో చాలా మంది ప్రతిభావంతులైన చిత్రకారులు ఉన్నారు. వారిలో ప్రముఖులు లియోనార్డోది విన్సీ మరియు మైఖెలెంజెలో గుర్తించబడ్డారు.

© SCERT NOT TO BE REPUBLISHED

మైఖెలెంజెలో

మోసెస్ మైఖెలెంజెలో

లియోనార్డోది విన్సీ

మోనాలిసా

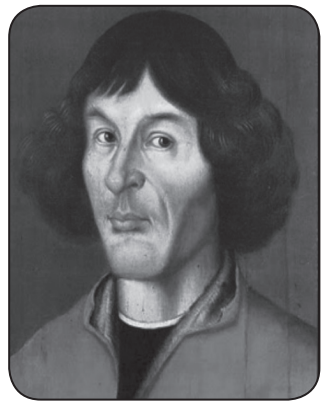
@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

లియోనార్డో డా విన్సీ యొక్క అద్భుతమైన చిత్రకారుడు. శిల్పకారుడు, శాస్త్రవేత్త, ఇంజనీర్ ఆర్కిటెక్ట్ మరియు గణిత శాస్త్రజ్ఞుడు. 'వర్జిన్ ఆఫేది రాక్స్' ది లాస్ట్ సప్టర్, మరియు మోనాలిసా అతని ప్రసిద్ధ వర్ణచిత్రా.

దవించి అన్ని రంగాలలో దాని సహచరుల కన్నా గొప్పగా ఉండేవాడు ఉంది అతను ఫ్లయింగ్ మెషిన్ సబ్‌మెరైన్ పారాచూటే మరియు ట్యాంకర్‌లను రూపొందించాడు. విజయాలు పెద్దగా తెలియవు, మరియు అతను ఇటలిలో కాలువలు మరియు కోటలను నిర్మించడు సంగీతం మరియు తత్వశాస్త్రంలో రాఖీం చేసు గొప్ప వాస్తుశిల్పి. అతను రెండు చేతులతో ఏకకాలంలో రావగలడు అని చెప్పెవారు.

ఆదిత్య : గురువులు, పునర్జీవన కాలంలో విజ్ఞాన రంగంలో పురోగతి వివరించండి.

గురువులు : పునరుజ్జీవనము ఎప్పట్టకప్పుడు ఆధునిక విజ్ఞానము అభివృద్ధి మొదలైంది. చెప్పవచ్చు ఖగోళ శాస్త్రంలో అయస్కాంత పురోగతి. పోలాండ్ చెందిన కోపర్నికస్ సూర్యుడు అనేక భ్రమణ గ్రహాలపై భూమి ఒకటి ఉందని తలిపాదు. అతని పరిశోధన చర్చి యొక్క సిద్ధాంతాలకు వ్యతిరేకంగా ఉండడం వలన, వీటిని ప్రచరించడానికి.

కోపర్నికస్

కోపర్నికకాస్ కాలక్రమంలో సూర్యుడు భూమి చుట్టూ తిరుగుతున్నాడు టోలేమి చెప్పిన ధమాటె చరైన సిద్ధాంతం ఆయినది.

NOT TO BE REPUBLISHED @KTBS

తరువాత, జర్మన్ గణిత శాస్త్రజ్ఞుడు కెప్లర్ అనునతడు కోపర్నికస్ వాదనను అనుభవపూర్వకంగా నిరూపించారు.

ఇటాలియన్ ఖగోళ శాస్త్రవేత్త గెలీలియో టెలిస్కోప్ కనుగొన్నాడు. ఇతను కోపర్నికస్ వాదనను గట్టిగా సమర్థించాడు. కాబట్టి చర్చ అతన్ని అరెస్టు చేసి చర్చి కోర్టుకు తీసుకువచ్చింది. బలవంతంగా ఒప్పుకొన్న తరువాత గెలీలియోను విడుదల చేస్తుంది.

ఇంగ్లాండ్‌కు చెందిన సర్ ఐజాక్ న్యూటన్ చూపించాడు.

భూమినుండిపైకి విసిరిన వస్తువులు తిరిగి భూమిపై పడడాన్ని గురుత్వ ఆకర్షణ కారణమని చూపించాడు.

విలియం హార్వే (సా.శ.1478–1557) మానవ శరీరం యొక్క ప్రసరణ వ్యవస్థను చూపించాడు. ఐసాలియస్ అనే బెల్జియం శాస్త్రవేత్త శరీరంలో రక్త ప్రసరణపై ఒక విలుపైన గ్రంథాన్ని ప్రచరించాడు. చర్చి విశ్వాసాన్ని ప్రశ్నించినందుకు అతను ఉరింతీయబడ్డాడు.

గెలీలియో తన ప్రయోగాల ద్వారా వివిధ బరువులు ఉన్న వస్తువులు ఏకకాలంలో పడిపోయినప్పుడు అవి ఒకే సమయంలో భూమి పై పడుతామని అవుతాయని నిరూపించాడు. పీసాగోపురం పైనుంచి వివిధ బరువులు గల ఫిరంగి గుండులను నేలపై ఏది దీనిన ప్రయోగాత్మంగా నిరూపించాడు.

ఇలాగే పునరోజ్జీవనం ఆధునిక సమాజం మరియు నాగరికతల చాలా ప్రభావం చూపింది.

2.2 మత సంస్కరణలు

ఆదివారం ఉదయం చర్చి నుండి బయలుదేరుతున్నపుడు. పీటర్ మరియు లిల్లీ అత్రంగా పాదర్ జాన్‌ని ప్రశ్నిలు అడగడం ప్రారంభించారు.

పీటర్ : క్రైస్తవులలో తెగలు ఉన్నాయా?

జాన్ : క్రైస్తవులలో కూడా అనేక తెగలున్నాయి. రెండు సముహాలు ''క్యాథలిక్'' మరియు ప్రొటెస్టెంట్.

పీటర్ : క్రైస్తవులు ఈ రెండు తెగలకు కారణాలు ఏమిటి?

జాన్ : మధ్యయుగాల రోమన్ క్యాథలిక్ చర్చిలో అనేక అనైతిక కార్యకలాపాలు ఉన్నాయి పాప్ మరియు మతపరమైన అధికారులుగా చాలా సరళంగా ఉన్నారు. మతపరమైన జీవితాన్ని గడపడానికి బదులుగా, అతను రాయల్లీలో మరచీపోతున్నాడు. రాజులు మరియు పాప్‌ల గొడవల ఫలితంగా సమాజంలో పోప్ పట్ల గౌరవం తగ్గింది పోప్ రాజకీయ వ్యవహారాల్లో జోక్యం చేసుకొవడాన్ని రాజులు సహించలేదు. వివిధ మతదికారుల పోస్టులు విక్రయించబడ్డాయి మరియు అపారదర్శక సంపద సేకరించబడింది. ఈ కారణాల వల్ల జాన్ విక్లిఫ్, జాన్ హస్, మార్టిన్ లూథర్ మొదలైనవారు వివిధ సమయాల్లో మతపరమైన వ్యవహారాలను వెలికితీయడం ప్రారంభించారు.

NOT TO BE REPUBLISHED @KSBS

జాన్ విక్లిఫ్ (సా.శ. 1324–84): జాన్ మైక్సిస్ మత సంస్కరణ ఆక్స్‌ఫర్డ్ విశ్వవిద్యాలయంలో ఉదయం స్టార్ అని పిలుస్తారు. ప్రొఫెసర్‌గా చర్చి వ్యవహారాలను బయటపెట్టాడు.

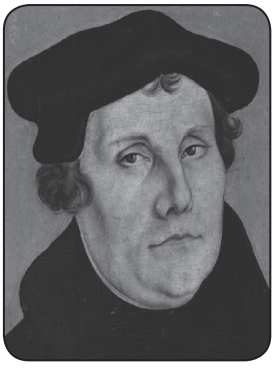
జాన్ హస్ (సా.శ. 1367–1415): అతను చర్చి యొక్క అనైతిక ప్రవర్తనపై తీవ్ర చర్చి న్యాయలయాపు అతన్ని పిలిపించింది బదులుగా. నా మనస్సాక్షికి విరుద్ధమైన ఆలోచనలను నేను అంగీకరించలేదు.

క్యాథోలిక్ మతంలో చీలికకు మరొక ప్రధాన కారణం 'పాపక్షమా పత్రాల' అమ్మకం మరియు రోమ్ నగరంలోని సెయింట్ పీటర్స్ చర్చిని పునర్నిర్మించడానికి స్టేజ్ టన్ లీయోకి డబ్బు అవసరం. దానికి పాపల్ లెటర్స్ కొన్ని వారు. పాపం పోగొట్టుకుని స్వర్గానికి వెళ్లిండి; ఇవి స్వర్గానికి సంబంధించిన అక్షరాలు గుడ్డి నమ్మకాలు పుట్టాయి. ఇదంతా తెలిసిన మార్టిన్ లూథర్ పోప్ సంపదకైప్రజలన పాపలు తొలిగిస్తే ఊరికే (free) గా పుక్కమునకు ఎందుకు చేయారాదు అని ప్రశ్నించాడు.

గమనించవలసిన విషయం ఏమనగా లూథర్ స్వయంగా క్రిష్టియన్ ఆ కాలపు చర్చ్ యొక్క పరిమితులను ప్రశ్నించే ధోరణిని కలిగిఉన్నవాడు.

లీల్లి : మార్టిన్ లూథర్ ఎవరు?

జాన్ : మార్టిన్ లూథర్ జర్మనీలో మత సంస్కరణ ఉద్యమానికి నాయకుడు అతను సంత ఆగస్టిన్ చర్చికి పాదర్ అయ్యాడు. రోమ్‌లో పోప్ మరియు అన్యమత జీవనశైలిని ఆనుభవించిన అతను చర్చికి వ్యతిరేకంగా మారాడు. అతను క్షమాపణ లేఖల గుర్చి ప్రకటనలు వ్రాసాడు మరియు ప్రజలలో అవగాహాన పెంచడానికి ఈడేన్‌బర్గ్ చర్చి యొక్క తలుపును తెరిదాడు.

మార్టిన్ లూథర్

లూథర్ బైబిల్‌ని జర్మనీలోకి అనువదించడం వల్ల సాధారణ ప్రజలకు అందుబాటులోకి వచ్చింది. అతను చర్చి యొక్కమతపరమైన సేవల్లో లాటిన్ బదులుగా జర్మనీను ఉపయోగించడం ప్రారంభించాడు.

NOT TO BE REPUBLISHED @CBSE

పోప్‌లు లూథర్‌ను ఉరితీయమని పోప్ రోమన్ రాజును ఆదేశించాడు కానీ లూథర్‌కు చాలా మంది రాజుల మద్దతు ఉండడంతో క్యాథలిక్ చర్చ్ లూతర్ అనుచరులను ''ప్రొటెస్టెంటులు'' అని పిలిచింది. కాలక్రమేణా ప్రొటెస్టెంటులు ప్రపంచంలోని అన్ని దేశాలలో క్రైస్తవ మతాన్ని ఒక తెగగా వ్యాప్తి చేశారు. ఈ అభివృద్ధి ఉదారమైన రాజకీయ సిద్ధాంతానికి కారణమయింది.

పీటర్ : ఇది క్యాథలిక్ చర్చిపై ఎలాంటి ప్రభావం చూపింది?

జాన్ : క్యాథలిక్ చర్చి గురించి సందేహాలు ఏర్పడ్డాయి మరియు ప్రజలు చర్చి నుండి దూరంగా వెళ్లడం ప్రారంభించారు. రోమన్ క్యాథలిక్కులు తమ చర్చిలో సంస్కరణలు అవసరం అని తెలుసుకున్నారు. ఈ నేపథ్యంలో క్యాథొలిక్ చర్చిని శుభ్రపరచి మరియు బలోపేతం చేయడానికి ప్రతి సంస్కరణ అనే ఉద్యమం మొదలైంది.

లిల్లీ : ప్రతి సంస్కరణ అంటే ఏమిటి?

జాన్ : క్యాథలిక్ చర్చి దాని అంతర్గత సంస్కరణకోసం చేస్తున్న అన్ని ప్రయత్నాలను ప్రతిసంస్కరణ అంటారు.

లిల్లీ : ప్రతిసంస్కరణ ఉద్యమం నాయకుడు ఎవరు?

జాన్ : ప్రతి సంస్కరణ ఉద్యమం నాయకుడు ఇగ్నేషియస్ లయోలా. ఇతడు జీసస్ సంఘం (సొసైటి)ని 1541లో స్థాపించాడు.

ఇగ్నేషియస్ లయోలా: స్పానిష్ సైనికుడైన లయోలాకు ప్రొటెస్టంట్ చర్చి యొక్క ప్రజాదరణ మరియు క్యాథలిక్ చర్చి క్షీణత గురించి తెలుసు నిజాయితీ మరియు ఉత్సాహంతో లయోలా ప్రజల నమ్మకాన్ని పునరుద్ధరించడానికి కష్టపడ్డాడు క్యాథోలిక్ ఉపదేశం, ప్రసారం, విద్యాప్రసారం మొదలైనవి ''జీసస్ సంఘం సొసైటి'' యొక్క అనుచరులైన జెస్సుమిటర్‌పని అని ప్రచురించాడు.

ఇగ్నేషియస్ లయోలా

NOT TO BE REPUBLISHED ©KEBS

సొసైటి ఆఫ్ జీసస్ సభ్యులను జేస్యూట్స్ అన్ని పిలుస్తారు. ఓటుతో విద్య ఆరోగ్య రంగాల విస్తరణపై ఆయిన దృష్టి సారించాడు. అతిని కృషి పలితంగా క్యాథలిక్ చర్చి ప్రజలకు తిరిగి వచ్చింది.

పీటర్ : మత సంస్కరణ ఉద్యమం యొక్క చిక్కులు ఏమిటి?

జాన్ : క్రైస్తవ మతం యొక్క అనుచరులు రెండు ప్రధాన సమూహాలుగా విభజించబడ్డారు. క్యాథలిక్ రోమన్ చర్చిలో, మతం పేరుతో జరుగుతున్న కుంబకోణాలకు తెరపడింది. అధికారం కోసం పాప్ మరియు రాజుల మధ్య జరిగిన ఘర్షణలో క్రమంగా రాజులు శక్తివంతులయ్యారు.

కార్యాచరణం: ఒక చర్చ్‌ని సందర్శించండి. అచ్చటి కార్యాచరణాల గురించి వ్యాసం రాయండి.

2.3 భోగోళిక అన్వేషణలు

నాగరత్న : భోగోళిక అన్వేషణ అంటే ఏమిటి?

గురువు : ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న యూరోపియన్లు పరిచయం లేదు భూమి చదునుగా ఉందనే నమ్మకంతో యూరోప్ తీరం వరకు వ్యాపారం సాగింది. కాలక్రమేణ మాత్రమే క్రమంగా యూరోపియన్లు తమ ఉత్సకత, వ్యాపారం మరియు సాహసంతో కొత్త భుభాగాల కోసం వేతకసాగారు. ఇది భోగోళిక అన్వేషణ పిలిచేవారు.

చర్ట్ నాయకులు భూమి చదునైనది. దాని అంచు అగాదం ఏదో ఒకట నమ్మారు – అందువలన నావికులు సముద్రయానం చేపట్టాలి.

సంతోష్ : భోగోళిక అన్వేషణకు దోహదపడే అంశాలు ఏమిటి?

గురువు : ఇది భోగోళిక శాస్త్ర ఆవిష్కరణకు దారితీసిన అంశాలు.

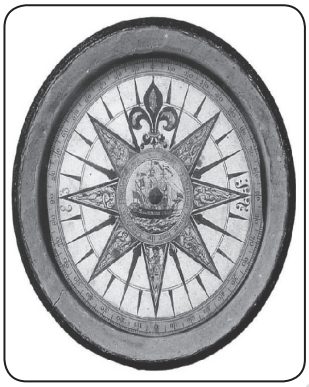
- **కాన్స్టాంటినోపుల్ దండయాత్ర:** స।। శ. 1453 లో టర్క్స్ కాన్స్టాంటి నోపుల్‌ను స్వాధీనం చేసుకున్నారు. ఇది నగరం గుండా నడుస్తున్న యూరోపియన్ల వాణిజ్యానికి అంతరాయం కలిగించింది. కాబట్టి తూర్పు ఆసియా దేశాలకు కొత్త సముద్ర మార్గాన్ని కనుగోనడం యూరోపియన్లకు అవసరం అయింది.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

- **మార్క్ పోలో నివేదిక:** ఆసియా దేశాలను (భారతదేశం మరియు చైన) సందర్శించిన మార్క్ పోలో తన నివేదికలో ఆసియా దేశాలు ధనవంతులని వివరించారు. అతని నివేదిక యూరోపియన్ వ్యాపారులలో ఆసక్తిని రేకెత్తించింది.
- **ఏషియా యొక్క:** పద్ధార్థాలకు మూలం ఉన్న దేశాల నుండి వస్తువులు మరియు సంపర్కం పదార్థాలకు ఐరోపాలో విపరీతమైన డిమాండ్ ఉంది.

ప్రతి వస్త్రం చింతపండు, లవంగం తా చందనం కస్తూరి లక్క, వజ్ర మరియు భారతదేశపు భారతీయ దేవతల నుండి యాత్ర.

- **శాస్త్రీయ ఆవిష్కరణ:** సోరకాయ ఆక్టోహస్ లేబుల్స్ మ్యాప్‌లు మరియు కారవేల్స్ వంటి కొత్త శాస్త్రీయ ఆవిష్కరణలు నాయికులకు వరంగా మారాయి.

దిక్సూచి

నక్షత్రోన్నతి మాపనం

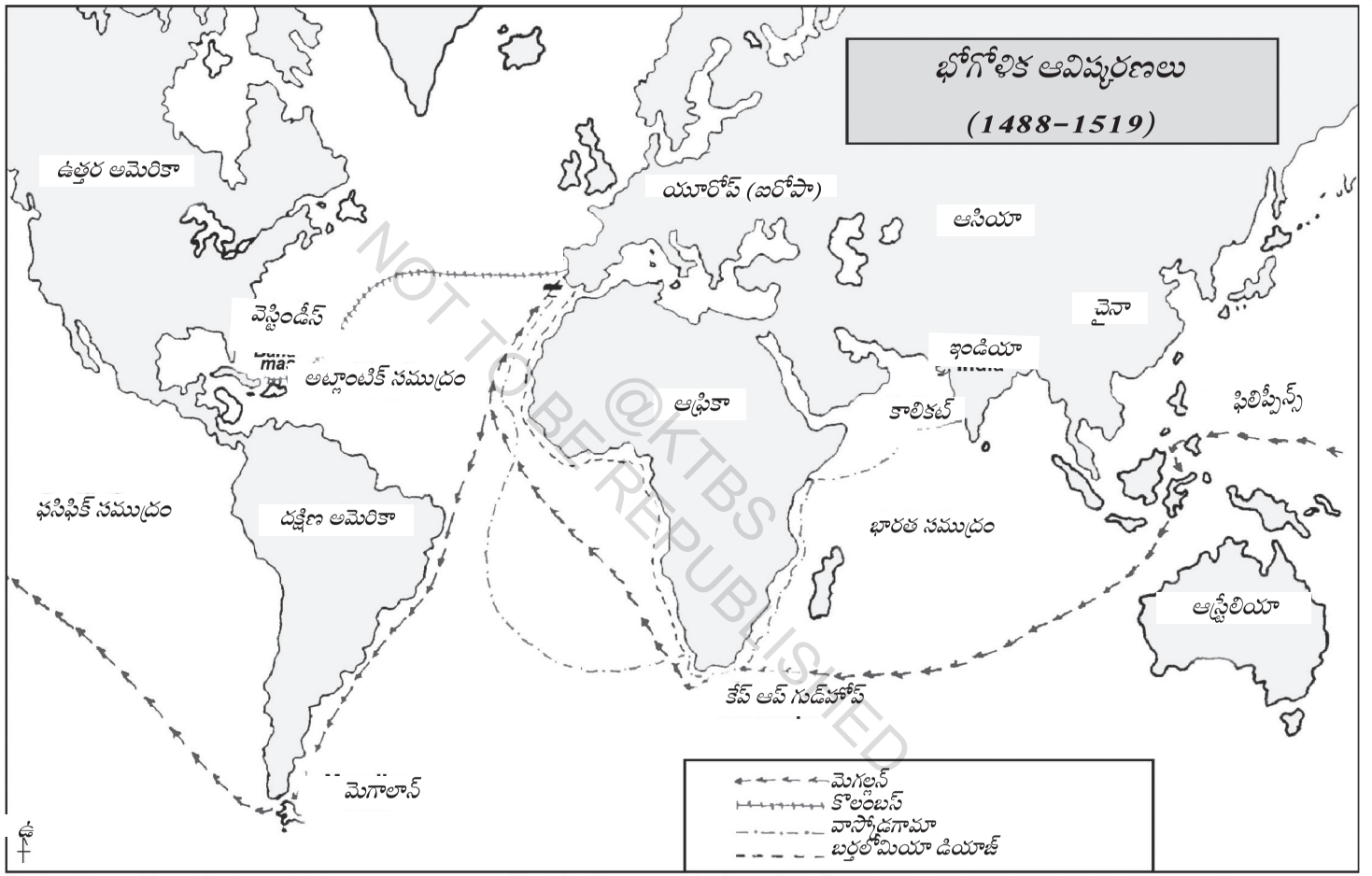

బృహత్ పడవ

NOT TO BE REPUBLISHED

కార్యాచరణం: నావికుల కోసం యూనియన్ మరియు స్టార్‌షిస్ ప్రమాణాలకు అనుకూలంగా చెప్పారు.

- **మతపరమైన ప్రేరణ:** క్రైస్తవ ఓటర్లు ఆసియాకు మరియు ఓటు వేస్తారు. అతను ఆఫ్రికా వైపు చూశాడు ముందుగా.
- **జహనారా:** సముద్రయానం లాంటి సాహసయాత్రకు శ్రీకారంచుట్టిన వారు. ఏవరు?

భోగోళిక ఆవిష్కరణలు

గురువులు : భారతదేశం మరియు చైనాకు సముద్ర మార్గాన్ని కనుగొనడానికి పెరూకు సముద్రయానం ప్రారంభించిన పోర్చుగీస్ యువరాజు జీవితం ఇది. అతను అంతరిక్ష నోకను తీసుకురానందున అతన్ని ''నావికుడు'' అన్ని పిలుస్తారు. అతని ప్రోత్సాహం సాధనకు ప్రేరణనిచ్చింది.

పాఠశాల స్థాపకుడు హీబ్రూ స్కూల్ ఆఫ్ నావిగేషన్ ఆఫ్రికాలోని పశ్చిమ తీరం వెంబడి ప్రతి సంవత్సరం ప్రయాణించారు. 16 వ శతాబ్దం ప్రారంభం నాటికి నావికులు గాలులు సముద్రపు అలలు మరియు హెచ్చుతగ్గుల గూర్చి చాలా నేర్చుకున్నారు. ఐరోపాలోని ప్రముఖ గాయకులు ఖగోళ శాస్త్రవెత్తలు మరియు భోగోళిక శాస్త్రవెత్తలు పాఠశాల సమాచార సృష్టి ప్రక్రియలో భాగంగా ఉన్నారు.

రమేశ్ : నావికులు ఏ ప్రాంతాలను అన్వేషించారు?

గురువులు : బార్తోలోమియా డైయస్ పోర్చుగీస్ నావికుడు కింద నౌకాయానం చేస్తున్నాడు ఆఫ్రికా యొక్క దక్షిణ కొన తలటానా (1488) అతని ఓడలు ఆ ప్రాంతాంలో గాలుం వళ్ళ దెబ్బతింది. కాబట్టి ఆ ప్రాంతాన్ని కెఫ్ ఆఫ్, స్టోర్మ్ (గాలి తుఫాను) ఆని పిలిచారు. తదుపరి నౌకాయానానికి హాయి ఇచ్చారు. మరియు కింగ్ జాన్ ఆఫ్రికా యొక్క గాలి మంచి ఆశ యొక్క కెఫ్ అని పిలిచారు.

- **వాస్కోడి గామా:** మరొక పోర్చుగీస్ నావికుడు వాస్కోడి గామా దాసాసన్ మార్గంలో ప్రయాణించి గుజరాత్ వ్యాపరి సహాయంతో హిందూ మహాసముద్రం మరియు అరేబియా సముద్రాలను దాటి భారతదేశ పశ్చిమ తీరపు కల్పికొటను చేరుకున్నాడు. (1498) ఇలా భారతదేశానికి క్రొత్త జలమార్గం ఆవిష్కరించబడింది.

వాస్కోడి గామా

© KSEEB NOT TO BE REPUBLISHED

వాస్కోడిగామ నిజంగా వచ్చి దిగినది కలికోటనుండి సుమారు 10 కి.మీ దూరం లోగల 'కాప్పాడ్' అనే స్థలం దగ్గర అప్పుడు కల్లికోటను జామోరీన్ రాజులు పరిపాలించేశారు.

- **క్రిష్టోఫర్ కొలంబస్:** స్పెయిన్ దేశ నావికుడు క్రిష్టోఫర్ కొలంబస్ భూమి గుండ్రంగా ఉంది అనే దృఢ నమ్మ కంతో స్పానిషరాజు పెర్డినాండ్ మరియు క్వీన్ ఇసాబెల్లా సహాయంతో పశ్చిమం వైపు ప్రయాణించి అట్లాంటిక్ మహాసముద్రం దాటటి బహమస్ ద్వీపం వరకు వెళ్లాడు ''ఇండియా''అనుకుని అక్కడి ప్రజలను 'రెడ్ ఇండియన్స్' అని పిలిచాడు ఇదేయెస్ ఇండీస్ ద్వీప సమూహం. ఆశ్చర్యమనగా, అంతను ఒకక్రొత్త భూభాగాన్ని కనుగొన్నట్లు అతని మరణం వరకు అతెనికి తెలియదు.

క్రిష్టోఫర్ కొలంబస్

క్రిష్టోఫర్ కొలంబస్: అతను అట్లాంటిక్ మహాసముద్రం దాటి పశ్చిమాన భారతదేశానికిచేరుకోవడానికి ఒక మిష్టనేల్ ఉన్నాడు. అట్లాటంటిస్ మూడు నౌకలపై 88 మంది నాదికులతో ఆగస్ట్ 1492 లో పాలేస్ నౌకాశ్రయం నుండి బయళుదేరాడు. సుమారు రెండు నెలలు ప్రయాణం చేసినా అతనికి భూమి కనిపించలేదు. మూడు రోజోల్లో భూమిని చూసెవారికి ఒక సంవత్సరం జీతంమరియు ప్రత్యేక బహుమతిని అందెజేస్తావని కొలంబస్ అతనిని ఉత్సాహోహరిచాడు. పని ప్రేరణతో నాయికుల సముద్రయానం కొనసాగించారు మరియు చివరకు అక్టోబర్ 12, 1492 ఉదయం భూమిని కనుగోన్నారు.

- **దక్షిణ అమెరికా అన్వేషణ:** కెప్టన్ పెట్రో కెబ్రాల్ నేత్వంలోని పోర్చుగీస్ నౌకదళం భారతదేశానికి బయలుదేరింది. కాని భారి గాలులలో ఓడలు పశ్చిమాన ప్రయాణించి దక్షిణ అమెరిక తూర్పు తీరానికి చేరుకున్నాయి. ఆ విధంగా కాబాల్ అనుకోకుండా దక్షిణ ఆయెరికాలోని ప్రస్తుత బ్రెజిల్‌ను కనుగొన్నాడు.

ఇటలీ యొక్క అమెరిగో వెస్పుసియ కొలంబస్ యొక్క మార్గాన్నే అనుసరించి బయలు దేరి దక్షిణం అమెరికా యొక్క భూఖండాన్ని చేరాడు. కొలంబస్ కనుగొన్న భూభాగం భారతదేశంకాదు ''క్రొత్తప్రపంచం'' అని ప్రపంచానికి పరిచయంచేశాడు. అందువల్ల ఈ క్రొత్తప్రపంచానికి వెస్పుసియా జ్ఞాపకంగా ''అమెరికా'' అని పేరుపెట్టునట్లు జర్మన్ భూగోళిక శాస్త్రవేత్త మార్టన్ వాల్డ్ సీముల్లర్ సలహా ఇచ్చాడు. అదే పేరు ధృవీకరించ బడి ఆమోదించబడింది.

NOT TO BE REPUBLISHED © SCERT

- **పెర్డినాండ్ మెగెల్లాన్:** గొప్ప పోర్చుగీస్ నావికుడు అతని మైలురాయి నౌకాయానానికి ప్రసిద్ధ చెందాడు సైన్యం నుండి 267 మంది సహచరులతో బయలుదేరి (1510) మగల్లన్ దక్షిణ అమెరికా యొక్క దక్షిణ కొనను ఉపయోగించి ఫసిఫిక్ మహాసముద్రం దాటి పిలిప్పీన్స్‌కు చేరుకున్నాడు. అక్కడ స్థానికులతో జరిగిన యుద్ధంలో మోగెల్లాన్ మరణించాడు. అతని మిగిలిన సహచరులు ఇంటకి తిరిగి వచ్చారు. విక్టోరియా ఓడలో (1522) దీంతో భూమి గుండ్రంగా ఉందని స్పష్టమైంది. ఒ

పెర్డినాండ్ మెగెల్లాన్

ఫెరినాండ్ మెగెల్లాన్ 'ప్రపంచం గుండ్రంగా' ఉంది అని భావించాడు. అతను పశ్చిమాన్ని విడిచిపెట్ట తూర్పు వైపు వెళ్లాలని. అట్లాంటిక్ మహాసముద్రం మీదుగా దక్షిణ అమెరికాకు వెళ్లాలని కోరుకున్నాడు. అతను దక్షిణాన ఉన్న ఇరుకైన జలసంధిని దాటి ప్రశాంతమైన సముద్రంలోకి ప్రావేశించాడు. మెగెల్లాన్ జలసంధిని మోగెల్లాన్ జలసంధి అని కూడ అ పిలుస్తారు. దీనిని ఫసిఫిక్ మహాసముద్రం అని కూడా పిలుస్తారు.

మెగెల్లాన్ మరియు అతని సహారచరులు కొందరు ఫిలిప్పైన్స్‌లో స్థానికులలో జరిగిన పోరాటంలో మరణించారు. మిగిలినవారు 'విక్టోరియా' అనే నౌకలో 1522వ సంవత్సరం లో స్పెన్ చేరుకొన్నారు. భూ ప్రదక్తిరాం చేసిన మొదటి నౌక విక్టీరియా అని అనవచ్చు.

మైఖేల్ : భోగోళిక అన్వేషణ యొక్క పరిణామాలు ఏమిటి?

గురువులు : భోగోళిక అన్వేషణ మాత్రమే యూరోపియన్ నాగరికత విషయం పై మాత్రమే కాకుండా ఆఫ్రికా మరియు అమెరికాల ప్రజలు సంస్కృతులపై కూడా గాడ ప్రభావం ఉంది.

- **వాణిజ్య విస్తరణ:** యూరోపియన్లు తమ కొత్తగా అన్వేషించిన భూభాగాలను వాణిజ్య కాలసలుగా మార్చడంతో ప్రపంచ వాణిజ్యం విపరితంగా విస్తరించింది.

  ఆసియా పదార్థాలు ఐరోపాలో విస్తృత మార్కెటిను పొందాయి. ఈ వ్యాపార కార్యకలాపాల ద్వారా వచ్చేలాభాలన్ని యూరోపియనేకే.

- **బానిస వ్యాపారం:** యూరోపియన్లు వెస్టిండీస్, మేక్సికో, పేరూ మరియు బ్రెజిల్ స్థానికులను బానిసలుగా మార్చారు. క్రమంగా బానిసలను సరుకులుగా విక్రయించారు. తదుపరి ''బానిస'' వ్యాపారం అమానవీయ స్థాయికి చేరుకుంది. బానిసలను కఠినంగా కష్టపడి పనిచేశారు మరియు క్రూరంగా ప్రవర్తించారు.

NOT TO BE REPUBLISHED © KTBS

- **క్రైస్తవ తత్వాల (సూత్రాం) వ్యాప్తి:** ఈ అభివృద్ధి ప్రపంచమంతటా క్రైస్తవ సూత్రాల వ్యాప్తికిదారితీసింది. ఈ అభివృద్ధి వలస (కాలనీలు) వ్యవస్థ ఏర్పాటలో ముఖ్యమైన పాత్ర పోషించింది.
- **రాజకీయ ప్రభావం:** ఐరోపా దేశాలలో కాలనీలు మరియు అందులోని సంపదను స్వాధీనం చేసుకునేందుకు తీవ్ర పోటి నెలకొంది. ఐరోవా దేశాలు ఆసియా, ఆఫ్రికా మరియు అమెరికాలలో తమ వలస స్థావరాలను ఏర్పాటు చేసుకొన్నాయి.

వసాహతు (వలస, కాలనీ) అనగా ఒకదేశం మరొకదేశం యొక్క భూభాగాపై రాజ కీయ మరియు ఆర్థిక నియంత్రణ ఉదా: స్వాతంత్రానికి ముందు భారతదేశం ఇంగ్లాండుకు బానిసగా ఉండేది.

కాలక్రమం – (సా.శ) :

1488 : బార్తోలోమియోవ్ డైయస్ ఆఫ్రికా యొక్క దక్షిణ భూశిఖర (కొన) చేరుకుంది.

1498 : వాస్కోడిగామా కల్లికోట చేరుకున్నాడు.

1492 : కొలంబస్ అమెరికా చేరుకున్నాడు.

1519 – 1522 : మెగల్లన్–భూప్రదక్షిణం.

©KTRS NOT TO BE REPUBLISHED

అభ్యాసాలు

I. కింది ఖాళీ స్థలాలను సరైన పదంతో పూరించండి.

1. పునరుజ్జీవనం _____లో ప్రారంభమైంది.
2. పునరుజ్జీవన కాలానికి చెందిన ప్రసిద్ధ చిత్రకారులు _____ మరియు _____
3. కొలంబస్ అమెరికా యొక్క మూలనివాసులను _____ అని పిలిచాడు.
4. భూ ప్రదక్షిణను చేసిన మొదటి నౌక _____
5. జర్మనీలో మత సంస్కరణ ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించినవారు _____

II. ఒక పదం లేదా వాక్యంలో సమాధానం ఇవ్వండి.

6. పునరుజ్జీవనం యొక్క రెండు లక్షణాలు ఏమిటి?
7. ప్రింటింగ్ ప్రెస్ జీవితాన్ని ఎలా ప్రేరేపించింది?
8. పునరుజ్జీనోధ్యమానికి సంబంధించిన మూడు ప్రసిద్ధి సాహిత్య రచనలు ఏవి?
9. విలియం షేక్స్పియర్ ఎవరు?
10. పునరుజ్జీవనోధ్యమానికి చెందిన ఇద్దరు ప్రసిద్ధ శాస్త్రవేత్తలు ఎవరు?
11. ప్రత సంస్కరణ అనగా నేమి?
12. మార్కో పోలో ఎవరు?
13. కోపర్నికస్ యొక్క పరిశోధనలను తెల్పండి.

III. చర్చించండి.

14. కళలు సాహిత్యం మరియు విజ్ఞాన శాస్త్రానికి పునరుజ్జీవనోధ్యమం చేసిన కృషిని (సేవలను) చర్చించండి.
15. మత సంస్కరణ ఉద్యమంలో మార్టిన్ లూథర్ పాత్ర.
16. భౌగోళిక ఆవిష్కరణ పరిణామాలను చర్చించండి.

కార్యాచరణలు:

- పునరుజ్జీవనోధ్యమ కాలంనాటి వాస్తుశిల్పం మరియు పెయింటింగ్ల చాయాచిత్రాలను సేకరించండీ మరియు ఒక ఆల్బం తయారు చేయండి.
- క్రింది మత పెద్దల గురించి మరింత సమాచారం దృష్టాంతాలతో లాటరీని సిద్ధం చేయండి సేకరించండి: జాన్ మైక్లీఫ్ ఇన్నోసియస్ లయోలా.
- కొత్త భూ అన్వేషణలు చేసిన కీలక నాయికుల గుర్చి మరింత సమాచారం సేకరించండి.
- బి.జి.ఎల్. స్వామివారి సౌత్ అమెరికన్ ఇన్ అవర్ బేల్లీ చదిని యూరోపియన్లు భారతదేశానికి పరిచయం చేసిన పండ్లు మరియు కూరగాయల పేర్లను జాబిత్ చేయండి.

NOT TO BE @KTBS REPUBLISHED

అధ్యాయం-3	భారతదేశానికి యూరోపియన్ల ఆగమనం

D2E7E8

పాఠం పరిచయం

సా.శ 1498 మే 17న వాస్కోడిగామా కేరళలోని కళ్ళికోటకు చేరి, భారతదేశానికి క్రొత్త సముద్రమార్గంను కనిపెట్టాడు ఇది యూరోపియన్లు భారతదేశానికి రావడానికి కారణమయ్యింది ఈ సముద్రమార్గపు అన్వేషణతో పోర్చుగీవారు, డచ్చివారు, ఆంగ్లేయులు మరియు ఫ్రెంచ్‌వారు వ్యాపారానికి భారతదేశానికి వచ్చారు.

సామర్థ్యాలు

1] భారతదేశంలో యూరోపియన్ల ప్రారంభ కార్యాచరణాలు అవగాహన చేసుకోవడం.

2] భారతదేశంలో యూరోపియన్ల మధ్య జరిగిన సంఘర్షణలను అర్థం చేసుకోవడం.

3] భారతదేశానికి వచ్చిన యూరోపియన్ వ్యాపార కంపెనీలను పరిచయం చేసుకోవడం.

4] అంతిమంగా ఆంగ్లేయులు భద్రంగా స్థిర పడటానికి కారణమైన అంశాలను పట్టీ చేయడం.

5] భారతదేశ భూపటంలో యూరోపియన్ వ్యాపార కేంద్రాలను గుర్తించడం.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

పోర్చుగీసువారు (సా.శ1498-1961)

సా.శ 1498 మే 17న వాస్కోడిగామా కేరళలోని కళ్ళికోటను చేరడం ద్వారా భారతదేశానికి క్రొత్త సముద్రమార్గంను కనిపెట్టాడు. ఈ సముద్రమార్గం ద్వారా భారతదేశానికి ప్రవేశించిన యూరోపియన్లలలో పోర్చుగీసువారు మొదటివారు. తూర్పు దేశాలతో వ్యాపార ఏకస్వామ్యంను సాధించారు. క్రొత్త సామ్రాజ్యాన్ని నిర్మించడం, క్రైస్తవ మతంను ప్రచారం చేయడం వీరి ఉద్దేశ్యాలుగా ఉండేవి.

పోర్చుగీసు వారి అభివృద్ధికి కారణాలు:

- కల్లికోటదొర జామోరిన్ పోర్చుగీస్ నావికుడు వాస్కోడిగామాకు వ్యాపార అనుమతి ఇచ్చాడు.
- సా.శ 1509 లో అల్బుకర్క్ పోర్చుగీసు వారి ప్రథమ గవర్నర్ (వైస్‌రాయ్) గా భారతదేశానికి వచ్చాడు సా.శ 1510లో విజయపురం సుల్తాన్ నుండి గోవాను వశపరచుకొన్నాడు పోర్చుగీసువారు. భారతదేశాన్ని వదలి వెళ్ళే అతడు వరకు గోవా పోర్చుగీవారి రాజధానిగా ఉండేది.
- అల్బుకర్క్ తరువాత వచ్చిన గవర్నర్‌లు డయ్యు, డామన్ సాల్సెట్, బెస్సిన్, చౌల్, ముంబై, సాన్‌థోమ్, బెంగాల్ లోని హుగ్లి అనుచోట తమ వలస స్థావరాలు స్థాపించారు.

పోర్చుగీసువారి పతనానికి కారణాలు:

- బలమైన నౌకాదళం కలిగిన డచ్చివారు, మరియు ఆంగ్లేయులు పోర్చుగీసువారి ప్రబల ప్రత్యర్థులయ్యారు.
- పోర్చుగీసు ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు అవినీతి పరులై, నిజాయితి పోగొట్టుకున్నారు క్రమేణవారి ప్రభుత్వం హీన స్థితికి దిగింది.
- మతాంధత్యమే పోర్చుగీసువారి పతనానికి ముఖ్యకారణం అయ్యింది వారు ఇక్కడి వివిధ మతాల వారిని బలవంతంగా మత మార్పిడులు చేశారు.
- విజయనగర సామ్రాజ్య పతనం తరువాత వారి వ్యాపారం కుంటుపడింది.

పోర్చుగీసువారి ఫ్రాన్సిస్కో - డి - అల్మేడా భారత దేశానికి మొట్టమొదటి వైస్‌రాయ్ (గవర్నర్). భారతదేశానికి వచ్చిన మొట్టమొదటి యురోపియన్లు భారతదేశాన్ని వదిలిన చిట్ట చివరి యూరోపియన్లలో పోర్చుగీసు వారే అయ్యారు చివరివరకు గోవా డయ్యు మరియు దామన్ మాత్రమే పోర్చుగీసువారి వశంలో మిగిలాయి బ్రిటిష్ పరిపాలన 1947 లో అంతమొందిననూ పోర్చుగీసువారు మన దేశం నుండి కదలలేదు. గోవా విముక్తి కొరకు అక్కడి భారతీయులు అహింసాత్మక ఉద్యమం చేశారు అయితే ఉద్యమకారులను అమానుషంగా హింసకులోబరచారు. చివరకు 1961 లో భారతీయసైనికదళం పోర్చుగీసువారిని పారద్రోలడంతో గోవా విముక్తి పొందింది.

©DTDS NOT TO BE REPUBLISHED

డచ్చివారు (సా.శ1596-1792)

పోర్చుగీసువారి తరువాత భారతదేశానికి వచ్చిన యూరోపియన్లలో నెదర్లాండ్ దేశానికి చెందిన డచ్చివారు **సా.శ** 1602 సంవత్సరంలో ''డచ్ ఈస్టి ఇండియా కంపెని'' ని ప్రారంభించబడింది. ఈ కంపెని తూర్పు దేశాలతో వ్యాపార సంబంధాలు ఏర్పరచు అధికారం పొందింది ఈ ప్రదేశాలలో యుద్ధం చేయు, శాంతి సంధానాలను ఏర్పరచు అధికారం పొందింది. ''పులికాట్'' డచ్చివారి రాజధాని.

డచ్చివారి వ్యాపార కేంద్రాలు: భారతదేశంలోని ఆగ్రా, మచలీపట్టణం, సూరత్, కారైకల్, నాగపట్టణం, కొచ్చిన్ మొదలైనవి డచ్చివారి వ్యాపార కేంద్రాలు.

డచ్చివారి పతనం: డచ్చివారు ఆంగ్లేయులో సంఘర్షణకు దిగారు అయితే, ఆంగ్లేయులు డచ్చివారిని ఓడించారు. భారతదేశంలో ఆంగ్లేయు పైపోటిని ఎదుర్కొ బిలేని డచ్చివారు ఆగ్నేయ ఆసియాలోని ద్వీపదేశాలపైన తమ దృష్టి సాదించారు.

ఆగ్నేయ ఆసియా ద్వీపదేశాలు: ఇండోనేషియా, మలేషియా, థాయ్ల్యాండ్, ఫిలిప్పైన్స్ కాంబోడియా.

ఆంగ్లేయులు (సా.శ 1600-1947)

ఆంగ్లేయులు శాంతియుత వ్యాపారమే తమ నీతి అని మొదటినుండి అనుసరించుకొని వచ్చారు. అయితే భారతదేశపు కుట్రరాజకీయ పరిస్థితుల వలన వారు రాజకీయ సార్వ భౌమత్వంను స్థాపించారు.

ఆంగ్లేయులు వ్యాపారం కోసం తూర్పు దేశాలలో వ్యాపార సంబంధాలు పొందడానికి **సా.శ** 1600 లలో ''ఈస్ట్ ఇండియా కంపెని'' ని స్థాపించారు ఎలిజబెత్ రాణి అనుమతితో భారతదేశంలో వ్యాపార సంపర్కం పెంచుకున్నారు.

ప్రారంభంలో ఈస్ట్ ఇండియా కంపెని పడవలు సూరత్ ఓడరేవులో నిలబడేవి సర్ థామస్ రో **సా.శ** 1615 లో మొగల్ చక్రవర్తి జహంగీర్ ఆస్థానానికి వెళ్ళి, సూరత్లో వ్యాపారం చేయడానికి అనుమతి పొందాడు తరువాత సూరత్, ఆగ్రా అహ్మదాబాద్, బ్రోచ్లలో వ్యాపార కేంద్రాలు స్థాపించారు ఆతరువాత మద్రాసు, కొల్కత్తా ముంబైలలో కూడా తమ వ్యాపార కేంద్రాలు స్థాపించారు. కొల్కత్తా ఆంగ్లేయుల మొదటి రాజధాని.

కాలక్రమేణ ఈస్ట్ ఇండియా కంపెని లాభం కూడా గణనీయంగా పెరుగుతూ వెళ్ళింది. బలహీనుడైన మొగల్ చక్రవర్తి ఫరూక్ సియార్ నుండి బెంగాల్ ప్రాంతాలను (ఇప్పటి బెంగాల్ బిహార్, ఒరిస్సా) మరియు సూరత్లలో పన్నురహిత వ్యాపారం చేయు అనుమతి అయిన 'దస్తక్లు' పొదారు వీటి సహాయంతో దేశీయ వ్యాపారులు కంటే శక్తివంతులయ్యారు.

NOT TO BE REPUBLISHED @KTBS

పన్ను రహిత స్వతంత్ర వ్యాపారం చేయు అనుమతిని బ్రిటిష్ వ్యాపారులకు విశేషంగా ఇవ్వబడింది దీనిని 'దస్తక్' అంటారు.

ఆంగ్లేయులు తమ ప్రాబల్యం పెంచుకో వడానికి తమ వసతి ప్రదేశాల చుట్టూ కోటలు కట్టారు. కోటల రక్షణకు సైనికులను, మందుగుండ్లు పెట్టుకోవడం ప్రారంభించారు. చాలా త్వరగా సేనాబలం బలమైనదిగా వృద్ధిచెందింది.

ఫ్రెంచ్‌వారు (సా.శ 1664-1954)

వ్యాపారం కొరకు భారతదేశానికి వచ్చిన యూరోపియన్లలలో ఫ్రెంచివారు చివరివారు వారు 1664లో ''ఫ్రెంచ్ ఈస్ట్ ఇండియా కంపెని''ని స్థాపించారు ఫ్రెంచ్‌వారు తమ ప్రథమ వ్యాపార కేంద్రాలను సా.శ 1668 లో సూరత్‌లో ప్రారంభించారు. తరువాత కొద్ది కాలంలోనే భారతదేశంలోని అనేక భాగాలతో తమ వ్యాపార కేంద్రాలను స్థాపించారు.

ఫ్రెంచివారి వ్యాపార కేంద్రాలు: పాండిచ్చేరి, మచలీపట్టణం, కల్లికోట, మాహె, కారైకల్ మరియు చంద్రనాగూర్‌లలో తమ వ్యాపార కేంద్రాలు స్థాపించారు. పాండిచ్చేరి ఫెంచివారి రాజధాని

ఫ్రెంచివారి గవర్నర్‌గా వచ్చిన డూప్లె చాణాక్షతతో హైదరాబాద్ మరియు కర్నాటిక్ (తమిళనాడులోని తూర్పు భాగం) రాజ్యాలలో ఫ్రెంచ్ ప్రభావం పెంచాడు వ్యాపారం కొరకు భారతదేశానికి వచ్చిన ఆంగ్లేయులు మరియు ఫ్రెంచివారి మధ్య రాజకీయ మరియు వాణిజ్య అభివృద్ధి కొరకు అనేక యుద్ధాలు జరిగాయి అవి కర్నాటిక్ యుద్ధాలుగా పిలువబడ్డాయి.

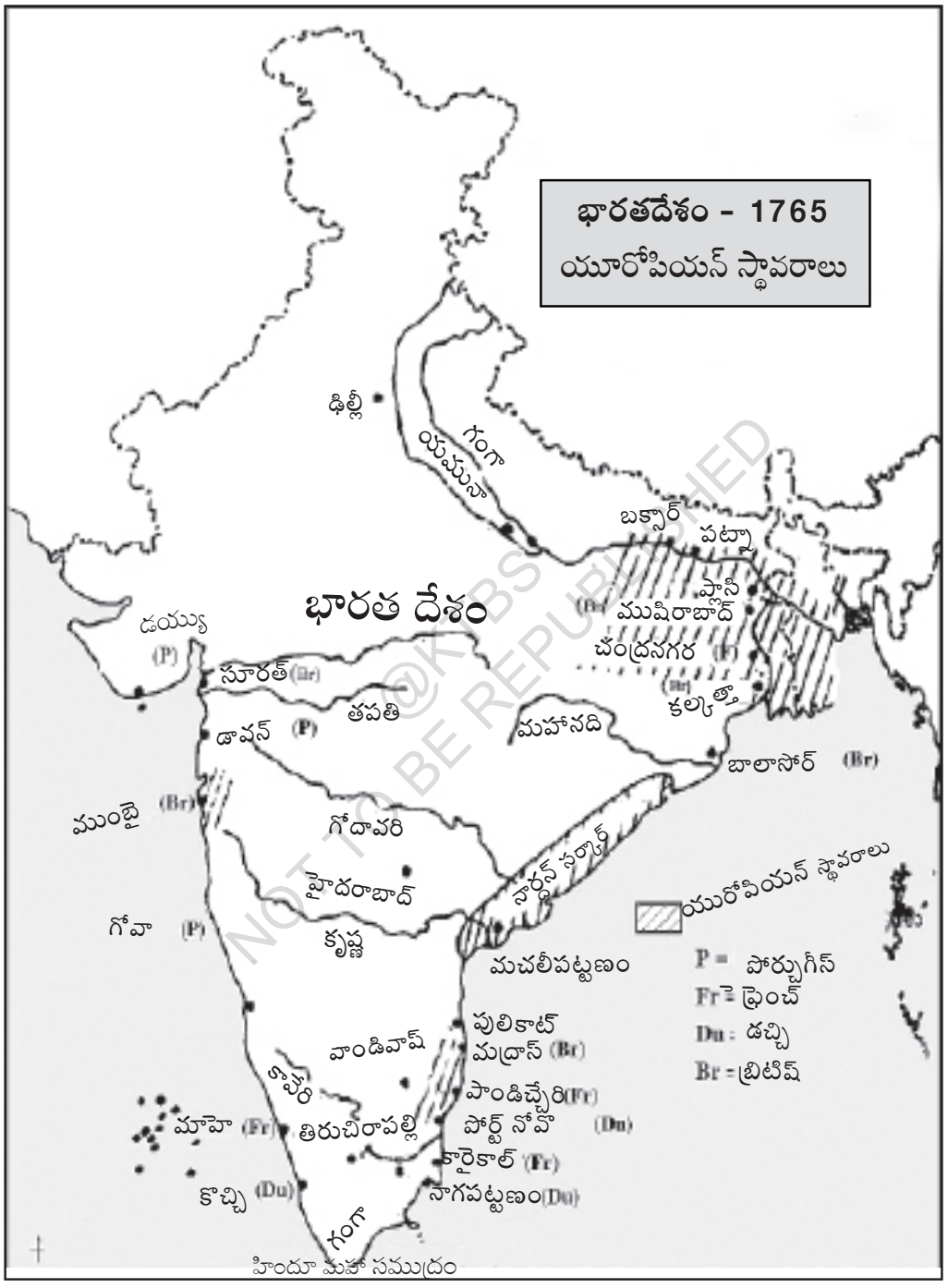
ఫ్రెంచివారి పతనానికి కారణాలు:

- భారతదేశంలో గల ఫ్రెంచ్ సైనికనాయకులకు ఫ్రాన్స్ ప్రభుత్వం పూర్తి సహకారం అందించలేదు.
- ఫ్రాన్స్‌లో రాజకీయ సంక్షోభం మరియు విప్లవాలు ఏర్పడ్డాయి అవి భారతదేశంలో వీరి పతనానికి కారణమైంది.
- ఫ్రెంచివారి నౌకాదళం ఆంగ్లేయుల నౌకాదళం కంటే ఉన్నత శ్రేణిలో ఉండలేదు.

కాలక్రమం (సా.శ)

- బ్రిటిష్ ఈస్ట్ ఇండియా కంపెని : 1600
- డచ్ ఈస్ట్ ఇండియా కంపెని : 1602
- ఫ్రెంచ్ ఈస్ట్ ఇండియా కంపెని : 1664

NOT TO BE PUBLISHED @KTBS

NOT TO BE REPUBLISHED @KSBS

అభ్యాసాలు

I. ఒక వాక్యంలో సమాధానం ఇవ్వండి.

1. భారతదేశానికి వ్యాపారం కోసం సముద్రమార్గంగుండా మొదటిగా వచ్చిన యూరోపుయన్లు ఎవరు.
2. భారత దేశానికి సముద్రమార్గంను ఎవరు కనుగొన్నారు?
3. డచ్చివారి రాజధాని ఏది?
4. 'బ్రిటిష్ ఈస్ట్ ఇండియా కంపెని' ఎప్పుడు ప్రారంభమయ్యింది?
5. ఫ్రెంచివారి వ్యాపార కేంద్రాలను జర్కొనండి.
6. ఆంగ్లేయులకు ''దస్తక్'' ఇచ్చిన మొగలు చక్రవర్తి ఎవరు?

II. కింది ప్రశ్నలకు గుంపులో చర్చించి సమాధానాలివ్వండి.

7. భారతదేశంలో పోర్చుగీసువారి పతనానికి కారణమైన అంశాలను పట్టీ చేయండి.
8. భారతదేశంలో ఫ్రెంచివారి పతనానికి కారణాలేవి?

III. జతపరచండి.

ఎ	బి
1. పోర్చుగీసువారు	(a) పాండిచేరి
2. డచ్చివారు	(b) కోల్కత్తా
3. ఫ్రెంచ్వారు	(c) పులికాట్
4. ఆంగ్లేయులు	(d) గోవా

కార్యాచరణం:

❋ భారతదేశ భూపటం గీచి, యూరోపియన్ల ప్రారంభ స్థావరాలను గుర్తించండి.

@KVBS NOT TO BE REPUBLISHED

అధ్యాయం-4	18వ శతాబ్దం – భారతదేశం (సా.శ. 1707 – 1757)

S1T4Y7

పాఠ పరిచయం:

18 వ శతాబ్దం భారతదేశ చరిత్రలో ఒక పరివర్తన కాలం భారతదేశం లో ఆర్థికంగా సామాజికంగా మరియు సాంస్కృతికంగా గణనీయమైన మార్పులకు గుర్తెంది. మొఘలులు రాజకీయంగా అధిపత్యం చెలాయిం చడంతో భారతదేశంలోని స్థానిక రాజకీయ శక్తులు తమ అధిపత్యాన్ని పునరుద్ధరించడానికి మరియు విస్తరించడానికి ప్రయత్నించారు మరాఠాలు. హైదర్ టిప్పు మరియు సిక్కులు తమ రాజకీయ అధిపత్యాన్ని కొనసాగించారు. కాని బ్రిటీష్ వారు తమలోని స్వదేశీ శక్తులన్నింటినీ భారతదేశాన్ని దోపిడీ చేయడానికి ఉపయోగించారని గొప్పలు చెప్పుకున్నారు. భారతదేశం మొత్తం సంఘర్షణతో ఉన్న సమయం ఇది.

సామర్థ్యాలు:

1. భారతదేశంలో రాజకీయ పరివర్తన వ్యవస్థను తెలుసుకోడం.
2. మొఘలుల క్షీణత మరియు మరాఠాల స్థాపనలు పూర్తి చేయడం అంశాలను జాబితా చేయడం.
3. బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య స్థాపనకు పునాది చేసిన కర్ణాటక యుద్ధాల నేపథ్యం మరియు ప్లాసీ యుద్ధ యొక్క పరిణామాలను అర్థం చేసుకోవడం.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

18 వ శతాబ్దం భారతదేశం చరిత్రలో గణనీయమైన మార్పుల కాలం ఔరంగజేబు మరణానంతరం (సా.శ. 1707) మొగల్ సామ్రాజ్యం వేగంగా క్షీణించింది.క్షీణిం చడానికి కారణాలు పర్షియా రాజు నాదిషా మొఘల్ సామ్రాజ్యంపై దాడి చేసి ప్రసిద్ధ మయూర సింహాసనం మరియు అత్యంత విలువైన కోహినూర్ వజ్రంతో సహా మొఘలుల అంతరించిపోయిన (సా.శ. 1739) తీసుకువెళ్లాడు. అదే విధంగా అహ్మద్ షాఅబ్దలీ దాడి కూడా దెబ్బ కొట్టింది ఈ అన్ని రాష్ట్ర అన్ని సంఘటనల నుండి కోలుకోలేదు.

కార్యాచరణం: కోహినూర్ వజ్రం మొగల్‌కు ఎక్కడ దొరికింది? నాదిర్ షా ఎవరి చేతికి చిక్కాడు? ఇది ఇప్పుడు ఉపాధ్యాయులందరిచే మార్గనిద్దేశం చేయబడి విషయాన్ని సేకరించి కోహినూర్ వజ్రపు చిత్రాన్ని సేకరించనివ్వండి.

మరాఠాల అధిపత్యం

మొఘలో సామ్రాజ్యం మరియు బహుమనీ రాష్ట్రాలు రాజకీయంగా ఉన్న స్థితిలో ఉన్నప్పుడు మరాఠ రాష్ట్ర స్థాపకుడు శివాజీ స్వతంత్ర రాజ్యాన్ని స్థాపించండలో విజయం సాదించాడు. అతని విజయవంతమైన పరిపాలనలో అతనికి సహాయపడిన ''ప్రధానమంత్రి'' అని పిలవబడీ ఎనియిది మంది మంత్రులు పెష్వా చీఫ్‌గా ఉన్నారు.

చరిత్రసకారులు: 18 వ శతబ్దాన్ని మరాఠ సార్వభౌమాధికార కాలంగా పేర్కొంటారు ఈ కాలంలో, మరాఠాలు పేష్వాల నాయకత్వంలో భారతదేశంలో ప్రధాన రాజకీయ మరియు సైనిక శక్తిగా అవతరించారు.

మరాఠ రాజు యొక్క ప్రధాన మంత్రి బలహీనంగా ఉండటం. ప్రతిఫలం పేష్వాలు పాళించారు. దాదాపు వంద సంవత్సరాలు (1713 – 1818) చాలా మంది పేదలు దక్కన్ మరియు ఉత్తర భారతదేశంలోని కోన్ని ప్రాంతాలలో ఉన్నారు.

మరాఠ జాతిలో ముగ్గురు ప్రముఖమైన వారు

- **బాలాజీ విశ్వనాథ (సా.శ. 1713–20):** అతను మొఘల్ డీల్లీ ఒప్పందంపై సంతకం చేశాడు ఫలితంగా అతను దక్కన్‌లోని ఆరు – నుండి పన్నులు వసూలు చేసే హక్కు పొందాడు.

- **ఒకటవ బాజీరావు (సా.శ. 1720–40):** బాజీరావు అధికారంలోకి వచ్చినప్పుడు ఇరవై ఏళ్ల యువకుడు. మొఘల్ సామ్రాజ్యం యొక్క రాజకీయ దుస్థితిని ఉపయోగించి అతను భారతదేశంలో భారీ సామ్రాజ్యాన్ని నిర్మించాలని ప్లాన్ చేశాడు అతను మొదట్లో హైదరాబాద్, తర్వాత మాల్వా గుజరాత్ మరియు బుందేల్‌ఖండ్‌లను జయించాడు.

© OKTBS NOT TO BE REPUBLISHED

బాజీరావు యొక్క అతి ముఖ్యమైన విజయం ఏమిటంటే, సేవ చివరికి ఉత్తర భారతదేశానికి చేరుకుంది అతను 'రెండవ శివాజీ' అనేకేర్తికి అర్హడయ్యాడు. ''హిందూ పాదపదషాహి'' హిందువుల ఆధిపత్యంంగల ప్రాంతాలలో వారిపరిపాలన వుండాలనే వాదం తన ధ్యేయం అని ఇతడు చెప్పుకున్నాడు.

- **బాలాజీబాజీరావు(సా.శ.1740–61):**అతనుమరాఠ రాష్ట్రాన్ని దక్షిణ భారతదేశంలోనే కాకుండా ఉత్తర భారతదేశంలో కూడా విస్తరించాలని కోరుకున్నాడు. మరాఠ సైన్యం పంజాబ్ వాయువ్య దిశగా విజయవంతగా ముందుకు సాగించి అతను తూర్పు మరియు ఒడిశ దక్షిణ తమిళునాడులోని కొన్ని ప్రాంతాలను స్వాధీనం చేసుకున్నాడు ఆ విధంగా మరాఠలు భారతదేశంలో ప్రధాన రాజకీయ శక్తిగా అవతరించారు.

బాలాజీ బాజీరావు

మరాఠాలు ఉత్తర భారతదేశంలో రాష్ట్ర విస్తరణలో నిమగ్నమయ్యారు మరియు ఆఫ్ఘన్ఆక్రమణదారుఅహ్మద్అబ్దాలీనిఎదుర్కొన్నారు1761లో(జనవరి14)వారి మధ్య నిర్ణయాత్మక యుద్ధం జరిగింది. ఇది మూడో పానిపట్ యుద్ధం మరాఠలు యుద్ధంలో ఓడిపోయారు.ఫలితంగా మరాఠ సైనిక శక్తి క్షీణత బ్రిటీష్ వ్యాపారులకు భారతదేశంలో తమ రాజకీయ ప్రభావాన్ని పెంచుకునే అవకాశాన్ని సృష్టించింది.

కర్నాటిక్ యుద్ధాలు (సా.శ. 1746 – 63)

కర్నాటక తీరం ప్రస్తుతం తమిళునాడు మరియు ఆంధ్రప్రదేశ మొఘల్ సామ్రాజ్యం యొక్క ప్రాంతాపావిన్స్ మరియు దాని నేపద్యాన్ని యూరోపియన్లు ''కర్నాటిక్'' అని పిలిచారు.

కొంతకాలం తర్వాత దక్షిణ భారతదేశం యొక్క వాణిజ్యంపై నియంత్రణ బ్రిటిష్ మరియు ఫ్రెంచి వారి మధ్య పోటీ ఏర్పడి అది యుద్ధ మార్గాన్ని దారిలేసింది. ఈ క్రమంలోనే కర్ణాటక మూడు యుద్ధలకు కారణ అయింది. అందువల్ల ఈ యుద్ధాలను చరిత్రలో కర్ణాటక్ యుద్ధలుగా పేర్కొంటారు.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

యుద్ధాలకు కారణాలు: అర్కాట్ (తమిళునాడు) కర్ణాటక రాజధాని అర్కాట్ నవాబు మరణా నంతరం వారసత్వం కోసం చందాసాహెబ్ మరియు మహమ్మద్ అలీ మధ్య వివాదం తలెత్తింది. మహమ్మద్ అలీ ఫ్రెంచ్ సహాయం కోసం ఆంగ్లేయులకు విజ్ఞప్తి చేశాడు. ఆంగ్లేయులు మరియు ఫ్రెంచివారు కలహాలలో జోక్యం చేసుకున్నారు. వారి దూరపు రాజకీయ ప్రయోజనాలే జోక్యానికి కారణం.

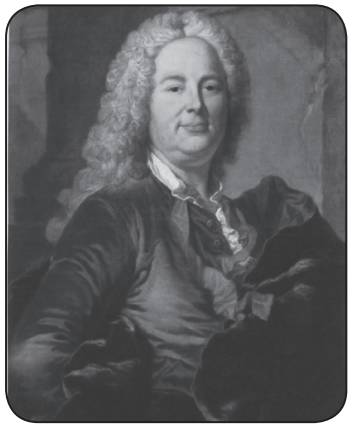
తెలివిగల రాబర్ట్ క్లైవ్ ఆంగ్ల సైన్యానికి నాయకుడు ప్రతిష్టాత్మకమైన గవర్నర్ డుప్లే ఒక ఫ్రెంచ్ జనరల్. చివరికి మూడవ కర్ణాటక యుద్ధంలో ఆంగ్లేయులు విజయం సాధించారు. ఫలితంగా భారతదేశంలో ఫ్రెంచ్ మూలస్తంభంగా మారింది.

మొదట కర్ణాటక యుద్ధంలో ఫ్రెంచి వారు విజయం సాధించారు ఇది (ఏక్స్ ఆక్సిలా) ఏక్స్ - లా - చాపెల్ ఒప్పందంతో ముగిసింది. రెండవ కర్ణాటక యుద్ధం ముగిసే సమయానికి అర్కాటాలో ఆంగ్లేయులు హైదరాబాద్‌లో ఫ్రెంచివారు తమ అధిపత్యాన్ని కొనసాగించారు.

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

ఫ్రెంచ్ ఓటమికి కారణాలు:

- రాజకీయాల్లో ఫ్రెంచ్ వాణిజ్యాన్ని పట్టించుకోలేదు ''ఇంగ్లీషువారు వ్యాపారంలో చాలా ఆసక్తిని కలిగి ఉన్నారు మరియు వారి వ్యాపార ప్రయోజనాలన ు కాపాడుకోవడానికి రాజకీయాల్లోకి ప్రవేశిం చారు.
- ఫ్రెంచ్ నౌకాదళం కంటే ఆంగ్ల నౌకాదళం బలంగా ఉండేది.

డ్యూప్లె

- ఇంగ్లీషు అధికారులు పరస్పరం సహకరించుకుని కంపెనీ ప్రయోజనాలపై దృష్ట సారించారు. ఫ్రెంచ్ అధికారులు సహకరించకుండా వాగ్వాదానికి దిగారు.
- ఇంగ్లీష్ ఈస్టిండియా కంపెనీ ప్రైవేట్ అధీనంలో ఉంది ఫ్రెంచ్ ఈస్ట్ ఇండియా కం పెనీ ప్రభుత్వ యాజమాన్యంలో ఉంది.

బెంగాల్‌లో ఆంగ్లేయుల పాలన ప్రారంభం

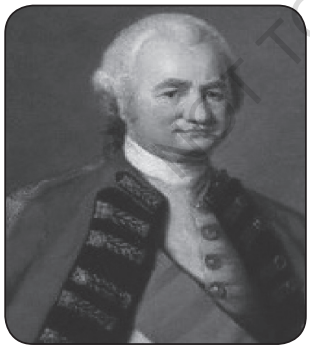

సిరాజ్ ఉద్దౌలా

ఆంగ్లేయులు కర్ణాటక యుద్ధాల ద్వారా దక్షిణ భారతదేశంలో రాజకీయ శక్తిగా స్థిరపడ్డారు మరియు బెంగాల్‌లో తమ పాలనను స్థాపించారు. బెంగాల్‌లో మొఘల్ సామ్రాజ్యం దీని ఖాన్ స్వయంఘా మొగల్ సామ్రాజ్యం క్షీణించే మార్గంలో ఉన్నాడు. అతని తర్వాత సిరాజ్ ఉడోలా బెంగాల్ నవాబు అయ్యాడు.

నవాబ్ సిరాజ్ యువకుడు కాబట్టి ఆంగ్లేయులు ఆరాధకుడు విలియం తన అనుమతి లేకుండా కోలకత్తలోని కోటన పట్టిష్టపరిచాడు. వ్యాపార రాయితీలను కూడా దుర్వినియోగం చేస్తున్నాడు. ఆంగ్లేయులు ఆయిన ఆజ్ఞపాలను ధిక్కరించి శత్రువులతో కలిసి వెళ్లాడు నవాబ కుతంత్రంఅనుకున్నాడు. దీతితో ఆగ్రహించి ఆంగ్లేయుల అధీనం లోకి తీసుకున్నాడు. ఇది ప్లాసి యుద్ధానికి దారి తీసింది.

- **ప్లాసి యుద్ధం (సా.శ. 1757):** నవాబ్ సిరాజ్ మద్రాస్ కంపెనీ అధికారులు ప్రారంభించిన దండయాత్ర వార్త విని రాబర్ట్ క్లైవ్ నాయకత్వంలో కలకత్తాకు కవాతు చేశారు.

రాబర్ట్ క్లైవ్

మీర్ జాఫర్

అప్పుడే మీర్ జాఫర్ నవాబు కావాలనే ఆశతో ఆంగ్లేయుతో పాత్తు పెట్టుకున్నాడు. అలాగే ప్రారంభమైన వెంటనే ఆంగ్లేయులలకు 175 లక్షలు చెల్లించాల్సి వచ్చింది వ్యాపారవేత్త అబునాటండే ఈ నల్లజాతి వ్యాపారంలో జోక్య చేసుకున్నారు.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

బ్రిటిష్ వారికి మరియు సిరాజ్ ఉద్దాల్ సైన్యానికి మధ్య 1757 లొ ప్లాసీలో జరిగిన యుద్ధంలో మీర్ జాఫర్ బ్రిటిష్ వారికి సహాయం చేశాడు. చివరికి సిరాజ్ ఓడిపోయి చంపబడ్డాడు. మీర్ జాఫర్ చేసిన ద్రోహానికి బ్రిటిష్ వారు గెలుచుకున్నారు.

పరిణామాలు: బ్రిటిష్ వారి దయతో మీర్ జాఫర్ బెంగాల్ నవాబు అయ్యాడు. కానీ అతను బ్రిటిష్ వారి కీలుబొమ్మ కంపెనీకి పెద్ద మొత్తంలో డబ్బు వచ్చింది మరియు అయిన ప్రాంతాన్ని అని పిలిచేవారు. భారత్‌లో కంపెనీ కొనుగోలు చేసిన తొలి భూమి ఇదే ప్లాసీ యుద్ధం కందట రోజు బక్సర్ యుద్ధానికి దారితీసింది. వర్తకులుగా వచ్చిన ఆంగ్లేయులు ఒకప్పుడు పాలించడానికి అర్హులు. ప్లాసీ విజయం భారతదేశంలో బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య స్థాపనకు మార్గం సుగమం చేసింది.

కాలక్రమం (సా.శ):

1711–1761 – భారతదేశంలో మరాఠల కాలం.

1739 – నాదిర్షా మొఘల్ రాష్ట్రంపై దాడి చేశాడు.

1757 – ప్లాసీ యుద్ధం.

1761 – మూడవ పానిపట్ యుద్ధం.

NOT TO BE REPUBLISHED @KTDS

అభ్యాసాలు

I. ఖాళీస్థలాలను సరైన పదాలతో నింపండి.

1. రెండవ శివాజీ అనేకీర్తికి పాత్రులైన పేశ్వా _____
2. కర్నాటిక్ రాజధాని _____
3. ప్లాసియుద్ధం _____లో జరిగెను.
4. మూడవ పానిపట్ యుద్ధం _____లో జరిగెను.

II. ఒక వాక్యంలో సమాధానం ఇవ్వండి.

5. చరిత్రకారులు ఏ శతాబ్దాన్ని మరాఠ కాలం అని పిలిచారు?
6. మూడవ పానిపట్ యుద్ధం ఎవరి మధ్య జరిగింది?
7. యుద్ధాలలో చివరిగా ఎవరు గెలిచారు?
8. ప్లాసీ యుద్ధం ఎవరి మధ్య జరిగింది?

III. రెండు లేదా మూడు వాక్యాలలో సమాధానం ఇవ్వండి.

9. ఒకటవ పేష్వా బాజీరావ్ విజయాలను వివరించండి?
10. ప్లాసీ యుద్ధానికి కారణాలు ఏమిటి?

కార్యాచరణం:

❋ రాబర్ట్ మరియు డ్యూప్లే గురించి మరింత సమాచారం సంగ్రహించండి.

@KTRS NOT TO BE REPUBLISHED

అధ్యాయం-5	బ్రిటిష్ ఆధిపత్య పెరుగుదల (సా.శ. 1758 – 1856)

X6W1K1

పాఠ పరిచయం:

భారతదేశంలో సా.శ. 1758-1856 కాలంలో బ్రిటిష్ వారు ఒక రాజకీయ మరియు ఆర్థిక శక్తిగా ఎలా ఉద్భవించింది అనేది ఈ పాఠం యొక్క ప్రధాన ఇతివృత్తం బక్సర్ యుద్ధం దివాని వాదన ఆంగ్లో-మైసూరు, ఆంగ్లో-సిక్కు మరియు ఆంగ్లో-మరాఠ యుద్ధాలు ఈ విషయంలో కీలకమైనవి సహాయక సైన్యం మరియు దత్తత పిల్లలు అనే బ్రిటిష్ రహస్య విధానాలన ు ఎత్తిచూపాయి. ఈ పాఠం సా.శ. 1857 లో బ్రిటిష్ వైఖరితో విసిగి చెందిన భారతీయులు తిరుగుబాటు చేసిన నేపథ్యం.

సామర్థ్యాలు:

1. దివాని హక్కు రాజకీయ మరియు ఆర్థిక కోణాలను తెలుసుకోవడం.
2. మైసూర్ సక్కుల మరియు మరాఠ యుద్ధాల తుది ప్రభావాలను అర్థం చేసుకోవ డం.
3. వెల్లెస్లీ మరియు డల్హౌసీ యొక్క రెండు ప్రధాన రహస్య విధానాల యొక్క అంతర్లీన ప్రయోజనాన్ని అర్థం చేసుకోగలరు.
4. భారతదేశం యొక్క నక్షలో సా.శ. 1805 మరియు సా.శ. 1856 లో బ్రిటిష్ ఆక్రమిత ప్రాంతాలను పోల్చడం మరియు గుర్తించడం.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ రాబర్ట్ క్లైవ్‌ను బెంగాల్‌కు (సా.శ. 1758) మొదటి గవర్నర్‌గా. నియమించింది. ఇతను భారతదేశంలో బ్రిటిష్ సార్వభౌమత్వాన్ని స్థాపించిన ఘనత పొందాడు. రెండేళ్ళ తర్వాత తిరిగి వచ్చిన క్లైవ్‌ను భారతదేశం నుండి దోచుకున్న సంపద కారణంగా అపారమైన సంపన్నుడు అయ్యాడు.

ఆంగ్లేయుల దుర్మార్గపు పరిపాలన:

క్లైవ్ నిర్గమనం తర్వాత కంపెనీ ఉద్యోగులు ప్రైవేట్ వ్యాపారంలో నిమగ్నమై మరింత లాభదాయకంగా మారారు. అతని ఆశకు అంతులేదు.

బ్రిటిష్ గవర్నర్లలో కంపని ఉద్యోగులు లంచాలు తీసుకున్నారు. అతను ఉలిక్కిపడ్డాడు. ఈ పరిస్థితి యొక్క సాక్షత్కారాన్ని చరిత్రకారులు ''బహిరంగ మరియు సిగ్గులేని దోపిడి'' కాలంగా అభివర్ణించారు. ఆ విధంగా బెంగాలి యొక్క గొప్పతనం త్వరలో ముగిసింది.

నవాబ్ మీర్ జాఫర్ ఇకపై డబ్బు మరియు సంపదను భరించలేడని ఆంగ్లేయులు త్వరలోనే గ్రహించి ఒప్పించారు కాబటి అతను బ్రిటిష్ వారిచే తొలగింప బడ్డాడు మరియు అతను తన భావ మరిది మీర్‌కాసియ్ తర్వాత నవాబుగా నియమిం చబడ్డాడు.

బక్సర్ యుద్ధం (సా.శ. 1764) – కారణాలు మరియు ఫలితాలు

మీర్ కాసిం స్వతంత్ర వ్యక్తి బ్రిటిష్ వారు దోపిడి చేస్తున్న పుస్తకాలన్నింటని తనిఖి చేసి బెంగాల్ వ్యాపారాన్ని అంతంవేస్తాడు. దీంతో కోపోద్రికుడైన బ్రిటిష్ వారు ఆయిన ను నవాబుగిరి నుంచి వెళ్లగొట్టారు. అతను ఔద్ యొక్కవ వాబుతో మరియు పగ తీర్చుకునే మొగల్ రాజుతో సైనిక కూటయిని ఏర్పరచుకున్నాడు. బక్సర్ యుద్ధంలో మిత్రరాజ్యాలు బ్రిటిష్ వారిని ఓడించాయి. యుద్ధం ఫలితంగా, బ్రిటిష్ వారు మరింత శక్తివంతం అయ్యారు. బలహినమైన రాజ బ్రిటిష్ వారి నుండి ఆశ్రయం పొందాడు.

'దస్తక్' అనేది బ్రిటిష్ వ్యాపారవేత్తలకుతల ఇవ్వకుండా వ్యాపారాన్ని కోనసాగించడానికి ఇచ్చే ప్రత్యేక అనుమతి.

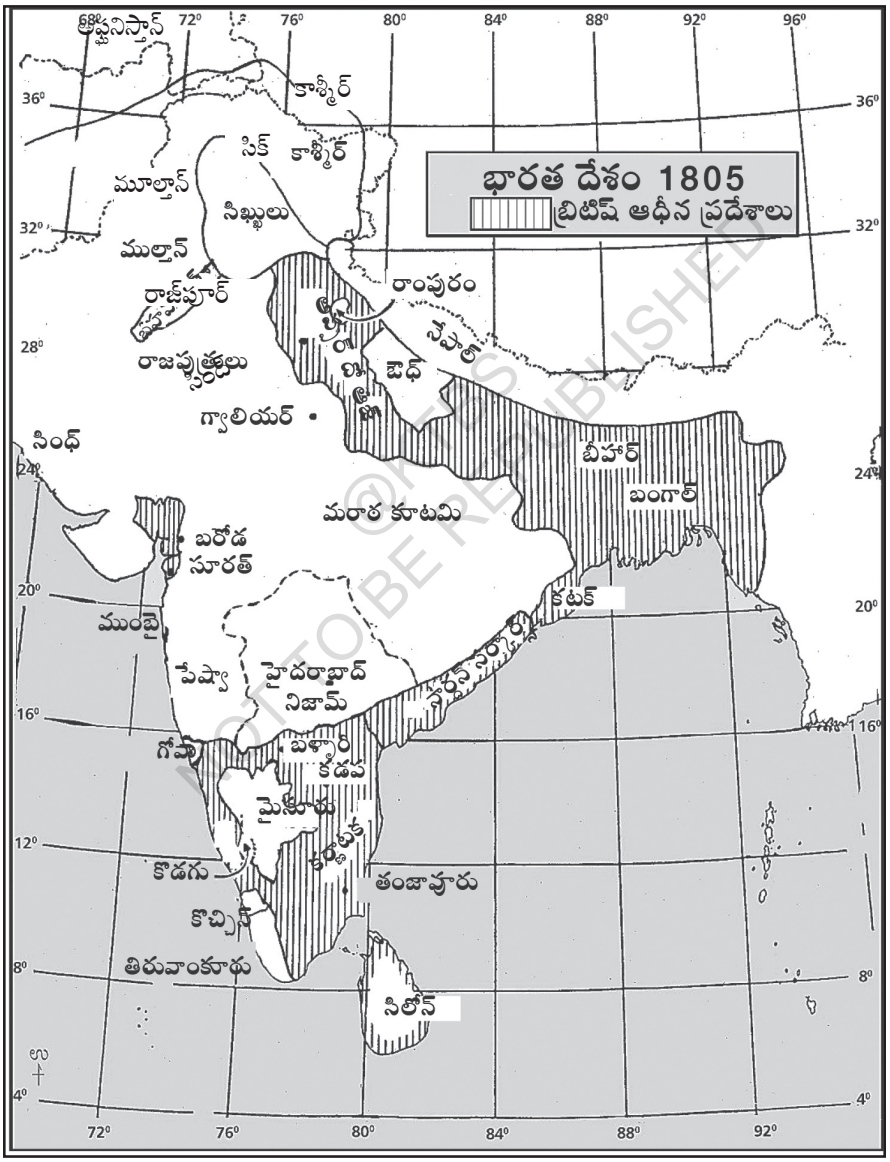
దివానిషిప్ దిరైటీ (దివాని హక్కు పాప్తి) (సా.శ. 1765)

కంపెనీ వ్యవహారాలను చక్కదిద్దేందుకు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం మళ్లీరా బర్ట్ క్లైవ్‌ను భారతుకు గవర్నర్‌గా పంపింది. అతని రాకతో, మొగల్ రాజు కంపెని అధికారాన్ని చట్టబద్ధం చేసే ముందు పా ఆలంతో (సా.శ. 1765) తో ఒప్పందం చేసుకున్నాడు. ఒప్పందం ప్రకారం జ్వరాన్ని మొగల్ రాజుకు ఏడాదికి రూ. 26 లక్షలు చెల్లించాలని నిర్ణయించారు. బదులుగా బ్రిటిష్ వారు బెంగాల్ (అస్సాంతో సహా) బీహార్ మరియు ఒరిస్సా యొక్క ''దివానీపై'' హక్కును పొందారు. దివానీ అంటే భూ ఆదాయాన్ని సేకరించే హక్కు.

దివానీ ప్రభావం: దివానీ ద్వారా బెంగాల్‌లో ఈస్టిండియా కంపెనీ అధికారిక సార్వభౌమాధికారాన్ని పొందింది. పన్నులు వసూలు చేయడం ఉచితం. దీనితో బంగాళా తీరం ఆర్థిక దోపిడికి గురైంది. కంపెనీ ఆదాయ రూపంలో లక్షలాది రూపాయలు వసూలు చేసి ఖజానా నింపుకుంది.

© RTDS NOT TO BE REPUBLISHED

సా.శ. 1767 లో రాబర్ట్ క్లైవ్ ఇంగ్లాండ్‌కు తిరిగి వచ్చాడు. బెంగాల్ గర్భస్రావాలు కొనసాగాయి. ఇంతలో కరువు వచ్చింది బెంగాలలో దాదాపు మూడొంతుల మంది ప్రజలు నిరాహార దీక్షను అనుసరించారు. పరిస్థితిని సద్వినియోగం చేసుకునేందుకు కంపేనీ బియ్యాన్ని మార్కెటీలో కొనుగొలు చేసి గరిష్ట దరలకు విక్రయించి భారీ లాభాలు గడించింది.

బ్రిటిష్ ఆదీనా ప్రాంతాలు సా.శ. 1805

రెగ్యులేటింగ్ యాక్ట్ (సా.శ. 1773)

ఈస్టిండియా కంపెనీలో పనిచేస్తున్న ఒక బ్రిటిష్ అధికారి అనైతిక మార్గాల ద్వారా డబ్బును దోచుకోవడం ప్రారంభించాడు. ఈ నేపథ్యంలో అధిపత్యం చెలాయించాలని నిర్ణయించుకున్నారు. ఈ యేరకు పార్లమెంట్ రేగ్యులేటింగ్ యాక్ట్‌ను రూపొందించింది. చట్ట ప్రకారం వారెన్ హేస్టింగ్ మొదటి గవర్నర్ జనరల్ అయ్యాడు. తరువాత ఇరవై మంది గవర్నర్ జనరల్స్ అనేక మంది ఉన్నారు. ఈ కాలంలో వారు కలకత్తాను అధికారం కేంద్రంగా మార్చారు. మరియు ప్రాంతీయ ప్రభుత్వాల పనితీరును స్వాధీనం చేసుకున్నారు.

రెగ్యులేటింగ్ యాక్టి లోపదోషాలను సరి చేయుటకు. సా.శ. 1784 లో ప్రభుత్వ పిట్స్ ఇండియా చట్టాన్ని రూపొందించింది.

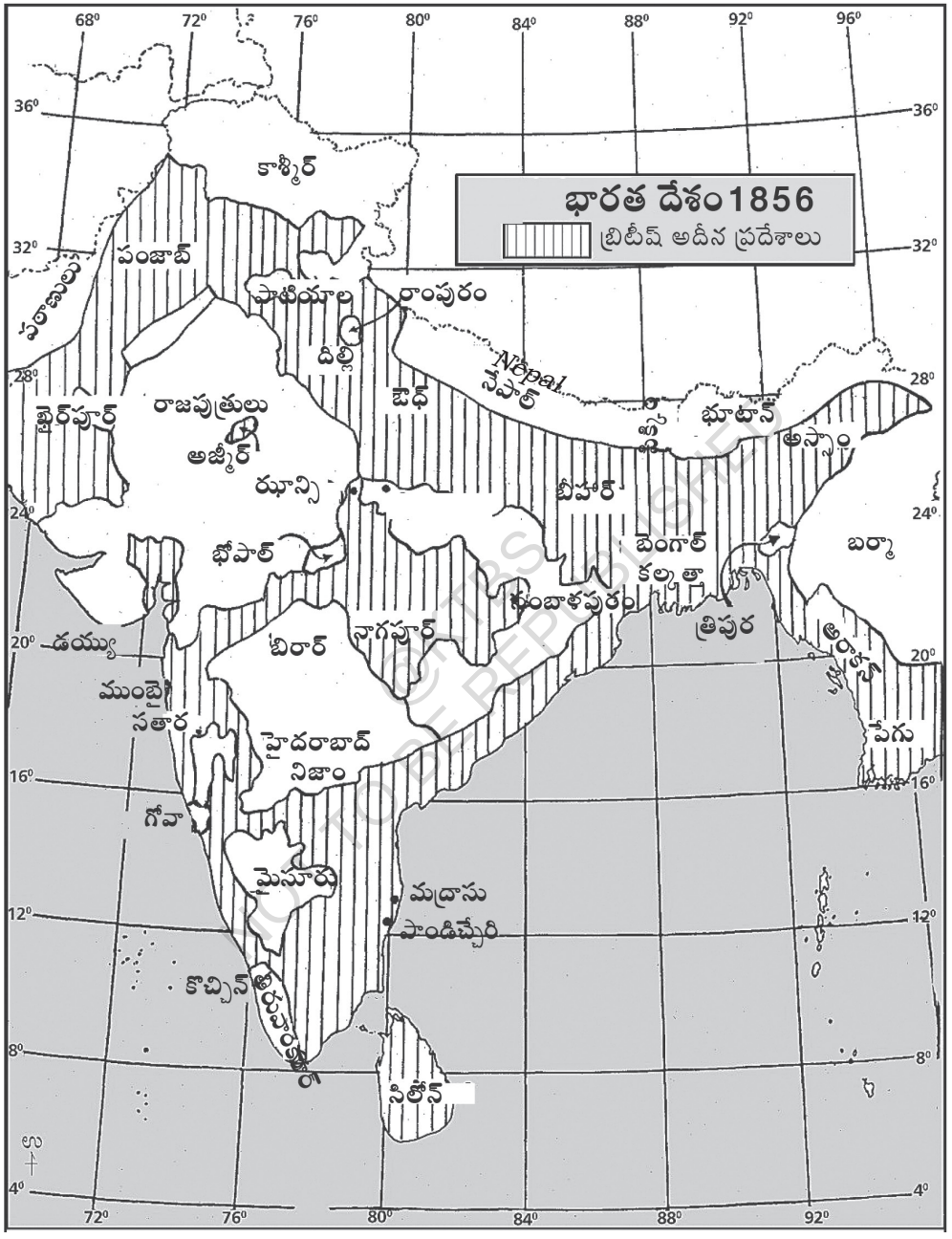
ఆంగ్లో-మైసూరు యుద్ధాలు (సా.శ. 1767 – 1799)

పిల్లలు బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా హైద్రా ఆలీ మరియు టిప్పు సుల్తానులలో 1 మీరు యుద్ధాల గురించి 6 వ తరగతిలో నేర్చుకున్నారు. ఈ యుద్ధాల ఫలితంగా బ్రిటిష్ వారు టిప్పు ఆద్వర్యంలో మైసూరు రాజ్యాన్ని ఆక్రమించి నాలుగు భాగాలుగా విభజించారు. కొంత భాగాన్ని మరాఠాలకు మరొక భాగాన్ని మైసూర్ ఒడేయార్ కుటుంబానికి అప్పగించారు. దీని ఫలితంగా దక్షిణ భారతదేశంలో బ్రిటిష్ అధికారం క్రమంగా పెరిగింది.

ఆంగ్లో మరాఠా యుద్ధాలు (సా.శ. 1775 – 1818)

మూడో పానిపట్ యుద్ధంలో ఓడిపోయిన మరాఠాలు కోలుకున్నారు. కానీ కొద్ది కాలంలోనే అంతర్యుద్ధం ఏర్పడింది, దాని ప్రయోజనాన్ని పొందడానికి ఆంగ్లేయులు అనేక రకాల వ్యూహాలను ఉపయోగించారు. మరాఠాలతో మూడు యుద్ధం కూడా చేశాడు. వీటిని ఆంగ్లో-మరాఠ యుద్ధాలు అంటారు. అతని చివరికి పేష్వా బ్రిటిష్ వారికి లొంగిపోయాడు. ఈ యుద్ధాలలో మరాఠాలు ఓడిపోయారు మరియు వారి భూభాగాలన్నీ ఆంగ్లేయులచే ఆక్రయించబడ్డాయి. ఆంగ్లేయుల కట బిరుదును కూడా రద్దు చేశారు.

NOT TO BE REPUBLISHED @KSBS

బ్రిటిష్ అధీన ప్రదేశములు సా.శ. 1856

ఆంగ్లో-సిక్కు యుద్ధాలు:

రణజిత్ సింగ్

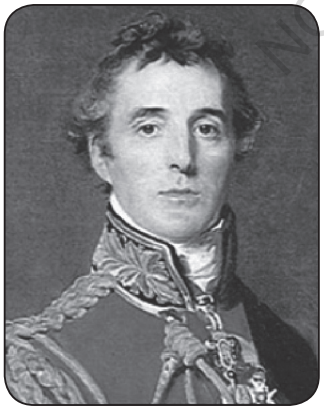
18 వ శతాబ్దంలో ఉత్తర అర్ధ భాగంలో సిక్కుల నగరాలు చాలా ఉన్నాయి. అంటువంటి వర్గాన్ని ''మిసల్'' (11) అని పిలుస్తారు. రణజిత్ సింగ్ అనే వీర యువకుడు సాల్ నందర్. యొక్క ఇతను పద్దెనియిదేళ్ల వయస్సులో పంజాబ్ లాహోర్‌కు రాజు అయ్యాడు. అతను దాదాపు నాలుగు దశాబ్దాలుగా పంజాబ్‌ను పాలిస్తున్నాడు మరియు ఆధునిక భారతదేశంలో అత్యంత గౌరవనీయమైన మహారాజులలో ఒకడు.

రణజిత్ సింగ్ మరణానంతరం (సా.శ. 1839) రాష్ట్రంలో రాజకీయ గందరగోళం నెలకొంది.బ్రిటిష్ అటువంటి సంఘటన కోసం వేచి యుండిరి. బ్రిటిష్ మరియు సిక్కులు మధ్య యుద్ధాలు జరిగాయి. చివరకు సిక్కులు ఓడిపోయారు. పంజాబ్ రాజు బ్రిటిష్ వారి వశమైంది (సా.శ. 1849).

ఆఫ్ఘాన్ రాజు రణజిత్ సింగ్ రాజకీయ ఆశ్రయం సమయంలో కొహినూర్ వజ్రం రణజిత్ సింగ్‌కు బహుమతిగా ఇవ్వబండిది.

బ్రిటిష్ వారి రహస్య (పద్ధతిలేని) విధానాలు

సహాయ సైన్య వ్యవస్థ:

లార్డ్ వెల్లెస్లీ

గవర్నర్ జనరల్ లార్డ్ వెల్లెస్లీ (1799 – 1805) బ్రిటిష్ సార్వభౌమత్వాన్ని స్థాపించడానికి ఒక ప్రణాళికను కనుగొన్నారు. భారతదేశ రాజులు తమ పోరుగు రాజులనుండి ప్రమాదం జరగకుండా బ్రిటిష్ సైన్యాన్ని ఆశ్రయించాలని ఆయిన కోరారు. అతను కొన్నిసార్లు అలా చేయామని వారిని బలవంతం చేశాడు. చక్రవర్తులు ఈ పద్ధతిని అంగీకరించారు. మరియు ఆంగ్ల సైన్యాన్ని వారి స్వంత రాష్ట్రంలో ఉంచారు. మరియు వారి ఖర్చులను బ్రిటిష్ వారికి నగదు రూపంలో చెల్లించవలసి వచ్చింది. లేకుంటే రాష్ట్రంలో కొంత భాగాన్ని బ్రిటిష్ వారికి

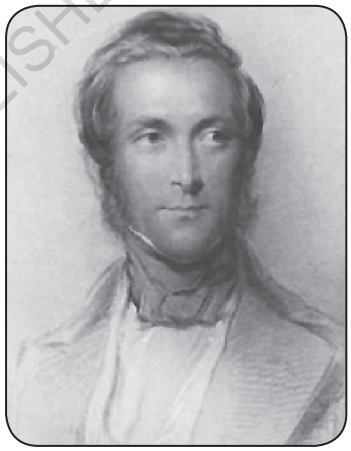
@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

అప్పగించాలి. బ్రిటిష్ వారి ఈ నీతి. సహాకార సైన్య వ్యవస్థ అంటారు. దీనిని అంగీకరించి బ్రిటిష్ మిలిటరి ఖర్చును భారత రాజ్యమే భరించాల్సి వచ్చింది.

సహాయక సైన్యం యొక్క ప్రభావాలు:

- ఆర్థికంగా భారతదేశ రాష్ట్రలపై సైనిక వ్యయం వలద భారీ భారం బలహీనపడింది.
- బ్రిటిష్ వారు భారీ భూభాగాలను తమ అధీనంలోకి తీసుకున్నారు. ఈ రాచరిక రాష్ట్రలు పరోక్షంగా తమ సార్వభౌమత్వాన్ని కోల్పోయాయి.
- సార్వభౌమత్వాన్ని కోల్పోయాయి.

దత్తత తీసుకున్న పిల్లలకు హక్కు (పాలసి) లేదు:

లార్డ్ డాల్ హౌసి

పిల్లలను దత్తత తీసుకోవద్దు అనే విధానం గవర్నర్ జనరల్ లార్డ్ డాల్ హౌసి (1848–1856) చే రూపొందించబడిన విచిత్రమైన విధానం ఏ భారతీయ రాజుకైనా పిల్లలు లేకపోతే అతనికి దత్తు తీసుకొనే అధికారంలేనని ప్రకటించాడు. దీని ప్రకారం కొడుకు లేకుండా మరణించిన ఆరు దేశాల రాజ్యలు బ్రిటిష్ వారికి లొంగిపోయాయి. ఈ చర్య భారతదేశంలోని పాత పద్ధతిలో దత్తత తీసుకునే పద్ధతినికి విరుద్ధంగా ఉంది ఈ రహస్య విధానం ఫలితంగా ఔద్ సతారా నాగ్‌పూర్ మరియు ఝాన్సీ వంటి పదకొండు రాష్ట్రలు నేరుగా 'బ్రిటిష్' నియంత్రణలో ఉన్నాయి. 1856 డల్ హౌసి తన దేశానికి తిరిగి వచ్చినప్పుడు భారతదేశం యొక్క మూడింట రెండు వంతుల భూభాగం బ్రిటిష్ వారిచే పాలించబడింది.

© KTPS NOT TO BE REPUBLISHED

భారతదేశంలో బ్రిటిష్ వారి విజయం వారి రాజకీయ సాక్షాత్కారం మరియు సైనిక విజయం. ఇది స్థానిక తమ సబ్జెక్టివిటి మరియు సమన్వయం లేకపోవడం: పరిపూరకరమైనది. ప్రజా ప్రయోజనాలే బ్రిటిష్ వారి బాధ్యత.

అలా ఎప్పుడు అనిదించలేదు సంపద మరియు కరెన్సీలను సంపాదించడం వారి లక్ష్యం. 1857 లో వినుగుచెంది. ప్రజలు తిరుగుబాటు చేశారు. కొంతమంది రచయితలు దీనిని భారతదేశ తొలి స్వాతంత్ర్య సంగ్రామం అన్ని పిలుస్తారు.

కాలక్రమం (సా.శ):

1764 : బక్సార్ యుద్ధం.

1765 : దివాని హక్కు ప్రాప్తి.

1799–1805 : వెల్లెస్లీ పరిపాలన – పారామిలిటరీలు (సహాయక సైన్య పద్ధతి).

1848 : డల్ హౌసీ పరిపాలన – దత్తత తీసుకున్న పిల్లలకు హక్కులేదు అనే నీతి.

అభ్యాసాలు

I. ఒక వాక్యంలో సమాధానాలు ఇవ్వండి:

1. సహాయ సైనిక పద్ధతిని అమలులోకి తెచ్చినవారు _____
2. రాబర్ట్ క్లైవ్ _____ తో ఒప్పందం చేసుకున్నాడు.
3. రెగ్యులేటింగ్ యాక్ట్ అమలులోకి వచ్చిన సంవత్సరం _____
4. దత్తు పిల్లలకు హక్కులేదు అనే చట్టాన్ని అమలులోకి తెచ్చినవాడు _____

II. ఒక వాక్యంలో సమాధానాలు ఇవ్వండి:

5. బక్సార్ యుద్ధం ఎవరి మధ్య జరిగింది?
6. దివానీ వాదన ఏమిటి?
7. రణజిత్ సింగ్ ఎవరు?

III. రెండు లేద మూడు వాక్యాలలో సమాధానం ఇవ్వండి:

8. ఆంగ్లేయులకు దివానీ హక్కు ఎలా వచ్చింది ? దాని పరిణామం ఏమయింది?
9. సైన్య సహాయక పద్ధతి యొక్క పరిణామాలు ఏవి? ఏమిటి?
10. దత్తత తీసుకున్న హక్కు లేదు పద్ధతి ఎందుకు చట్టబద్ధం కాలేదు?

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

అధ్యాయం-6	బ్రిటిష్ పరిపాలనా పరిణామాలు

N7V3R8

పాఠ పరిచయం:

సా.శ. 1600 నుండి 1757 వరకు బ్రిటిష్ ఈస్ట్ ఇండియా కంపెని కేవలం ఒక వ్యాపార కంపెనీగా ఉండేది. వ్యాపార హితాసక్తిని ఎత్తుకొనివచ్చిన ఆంగ్లేయులు క్రమేణ రాజకీయ ఆసక్తిని పెంచుకున్నారు. ప్రారంభంలో భారతదేశ వివిధ రాజకీయ శక్తులకు మనవి చేస్తూ తమ వ్యాపార హితాసక్తిని పెంచుకున్నారు. క్రమేణ వారు మనవి సూత్రానికి బదులు యుద్ధ సూత్రం అలవరచుకొన్నారు. దీనివల్ల రాజకీయంగా బలాఢ్యులయ్యారు. యుద్ధాలతో పొందిన భారతదేశాన్ని భౌద్ధికంగా తమ ఆధీనంలోనికి తెచ్చుకొను దూరదృష్టి ఉపాయాలు రూపించారు. వారి దూరదృష్టి కలను నెరవేర్చుకోవడానికి పరిపాలనా సంస్కరణలను ఒక సాధనా మార్గంగా ఉపయోగించుకున్నారు. రాజకీయ, ఆర్థిక వ్యవస్థ, సామాజిక క్షేత్రాలలో వివిధ చట్టాలు అమలుచేశారు. తమ బహుముఖ హితాసక్తియే వారి లెక్కాచారంగా ఉండేది. అయితే, అమల్లోకి వచ్చిన చట్టాలను 'సంస్కరణలు'అని పిలిచారు. ప్రారంభంలో భారతీయులు అలాగే నమ్మేవారు. వారు అమలు చేసిన సంస్కరణల వలన భారతీయ సమాజంపై మంచి పరిణామాలంనచో అది ఆకస్మికటి అనిమనం భావించవచ్చు. ఈ పాఠంలో 'సంస్కరణల'కు సంబంధించిన నాలుగు క్షేత్రాలలో వివేచన జరపడమైంది. పన్ను, ఆంగ్లవిద్య, ఆర్థిక ప్రభావం మరియు చట్టపరమైన అభివృద్ధి ఆ నాలుగు క్షేత్రాలు.

NOT TO BE REPUBLISHED

సామర్థ్యాలు:

1] పన్ను (శిస్తు) వ్యవస్థలో అమల్లోకి తెచ్చిన శాశ్వత జమీన్దారి పద్ధతి, మహల్‌వారి పద్ధతి, రైతువారి పద్ధతులు, లక్షణాలను గుర్తించగలరు.

2] భారత దేశంలోనికి ప్రవేశించిన ఆంగ్లవిద్య పద్ధతి గురించి వివరాలు పొందగలరు.

3] ఆర్థిక ప్రభావాలను పట్టీచేయగలరు.

4] చట్టపరమైన అభివృద్ధిలను గురించి తెలుసుకుంటారు.

భూశిస్తు చట్టం: ఒక నిర్దిష్ట ప్రమాణంలో ఆదాయం ప్రభుత్వ ఖజానాకు వచ్చేటట్లు చేయడం. అంతేగాక భారత దేశంలో యుద్ధాల ఖర్చులను నింపడానికి చేతినిండా వేతనం పొందుతున్న వేలాది మంది బ్రిటిష్ సిబ్బంది వేతనం కొరకు, ఇతర ఉద్దేశాలకు కంపెనీకి అగాధమైన డబ్బు అవసరముండేది. దానికొరకు కంపెని భారతీయ రైతులనుండి దుబారిగా భూశిస్తును వసూలు చేసింది.

గవర్నర్ జనరల్ వారన్ హేస్టింగ్స్ తన అధికారావధిలో శిస్తు (పన్ను) వసూలు కొరకు వేలం వేయు వ్యవస్థను అమల్లోకి తెచ్చారు. వేలం సమయంలో జమీన్దారులు పరస్పర పైపోటీతో ఎక్కువ మొత్తం శిస్తు ఇవ్వడానికి ఒప్పుకొన్ననూ, తరువాత వసూలు చేయడంలో విఫలం చెందేవారు. ఈ విధంగా శిస్తు ప్రమాణం హెచ్చు తగ్గులయ్యేది. ఆంగ్లేయుల సమస్యల పరిష్కారంగా ఇంకా ఇతర మూడు రకాల పద్ధతులను వారు ఆచరణలోనికి తెచ్చారు.

శాశ్వత జమీన్దారి పద్ధతి (సా.శ. 1793)

కార్న్ వాలీస్

గవర్నర్ జనరల్ కార్న్ వాలీస్ బెంగాల్, బీహార్, ఒరిస్సాలలో భూశిస్తును శాశ్వత పద్ధతిలో నిరిష్టపరచడానికి నిర్ణయించాడు. శిస్తు సేకరణకు సంబంధించి, కార్న్‌వాలీస్ జమీన్దార్‌లతో చేసుకొన్న ఒప్పందాన్ని శాశ్వత జమీన్దారి పద్ధతి అంటారు. శాశ్వత జమీన్దారి పద్ధతిలో జమీన్దారులు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ ఏజెంట్లుగా పనిచేశారు. కంపెని గుత్త భాగం శాశ్వతంగా నిర్దిష్ట పరచబడింది. అందువల్ల ప్రభుత్వానికి నిర్దిష్ట ప్రమాణంలో ఆదాయం వచ్చినట్లయింది. శిస్తు వసూలు కొరకు ప్రభుత్వం చేయు ఖర్చు తక్కువయింది. భూయజమానులైన ప్రబల జమీన్దారులు అనేక కఠిణ సందర్భాలలో ప్రభుత్వానికి మద్ధతు నిచ్చారు. తమను మద్ధతివ్వడానికి, సమర్థించడానికి ఇలాంటి అనేక క్రొత్త వర్గాలను ఆంగ్లేయులు సృష్టించారు.

రైతులపైన పరిణామాలు: అధికంగా శిస్తు సేకరించడం ద్వారా జమీన్దారులు వ్యవసాయ దారులపైన పెత్తనం చలాయించారు. భూయజమానులు వ్యవసాయ ఉత్పత్తులను పెంచడంలో ఎటువంటి ఆసక్తి చూపలేదు. పంటలు నాశనమైననూ రైతులు గుత్త కట్టాల్సి వచ్చేది. మొత్తానికి శాశ్వత జమీన్దారి పద్ధతిలో వ్యవసాయ రంగం కుంటుపడింది. తమ పరిశ్రమలకు కావలసిన వాణిజ్య పంటలు పండించడానికి రైతులను ఒత్తిడి చేయడం ద్వారా రైతులను మరింత పేదలను చేశారు. ఈ కారణంతో జీతగాళ్ళ పద్ధతి తీవ్రంగా పెరిగింది.

© IBS NOT TO BE REPUBLISHED

రైతువారి పద్ధతి. (సా.శ. 1820)

రైతువారి పద్ధతి అనగా మధ్యవర్తుల సహాయం లేకుండా రైతులే నేరుగా ప్రభుత్వానికి శిస్తు చెల్లించు పద్ధతి. ప్రభుత్వం సాగుబడిదారుల మధ్య నేరు సంబంధమే రైతువారి పద్ధతి ముఖ్య లక్షణం. ఈ పద్ధతిని దక్షిణ మరియు ఉత్తర భారతదేశంలో అమల్లోకి తేవడమైంది. ఈ పరిణామంలో ఈ పద్ధతి శాశ్వత జమీన్దారి పద్ధతికంటే భిన్నంగాలేదు.

రైతువారి పద్ధతిలో భూమిని కొలచి, భూసారవంతం, నీటిపారుదల అనుకూలాలు గమనించి శిస్తును నిర్ణయించేవారు. ఉత్పత్తిలో నిర్దిష్ట భాగం శిస్తుగా మార్చడమైంది. కాలానుగుణంగా శిస్తును నిర్ణయించబడేది. నిర్ణయించిన భూశిస్తు విపరీతంగా పెరుగుతుండేది. కరువు లేదా వరదల వల్ల పంట పూర్తిగా హానికిలోనైననూ రైతులు శిస్తు తప్పకుండా కట్టాల్సి వుండేది. ఈ పద్ధతిని మద్రాస్ ప్రాంతమంతటా సర్ థామస్ మన్రోగారు సా.శ. 1820 లో అమల్లోకి తెచ్చారు.

మహల్వారి పద్ధతి (సా.శ. 1833)

మహల్ అనగా గ్రామం లేదా ఎస్టేట్ అని అర్థం. మహల్‌కు భూశిస్తును నిర్ణయించేవారు. స్థానిక జమీన్దారులు రైతులందరి భూశిస్సుకు భాధ్యుడుగా ఉండేవాడు. 19వ శతాబ్దంలో అమల్లోకి వచ్చిన ఈ పద్ధతి ఉత్తరప్రదేశ్, మధ్యప్రదేశ్‌లోని కొన్ని భాగాలు మరియు పంజాబ్‌లో అమల్లో ఉండేది.

భూశిస్తు పద్ధతుల మొత్తం పరిణామాలు:

- భూమిని అమ్మకపు వస్తువుగా ఆంగ్లేయులు మార్చారు.
- భూ వేలం మరియు అమ్మకపు ప్రకరణలు పెరిగాయి.
- భూశిస్తును నగదు రూపంలో ఇస్తున్న కారణంతో డబ్బు మహత్వం పెరిగింది.
- ఆదాయం పెంచుకోవడానికి. చాలామంది జమీన్దారులు ఆహార ధాన్యాలకు బదులుగా ప్రత్తి, జనుము, దుంపలు, చెరకు లాంటి వాణిజ్య పంటలు పండించడానికి రైతులను ఒత్తిడి చేశారు. వాణిజ్య పంటలు ఎగుమతికి యోగ్యంగా ఉండేవి. వాటిద్వారా ఆంగ్లేయులకు లాభదాయకం అనిపించింది. దీని ఫలంగా ఆహార పదార్థాల కొరత ఏర్పడింది.
- జమీన్దారి పద్ధతిలోనే అనేక క్రొత్త రైతు వర్గాలు పుట్టుకొచ్చాయి.

NOT TO BE REPUBLISHED @KTBS

ఆంగ్లవిద్య:

విద్య ప్రతి వ్యక్తిని స్వతంత్రున్ని చేయు సాధనం. విద్య ద్వారా లభించు జ్ఞానంతో జీవితాన్ని సుమధురంగా తీర్చిదిద్దుకోవడానికి సాధ్యపడుతుంది. ఆంగ్లేయులు ఆంగ్లవిద్యను సార్వత్రీకరణం చేసినందున భారతీయులు వాటి లాభాలు పొందారు. అన్ని వర్గాల వారికి విద్యలభించినట్లయింది.

సా.శ. 1813 నాటి చార్టర్ చట్టంలో భారతీయుల విద్యకొరకు ఒక లక్ష రూపాయలు కేటాయించబడింది. అయితే, ఈ డబ్బులో ప్రభుత్వం సా.శ. 1823 వరకు ఒక రూపాయి కూడా విద్యకొరకు ఖర్చు చేయలేదు. భారతీయ చింతనాకారులు, విదేశీ క్రైస్తవ మత ప్రచారకులు ఆధునిక విద్య ఇచ్చేదానిపరంగా ఉద్యమం నడిపారు. ఈ దృష్టిలో కంపెని లెక్కాచారం భిన్నంగా ఉండేది. తన పరిపాలనలో కింది స్థాయి ప్రభుత్వ ఉద్యోగులుగా పనిచేయడానికి ఆంగ్లం రాని భారతీయులు తక్కువ వేతనంలో కావాల్సివచ్చారు. తమకు నిష్ణావంతులైన భారతీయ విద్యావంత వర్గాన్ని సృష్టించడం వారి ఉద్దేశం. క్రొత్త విద్యాచట్టాన్ని అమలు చేసిన కీర్తి లార్డ్ మెకాలె మరియు చార్లెస్ వుడ్‌లకు దక్కుతుంది.

లార్డ్ మెకాలె

చార్లెస్ వుడ్

విద్యా మాధ్యమం గురించిన వివాదం:

విద్యా మాధ్యమానికి సంబంధించి కొంతమంది ఆంగ్ల విద్వాంసులు భారతీయ భాషల ద్వారా భారతీయ విషయాలను నేర్పాలని వాదించారు. మరికొంతమంది పాశ్చాత్య విజ్ఞానం, సాహిత్యాన్ని ఆంగ్ల భాషలో నేర్పాలని వాదించారు. వివాదం చివరకు పరిష్కారమై (సా.శ. 1835లో), గవర్నర్ జనరల్ విలియం బెంటింక్ పాశ్చాత్య విజ్ఞానం మరియు ఆంగ్ల మాధ్యమం పరంగా విద్యాచట్టాన్ని ప్రతిపాదించాడు.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

కొంతమంది ఐరోపా విద్వాంసులు ప్రాచీన భారతీయ సాంస్కృతిక ఉన్నతిని పశ్చిమటిలోని ప్రపంచానికి పరిచయం చేశారు. సా.శ. 1784లో సుప్రీంకోర్టు న్యాయమూర్తిగా వచ్చిన సర్ విలియం జోన్స్ కల్కత్తాలో ఖిఏషియాటిక్ సొసైటి ఆఫ్ బెంగాల్' స్థాపించాడు. సంస్కృత భాష ఉన్నతిని చాం చెప్పాడు. సర్ చార్లెస్ విల్కిన్స్ సా.శ. 1785లో భగవద్గీతను ఆంగ్లంలోనికి అనువాదం చేశాడు. మ్యాక్స్ ముల్లర్ 'ఋగ్వేదం' మరియు ఇతర గ్రంథాలను అనువాదం చేశాడు.

బెంటింక్ ప్రతిపాదనకు అతని కార్యనిర్వాహక సమితిలో సభ్యుడైన మెకాలెగారి టిప్పణి ఆధారంగా ఉండేది. మెకాలె ఒక కరుడు గట్టిన ఆంగ్లవాది అయ్యాడు. పౌర జ్ఞానం తక్కువ స్థాయిదని అతని వాదం. సంస్కృత వ్యాకరణాన్ని అతను కఠినంగా అపహాస్యం చేశాడు. భారతీయులను వారి సాంస్కృతిక వేర్లనుండి దూరం చేయడం అతని అంతిమ గురి. ''ఒక మంచి ఐరోపా గ్రంథాలయంలోని ఒక బీరువాలోని ఒక వరుసలోని పుస్తకాలకు మొత్తం పూర్వ జ్ఞాన సరిసాటి కాదు'' అను అతని మాటలు అతనిలో గల చెడు మనస్సుకు సాక్షి.

సా.శ. 1854లో ఆంగ్లేయులు భారతదేశంలో క్రొత్త విద్యా చట్టాన్ని రూపించారు. ఇది చానూఫ్ఫి వుడ్ నివేదిక మీద ఆధార పడింది. స్వల్ప కాలంలోనే కోల్కత్తా, ముంబై మరియు మద్రాసులలో విశ్వవిద్యాలయాలు (సా. శ. 1857) స్థాపించబడ్డాయి. ప్రాథమిక పాఠశాల, ఉన్నత పాఠశాల, కళాశాల, విశ్వవిద్యాలయం ఇలా దశదశలుగా విద్యా వ్యవస్థ అమల్లోకి వచ్చింది. విద్యా క్షేత్రంలో పర్యవేక్షణకు విద్యాశాఖలను ప్రాంతాలలో ఏర్పాటు చేయడమైంది. సా.శ. 1844లో ఆంగ్ల భాష పరిపాలనయొక్క అధికార భాష అయింది.

బాంబె విశ్వవిద్యాలయం

మద్రాస్ విశ్వవిద్యాలయం

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

పాశ్చాత్య విద్య పరిణామం:

తరతరాల విద్యాపద్ధతి క్రమేణ పతనంవైపు మళ్ళింది. క్రొత్త విద్యావిధానంతో వివిధ భాషల భారతీయులు ఆంగ్ల భాషలో పరస్పరం చర్చించడానికి సాధ్యమైంది. ఇది జాతీయ భావాన్ని ప్రజలలో పెంచడానికి సహాయపడింది. యూరప్ భౌద్ధిక ఆలోచనలు క్రమేణ భారతీయ సమాజాన్ని ప్రవేశ దూరదృష్టి పరిణామాలను ఏర్పరచాయి. భారతీయ సాహిత్యం పైన కూడా తీవ్ర పరిణామాలు ఏర్పరచి, క్రొత్త సాహిత్య ఉద్యమాలకు కుడా ఈ విద్యాపద్ధతి కారణమయింది. అనేక వర్గాలు క్రొత్త సామాజిక హెచ్చరికను పొందాయి.

ఆర్థిక ప్రభావం:

18 మరియు 19వ శతాబ్దాలలో జరిగిన ఇంగ్లాండులోని పారిశ్రామిక విప్లవం భారతీయ వ్యాపారం, వాణిజ్యంపైన తీవ్ర పరిణామాలు ఏర్పడ్డాయి. సా.శ. 1600 నుండి సా.శ. 1757 వరకు కంపెని కేవలం ఒక వ్యాపార కంపెనీగా ఉండేది. ప్లాసియుద్ధం తరువాత అది భారతీయ వ్యాపారం, ఉత్పత్తుల పైన ఏక చత్రాధిపత్యం సాధించడానికి బెంగాల్‌లో తన రాజకీయ అధికారాన్ని బాగా ఉపయోగించుకుంది. అదే సమయంలో ముడి ప్రత్తి అమ్మకం పైన కూడా అది ఏక చత్రాధిపత్యం స్థాపించింది. దీని పరిణామంగా చేనేతవారు ముడి వస్తువులను అధిక దరలకు కొనుక్కొనునట్లు అయింది. మొత్తానికి బ్రిటిష్ వాణిజ్యనీతి యొక్క లక్ష్యం బ్రిటిష్ పరిశ్రమల అవసరాన్ని పూరించడమేతప్ప వేరే ఏమి కాదు. భారతదేశం బ్రిటన్‌లోని యంత్ర నిర్మిత సరుకుల దిగుమతి మరియు బ్రిటన్‌కు కావలసిన ముడి వస్తువుల ఎగుమతి కావలసినంత మాత్రమే దాని ముఖ్య గురి. స్వతంత్ర వ్యాపార నీతిని అమలు చేయడం ద్వారా భారతదేశ కుటీర పరిశ్రమలు పతనం వైపు మళ్ళాయి.

దాదాబాయి నౌరోజి

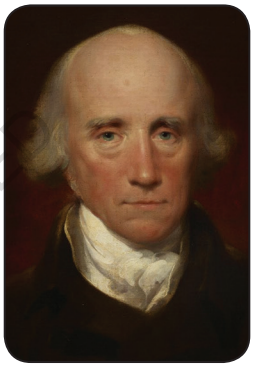
బ్రిటిష్ పరిపాలనా సమయంలో భారతదేశం పేద దేశంగా మార్పు చెందడానికి ముఖ్య కారణం దేశ సంపద ఇంగ్లాండుకు తరళివెళ్ళడమే. ఇంగ్లాండుకు డబ్బు రవాణాను దాదాబాయి నౌరోజిగారు చెప్పినట్లుగా సంపదను ఖాళీచేయుట (Drain of wealth) ముఖ్య కారణం. భారత దేశంలోని బ్రిటిష్ పౌరులు వివిధ క్షేత్రాలలో పెట్టుబడులు పెట్టి సంపాదించిన లాభాలు సంపద ఖాళీ (కారిపోవడం) కావడానికి మరొక ప్రముఖ మూలం.

NOT TO BE REPUBLISHED

సంపద ఖాళీ చేయడం పరిణామంగా భారత దేశం పేద దేశం కావడంతోపాటు, దేశంలో పెట్టుబడుల కొరత ఏర్పడింది. దీనివల్ల పారిశ్రామికాభివృద్ధికి ఆటంకం ఏర్పడింది. అర్థశాస్త్ర పితామహుడు ఆడంస్మిత్ భారతదేశంలో పరిపాలన చేస్తున్న ఆంగ్లేయులను 'దోపిడీదారులు'గా వర్ణించాడు.

చట్టపరమైన అభివృద్ధి

రెగ్యులేటింగ్ చట్టం (సా.శ. 1773)

వార్న్ హేస్టంగ్స్

భారతదేశ రాజ్యాంగ సంస్కరణలు ఆంగేయుల పరిపాలనా కాలనుండి ప్రారంభమయ్యాయని చెప్పవచ్చు. ఈ దేశపు రాజ్యాంగ చరిత్రలో రెగ్యులేటింగ్ చట్టం ఒకప్రముఖ కాలఘట్టం భారతదేశంలో గవర్నర్ జనరల్ వారన్ హేస్టింగ్స్ ఈ చట్టాన్ని సా.శ. 1773 లో అమలులోకి తెచ్చారు. భారత దేశంలో బ్రిటీషుల పరిపాలకు ఈ చట్టమే పునాది అయింది ఇది ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీకి రాజ్యాంగాన్ని సమకూర్చింది.

@KTRS NOT TO BE REPUBLISHED

పిట్ ఇండియా చట్ట (సా.శ. 1784)

భారతదేశ పరిపాలనావిధానం గురించి ఇంగ్లాండ్ ప్రభుత్వానికి తృప్తివుండలేదు. దాని వైపు ఇంకా ఎక్కువ దృష్టి పెట్టాకుని నిర్ణయించింది. అందువలన ప్రధానమంత్రి పిట్ ఒక చట్టాన్ని తెచ్చారు. ఈ చట్టం ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీని బ్రిటిష్ రాజ్యపు ఆధీనంలోనికి తెచ్చి దానిని ఒక విభాగమని పరిగణించింది తరువాత అనేక చట్టాలను బ్రిటీషులు ప్రవేశపెట్టారు.

మార్లె మింటో సంస్కరణలు (సా.శ. 1909)

లార్డ్ మింటో భారతదేశంలో వైస్‌రాయ్‌గావుండేవాడు అదే సమయంలో లార్డ్ మార్లె సెక్రెటరి ఆఫ్ స్టేట్‌గా వుండేవారు. లార్డ్ కర్జన్ యొక్క పారదర్శక పరిపాలన భారతీయ విప్లవకారుకు నడిపించిన ఉగ్రఉద్యమం మొదలైన కారణాలవలన మార్లెమింటో సంస్కరణలు అమలులోకి వచ్చునట్లు చేశారు ఈ చట్టం ప్రకారం

ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలలో అర్హులైన భారతీయులను చేర్పించుకోవడానికి అవకాశం కల్పించాయి కేంద్ర శాసనసభలో సభ్యుల సంఖ్యను పెంచడానికి నిర్ణయించబండింది ప్రాంత్య శాసనసభను విస్తరించబడింది.

మార్లె మింటో సంస్కరణలు భారతదేశ రాజ్యాంగ ఘటనలో ఎటువంటి. విప్లవాత్మక మార్పు తీసుకురాలేదు ప్రజాప్రతినిధులకు ఏ జవాబ్దారి కూడా ఇవ్వలేదు.

మాంటెగ్యు - చార్లెఫ్డి ఫర్డ్ సంస్కరణలు (సా.శ. 1919)

మార్లె మింటో సంస్కరణలు భారతీయులకు సమాధానాన్ని కల్గించ లేదు. సా.శ. 1917లో అప్పుడు సెక్రెటరి ఆఫ్ స్టేట్‌గావున్న మాంటేగ్యు ఒక ప్రతిపాదన ప్రవేశపెట్టారు భారతీయులకు పరిపాలనలో ఎక్కువ ప్రాధాన్యతనిచ్చే స్వయం అధికార సంస్థలు అభివృద్ధి చెందున్నట్లు చేయడమే బ్రిటిష్ ప్రభుత్వపు నీతి అయిందని ఈ ణిఙ్రకటనలో స్పష్టంచేశారు అప్పుడు భారతదేశ వైస్‌రాయ్‌గావున్న లార్డ్ మింటో ఈ చట్టాలకు భారతదేశంలో అమలులోకి తెచ్చాడు సెక్రెటరి ఆఫ్ స్టేట్ యొక్క ఇండియా కౌన్సిల్‌లో సభ్యుల సంఖ్యను పెంచడ మైంది వీరి అధికారావధి 5 సంవత్సరాలుగా నిర్ధారించబడింది భారతదేశ హై కమిషనర్ ఒకరిని లండన్‌లో నియమించబడింది.

1935 నాటి చట్టం

మార్లె మింటో సంస్కరణలు భారతీయులకు తృప్తి తెచ్చిపెట్టలేదు. ప్రజలను సమాధాన పరచుటకు సా.శ. 1935 యొక్క భారతప్రభుత్వ చట్టం మహత్తర మార్పును క్గంచింది. ప్రాంతాలు మరియు రాజ్యాల కూటమివలన భారతదేశ కూటమి నిర్మాణం అయింది. కేంద్ర ప్రభుత్వంలో ద్విముఖ పరిపాలన పద్ధతిని అమలులోకి తెచ్చారు. ప్రాంతీయ ప్రభుత్వంలో జవాబ్దారి ప్రభుత్వాలు ఉనికిలోనికి వచ్చాయి ఈ చట్టం భారతదేశ ఘటనాత్మక చరిత్రలో ఒక మైలురాయి అయ్యింది.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

అభ్యాసాలు

I. ఈ కింది ప్రశ్నలకు ఒక వాక్యంలో సమాధానమివ్వండి.

1. శాశ్వత జమిాన్దారి పద్ధతిని అమలులోనికి ఎవరు తెచ్చారు?
2. రైతువారి పద్ధతి అనగా నేమి?
3. 1813 యొక్కచార్టర్ చట్టంలో భారతీయ విద్యకు కేటాయించిన మొత్తం డబ్బు ఎంత?
4. భారతదేశంలో రెగ్యులేటింగ్ చట్టాన్ని ఎవరు, ఎప్పుడు అమలులోనికి తెచ్చారు?
5. 1857లో స్థాపింపబడ్డ భారతీయ విశ్వవిద్యాలయాలు ఏవి?

II. ఈ కింది ప్రశ్నలకు గుంపులో చర్చించి సమాధ్లాలివ్వండి.

6. శాశత్వ జమిాన్దారి పద్ధతి రైతులు మీద ఏర్పడిన పరిణామలేవి?
7. పాశ్చాత్య విద్యా పరిణామాలను తెలపండి.
8. భారతదేశంలో ప్రముఖ చట్టపరమైన సంస్కరణలను పేర్కొనండి.

III. జతపరచండి.

ఎ	బి
1. వారన్ హేస్టింగ్స్	(a) శాశ్వత జమిాన్దారి పద్ధతి
2. కార్న్ వాలీస్	(b) ఇంగ్లీష్ విద్యా నీతి
3. థామస్ మన్రో	(c) పన్ను వసూలు వేలం వ్యవస్థ
4. విలియం బెంటింక్	(d) సంపదకారిపోవు సిద్ధాంతం
5. దాదాబాయి నౌరోజి	(e) రైతువారి పద్ధతి.

IV. చర్చించండి.

1. బ్రిటిష్ కాలంలోని పన్ను పద్ధతి మరియు ప్రసిద్ధ పన్ను పద్ధతి.

@KIRBS NOT TO BE REPUBLISHED

అధ్యాయం-7	మైసూరు మరియు ఇతర సంస్థానాలు

M3I7L7

పాఠ పరిచయం:

ఈ పాఠంలో మైసూరు ఒడెయార్ రాజవంశం యొక్క ప్రఖ్యాత రాజు చిక్కదేవరాజు యొక్క ప్రజా సంస్కరణలు ప్రస్తావించబడ్డాయి. హైదర్ అలీ మరియు టిప్పు సుల్తాన్ల మధ్యంతర పాలన. మైసూరు యుద్ధాలు మరియు వారి విజయాలు ఉదా ఉన్నాయి.

విజయనగరం పతనం తర్వాత కొన్ని దశాబ్దాలలో కర్ణాటక మూడు ప్రధాన పరిపాలనలకు లోనైంది అవి, విజయపూర్ కెలది మరియు మైసూర్ విజయపూర్ రాష్ట్రం ముగిసిన తర్వాత కర్ణాటకలోని మొఘల్ మరియు మరాఠ పాలన. వారి పెంపకం ఉన్నపటికి కెలది మరియు మైసూర్ రాష్ట్రలు తమ ప్రాంతంలో తమ విజయనగర వారసత్వాన్ని కొనసాగించాయి. దీనితో పాటు చిత్రదుర్గ, యలహంక (బెంగళూరు) సురుపుర, కొడగు, కిత్తూరు, తులునాడు మొదలైన కొన్ని అభివృద్ధి చెందాలు ఈ పాఠం లో కెళది మరియు చిత్ర దుర్గపు నాయకులు మరియు యలహంక నాడప్రభువుల విజ యాలను వివరించబడ్డాయి.

కర్ణాటక రాజ్యాల యొక్క గొప్ప చరిత్రను తెలుసుకోవడం కర్ణాటకలోని చిన్న ప్రాంతాల చరిత్ర గురించి తెలుసుకోవడం ఎంత ముఖ్యమో ప్రాంతీయ చరిత్ర అనేది కర్ణాటకు యొక్క మొత్తం చరిత్రకు మాత్రమే కాకుండా పరిపూరకమైనది కూడా. ఈ దృష్టతో కొడగు, కిత్తూరు, తుళునాడు మరియు హైదరాబాద్ – కర్ణాటక చరిత్ర ఈ ప్రాంతంలో ప్రాతినిథ్యం వహిస్తుంది.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

సామర్థ్యాలు:

1. చిక్క దేవారాజు యొక్క జనముఖి ప్రణాలికలను ప్రశంసించడం.
2. బ్రిటిష్వారికి వ్యతిరేకంగా హైదర్ అలీ మరియు టిప్పు సుల్తాన్ పోరాటాల కారణాలు మరియు ప్రభావాలను అర్థం చేసుకోవడం.
3. హైదర్ మరియు టిప్పు వారి సాధనను తెలియచేయడం.

4. భూపటంలో మైసూరు రాష్ట్ర చారిత్రక ప్రదేశాల గుర్తింపు.
5. సీనియర్ వెంకటప్ప నాయకుడు మరియు నాయకుడి విజయాలు అర్థం చేసుకోవడం.
6. రాణి చెన్నమాజీ వీరగాథను అధినందించడం.
7. కెళది నాయకుల పరిపూర్ణతను మెచ్చుకోవడం.
8. చిత్రదర్గలోని ఐదవ మదకరి నాయకుడి శౌర్యం మరియు విజయాలను మెచ్చుకోవడం.
9. యలహంక నాడప్రభుల 1 వ కెంపేగౌడ మరియు రెండవ కెంపేగౌడ యొక్క విజయాలు తెలుసుకోవడం.
10. చారిత్రక మైలురాళ్లు పరిచయం చేసుకోవడం.
11. రాణి చెన్నమ్మ మరియు ఆమె సహచరుడు సంగోళ్ళి రాయణ్ణ బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా చేసిన ధైర్య పోరాటాన్ని అభినందిస్తూ మెచ్చుకోవడం.
12. తుళునాడు చరిత్ర సంస్కృతి మరియు సహకారాన్ని అర్థం చేసుకోవడం.
13. హైదరాబాద్ – కర్ణాటక ప్రాంతంలో బ్రిటిష్ పాలకు మరియు నిజాం స్థానిక రాజుల పోరాటాలను అర్థం చేసుకోవడం.

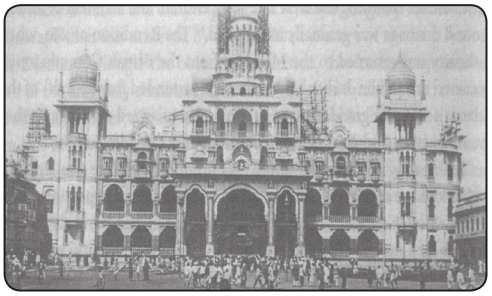
© IETS NOT TO BE REPUBLISHED

7.1 మైసూర్ ఒడెయార్లు

మైసూరు నగరం చాముండి కొండల దిగువన విస్తరించి ఉంది. కొండపైన ఉన్న చాముండేశ్వరిదేవి మైసూర్ ఒడేయార్ వంశస్థుల అది దేవత. ఒడెయార్ వంశపు రాజులు విజయనగరం పరంపరను కొనసాగించుకొని, సమాజం, సంస్కృతికి అపార మైన సేవను అందించారు సుధీర్ఘకాలం పరిపాలించి ప్రజలచే ప్రతి గౌరవాలకు పాత్రు లైయ్యారు.

మైసూర్ ఒడెయార్ మైసూర్ రాజధాని నగరం నవరాత్రి ఉత్సవం (దసరా) మైసూర్ యొక్కఉత్సవ కార్యక్రమం. ఈ రాజ భవనం భారతదేశంలోని గొప్ప రాజ భవనాలలో ఒకటి. రాజభవనం మరియు సింహాసనం యొక్క చిత్రాలను చూడండి.

మైసూర్ రాజభవనం సా.శ. 1912 లో కొత్తగా నిర్మించబడింది. దాని మొదటి రాజభవనం (చెక్క)రాజభవనం కాల్చివేయబడింది. కొత్త రాజభవనం నిర్మాణం కోసం దేశం నలుమూలల నుండి హస్తకళాకారులు వచ్చారు. రాజభవనం (దర్బార్ హాల్) చిత్రకారుడు రాజా రవివర్మచే ప్రసిద్ధి చెందింది.

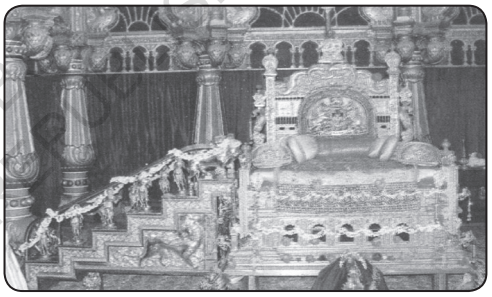
1894 నాటి మొదటి కొత్త రాజభవనం

1912 లో నిర్మించిన రాజభవనం

ప్రస్తుత మైసూరు రాజుల రాజభవనం

సింహాసనం

NOT TO BE REPUBLISHED © KTBS

చిక్కదేవరాజ ఒడెయార్

చిక్కదేవరాజ ఒడేయార్ ప్రారంభంలో ప్రసిద్ధ రాజు అతడు పరాక్రమవంతుడు రాజ్యాన్ని విస్తరించారు.

ప్రముఖ విజయాలు: చిక్కదేవరాజ సాధించిన జనముఖి విజయాలు ఎన్నో. అతను రాజధానిలో పద్దెమిది శాఖలతో ప్రధాన పరిపాలన కార్యాలయాన్ని స్థాపించాడు. ఇదే ''అఠారా కచేరి'' కార్యాలయం ప్రజలను మోసం చేయకుండా కొలతలు మరియు తూకం గురించి నిబంధనలను రూపొందించింది. పరిపాలనలో లంచగొండితనాన్ని నిరోధించేందుకు చర్యలు తీసుకున్నారు.

అఠారా కచేరి మైసూర్

చిక్కదేవరాజు మొగలులకు మూడు లక్షలు వరహాలను ఇచ్చి బెంగళూరుకు లీజుకు తీసుకున్నాడు.

శ్రీరంగపట్టణం సమీపంలో పశ్చిమాన కావేరి నదికి అడ్డంగా ఆనకట్టు నిర్మించింది వ్యవసాయానికి అందించారు. పరిపాలనలో మితవ్యయం సాధించి పెద్ద మొత్తం నిధిని కూడబెట్టి, 'నవకోటినారాయణ' అనే బిరుదును పొందాడు. ప్రభుత్వకాగిత పత్రాల పంపిణికి 'తపాలా' వ్యవస్థను స్థాపించాడు.

చిక్కదేవరాజు కాలంలో మైసూర్ సుసంపన్నమైన రాజ్యం అయింది మరియు అతను దక్షిణ భారతదేశానికి ప్రసిద్ధ రాజు అయ్యాడు.

చిక్కదేవరాజు ఆస్థానంలో ఉన్న సింగారరా సాంచి హోన్నమ్మ రచించిన 'మిత్రవింద గోవింద' అనే మొదటి కన్నడ నాటకాన్ని సృష్టించాడు. రాజుగారికి తాంబూలాన్ని మోసుకెళ్లె ఈమెను ''సంచి హోన్నమ్మ'' అని పిలుస్తారు.

చిక్కదేవరాజు మరణానంతరం బలహీన రాజులు పరిపాలించారు. దీనివలన రాజుగారి పేరుతో పాలకుల పరిపాలనకు దారితీసింది.

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

హైదర్ అలీ

హైదర్ అలీ

హైదర్ అలీ దళవాయి నంజురాజు సైన్యంలో పరాక్రమవంతుడు పరాక్రమశాలి. అతను క్రమంగా తన యుద్ధాలను గెలిచాడు. మరియు క్రమంగా తన సైనిక మరియు మానవశక్తి పెంచుకున్నాడు. తరువాతబెంగళూరులో మరాఠలను ఓడించే అవకాశం అతనికి లభించింది మరియు మైసూర్ రాష్ట్రాన్ని సందేహాస్పద రాజకీయాల నుండి రక్షించిన రాజుచే గౌరవించబడ్డాడు.

రాజధానిలో సైనికుల తిరుగుబాటు చేసినప్పుడు దళవాయి నంజురాజు పదవీ విరమణ చేసి సింహాసన్నాన్ని స్వాధీనం చేసుకున్నాడు. ఈ విధంగా రెండవ కృష్ణంరాజు ఒడేయర్‌ను మైసూరు ఆస్థానంలో శక్తివంతమైన వ్యక్తిగా మారిన ''రాష్ట్ర కార్యకర్త'' అని పిలవడం ద్వారా వారిని బలపరిచాడు.

రాష్ట్రాన్ని విస్తరించడానికి అధికారంలో ఉన్న ఏకైక వ్యక్తి హైదర్. అతను కెళది రాజులను ఓడించాడు. అక్కడ ఉన్న అపార సంపదలను జయించి తన సంపదను పెంచుకున్నాడు.

బ్రిటిష్‌వారితో పోరాటం: వ్యాపారులుగా భారతదేశానికి వచ్చిన బ్రిటిష్ వారు క్రమంగా రాజకీయ శక్తిగా ఎదిగారు. దక్షిణ భారతదేశంలో హైదర్ రాష్ట్ర విస్తరణ అలా చేయడాన్ని వారు సహించలేకపోయారు. తద్వారా హైదర్ మరియు బ్రిటిష్ వారి మధ్య యుద్ధం అనివార్యమైనది.

హైదర్ మరియు అతని కుమారుడుడైన టిప్పు సుల్తాన్ బ్రిటిష్ వారితో చేసిన నాలుగు యుద్ధాలు మైసూరు యుద్ధాలు లేదా ఆంగ్లో–మైసూర్ యుద్ధాలు అంటారు.

మొదటి మైసూర్ యుద్ధంలో బ్రిటిష్ వారికి అపారమైన నష్టం జరిగింది జయించిన హైదర్ ఘనత, వైభవం పెరిగింది.

మొదటి ఆంగ్లో మైసూరు యుద్ధంలో హైదరాలి ఆక్రమణంతో ఆంగ్లేయులు అపార మైన హానికిలోనయ్యారు. అనివార్యంగా ఆంగ్లెయులు మద్రాస్ ఒప్పందానికి ముందయ్యారు. మద్రాస్ ఒప్పందపు ముఖ్య మలుపు అనగా, హైదరాలి లేదా బ్రిటీషులపై ఏదైనా శత్రురాజ్యం ఆక్రమణం చేసినచో పరస్పర రాష్ట్రాలు సహాయానికి రావాలి అనివుండెను. ఈ ఒప్పందం హైదరాలి ఘనతను పెంపొందించింది.

కొన్ని సంవత్సరాల తర్వాత మరాఠులు మైసూరు పై ఆక్రమణం చేశారు. ఆ సందర్భం లో మద్రాస్ ఒప్పందం ప్రకారం ఆంగ్లేయులు హైదరాలి సహాయానికి రాకుండా తటస్థం గా వుండిపోయారు. దీనివల్ల హైదరాలి కోపంతో ఆంగ్లేయులు యుద్ధానికి లాగాడు. ఈ యుద్ధమే రెండవ ఆంగ్లోమైసూరు యుద్ధం. యుద్ధం జరిగేటప్పుడే హైదరాలి అనారోగ్యంతో మరణించాడు యుద్ధాన్ని టిప్పు సుల్తాన్ కొనసాగించాడు.

హైదర్ అలీ యొక్క సాధనం: హైదర్‌కు చదవడానికి రాకపోయిన కన్నడతో సహా అనేక భాషలలో నిష్ణాతులు, హైదర్ అలీ, ఒక వీర యోధుడు మరియు మైసూర్ రాష్ట్రాన్ని నిర్మించిన సమర్థవంతమైన పాలకుడు కర్ణాటక చరిత్రలో ప్రముఖ స్థానాన్ని ఆక్రమించాడు. బెంగళూరులోని లాల్‌బాగ్ అనే అందమైన ఉద్యానవనం అతనితో ప్రారంభమైంది.

© KTRS NOT TO BE REPUBLISHED

టిప్పు సుల్తాన్ (సా.శ. 1782–1799)

టిప్పు సుల్తాన్

హైదరాలి కుమారుడే టిప్పుసుల్తాన్ టిప్పుసుల్తాన్. తన తండ్రి కాలపుయుద్ధాలలో భాగవహించి విజయం సాధించిన టిప్పుసుల్తాన్ వీరయువకుడు. తనను తానే సుల్తాన్ అని ప్రకటించుకున్నాడు.

తన తండ్రి మరణం తరువాత, టిప్పు యుద్ధాన్ని కొన సాగించాడు. అతని సహాయానికి ఎవరూ రాలేదు. టిప్పు ఒంటరిగా బ్రిటిష్ వారిని ఎదుర్కోలేకపోయాడు. చివరిగా బ్రిటీషులు చేసుకున్నారు ఈ ఒప్పందం ఉన్నింది. మంగళూరు ఒప్పందం ఉభయ పార్టీలకీ అనుకులంగా ఉన్నింది. ఇద్దరూ తాము జయించిన ప్రాంతాలను వదులుకుని ఖైదీలను తిరిగి పంపించారు. ఇదిటిప్పు ఘనతను పెంచింది. అల్పకాలంలోనే టిప్పు మరియు బ్రిటిష్ వారి మధ్య రెండు యుద్ధాలు జరిగాయి. ఈ యుద్ధాల మూలంగా టిప్పు మరియు బ్రిటిష్ వారి మధ్య పరస్పర ద్వేషం మరియు ఆపనమ్మకం కారణంమైనది.

@KTEBOOKS NOT TO BE REPUBLISHED

టిప్పు మరియు బ్రిటిష్ వారి మధ్య రెండు యుద్ధాలు జరిగాయి. ఈ యుద్ధాల మూలం టిప్పు మరియు బ్రిటిష్ వారి మధ్య పరస్పర ద్వేషం మరియు అపరనమ్మకం కారణం మైనది.

మూడవ ఆంగ్లో – మైసూరు యుద్ధం: సమయంలో బ్రిటిష్ వారు ఆక్రమణం చేస్తూ రాజధాని శ్రీరంగపట్టణంపై దాడి చేసి ముట్టడించారు. వేరే మార్గం తోచక టిప్పు బ్రిటిష్ వారితో శాంతి ఒప్పందం చేసుకున్నాడు. శాంతి ఒప్పందంగా అతను బ్రిటిష్ వారు విధించిన అసమాన షరుత్తులతో తన సగం రాజ్యాన్ని అప్పగించాడు. అపార మైన పరిహార ధనాన్ని కూడా ఇవ్వవలసివచ్చింది. ఇద్దరు పిల్లలను కూడా బ్రిటిష్ వారు బంధీలుగా పెట్టుకున్నారు.

యుద్ధం ఫలితంగా టిప్పు అవమానానికి గురయ్యాడు. అతను బ్రిటిష్ వారిని భారతదేశం నుండి తరిమి కొట్టాలని దృఢంగా నిర్ణయించుకున్నాడు. ఇది నాల్గవ ఆంగ్లో మైసూర్ యుద్ధానికి దారితీసింది. యుద్ధ సమయంలో శ్రీరంగపట్టణం ముట్టడికి చేబడింది. టిప్పు వీరావేశంతో పోరామరణించాడు. టిప్పు అంటే మైసూర్ పులిగా ప్రసిద్ధి చెందాడు.

టిప్పు సుల్తాన్ మరణానంతరం మైసూర్ బ్రిటిష్ వారి దేశమైంది. బ్రిటిష్ వారు ఒడేయర్లకు చెందిన ముమ్మడి కృష్ణరాజు ఒడెయర్లకు రాజ్యాన్ని అప్పగించారు. కాని మైసూర్ బ్రిటిష్ ఆధారిత రాష్ట్రంగా మారింది.

టిప్పు వ్యక్తిత్వం మరియు సాధనలు: విజ్ఞాన క్షేత్రపు సాధనల గురించి వారికి ఉత్తమ అవగాహన ఉండేది. వారు మంచి గ్రంథాలయాన్ని పొందియుడెను. బెంగళూరు ప్యాలెస్, శ్రీరంగ పట్టణపు వేసవి ప్యాలెస్ (దరియా దౌలత్) నిర్మాణాన్ని టిప్పు చేయించారు. వేసవి ప్యాలెస్‌గోడ, పైకప్పు మరియు స్తంభాలపై చారిత్రిక విషయాలను ఆకర్షణీయంగా చిత్రింపబడ్డాయి.

టిప్పు రాష్ట్రశ్రేయస్సుకోసం ఎంతో కృషిచేశాడు. పట్టు వ్యవసాయంను రాష్ట్రంలో విస్తృతంగా ప్రాచుర్యంలోకి తీసుకురావడం అతని ప్రధాన విజయం. ఫ్రెంచ్ అధికారుల సహాయంతో తన సైన్యాన్ని ఆధునీకరించారు. శ్రీరంగపట్టణంలో ఫిరంగులను పేల్చేవారు. టిప్పు రాకెట్ ఉపయోగించెది టెక్నాలజీ గురించి టిప్పుకున్న ప్రావీణ్యం ఒక ప్రత్యేకత.

బెంగళూరు ప్యాలెస్

దరియాదౌలత్ శ్రీరంగపట్టణం

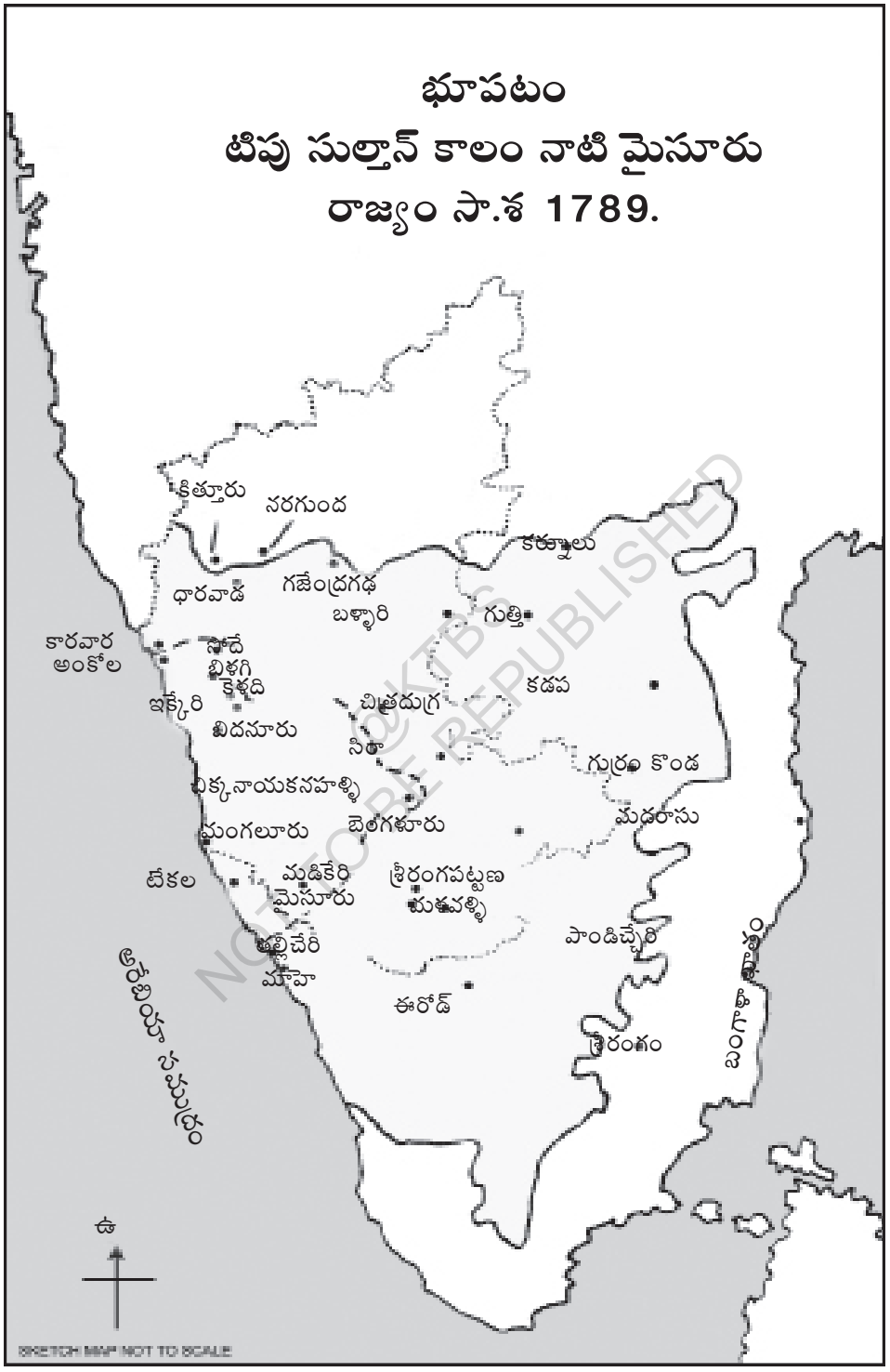
జుమ్మా మసీద్ శ్రీరంగపట్టణం

NOT TO BE REPUBLISHED

- టిప్పు కొన్ని హిందూదేవాలయాలకు మరియు శృంగేరి మఠానికి విరాళాలు కూడా ఇచ్చాడు. అతడు భూయాజమాన్యంలో సంస్కరణ చేసి మరియు రైతులకు సులభమైన వాయిదాలరుణాలను అందించడంతోపాటు అనేక సౌకర్యాలను అందించాడు.
- శ్రీరంగపట్టణంలోని హైదరాలీ సమాధి మరియు జుమ్మామసీదు టిప్పు యొక్క అద్భుతమైన నిర్మాణాలు. మసీదు యొక్క ఎత్తైన మినార్‌లు ఆకర్షణీయంగావున్నాయి. శ్రీరంగపట్టణం మరియు బెంగళూరులో టంకశాలను నిర్మించాడు.

భూపటం

టిపు సుల్తాన్ కాలం నాటి మైసూరు రాజ్యం సా.శ 1789.

© TSCERT NOT TO BE REPUBLISHED

ముమ్మడి కృష్ణరాజ ఒడెయరు (సా.శ. 1799–1831

టిప్పు సుల్తాన్ మరణంతో మైసూరు చరిత్రలో పోరాటయుగం ముగిసింది. బ్రిటీషువారు మైసూరు రాజ్యాన్ని స్వాధీనం చేసుకుని దానిని నాలుగు భాగాలుగా విభజించారు. బ్రిటీషువారు మరియు వారి మిత్రులైన మరాఠులు మరియు నిజాంలు మూడు భాగాలుగా పంచుకొన్నారు. మిగిలిన ఒక భాగాన్ని మైసూరు యాజమానులకు (ఒడెయార్‌లకు) ఇచ్చారు. అలాగే ముమ్మడి కృష్ణంరాజు ప్రభువులను అధికారంలోకి తెచ్చారు. కృష్ణరాజు ఇంకా ఐదేళ్ళ బాలుడు కావడంతో పరిపాలన బాధ్యతలను పూర్ణయ్యకు అప్పగించి దివాన్‌గా నియమించారు.

ముమ్మడి కృష్ణరాజ ఒడెయర్ శివమొగ్గ జిల్లా నగరం (బిదనూరు) ప్రాంతంలో తిరుగుబాటును సరిగ్గా అణచివేయనందున కారణంగా బ్రిటీషువారు 1831లో వారిని అధికారంనుండి కిందికి దింపేశారు. మైసూరు సంస్థానంలో కమీషనర్ పరిపాలనను అమలు చేశారు.

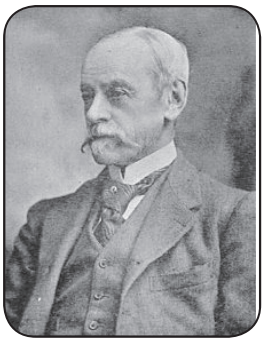
కమీషనర్ల పరిపాలన (సా.శ. 1831–1881)

మార్క్‌కబ్బన్

మార్క్‌కబ్బన్ రాజ్యంలో అనేక పరిపాలనా సంస్కరణలను అమలు చేశాడు. వీరు రాజధానిని మైసూరు నుంచి బెంగళూరుకు మార్చాడు. మైసూరును అనేక పరిపాలనా విభాగాలుగా విభజించి, వాటిని సూపరింటెండెంట్ల పర్య వేక్షణలో ఉంచారు. పరిపాలనా విభాగాలను జిల్లాలు మరియు తాలూకాలుగా విభజించబడ్డాయి. న్యాయం మరియు పోలీస్ శాఖలను ఉత్తవ ఎంగా నిర్వహించబడ్డాయి. కన్నడ భాషను అధికార భాషగా అవ ఎలుచేయబడింది. కొత్తరోడ్లు నిర్మించారు. దానిఫలితంగా రాష్ట్రంలోని అన్ని ముఖ్య పట్టణాలు నేరుగా బెంగళూరుతో అన ఎసంధానించబడ్డాయి. వంతెనలు నిర్మించారు మరియు టెలిగ్రాఫ్ వైర్లు చేశారు. సా.శ. 1859లో బెంగళూరు మరియు జోలార్‌పేట మధ్య రైలు మార్గాన్ని వేయడం ప్రారంభించాడు. ఇది మైసూరు రాష్ట్రానికి ప్రథమ రైల్వేమార్గం. వీరు సా.శ. 1861లో కమీషనర్ పదవికి రాజీనామా చేశారు. బెంగళూరులోని కబ్బన్ పార్క్‌కు అతని పేరు పెట్టారు.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

లూయి బెంథామ్ బౌరింగ్ (సా.శ. 1862–1870)

లూయి బెంథామ్ బౌరింగ్

లూయి బెంథామ్ బౌరింగ్ సా.శ. 1862లో ప్రముఖ కమీషనర్‌గా అధికారం స్వీకరించారు వీరు మైసూరు రాష్ట్రం యొక్క సమగ్ర పరిపాలనను పునర్ వ్యవస్తీకరించాడు. నందిదుర్గ, నగరం మరియు అష్టగ్రామాలు పరిపాలనా విభాగాలుగా వుండెను. ఈ విభాగాల పర్యవేక్షణను కమీషనర్ చూసుకునేవారు భూపన్ను (ఆదాయం)ను సంస్కరించారు. న్యాయ మరియు పోలీసు శాఖలను క్రమపద్ధతిలో నిర్వహించబడ్డాయి. ప్రభుత్వ విద్యా శాఖతో విద్యలో సంస్కరణలను అమలు చేయబడ్డాయి. సా.శ. 1870లో బౌరింగ్ కమీషనర్ పదవికి రాజీనామాచేశాడు. కమీషనర్‌లు మైసూరు రాష్ట్రపు అభివృద్ధికి భద్రపునాదిని వేశారు.

పదవ చామరాజ ఒడెయర్ (సా.శ. 1881–1894)

పదవ చామరాజ ఒడెయర్

సా.శ. 1881లో పదవ చామరాజ ఒడెయర్‌కు బ్రిటీషువారు రాష్ట్రాన్ని ఒడెయార్‌కు తిరిగి అప్పగించారు. దీనిని పురర్దానం అంటారు. పదవ చామరాజ ఒడెయర్ కింద సి. రంగాచార్లు మరియు కె. శేషాద్రి ఐయ్యర్ దివ్యాన్ పరిపాలించారు. పదవ చామరాజ్ కాలంలో 'ప్రజాప్రతినిధి సభ' (1881) ప్రారంభమైంది.

నాల్వడి కృష్ణరాజ ఒడెయర్ (సా.శ. 1902–1940)

నాల్వడి కృష్ణరాజ ఒడెయర్

పదవ చామరాజ్ ఒడెయార్ కలకత్తా వెళ్ళినప్పుడు అచ్చటే అనారోగ్యంతో మరణించారు. వారి తర్వాత వచ్చినవారు నాల్వడి కృష్ణరాజ ఒడెయర్ వీరు అధికారానికి వచ్చినప్పుడు (1895) కేవలం పదకొండేళ్ళ బాలుకుడైనందువల్ల తల్లి కెంప నంజమ్మణ్ణిగావరు పరిపాలనను చూసేవారు. సా.శ. 1902నుండి నాల్వడిగారి ప్రత్యక్షపాలన ప్రారంభమయ్యెను. ఉత్తమ విద్యనుపొందిన వీరు మైసూరు రాజ్యాన్ని సుదీర్ఘ పరిపాలన కాలంలో మాదరి రాజ్యంగా

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

తీర్చిదిద్దాడు. వీరు దూరదృష్టికలవారు దీనదలితుల గురించి ఆందోళన చెందినవారు. సమాజంలోని అన్ని వర్గాలవారికి పరిపాలనలో అవకాశం కల్పించడంకోసం సిఫారస్సులను పొందుటకు మిల్లర్ కమిషన్‌ను రచించారు.

నాల్వడి కృష్ణరాజ ఒడెయార్ ముఖ్య సాధనలు:

నాల్వడి కృష్ణరాజ ఒడెయార్ ప్రముఖ సాధనలు ఈ కింది విధంగా ఉన్నాయి.

- జె.ఎన్.టాటా బెంగళూరులో విజ్ఞాన సంస్థను స్థాపించుటకు 371 ఎకరాల భూమి మరియు ఐదు లక్షలకు పైగా ఆర్థిక ధన సహాయం చేశారు.
- సా.శ. 1907లో న్యాయ విధాయక సభను స్థాపించి ప్రజాప్రతినిధులు ద్వారా ప్రజల సమస్యలను చర్చించుటకు అవకాశం కల్పించారు.
- ఇప్పటి మైసూరు ప్యాలెస్ సా.శ. 1910లో పూర్తిచేశారు.
- కృష్ణరాజసాగర్ (కె.ఆర్.ఎస్) ఆనకట్టను నిర్మాణం చేయుట ద్వారా రాష్ట్రంలో వ్యవసాయంను అభివృద్ధిపరచారు.
- సా.శ. 1911లో మైసూరు సంపత్ అభ్యుదయ పరిషత్తు (దిమైసూరు) ఎకనామిక్ కాన్ఫెరెన్స్) ప్రారంభించారు.
- వెనుకబడిన తరగతులకు ప్రభుత్వ సేవలో ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వాలని ఆదేశించారు.
- తొలిసారిగా మహిళలకు ఓటుహక్కు కల్పించారు.

ఇలా నాల్వడిగారు విద్య, పరిశ్రమలు, బ్యాంక్ తదితర రంగాలలో పురోగతికి మార్గదర్శిగా మరియు ప్రేరణశక్తిగా నిలబడ్డారు. వారి దూరదృష్టి అలోచనలకు కార్యరూపం దాల్చేందుకు రాష్ట్ర ప్రగతికి సహకరించగల ప్రతిభావంతులను దినానులుగా నియమించారు. వారిలో సర్.ఎం. విశ్వేశ్వరయ్య మరియు సర్. మిర్జా ఇస్మాయిల్ ప్రముఖులు.

నాల్వడి గారి మైసూరు రాజ్యాన్ని మహాత్మ గాంధీజి రామరాజ్యం అని వర్ణించారు. నాల్వడి. 'రాజర్షి' అనిపిలిచారు. 20వ శతాబ్దపు ప్రథమార్థంలో నాల్వడి కృష్ణరాజ ఒడెయార్‌లాంటి జ్ఞానోదయం పొందిన రాజ్యపురాజు భారతదేశంలోనే మరోకరు ఉండలేదు.

NOT TO BE REPUBLISHED @KTBS

మైసూర్ ప్యాలెస్‌ను క్రొత్తగా సా.శ. 1910లో నిర్మించబడింది. దీనికి ముందున్న చెక్క ప్యాలెస్ అగ్నికి ధ్వంసమైంది. కొత్త ప్యాలెస్ నిర్మాణంకోసం దేశవిదేశాలనుండి కళాకారులు వచ్చారు. ప్యాలెస్ హాలు (సభాంగణం)ను (దర్బార్‌హాల్)ను ప్రముఖ చిత్రకప్పకారుడు రాజారవివర్మ అలంకరించారు. కృష్ణరాజసాగర్ (కె.ఆర్.ఎస్) ఆనకట్టను నిర్మించేటప్పుడు నాల్వడి కృష్ణరాజకు ఆర్థిక సమస్య ఎదుర్కొన్నారు. అప్పుడు రాజకుటుంబానికి, చెందిన బంగారు ఆభరణాలను బొంబాయిలోని చినివార పట్టణంలో అమ్మి వచ్చిన డబ్బుతో ఆనకట్ట పనులను పూర్తిచేశారు.

మైసూరు రాజభవనం

సర్.ఎం. విశ్వేశ్వరయ్య (సా.శ. 1912–1918)

సర్.ఎం. విశ్వేశ్వరయ్య

'ఆధునిక మైసూరు యొక్క శిల్పి మరియు నిర్మాత' అని పరిగణింపబడిన సర్.ఎం. విశ్వేశ్వరయ్య ప్రతిభావంత ఇంజినీయర్ సా.శ. 1909–1912వరకు మైసూరు సంస్థాన పు ముఖ్య ఇంజనీయర్‌గా పనిచేశారు. నాల్వడి కృష్ణరాజ ఒడెయార్ వీరిని సా.శ. 1912లో మైసూరు దివానిగ నియమించారు. నాల్వడి కృష్ణరాజ ఒడెయార్ ముందుచూపుకు అనుగ్రణంగా వీరి కాలంలో మైసూరు సర్వతోముఖ అభివృద్ధిని సాధించింది.

NOT TO BE PUBLISHED

'పారిశ్రామికీకరణ లేదా వినాశం (విధ్వంసం)' అనునది సర్.ఎం. విశ్వేశ్వరయ్య గారి ప్రసిద్ధ ప్రకటన. భద్రావతిలో గల ఇనుప కర్మాగారం, మైసూరులో గంధపునూనె కర్మాగారం, బెంగళూరంలోని సబ్బు కర్మాగారం, కేంద్ర పరిశ్రమ కర్మాగారం, చర్మశుద్ధి చేసే కర్మాగారం మరియులోహ కర్మాగారం ప్రారంభమయ్యాయి. వ్యాపారం మరియు వాణిజ్యానికి ప్రోత్సాహం ఇవ్వడానికి బెంగళూరులో మైసూరు ఛేంబర్ ఆఫ్ కామర్స్ అండ్ ఇండస్ట్రీలు స్థాపించబడ్డాయి. వ్యాపారం మరియు వాణిజ్యాలను అభివృద్ధి పరచడంకోసం సా.శ. 1913లో మైసూరు బ్యాంకు స్థాపించబడింది. ప్రతియొక్క దేశపు ప్రగతి ముఖంగా ప్రజల విద్య పై ఆధారపడివుంటుదని సర్.ఎం. విశ్వేశ్వరయ్యగారు నమ్మారు. వీరు నిర్భంద ప్రాథమిక విద్యను అమలు చేశారు. సాంకేతిక విద్యకు ప్రాముఖ్యత ఇవ్వబడింది. బెంగళూరులోని హెబ్బాళలో వ్యవసాయ పాఠశాలను స్థాపించారు. సా.శ. 1916లో స్థాపించిన మైసూరు విశ్వవిద్యాలయ విద్యారంగంలో వీరిది గొప్పవిజయం అయ్యింది. సా.శ. 1915లో బెంగళూరులోని కన్నడ సాహిత్య పరిషత్తును స్థాపించబడింది.

కృష్ణరాజ సాగర్ ఆనకట్టు నిర్మాణం కార్యం సర్.యం. విశ్వేశ్వరయ్యగారి కాలంలో కొనసాగించి సా.శ. 1932లో పూర్తయింది. మైసూరు అరసికెరె మరియు బౌరింగ్ (జోలార్) పేట రైల్వే మార్గాలు వేయబడ్డాయి. నాల్వడి కృష్ణరాజ ఒడెయార్ కొన్ని దూరదృష్టి ప్రణాళికలను విజయవంతగా కార్యరూపానికి తెచ్చారు. సర్.యం. విశ్వేశ్వరయ్యగారు చివరిగా సా.శ. 1918లో దివాన్ పదవికి రాజీనామా చేశారు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం వీరి సేవకు మెచ్చి ''సర్'' అనే బిరుదునిచ్చింది. సా.శ. 1955లో భారత ప్రభుత్వం వీరికి 'భారత రత్న' పురస్కారాన్నిచ్చి గౌరవించింది. సర్.యం. విశ్వేశ్వరయ్యగారు ఈ పురస్కారం పొందిన తొలి కన్నడిగ అనునది గర్వకారణం.

NOT TO BE REPUBLISHED © KSBB

కన్నడ సాహిత్య పరిషత్తు
బెంగళూరు

స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్
మైసూరు

కృష్ణరాజ సాగర్
ఆనకట్ట

సర్. మిర్జా ఇస్మాయిల్ (సా.శ. 1926–1941)

సర్. మిర్జా ఇస్మాయిల్

దివాన్‌గా పనిచేసిన సర్. మీర్జా ఇస్మాయిల్ కూడా ఆధునిక మైసూరు యొక్క వ్యవస్థాపకులలో ఒకరిగా పరిగణించబడతారు. నాల్వడి కృష్ణరాజ ఒడెయర్ గారి కోరిక మేరకు వీరు పరిశ్రమల అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించి అనేక పరిశ్రమలను ప్రారంభించారు. బెంగళూరులో హిందూస్థాన్ ఏరోనాటిక్స్ లిమిటెడ్, గాజుకర్మాగారం పింగాణి పాత్ర కర్మాగారం, బెళగోళలో రసాయన ఎరువుల కర్మాగారం, మండ్యలో చక్కెర కర్మాగారం, శివమొగ్గలో అగ్గిపుల్లల కర్మాగారం మరియు భద్రావతిలోగల ఉక్కు మరియు కాగితం కర్మాగారాలను వీరు స్థాపించారు. జక్కూరులో విమానాశ్రయాన్ని నిర్మించారు. ఆకాశవాణి (రేడియో) కేంద్రాలను బెంగళూరు మరియు మైసూరులో ప్రారంభించారు.

వీరు గ్రామీణ పరిశ్రమాలను ప్రోత్సాహించారు. బదవాళలో ఖాదీ ఉత్పత్తి కేంద్రాన్ని స్థాపించారు. ఇర్విన్ కాలువను నిర్మించి మండ్య జిల్లా వ్యవసాయ భూమికి నీరు అందించారు. మైసూరును పూల తోటలు మరియు ఉద్యానవనాల నగరంగా మార్చాడు కృష్ణరాజసాగర జలాశయం వెనుకభాగంలో బృందావన ఉద్యానవనాన్ని నిర్మించారు.

బృందావన ఉద్యానవం

© KIRBS NOT TO BE REPUBLISHED

బెంగళూరులో 'జాతీయ మానసిక ఆరోగ్య మరియు నరవిజ్ఞాన సంస్థ'' (నిమ్హాన్స్), కోలారులో నరసింహరాజా ఆస్పత్రె, శివయొగాలో మెగాన్ హాస్పిటల్ మరియు మైసూరులో వాణివిలాస్ హాస్పిటల్ వీరి కాలంలోనే ప్రారంభమయ్యాయి.

విద్యాభివృద్ధికోసం ప్రాథమిక విద్యాచట్టంను అమలుపరచి, ప్రైవేట్ పాఠశాలలకు గ్రాంట్లు (అనుదానాలు) ఇచ్చారు. ఉన్నతపాఠశాలలో కన్నడ మాధ్యమం విద్యను ప్రారంభించారు. ఇలా మైసూరును అభివృద్ధిపరచడంలో మిర్జాఇస్మాయిల్ ముఖ్య పాత్రపోషించారు. నాల్వడి కృష్ణరాజ ఒడెయర్ సహవిద్యార్థి అయిన మిర్జా ఇస్మాయిల్ నాల్వడిగా దూరదర్శిత్వపు ప్రణాళికలను కార్యరూపానికి తేవడంలో విజయం సాధించారు.

నాల్వడి కృష్ణరాజ ఒడెయర్ మరణానంతరం జయచామరాజ ఒడెయర్ అధికారంలోకి వచ్చారు. మైసూర్‌ను పాలించిన చివరిరాజు.

భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత భారత యూనియన్‌లో మైసూరు రాజ్యం (సంస్థానం) చేరాలని కె.సి. రెడ్డి నాయకత్వంలో ప్యాలెస్ సత్యాగ్రహం ప్రారంభమైంది. ఈ సత్యాగ్రహం ఫలితంగా జయచామరాజ ఒడెయర్ భారత యూనియన్‌లో చేరడానికి అంగీకరించారు. ఫలితంగా కె.సి రెడ్డిగారి నాయకత్వంలో 1947 అక్టోబర్ 24న భాధ్యతాయుతమైన ప్రభుత్వం ఉనికిలోకి వచ్చింది.మైసూరు రాష్ట్రానికి మొదటి గవర్నర్ గాజయజామరాజ ఒడెయార్ పని చేశారు. కె.సి. రెడ్డి మైసూరు రాష్ట్రానికి మొదటి ముఖ్యమంత్రిగా పనిచేశారు.

కాలక్రమం (సా.శ)

చిక్కదేవరాజ ఒడెయర్	– 1673 – 1704
హైదర్ అలి	– 1761–1782
టిప్పుసుల్తాన్	– 1782–1799
ఒకటవ ఆంగ్లో–మైసూరు యుద్ధం	– 1767–1769
రెండవ ఆంగ్లో –మైసూరు యుద్ధం	– 1780–1784
మూడవ ఆంగ్లో–మైసూరు యుద్ధం	– 1790–1792

NOT TO BE REPUBLISHED @KSBS

నాల్గవ ఆంగ్లో-మైసూరు యుద్ధం	– 1799
మార్క్ కబ్బన్	– 1834–1861
లూయి బెంథామ్ బౌరింగ్	– 1862–1870
పదవ చామరాజ ఒడెయర్	– 1881–1894
నాల్వడి కృష్ణరాజ ఒడెయర్	– 1902–1940
సర్.ఎం. విశ్వేశ్వరయ్య	– 1912–1918
సర్. మిర్జా ఇస్మాయిల్	– 1926–1941

అభ్యాసాలు

I. కింది ఖాళీలను సరైన పదంతో నింపండి.

1. మైసూరు ఒడెయర్ ప్రారంభిక రాజధాని _____
2. రెండవ ఆంగ్లో మైసూరు యుద్ధం తర్వాత బ్రిటీషులు టిప్పు సుల్తాన్‌తో _____ ఒప్పందం చేసుకున్నాడు.
3. 'మైసూరుపులి' అని ప్రఖ్యాతి చెందిన వ్యక్తి _____
4. ముమ్మడి కృష్ణరాజ ఒడెయర్ దివాను _____
5. మైసూరు సంస్థానంలో న్యాయవిధాయక సభ _____ లో ప్రారంభమైంది.
6. మైసూరు సంస్థానాన్ని గాంధీజీ _____ అని వర్ణించారు.
7. 'భారతరత్న' పురస్కారం పొందిన మొదటి కన్నడిగ _____
8. ఇర్విన్ కాలువను నిర్మాణం చేసిన దివాన్ _____

II. కింది ప్రశ్నలకు ఒక వాక్యంలో జవాబు రాయండి.

9. అఠార కార్యాలయంను ఎవరు స్థాపించారు?

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

10. దరియా దౌలత్ ఎక్కడవుంది?

11. లాలాబాగ్ ఉద్యానవనం ఎక్కడకలదు? దానిని ప్రారంభించిన వారు ఎవరు?

12. టిప్పు మరణా నంతరం మైసూరు సింహాసనం ఎవరికి చెందినది?

13. మైసూరు సంస్థానంలో కమీషనర్ పరిపాలన ఎందుకు అయలులోకి వచ్చింది?

14. మైసూరు యొక్క ముఖ్య కమీషనర్‌లను పేర్కొనండి.

15. పునర్‌దానం అనగానేమి?

16. ప్రజాప్రతినిధి సభ ఎప్పుడు ప్రారంభమైంది?

17. కన్నడ సాహిత్య పరిషత్ ఎక్కడవుంది? ఇది ఎప్పుడు స్థాపించబడింది?

18. ప్యాలెస్ సత్యాగ్రహపు నాయకత్వం వహించినది ఎవరు?

III. కింది ప్రశ్నలకు గుంపులో చర్చించి జవాబు రాయండి.

19. హైదరాలి సాధనలు విజయ ఏవి?

20. మూడవ మైసూరు యుద్ధపు పరిణామేమిటి?

21. టిప్పు సుల్తాన్ సాధనాలు విజయాలు ఏవి?

22. నాల్వడి కృష్ణరాజ ఒడెయర్ ముఖ్య సాధనలను (విజయాలు) పట్టీ చేయండి.

23. సర్.ఎం. విశ్వేశ్వరయ్యగారి సాధనలు (విజయాలు) ఏవి?

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

IV. ఈ కింది 'ఎ' పట్టికకు సంబంధించిన 'బి' పట్టికలోగల విషయాలను జతపరచి రాయండి.

ఎ	బి
1. చిక్కదేవరాజ ఒడెయార్	(a) రాజర్షి
2. టిప్పుసుల్తాన్	(b) భారతరత్న
3. నాల్వడి కృష్ణరాజ ఒడెయార్	(c) నవకోటి నారాయణ
4. సర్. యం. విశ్వేశ్వరయ్య	(d) మొదటి గవర్నర్
5. జయ చామరాజేంద్ర ఒడెయార్	(e) మైసూరు పులి

కార్యాచరణం:

- భూ పటంలో మైసూరు రాజ్యం యొక్క చారిత్రక స్థలాలను గుర్తించండి.
- టిప్పు సుల్తాన్ భారతదేశంలో విదేశీయుల పాలనను అంతంచేయడానికి ప్రయత్నించాడు. అయితే విజయం కన బడులేదు ఎందుకు? చర్చించింది. జవాబురాయండి.

NOT TO BE REPUBLISHED ©KTBS

7.2 కెళది, చిత్రదుర్గ మరియు యలహంక

కెళది నాయకులు

నాయకరు: విజయనగర సామ్రాజ్యంలో చాలా మంది చిన్న రాజులు ఉన్నారు. వీరిని నాయకులు లేదా వాటాదారులు. అని పిలిచేవారు. నాయకుర్‌లలో కెళది మరియు చిత్రదుర్గ నాయకులు ప్రసిద్ధులు.

విజయనగర కాలంలో కెళది రాజ్యం శివమొగ్గ జిల్లాలో స్థాపించబడింది. మరియు స్వతంత్రమైంది కెళది నాయకలు కర్ణాటక తీర మరియు మలెనాడు ప్రాంతాలను పాలించారు.

కెళది రాజ్యం విశాలమైనది మరియు సంపన్నమైనది శివమోగ్గ, దక్షిణ కన్నడ, ఉడుపి, కాసర్‌గోడ్ (కేరళ), కొడగు, హాసన్, తమాకూరు, చిత్రదుర్గ, దార్వాడ్ మరియు ఉత్తర కన్నడ జిల్లాలతో సహా బలహీనమైన రాష్ట్రం ఉంది.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

పెద్ద వెంకటప్ప నాయక:

కెళది రాజులలో అత్యంత ప్రసిద్ధుడు. ఈ కాలంలో కెళది రాజ్యం పూర్తిగా స్వతంత్రగా మారింది. తీరం వెంబడి చంద్రగిరి నది వరకు ప్రయాణించాడు. అతడు ఉలాల రాణి అబ్బక్క సహాయంతో మంగళూరులో పోర్చుగీసు వారిని ఓడించారు. విజయపూర్‌లో అదిల్ షాహి సైన్యాన్ని ఓడించి హనగల్‌లో విజయ సంభవాన్ని స్థాపించాడు. అందరిని ప్రోత్సహించాడు.

శివప్ప నాయకుడు:

శివప్ప నాయకుడు

శివప్ప నాయకుడు అట్టడుగు వరాలకు చెందిన ప్రముఖ రాజు. తీరంలోని పోర్చుగీసు కోటలను జయించి ''పడుగడళొడెయ'' అయ్యాడు. రాష్ట్రం రక్షణకోసం అతను బెకాల మరియు చంద్రగిరి (కేరళ) మరియు మంగళూరులో కోటలను నిర్మించాడు. ధర్మ భక్తుడైన శివప్ప నాయకుడు వైదిక యాజ్ఞాలు చేశాడు.

వ్యాపారాభివృద్ధి కోసం గోవాలోని వ్యాపారవేత్తలను తన రాష్ట్రానికి వచ్చి స్థిరపడేలా ప్రోత్సహించాడు. గోవాలోని క్రైస్తవులు

వ్యవసాయంలో బాగా ప్రావిణ్యం ఉన్నందున అతను తన రాష్ట్రనికి వలస వెళ్ళమని వారిని ప్రోత్సహించి భూమిని కూడా అందించాడు తన రాష్ట్రంలోని మతాధికారులు మాత్రమే స్థానికంగా ఉండాలని అయిన శాసనం చేశాడు.

శివప్ప నాయకుని రాజభవనం శివమోగ్గ

శివప్ప నాయకుని పన్ను: శివప్పనాయకుడు అనుసరించిన విధానాన్ని రెవెన్యూ వ్యవస్థ 'పన్ను' అంటారు. ఈ రెవెన్యూ వ్యవస్థ ప్రకారం భూ రెవెన్యూ సెటల్మెంట్, భూమి వర్గీకరించబండింది. నేల నాణ్యత నీటపారుదల హక్కు మొదలైనవి వర్గీకరణకు మూలం. పాలంలో దిగుబడిలో మూడోవంతు ఆదాయం సమాకురింది. ఇటువంట సాధారణ ఆదాయ వ్యవస్థను శివప్ప నాయకుని సిస్తు అంటారు పన్ను మలెనాడు ప్రాంతాల శ్రేయస్సుకు దారితీసింది.

అఘోరేశ్వర దేవాలయం కెళది

© SCERT NOT TO BE REPUBLISHED

రాణి చెన్నమ్మాజీ:

శివప్ప నాయక తర్వాత అతని మేనకోడలు రాణి చెన్నమ్మాజీ. రాణి అయింది. ఆమె మొఘల్ సైన్యాన్ని ఓడించి శివాజీ కుమారుడు ఛత్రపతి రాజారామన్‌ను రక్షించింది. కన్నడ శౌర్యం మరియు త్యాగానికి ప్రతీక అయిన మైసూర్‌తో కూడా చెన్నమ్మ పోరాడింది. దిగువ రాజులు దేవాలయాలు మరియు మఠాలు ఏర్పాటు చేశారు. దిగువా అఘేరేశ్వర దేవాలయం శిల్పకలళకు ప్రసిద్ధి చెందింది. మఠాలు విద్య మరియు విద్యా కేంద్రాలు అన్ని మతాలకు గొప్ప దానం ఇచ్చాడు. చెన్నమ్మాజీ మంగళూరులో క్రైస్తవ దేవాలయాన్ని స్థాపించారు.

మైసూరుతో వరుస శత్రుత్వాలు మరియు అంతర్గత యుద్ధాలు దిగువా రాష్ట్రాన్ని బలహీనపరిచాయి. తదుపరి హైదర్ దానిని స్వాధీనం చేసుకున్నాడు.

చిత్రదుర్గ నాయకులు: మైసూరు మరియు కెళది రాజుల తర్వాత కర్ణాటక చరిత్రలో చిత్రదుర్గ నాయకరులకు ముఖ్యమైన స్థానం ఉంది. వీరు 16 నుండి 18 వ శతాబ్దాల వరకు పరిపాలించాడు.

మదకరి నాయక: ఇతను చిత్రదుర్గ నాయకులలో అత్యంత శక్తివంతుడు మరియు ప్రసిద్ధుడు, అతను కేవలం పన్నెండేళ్ల వయస్సులో సింహాసనాన్ని అధిష్టించాడు. మదకరి అనేక యుద్ధాల్లో హైదర్ అలీకి సహాయం చేశాడు. హైదర్ అలీ మాత్రం మదకరి సాహసానికి ముగ్ధుడయ్యాడు. అతడిని జయించేందుకు చిత్రదుర్గ కోటను ముట్టడించాడు. హైదర్ ఏడు సూట్లు భారీ ఆక్రమణదారుల కోటను జయించలేకపోయాడు. కాబట్టి అతని సైనికులు కోట యొక్క రహస్య మార్గాన్ని కనుగొన్నారు మరియు కాపలాదారులు లేకుంటే ఒక గొట్టంతో దానిలోకి ప్రవేశించాండానికి ప్రయత్నించారు. ఆ సమయంలో భట్టుని భార్య ఓబవ్వ తన ఐకత్వంలో చాలామంది శత్రువులను చంపింది. చిత్రదుర్గ కోటను పశ్చిమాన ఇప్పటికి వీర ''ఓబవ్వన రంధ్రం (కిండి)'' ఉంది.

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

ఒనకె ఓబవ్వ

చిత్రదుర్గ కోట

ఓటమిని ఒప్పని హైదర్ మళ్ళీ చిత్రదుర్గా పై దండెత్తాడు. భీకర యుద్ధం తరువాత మదకరి నాయక ఓడిపోయాడు. మదకరి నాయక్‌ను బంధించి మరియు తరువాత చంపబడ్డాడు. మదకరి పోవడంతో చిత్రదుర్గ నాయకుల వంశం నశించింది.

చిత్రదుర్గ ఒక ఆకరమైన గిరిదుర్గం. చిత్రదుర్గ ఏడు కోట సుందరమైన కోట. కోట గర్భగుడిలో అనేక దేవాలయాలు మరియు ఎలుగుబంట్లు ఉన్నాయి. చిత్రదుర్గ నాయకులు దేవాలయాలను నిర్మించారు. అతని విరాళాలలో భరమసాగర్ వ ఎరియు భీమసముద్రం రిజర్వాయర్లు ఉన్నాయి. చిత్రదుర్గలోని వీరులు తమ ధైర్యసాహసాలకు ప్రసిద్ధులు, ఈ ఇంటి గొప్ప జానపద కథ ఉంది.

యలహంక నాడప్రభువులు:

గడిగోపురం బెంగళూరు

కెంపేగౌడ రాజవంశంగా ప్రసిద్ధి చెందిన యలహంక నాడప్రభు ఆధునికి బెంగళూరు స్థాపకుడు. ఇతడు విజయనగరానికి పోషకుడు అతను 16 నుండి 18 వ శతాబ్దాలలో బెంగళూరు జిల్లాలో చాలావరకు చాలా వరకు పరిపాలించాడు. మెదట్లో బెంగళూరు మగాడి రాజధానిగా ఉండేది.

ఒకటవ కెంపేగౌడ: ఒకటవ కెంపేగౌడ బెంగళూరు నగర స్థాపకుడు అని పేరు పేరు వీనది. బెంగళూరులో కోట నిర్మాణ. బెంగళూరులొని బసవనగుడి బసవన దేవాలయం హల సూర్‌లోని సోమేశ్వరాలయం మరియు గవిగంగాధరేశ్వర ఆలయ విస్తరణ ఇతని సాధ నలు బెంగళూరులో అనేక సరస్సులను నిర్మించిన ఘనత ఇతనికి దక్కుతుంది.

ఒకటవ కెంపేగౌడ నిర్మించిన నాలుగు సరస్సులు కెంపాంబుది, దర్మాంబుది, హలసూరు మరియు సంపంగి.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

ఒకటవ కెంపేగౌడ: అనేక గుడులు మరియు విగ్రహాలను నిర్మించారు. మంతిగా పరిపాలించిన ఆయనకు 'ప్రజావత్సల' అనే బిరుదు ఉండేది.

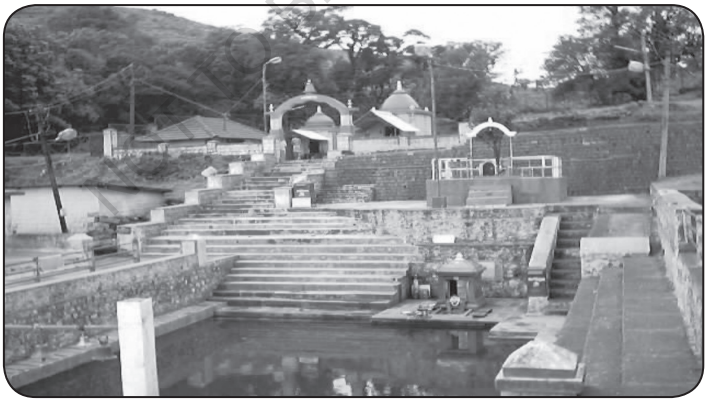
ఒకటవ కెంపేగౌడ

రెండవ కెంపేగౌడ: ఒకటవ కెంపేగౌడ కొడుకు. కెంపేగౌడ వంశనులు మాగడిని రాజధానిగా చేసుకుని పాలించాగు. అందువలన ఈ వంశానికి చెందిన పాలకులను మాగడి కెంపేగౌడర్లు అంటారురెండవ కెంపేగౌడ బెంగళూరు నగర సరిహద్దులను గుర్తించడానికి నాలుగు టవర్లు నిర్మించబడ్డాయి. ఈ సమయంలో, బెంగళూరు అతి పెద్ద నేత కేంద్రంగా మారింది. తన తండ్రిలాగే కొత్త గ్రామాలు దేవాలయాలు సరస్సులను (చెరువులు) నిర్మించాడు తరువాత యలహంక సంస్థానం మైసూరులో చేరింది.

7.3 కొడగు, కిత్తూరు, తుళునాడు మరియు హైదరాబాద్–కర్ణాటక

కొడగు

పశ్చిమ కనుమల దిగువన ఉన్న జిల్లా ఇక్కడ మాట్లాడే చాలా భాషలు కొడగు మరియు అరేభాష.

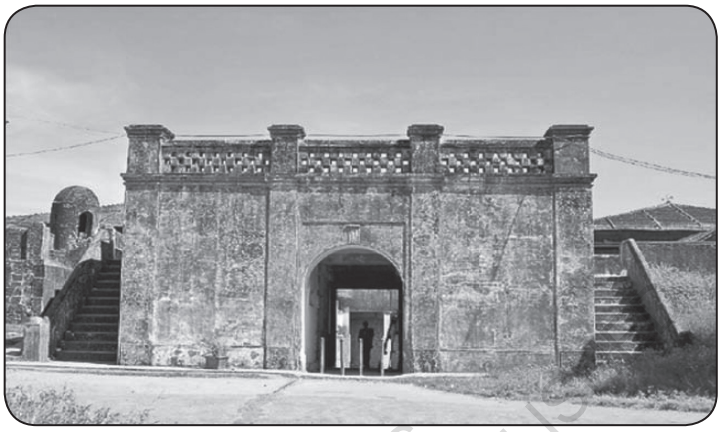

తలకావేరి

కర్ణాటక ప్రజల జన్మస్థళం కావేరి తలకావేరిని లక్షలాది ప్రజలు పూజిస్తారు. కొడగు అటవీ ప్రాంతం అడవులతో సమృద్ధిగా ఉంది మరియు ఇది నాగరహోలే అనే జాతీయ ఉద్యానవనం ఇక్కడ ఉంది.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

హలేరి రాజవంశం: కొడగును పాలించిన ప్రధాన రాజవంశాలలో ఒకట 17 వ శతాబ్దం ప్రారంభంలో వీరరాజు స్థాపించిన హలేరి అరసుమనట తర్వాత ముద్దిరాజు ముద్దురాజకేరీని నిర్మించి రాజధానిగా చేసుకున్నాడు. ముద్దురాజకేరియే మడికేరిగా అయ్యింది.

మడికేరి కోట

కొడగును 18 శతాబ్దం చివరిలో ఈ కోటను హైదర్ అలీ మరియు టిప్పు సుల్తాన్ పరిపాలించారు కొడగు రాజు అయిన వీరరాజు టిప్పు బంధి అయ్యారు. అతని చేతుల నుండి తప్పించుకున్నాడు మరియు బ్రిటిష్ వారు కొడగును జయించారు. టిప్పు వ ఎరణానంతరం బ్రిటిష్ వారు మరియు కొడగు రాజులు స్నేహపూర్వకంగానే ఉన్నారు.

కొడగు మరియు బ్రిటిష్ కొంతకాలం తర్వాత బ్రిటిష్‌లు వారు కొడగును స్వాధీనం చేసుకున్నారు. సా.శ. 1834 కొడగు చివరి రాజు చిక్కవీరరాజేంద్ర యొక్క చివరి రాజును బహిష్కరించాడు మరియు కొడగులో మునిగిపోయాడు. అతను అడ్డంకిని విభజించి కోదరలో భాగమైనఅమరసూశ్యను కెనరా జిల్లాలో చేర్పాడు.

అమరసుళ్య పోరాటం: కెనరా జిల్లాలో రైతులపై ఆదాయం ఎక్కువగా ఉండేది, మరియు అధీనంలోనికి రైతులు బ్రిటిష్ వారిని వ్యతిరేకంగా ఆయుధాలతో పోరాడుతున్నారు. బ్రిటిష్ వారిని కొడగునుండి తరిమికొట్టాలని నిశ్చయించుకున్నాడు. ఈ పోరాటాన్ని సా.శ. 1837 లో అమరసుల్యా పోరాటం అంటారు. సుళ్య పూత్తూరు కాసరగోడ్ మరియు ఇతరలుమంగళూరును పదమూడు రోజుల తీసుకున్నారు. కానీ బ్రిటిష్ వారు ధైర్యంగా పోరాడారు. ఎందరో యోధులకు ఉరిశిక్ష విధించాడు. పోరాటానికి ముఖ్య నాయకులు పుట్టబసప్ప, కళ్యాణస్వామి, గుడ్డెమనే అప్పయ్య గౌడ.

NOT TO BE REPUBLISHED @KSEEB

కొడగులో స్వాతంత్ర్య పోరాటం: కొడగు స్వాతంత్ర్య ప్రేమికులు. స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో చురుగ్గా పాల్గొన్నారు. స్వాతంత్ర్యం తరువాత కొడగు ప్రత్యేక రాష్ట్రంగా మిగిలిపోయింది. సా.శ. 1956 లో కొడగు కర్ణాటకలో విలీనమైంది.

గూడ్లెమనే అప్పయ్య గౌడ, మడికేరి

కొడగు యొక్క ఇద్దరు ప్రముఖులు: ఆ పేరును ప్రపంచానికి పరిచయం చేసిన వారిలో **ఫీల్డ్ మార్షల్ కె.ఎం. కరియప్ప** అతను బ్రిటిష్ కాలంలో ఎయర్ ఫోర్స్ యొక్క మొదట భారతీయ జనరల్ మరియు దిబ్రాంజ్ బుక్ మడికేరి స్వతంత్ర భారత సైన్యం, నేవీ మొదట కమాండర్. అతని పరిపాలన, సాహసం మరియు పరాక్రమానికి ప్రసిద్ధి చెందిన కరియప్పకు **ఫీల్డ్ మార్షల్** అత్యున్నతమైన పదవిని ఇవ్వబడింది.

@KSRSAA NOT TO BE REPUBLISHED

ఫీల్డ్ మార్షల్ కె. ఎం. కరియప్ప

జనరల్ కె. ఎస్. తిమ్మయ్య

మరో గొప్ప దేశభక్తుడు కొడగు ప్రజయిన జనరల్ కె. ఎస్. తిమ్మయ్య భారతదేశం మరియు పాకిస్తాన్‌లలో యుద్ధంలో భారతదేశాన్ని విజయపథంలో నడిపించాడు. ఈ ఇద్దరు వీరులను కొడగులు అంటారు. కొడగు క్రీడల సాహసం, జానపద కథలు మరియు ప్రకృతికి ప్రసిద్ధి చెందింది.

కిత్తూరు

వీరవనిత కిత్తూరు రాణి చెన్నమ్మా కంచి విగ్రహం

బెళగావి జిల్లాలోని కిత్తూరు దాదాపు రెండు శతాబ్దాల క్రితం ప్రభావంతమైన రాష్ట్ర. వ్యాపారానికి వ్యవసాయానికి ప్రసిద్ధి.

రాణి చెన్నమ్మ: వీరవనిత కిత్తూరు రాణి చెన్నమ్మ రాజ మల్లసర్జా దేశామ్ చిన్న భార్య మల్లనర్జ మరియు అతనిమృతి చెందింది. చెన్నమ్మ శివలింగ గురాజను దత్తత తీసుకుంది మరియు పాలన ప్రారంభించింది. దార్వాడ్ కలెక్టర్ థ్యాకర్ దత్తత తీసుకోవడ అసంబద్ధం అని చెప్పాడు. కిత్తూరు పరిపాలనను బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం చేపట్టాలని సిఫారస్సు చేశాడు. ఈ విషయం తెలసి చెన్నమ్మకు కోపం వచ్చింది. బ్రిటిష్ వారి అణచిచేత విధానాలకు నిరసనగా దేశ స్వాతంత్ర్యం కోసం పోరాడాలని నిర్ణయించుకుంది. థ్యాకర్ 500 మంది సైనికులతో కిత్తూరుపై దాడి చేశాడు. భీకర యుద్ధం జరిగింది.

చెన్నమ్మ తన సైన్యంతో బ్రిటిష్‌వారితో పోరాడింది. బ్రిటిష్‌సైన్యం దిక్కుపాలైయింది. థ్యాకర్ కాల్చి చంపారు. మళీ బ్రిటిష్ సైన్యం కిత్తూరును ఆక్రయించింది కిత్తూరు చిన్నది మరియు 6000 మంది సైనికులు ఉన్నారు. బ్రిటిష్ వారి భారీ సైన్యం మూడు రోజుల యుద్ధంగా మారింది.చెన్నమ్మ వైపు కొందరు ఆమెను మోసం చేశారు. చెన్నమ్మాను కిత్తూరులో సైన్యం బంధించింది ఆమె బ్రిటిష్ వారిచే బంధీ అయింది. ఐదేళ్లపాటు జైల్ రాణి స్వాతంత్ర్యం కోసం వీర మోధులకు ఉద్రూతలూగిస్తూ సందేశాలు పంపుతోంది.

సంగోళ్ళి రాయణ్ణ

బ్రిటిష్ మరణాన్ని ఎదిరిందిన తొలి భారతీయ వీరనారి చెన్నమ్మను కీర్తించారు. స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో వెండి రేఖ ఆమె జ్ఞాపకార్థం పాటలు ఇప్పటికీ పాడబడుతున్నాయి.

సంగోళ్ళి రాయణ్ణ: సంగోళ్ళి రాయణ్ణ చెన్నమ్మకు నమ్మకమైన వీరుడు, సామాన్యంలో ఒకడైన స్వాతంత్ర్య వీరుడు. చెన్నమ్మ బంధి ఐన తరువాత కిత్తూరు సైన్యానికి నాయకత్వం వహించాడు. మరియు సైన్యాన్ని నిర్వహించిన బ్రిటిష్ వారి కార్యాలయాలను

© IOKTBS NOT TO BE REPUBLISHED

తగలబెటాడ్డు. రాయణ్ణ గెరిల్లా యుద్ధంలో సింహాస్వప్న అయ్యాడు. బ్రిటిష్ వారు ప్రత్యక్ష యుద్ధంలో అతనిని ఓడించలేక పోయారు.

డబ్బు కోసం దేశద్రోహులు రాయణ్ణను ప్రలోభపెట్టారు. అతను మరియు సహచరులు ఆరుగురు ఉరితీయబడ్డారు. అంత్యక్రియలు చూడడానికి వచ్చిన అతని తల్లి కెంచవ్వన రాయనాని అంతటా వ్యాపింపజెసి నవ్వుల ఉప్పొంగించి నందగడలో పాతిపెట్టింది. రాయణ్ణ అనుచరులు తిరుగుబాటును కొనిసాగించారు.

రాయణ్ణ సమాధిపై అయిన అనుచరుడు చెన్నబసప్ప మర్రిచెట్టు మొక్కను నాటారు. చెన్నబసప్ప చాలా ఏళ్లుగా అక్కడే ఉన్నాడు మర్రి చెట్టు ఇప్పటికీ ఉంది. రాయణ్ణ తర్వాత అనేక మంది యువకులు కిత్తూరులో తిరుగుటును కొనసాగించారు మరియు కిత్తూరు ప్రజలకు స్వేచ్ఛా ప్రేమను చూపారు.

తుళునాడు

ప్రాచీన కాలంలో కర్ణాటక తీరంలోని కొంత భాగాన్ని (ఎక్కువగా లేదా తక్కువ ప్రస్తుత దక్షిణ కన్నడ మరియు ఉడుపి జిల్లాలు) తుళునాడు అని పిలిచేవారు. పురాణ సాహిత్యంలో ఈ ప్రాంతం పరశురామ క్షేత్రం. ఇక్కడ చాలా మంది ప్రజల భాష తుళు. కొంకణి మరియు ఇతర భాషలు మాటాడే వారు కూడా చాలా మంది ఉన్నారు.

చారిత్ర కాలంలో తుళునాడును కదంబ అళువ హోయ్సల, విజయనగర రాజులు పరిపాలించారు. తుళునాడులో ఆళువ వంశ రాజులో ఎక్కువ కాలం పాలించారు. ఉద్యావర్ (ఉదయ్‌పుర్) మంగళూరు మరియు బారకూర్ తుళు రాష్ట్రానికి రాజధానులు.

చౌట వంశానికి చెందిన రాణి ఉల్లాలద అబ్బక్క రాణి (16 వ శతాబ్దం) పోర్చుగీసు వారితో పోరాడి వారిని ఓడించింది.

మతం ధర్మం: తుళునాడు రాజులలో అత్యధికులు జైనులు, బౌద్ధులు, వీరశైవ, నాథ్ ఇస్లాం, క్రిస్టియన్ మొదలైనవి. కల్ట్ మరియు తుళునాడులోని రెండు వర్గాలను పూజిస్తారు.

నాగమండల అనేది విస్తృతమైన ఆరాధన కోలా మరియు నేమాగా పూజించబడుతుంది.

© KSEEB NOT TO BE REPUBLISHED

- ద్వైతమత స్థాపకుడు మధ్వాచార్యులు తుళునాడుకు చెందినవారు. మంగళూరులోని కద్రిలోని మంజునాథ దేవాలయం తుళునాడులోని పురాతన దేవాలయం.

- తుళునాడులో క్రైస్తవులు విద్యాసంస్థలను స్థాపించి విద్యా రంగానికి తోడ్పడ్డారు. ఫెర్డినాండ్ కిట్టెల్ రూపొందించిన కన్నడ డిక్షనరి బాసెల్ మిషన్ మంగళూరులో ప్రెస్ మిషన్ ముద్రణ యంత్రంలో అచ్చువేయబడింది.

- తుళు నిఘంటువును రచించిన వారు జర్మనీనుండివచ్చిన మెన్నరో. ప్రారంభంలో తుళునాడులో క్రైస్తమత ప్రచారాన్ని విదేశీ పాద్రులు చేశారు. తర్వాత ఈ కార్యాన్ని దేశీయుతా కొనసాగించారు. అనేక సుందరమైన

- తుళునాడుకు ప్రాచీన కాలం నుంచి అరబ్ దేశంతో అనుబంధం ఉంది. ఫలితంగా ఇస్లాం మతాన్ను ప్రోత్సహించేందుకు ఇక్కడికి వచ్చింది. ముస్లింలు ప్రార్థన చేయడానికి స్థలం చుట్టూ అనేక మనోహరమైన మసీదులను నిర్మించారు.

- వాస్తు శిల్పం కద్రి మంజునాథ ఆలయంలో అవలోకితేశ్వరుని భారీ కాంస్య విగ్రహం ఉంది. ఇది సహస్రాబ్దాల నాటది. మూడబిద్రిలోని వేయి స్తంభాల బసది, కర్కల వేనూరు, ధర్మస్థలంలోని గొమ్మటమూర్తి జైన సంస్కృతికి ప్రతీకలు కోట చెన్నరాయల దేవతల ప్రసిద్ధ దేవతలు ఇక్కడ దర్శనమిస్తారు.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

అవలోకితేశ్వర, మంగళూరు

వేయి స్తంభాల మంటపం, మూడబిదిరె

జానపద కథలు: కంబుళ (కంబాళ) పౌల్ట్రీ అంగ చెనే మొదలైనవి తుళునాడులోని కొన్నిజానపద ఆటలు ప్రసిద్ధ కళలైన యక్షగానం మరియు తలమాడ్‌లలో ప్రసిద్ధ చెందిన పురాతన కళలు.

యక్షగాన వేషధారి

బ్రిటిష్ పాలన: 19 శతాబ్దం ప్రారంభం నుండి బ్రిటిష్ వారు కర్ణాటక తీరాన్ని పాలించారు. తీర ప్రాంతాన్ని అప్పట్లో ''కెనరా'' జిల్లా అని పిలిచేవారు. కెనరా జిల్లాను రెండు జిల్లాలుగా విభజించారు. అవి ఉత్తర కన్నడ (ఉత్తర కెనరా) మరియు దక్షిణ కన్నడ (దక్షిణ కెనరా) జిల్లాలు.

స్వాతంత్ర్య ప్రచారం: తుళునాడులో స్వాతంత్ర్య సమరయోదులలో కార్నాడు సదాశివరావు మరియు అత్తావర యల్లప్ప గణ్యులు.

- దేశభక్తులు అంటూ కర్నాడు సదాశివరావు చేసిన హరిజన సేవ మరిచిపోలేము చాలా మంది దలిత పిల్లలు తమ ఇంట్లో భోజనం చేస్తున్నారు. దేశం కోసం సర్వసమును త్యాగం చేసిన తేజస్వి వీరులయ్యారు.
- నేతాజీ సుభాష్‌చంద్ర బోసూ స్థాపించిన ఆజాద్ హింద్ ప్రభుత్వంలో అత్తవర్ యల్లప్ప మంత్రిగా ఉన్నారు. నేతాజీ ఆజాద్ హింద్ ఫాజీలో పదిహేనేళ్లపాటు కమాండర్‌గా ఉన్నారు.
- వ్యతిరేకంగా ఉద్యమం, దలిత ఆడపిల్లలకోసం విద్య, మొదలైన దలితోద్ధార పనులను చేసినవారిలో క్రుద్ముల్ రంగా రాంక్ ముందంజులో ఉండిరి. మహాత్మా గాంధీ మంగళూరు వచ్చినప్పుడు ఆయిన చేసిన చాలా మెచ్చుకున్నారు.

కార్నాడు సదాశివరావు

అత్తావర యల్లప్ప

కుద్ముల్ రంగారావు

బ్యాంకింగ్ రంగంలో తుళునాడు దాఖలను సృష్టించింది కెనరా కార్పోరేషన్ సిండికేట్ కర్ణాటక మరియు విజయ బ్యాంకులు స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వం

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

స్థాపించబడ్డాయి. ఈ ప్రసిద్ధ బ్యాంకుల యొక్క వేలాది శాఖలు భారతదేశ ఆర్థిక వ్యవస్థకు గణనీయమైన సహకారం అందించాయి లక్షలాది మందికి ఉపాధి కల్పించారు.

సా.శ. 1956 లో ఉత్తర మరియు దక్షిణ కన్నడ జిల్లాలు కర్ణాటకలో విలీనమయ్యాయి. (దీనికి పూర్వం దక్షిణ కన్నడ జిల్లా మద్రాసు రాజ్యనికి చెందినది) దక్షిణ కన్నడ జిల్లా ఉడుపి జిల్లాగా విభజింపబడింది (సా.శ. 1997).

హైదరాబాద్ – కర్ణాటక

బేడనాయకర్‌ల తిరుగుబాట్లు: విజయనగర సామ్రాజ్యం క్షీణించిన తరువాత హైదరాబాద్ – కర్ణాటక (ప్రస్తుతం కళ్యాణ – కర్ణాటక అని పిలుస్తారు) బేడనాయక? రైతుల అధిపత్యం ఒక పోరాట యోధుడిగా అతను సా.శ. 1800 ల తర్వాత బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా ఎటువంటి తిరుగుబాటులను లేక్కించలేదు.

కారణాలు: స్థానిక భూస్వాముల దోపిడి మరియు ఆయుధాల చట్టం, అటవీ చట్టం మరియు బ్రిటిష్ వారి అణచివేత స్థానిక రైతుల మరియు ప్రజాల నిరసనలకు దారితీసింది. సా.శ. 1800 ల తర్వాత ఇరవై ఐదు కంటే ఎక్కువ తిరుగుబాట్లు జరిగాయని మనకనబడుతుంది. తిరుగుబాటుల లక్ష్యం బ్రిటిష్ వారిని తరిమి కొట్టడమే.

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

హలగలి బేడనాయకుల తిరుగుబాటు

హలగల బాగల్‌కోటే ముధోళ్ తాలూకాలోని ఒక గ్రామ ప్రసిద్ధ భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యామంలో ఈ గ్రామం ఇప్పటికి ప్రసిద్ధి చెందించిది. అక్కడ ఉన్న చాలా మంది ప్రజలు వేటగాళ్ళు మరియు వారివద్ద వేట కోసం మరియు ఆత్మరక్షణ కోసం వారి దగ్గర ఆయుద్దాలు ఉండేవి.

1857 లో బ్రిటిష్ రూపొందించిన ఆయుధాల చట్టం ప్రకారం భారతీయులు ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల అనుమతి పొందినప్పుడే ఆయుధాలు ఉంచుకునే వీలుంది. స్వతహాగా అవాంఛనీయ నాయకులకు ఇది భరించలేనది. ఈ ఘర్షణ కారణంగా బ్రిటిష్ వారు పేద ప్రజలపై దాడి చేశారు. జడగ్, బాల, రామి వంటి తిరుగుబాటు నాయకర్‌లు ధైర్యంగా పోరాడారు. దాడిలో చాలా మంది నాయకులు మరణించారు. 290 మంది పట్టుబడ్డారు. మరియు వారిలో 19 మందిని ఉరి తీశారు. హల గలి బేడనాయకర్‌ల వీరగాథ కర్నాటక స్వాతంత్ర్య పోరాట ఇతిహాసంలో చిరస్థాయిగా నిలిచిపోయింది.

రామి: మొఘుల్ తిరుగుబాటు సమయంలో ముగ్గురు బ్రిటిష్ సైనికులను కాల్చి చంపిన రామి బేడర వీరమహిళ వీరమరణం పొందింది.

> హలగలియ నాయకుల గురించి లావణ్య ప్రారంభం ఇలా ఉంది.
> హలిగలి బేడరు పులి కంటే శూరులుగా ఉంటారు
> కదలకుండా నిలబడి పోరాడి మరణించినవారు కులంయొక్క ఘనతను
> యెరిపించి పోయారా!

సింధూర లక్ష్మణ: సింధూర లక్ష్మణ బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా పోరాడిన మహావీర.

> సాంగ్లీ జిల్లాలో జాట తాలూకాలో సింధూర గ్రామంలో బేడర సాబు మరియు నరసవ్వ అనే దంపతులకు లక్ష్మణ జన్మించాడు ఈయన సమాధి బీళగియాలో ఉంది.

ఇనాందా (గౌడర) పాలనలో గ్రామం కూలదోయబడింది. కానీ లక్ష్మణుడు అతనిపై తిరుగుబాటు చేసి క్రమంగా బ్రిటిష్ వ్యతిరేకంగా మారాడు.

బ్రిటిష్ సంపద మరియు ధనవంతుల పాత్రను అతను పేదలకు పంచాడు సాంఘికుడిగా పనిచేస్తున్న లక్ష్మణుడిని చిత్తడి నేల ముందు పిలిపించి దొంగతనం గురించి విచారించినప్పుడు లక్ష్మణ్ అవమానానికి గురయ్యాడు. అతను తప్పించుకున్న పోలీసు అధికారిని చంపినట్లు బ్రిటిష్ వారు అతనిని పట్టుకోవడానికి ప్రయత్నించారు. తర్వాత కాల్చి చంపారు. స్వాతంత్ర్యం కోసం పోరాడిన విప్లవ సింధు ఇప్పుడు చరిత్ర పుటల్లో చిరస్మరణీయంగా ఉన్నాడు.

NOT TO BE REPUBLISHED

సురపురం నాయకులు:

యాదగిరి జిల్లాలోని సురపురం కృష్ణా మరియు భీమా నదుల మధ్యలోవుంది సా.శ. 1636 నుండి సా.శ. 1858 వరకు 12 మంది నాయక రాజులు పరిపాలన చేశారు. గడ్డిపిడ్డనాయకుడు ఈ వంశ స్థాపకుడు. వీరి పూర్వీకులు విజయనగర సైనంలో వుండేవారు విజయ నగరం పతనం చెందిన తరువాత పేర్వేరు గుంపులలో చదిరిన గుంపులలో వీరు ఒకరు తరువాత బీజాపూర్ ఆదిల్ షాహీల నుండి సరదేశగతిని పొంది, వాగినగేరిలో పరిపాలన ప్రారంభించారు పీతాంబరి బహరి పిడ్డ నాయకుడు (సా.శ. 1687–1726) ను సా.శ. 1707లో సురపురాన్ని నిర్మించుట ద్వారా దీనిని రాజధానిగా చేసుకొన్నాడు.

సురపుర రాజా వెంకటప్ప నాయక

తరువాత ఆంగ్లేయులు మరియు హైదరాబాద్ నిజామ్ ఒప్పందం ప్రకారం ఈ సంస్థానం వారి ఆధీనానికి వచ్చింది. రాజా కృష్ణప్ప నాయకుడు తరువాత అతని కుమారుడైన రాజా నాల్వడి వెంకటప్ప నాయకుడు (సా.శ. 1843–1558) అధికారానికి వచ్చాడు. అదే సమయంలో ఉత్తర భారతదేశంలో ప్రథమ స్వాతంత్ర్య సంగ్రామపు (సా.శ. 1857) జ్వాల సురపురాన్ని తట్టింది. నాల్వడి వెంకటప్ప నాయకుడు దక్షిణ భారతదేశపు రాజులందరినీ ఒకటిగా చేర్చి. ఆంగ్లేయులకు వ్యతిరేకంగా యుద్ధం చేయడానికి గురిపెట్టుకున్నాడు ఆరబ్, రోహిల్లాలను సైన్యంలో చేర్చుకొన్నాడు. అంతే కాక సైన్యానికి తర్ఫీదు ఇవ్వడం ప్రారంభించాడు. వీటన్నింటి విషయాలను పొందిన బ్రిటిష్ అధికారి థార్న్‌హిల్ 24 డిసెంబర్ సా.శ. 1857న కెప్టెన్ క్యాంబల్‌కు పత్రం రాసి క్షిప్ర కార్యాచరణాన్ని చేపట్టమని ఆదేశించాడు.

ఆంగ్లేయుల సైన్యం సా.శ. 1858లో సురపురవైపు దూకింది. రెండు సైన్యాల మధ్య తుపాకి గుండ్ల దాడి జరిగింది. కోపంవచ్చిన సురపురం సైన్యం స్టూఆర్ట్ ఎముక విరిగింది. న్యూబెరి నేలపై ఒరిగాడు. ఇక్కడ నాల్వడి వెంకటప్ప నాయకుడు విశేష ఆరబ్, రోహ్మిల్‌లే సైన్యాన్ని తేవడానికి హైద్రరాబాదుకు వెళ్ళాడు. అక్కడ బ్రిటిష్ సైన్యం సురపురంలోనికి ప్రవేశించింది. సురపురం పతనమైంది. హైదరబాదులో చుట్టుతున్న నాల్వడి వెంకటప్ప నాయకున్ని చుసిన వనపర్తి రాజునుండి విషయాన్ని తెలుసుకున్న హైదరాబాద్ నిజామ్ యొక్క ప్రధానమంత్రి సాలార్‌జంగ్ బ్రిటీషులనుండి తనకేమైన లాభం దొరకవచ్చునని తెలుసుకొని అతనిని బ్రిటీషులకు ఒప్పించాడు. బ్రిటీషులు నాల్వడి వెంకటప్ప నాయకున్ని సికిందరాబాద్‌లో బంధించారు తర్వాత విచారణ చేశారు మరణశిక్ష విధించినట్లు నాటకం ఆడారు.

బ్రిటిష్ మెడోస్ టేలర్ కోరికప్రకారం ఉన్నత అధికారాన్ని పొందిన గవర్నర్ జనరల్ రాజుగారి మరణ శిక్షను వదిలి పట్టి 4 సంవత్సరాలు పొలిమేరదాటి వెళ్ళే శిక్షను విధించారు రాజును మద్రాస్ సమీపంలోగల చెంగల్పట్టు దుర్గంలో ఉంచడానికి వెళ్ళేటప్పుడు దారిలో విశ్రాంతికనివున్నప్పుడు నాల్వడి వెంకటప్ప నాయకున్ని బ్రిటీషులు మోసంతో తుపాకి కాల్పులలో చంపారు. ఆత్మహత్య చేసుకొన్నారని తప్పుడం విషయాన్ని వ్యాపింపజేశారు.

తరువాత సురపురాన్ని ఆంగ్లేయులు హైదరాబాద్ నిజామ్‌కు కానుకగా ఇచ్చారు. తరువాతి సంస్థాపకులు నిజామ్ ఆధీనంలోనే కాలం గడిపారు చివరకు సా.శ. 1948సెప్టెంబర్ 17న హైదరాబాద్ నిజామ్ సంస్థానం భారతదేశ కూటమిలో చేరిన తరువాత సురపురం కూడ భారతదేశ కూటమిలో చేరింది.

NOT TO BE REPUBLISHED @KIPS

సురపురం నాయకుల రాజకీయ చరిత్రలాగనే వారి సాంస్కృతిక క్షేత్రానికి కూడ తమదే అయిన సేవలు అందించారు, వీరు అనేక జనపర కార్యాలను చేపట్టి, ఇప్ప టికీ ప్రజల మనసుల్లోవున్నారు. చెరువులు, బావులు, దేవాలయం, రాజభవనం, కోట లను కట్టించారు. చాలామందికి జహగీరులను ఇచ్చినారు అంతేగాక వీరు కులదైవ మైన తిరుపతి వెంకటరమణ మరియు గోపపాలస్వామి నిత్యపూజ కోసం మరియు ఉత్సవాలకోసం జహగీరు భూములను ఇచ్చారు. వీరి ఆస్థానంలో అనేక కళాకారులు, గాయకులు, చిత్రకారులు, శిల్పులు, సాహిత్యవేత్తలు ఆశ్రయం పొందారు. అనేక విలు వయుత సాహిత్య గ్రంథాలు విడుదల అయ్యాలు వీరు సర్వమత సహనకారులుగా.

చిత్రకళలో సురపుర నాయకుల రాజవంశానికి ఆగ్రస్థానంవుండేది ఆచ్చటి చి త్రాలు సాంకేతిక మరియు విన్యాసం ఉన్నత స్థానాన్ని పొందియున్నది మైసూరు సాం ప్రదాయిక కళాకృతులు విజయనగర శైలి చిత్రాలు బీజాపూర్ ఆదిల్ షాహి వంశంపు వారి నుంచి వచ్చిన కళాకృతులకంటే సురపురం రాజుల కళాకృతులు తమదే అయిన విశిష్టతను పొందాయి.

ళండన్‌లోని కళా సంగ్రహాలయం, ఇంగ్లాండ్‌లోని వివిధ నగరాలు, ఢిల్లీ, ముంబై, హైదరాబాద్‌లోని ప్రాచీన సంగ్రహాలయం మరియు సాలార్‌జంగ్ వస్తు సంగ్రహాలయం లో ఇలాంటి కళాకృతులను చూడవచ్చు.

© KIBS NOT TO BE REPUBLISHED

హైదరాబాద్ కర్ణాటక విముక్తి పోరాటం

హైదరాబాద్ – కర్ణాటక విమోచన ఉద్యమం అణచివేత అలరాసనరోవానికి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేసిన ప్రజలు ఉజ్వల చరిత్రకు ఉదాహరణం అదే విధంగా త్యాగానికి బలిదానాలకు చెక్కుచెదరని సాక్షిగావుంది.

మన దేశంలో 562 చిన్న రాష్ట్రాలు బ్రిటిష్ వారి అధీనంలో ఉన్నాయి. ఈ రాష్ట్రాల్లో హైదరాబాద్ ప్రముఖంగా ఉండేది.

పోరాట నేపథ్యం హైదరాబాద్ రాష్ట్రంలో హిందువుల పరిస్థితి మరీ దారుణంగా ఉంది. బహిరంగావారు మతపరమైన ఆచారాలను నిర్వహించలేరు. రాష్ట్రాల్లో విద్యను విస్మరిం చారు. ఇక్కడ అంతా కన్నడ భాషకు సాహిత్యానికి పెద్ద దెబ్బ తగిలింది.

నిజాం ''కలాగప్తి'' మరియు ప్రజలు అనే 53 చీకటి (కరాళ) నియమాలను అమ లులోకి తెచ్చి ప్రజల మూల భూత స్వాతంత్ర్యాన్ని చిచ్చుపెట్టాడు.

ప్రాథమిక స్వేచ్ఛ:

పోరాటగతి (వేగం): పోరాటం యొక్క జనప్రియ నాయకుడు స్వామి రయానంద తీర్థులు. రామానంద తీర్థ హైదరాబాద్ అంతా పర్యటించి అహింసా సత్యాగ్రహ ఉద్యమాన్ని నిర్వహించారు. మరో ప్రముఖ పోరాట నాయకుడు హర్డేకర్ మంజప్ప ''కర్ణాటక గాంధీ'' గా ప్రసిద్ధ చెందారు. మధ్యపాన వ్యతిరేకత మరియు అంటరానితనం నిర్మూలన వంట సామాజిక సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలకు అయిన ప్రాచుర్యం కల్పించారు.

'వందేమాతరం ఉద్యమం' ఇది ఈ మధ్యన వందేమాతరం గానంపై ప్రభుత్వం నిషేధం విధించింది, దీనికి వ్యతిరేకంగా పోరాడిన వీరుడు వందేమాతరం రామచంద్రరావుగా పేరొందిన రామచంద్రరావు 'వందేమాతరం' పాడినందుకు వందలాది మందిని బంధించేశారు.

స్వామి రామానంద తీర్థ

హర్డేకర్ మంజప్ప

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

రాష్ట్రంలో కాంగ్రేస్‌పై నిషేధం విధించింది హైదరాబాద్ స్వతంత్ర భారత యూనియన్‌లో చేరాలని నిజాంను కోరింది 1947 ఆగస్టు 15 న హైదరాబాద్‌లో స్వతంత్ర భారత పతాకాన్ని ఎగురవేస్తామని ప్రతిజ్ఞా చేశారు. నిజాం ప్రభుత్వం ప్రజలపై మరిన్ని ఆం క్షలు విధించింది.

అదే సమయంలో హాలిడే మేకర్స్ రాష్ట్రంలో సామూహిక హత్యలు ప్రారంభించారు. ఆయినకు నిజాం మద్దతు లభించింది. అదే సమయంలో ఎక్కడ చూసిన ఒక్కటే గానం వందేమాతరం వినిపించింది.

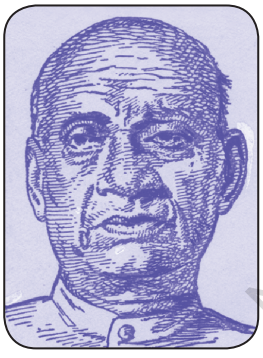
శరణగౌడ ఇనాందార్: హైదరాబాద్ విమోచన శిబిరంలో అండర్ గ్రౌండ్ క్యాంపెయిన్ నిర్వహించిన శరణగౌడ ఇనాందార్ నేతృత్వంలోని యువకులులపై రజాకార్లపై బురదజల్లేందుకు వచ్చిన కొందరుయువకులు దాడికి పాల్పడ్డారు దీంతో అనేక గ్రామాలు రజాకార్ల కూరత్వనుండి విముక్తి పొందాయి. రసన్ ఇనాందాను స్వేచ్ఛా ప్రజలు సర్దార్ అని పిలిచేవారు.

శరణగౌడ ఇనాందార్

రజాకార్ల మితిమీరిన కారణంగా లక్షలాది మంది ప్రజలు హైదరాబాద్ రాష్ట్రన్ని విడిచి పెట్టి పొరుగునఉన్న స్వతంత్ర భారతదేశానికి వలస వెళ్లారు.

హైదరాబాద్ సరిహద్దుల్లో వేలాది మంది మహిళలు శిబిరాలు ఏర్పాటు చేసి రజాకార్లకు వ్యతిరేకంగా పోరాడారు.

సర్దార్ వల్లబాయ్ పటేల్

1947 లో దేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన హైదరాబాద్ ఇంకా భారత్‌లో విలీనం కాలేదు. ఈ మధ్య కాలంలో రజకార్ల హింస నిరంతరం పెరుగుతూనే ఉంది. ఎట్టకేలకు హైదరాబాద్ సమస్యను పరిష్కరించేందుకు ప్రభుత్వం హోంమంత్రి సర్దార్ వల్లబాయ్ పటేల్‌కు అధికారం ఇచ్చింది. అయిన అదేశాల మేరకు భారత సైన్యం సెప్టెంబర్ 17, 1948 హైదరాబాద్‌లోకి ప్రవేశించింది. వేరేమార్గం లేకుండా నిజాం లొంగిపోయేవాడు. తర్వాత హైదరాబాద్ సంస్థానం భారతదేశంలో విలీనమైంది.

సా.శ. 1951 లో హైదరాబాద్ ప్రావిన్స్‌లో ఎన్నికలు జరిగాయి. ప్రజలు మొదటసారిగా తమ ప్రతినిధులను పంపారు. అగ్రగామిగా జన్మించిన నాయకుడు స్వామి రామానంద తీర్థ కలబురగి నియోజవర్గం నుంచి లోక్‌సభకు ఎన్నికయ్యారు.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

కాలక్రమం (సా.శ.)

చిక్కదేవరాజ ఒడేయర్	– 1673–1704
బెంగళూరును లీజుకు తీసుకున్నారు	– 1689
డేలివరేబుల్స్ యొక్క గవర్నన్స్	– 1704–1761
హైదర్ అలీ	– 1761–1782
ఒకటవ మైసూరు యుద్ధం	– 1767–1769
రెండవ మైసూరు యుద్ధం	– 1780–1784
టిప్పు సుల్తాన్	– 1782–1799
మూడవ మైసూరు యుద్ధం	– 1790–1792
నాల్గవ మైసూరు యుద్ధం	– 1799
దిగువా రాజ పాలన కోసం	– 1499–1763
సినియర్ వెంకటప్ప నాయకుడు	– 1586–1629
శివప్ప నాయకుడు	– 1645–1660
రాణి చెన్నమ్మాజీ	– 1672–1697
క్రింద హైదర్ అలీ	– 1763
మదకరి నాయక	– 1754–1779
కెంపేగౌడ	1510–1570
రెండవ కెంపేగౌడ	– 1585–1633
కిత్తూరు చెన్నమ్మ	– 1824
సంగోళ్ళి రాయణ్ణ	– 1829
రాజకుటుంబ పాలన	– 7–14 వ 1947
బ్రిటిష్ వారి పరిపాలన	– 1801–1947
మొఘల్ గ్రామంలో యాదకులపై బ్రిటిష్ దాడి	– 1857
సురపురం నాయకుల పరిపాలనా కాలం	– 1636 – 1858
పితాంబరి బహరి పిడ్డ నాయకుడు	– 1687 – 1726
నాల్వడి వెంకటప్ప నాయకుడు	– 1843 – 1858

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

సురపురం పతనం – ఫిబ్రవరి 9, 1858
సురపురం సంస్థానం భారతదేశ – సెప్టెంబర్ 17, 1948
కూటమిల్ సేరినది
సింధూర లక్ష్మణ్‌ను బ్రిటిష్ వారు
కాల్చి చంపారు – 22 జూలై 1922
హైదరాబాద్ నిజాం లొంగుబాటు
మరియు హైదరాబాద్ రాష్ట్రం భారతదేశం
యూనియన్ విలీనం చేయబడింది – 1948 సెప్టెంబర్ 17

కొత్త పదాలు

1. గండ–బేరుండ – రెండు తలలు గల కాల్పనిక పక్షి.
2. మాండలిక – ఒక ప్రాంతపు పాలకుడు.
3. వరహా – వరాహముద్రతోచేసిన బంగారు నాణ్యం.
4. సీమ – రాష్ట్రం
5. గరోడి – ఆరాధన కేంద్రం.

మీకు తెలిసుండని

- చిక్కదేవరాజునలదమయంతులమధ్యపత్ర/లేఖవ్యవహారానికిసహాయపడినహంస ఉదా: నుండి పోస్టల్ (స్పాన్స్) (తపాల హంస) అనే పదాన్ని రూపొందించాడు.
- రెండవ కెంపేగౌడ నిర్మించిన వాచ్ (కాపలా) టవర్లు ఇక్కడ ఉన్నాయి. ఉత్తరాన మేఖ్రి సర్కల్, దక్షిణాన లాల్‌బాగ్, తూర్పున అలసూరూ మరియు పశ్చిమాన గవిగంగాధరేశ్వరుడు.

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

అభ్యాసాలు

I. ఖాళీ స్థలాలను సరైన పదంతో పూరించండి.

1. కొడగును పరిపాలించిన ప్రముఖ రాజవంశం _____
2. చెన్నమ్మగారికి నమ్మకమైన సేవకుడు _____
3. తుళునాడు (దేశం)లో సుదీర్ఘకాలం పాలించిన రాజవంశం _____
4. ఉల్లాల రాణి _____
5. కన్నడ మొదటి నిఘంటువును రచించిన వారు _____

6. వేలు స్తంభాల బసదిగా ప్రసిద్ధి చెందిన నగరం _____

7. సురపుర రాజ్య / సంస్థాన స్థాపకుడు _____

8. హలగలి తిరుగుబాటులో బ్రిటీషువారి పై పోరాడిన వీర మహిళ _____

9. కర్నాటక గాంధీగా ప్రసిద్ధి చెందినవారు _____

10. వందే మాతరం పోరాటపు వీర నాయకుడు _____

II. గుంపులలో చర్చించి సమాధానాలు రాయండి.

11. చిక్కదేవరాజు ఒడెయర్ యొక్క జనముఖి సాధించిన విజయాలు ఏమిటి?

12. మూడవ మైసూర్ యుద్ధం ఫలితం ఏమిటి?

13. పెద్ద వెంకటప్ప నాయకుడు సాధించిన విజయాలు ఏవి?

14. 'సిస్తు' అంటే ఏమిటి?

15. కెళది నాయకులు సాధించిన విజయాల గుర్చి వ్రాయండి.

16. మదకరి నాయకునిపై ఒక టిప్పణి రాయండి?

17. ఒనకే ఒబ్బవ్వను ఎందుకు జ్ఞాపకంచేసుకొంటాము?

18. ఒకటవ కెంపేగౌడ యొక్క రెండు ప్రధాన సాధనాలు ఏమిటి?

19. రెండవ కెంపేగౌడ గురించి ఒక టిప్పణి వ్రాయండి?

20. అమరసుల్యా పోరాటం ఎందుకు జరిగింది?

21. రాణి చెన్నమ్మ బ్రిటిష్ వారిపై ఎందుకు విరుచుకు పండింది?

22. కర్నాడు సదాశివరావును ఎందుకు స్మరించుకుంటాం?

23. కుడుముల్ రంగారావు దలితోరాంద కోసం ఏ కార్యాలను చేపట్టాడు?

24. బొడినాయకుల తిరుగుబాటు చేయడానికి గల కారణాలు ఏవి?

25. సింధూర లక్ష్మణ్ ఎవరు?

26. నాల్వడి వెంకటప్ప నాయకుని సాధన గురించి టిప్పణి రాయండి.

27. స్వామి రామానంధ ఎవరు?

28. హైదరాబాద్ విముక్తి పోరాటంలో శరణగౌడ ఇనాందార్ మరియు కవి వాళ పాత్ర ఎమిటి?

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

కార్యాచరణలు:

- భూపటంలో మైసూరు రాజ్యం యొక్క చారిత్రక స్థళాలను గుర్తించండి.
- టిప్పుసుల్తాన్ భారతదేశంలో ఇతరుల పరిపాలనను అంత్యం చేయడానికి ప్రయత్నించాడు. కాని విజయం సాధించలేదు ఎందుకు? చర్చించి జవాబు రాయండి.
- బెంగళూరు నాడప్రభువులు బెంగళూరు మరియు చుట్టు ప్రక్కల అనేక చెరువులను నిర్మించారు. ఇటీవల అనేక చెరువులు మాయమయ్యాయి. దీని పరిణామమేమిటి అనే విషయం పై చర్చించండి. ప్రభుత్వానికి పంపడానికి ఒక నివేదిక తయారు చేయండి.
- ఫీల్డ్ మార్షల్ కార్యప్ప మరియు జనరల్ తిమ్మయ్య గార్ల జీవితం గురించి విషయాన్ని సేకరించండి.
- కిత్తూరు రాణి చెన్నమ్మ గురించిన లావణిలను సేకరించండి.
- కుడ్ముల్ రంగారావ్ మరియు కార్నాడు సదాశివరాయలు జీవిత చరిత్రలు చదవండి.
- భారతదేశ ఆర్థిక ప్రగతిలో కర్నాటక తీరప్రాంత జిల్లాల పాత్ర గురించి ఒక విషయంపై చర్చ ఏర్పరచి నివేదిక తయారుచేయండి.
- బేడనాయకుల తిరుగుబాటుకు సంబంధించిన లావణి మరియు పాటలను సేకరించండి.
- భారతదేశ ఏకీకరణంలో సరదార్ వల్లభాయ్ పటేల్ యొక్క పాత్ర అనే విషయం పై విషయం పై చర్చ ఏర్పరచి నివేదిక తయారించండి.

© SCERT NOT TO BE REPUBLISHED

అధ్యాయం-8	భక్తి మార్గాలు మరియు సూఫి పరంపరలు

Z9P4F4

పాఠ పరిచయం:

దక్షిణ మరియు ఉత్తర భారతదేశంలో ఆళ్వార్‌లు, దాసులు, మరియు ఉత్తర భారతదేశంలో సాదువులు, సూఫి సాదువులు తమ భక్తి మార్గాల ద్వారా సమాజాన్ని జాగృతి పరచారు ఈ పాఠంలో భక్తి మార్గాలు, ఆశయాలు, అర్థం, లక్షణాలను తెలియ జేశారు దక్షిణ భారతదేశంలో ఆండాళ్, అక్కమహాదేవి, కనకదాసు, పురందరదాసు, శిశునాళ శరీఫ్‌లను పరిచయం చేయబడింది అదేవిధంగా ఉత్తర భారతదేశంలోని కబీర్‌దాస్, గురునానక్, తులసీదాస్, మీరాబాయి, శ్రీచైతన్యుడు, సూఫి సాదువులను పరిచయం చేయబడింది వీటితోపాటు భక్తిమార్గాలు విభిన్న మతాల మధ్య సాంధించిన సామరస్యం, స్థానిక భాషల అభివృద్ధికి చేసిన సేవలు వివరించడమైంది.

సామర్థ్యాలు:

1. భక్తి మార్గాల బోధనలు సామాజిక సామరస్యానికి చేసిన సేవలను అర్థం చేసుకోవడం.
2. దాసులు, సాదువులు వాళ్ళ బోధనలను అవగాహనం చేసుకోవడం.
3. సాదువులు బోధించిన విశిష్టమైన తత్వాలను విద్యార్థులకు తెల్పడం.

© KITS NOT TO BE REPUBLISHED

భారతదేశంలో అనేక రకాల సంస్కృతి, సంప్రదాయాలున్న దేశం ఈ సమాజంలో కులాలు, సంప్రదాయాలు, మూఢనమ్మకాలు వుండేవి. సామాన్య మానవునికి మోక్షం అనేది ఎండమావులుగా ఉండేది. అందువలన వాళ్ళు అర్ధాలు కారనే భావంతో మధ్యయుగం సమాజంలో ఉండేది. అటు వంటి సమయంలో పుట్టుకొచ్చిన కొన్ని భక్తి మార్గాలు సూఫి పరంపర సాధువులు ధార్మిక సమాజాన్ని తీర్చిదిద్దుటక కృషి చేశారు.

వారు విశ్వ సోదరత్వానికి ప్రాముఖ్యతనిచ్చి, మోక్ష సాధనకు భక్తియే ఉత్తమ మార్గమని చాటి చెప్పారు. ఈ సంప్రదాయాన్ని భక్తి మార్గం (భక్తి పంథం) అంటారు.

భక్తి అనేది సంస్కృత పదము భుజ్ అనే మూలం నుండి వచ్చింది భుజ్ అంటే జ్ఞానం అని అర్థం.

భక్తి మార్గాల సారాంశం:

1) భక్తి మార్గం మంచి చెడు అను భేద భావాలను ఖండించి సమానత్వాన్ని చాటి చెప్పింది.
2) భక్తి మార్గ సాధువులు మూఢాచారాలను వ్యతిరేకించి, వాటిని ఖండించారు.
3) సాధువులు ప్రజా హృదయాలను ఆకట్టుకొను కార్యాలు చేశారు.
4) సూఫి సాధువులు మతం అనగా ప్రేమ మానవసేవ అని చాటి చెప్పారు దేవుడు ఒక్కడే తప్ప చాలామంది దేవుళ్ళు లేరని నొక్కి చెప్పారు.

దక్షిణ భారత దేశ భక్తి పరంపర

ఆండాళ్

ఆండాళ్

తమిళునాడులోని విష్ణుభక్తులైన 12 మంది ఆళ్వార్ లలో ఆండాళ్ కూడా ఒక్కరు. ఈమె విష్ణుచిత్తురుని పెంపుడు కూతురు. విష్ణు చిత్తుడు ఒక ఆళ్వార్. ఇతనిని పెద్ద ఆళ్వార్ అని పిలిచేవారు. ఆండాళ్ అసలు పేరు గోదాదేవి ఆయె శ్రీ కృష్ణుని భక్తురాలు. శ్రీ విల్లిపుత్తూరు లోగం కృష్ణదేవాలయానికి ఈమె తండ్రి పూలదండ చేసి, దేవుడికి సమర్పించేవారు. ఆండాళ్ శ్రీ కృష్ణున్ని ప్రేమించి, అతనే నా భర్త అని చెప్పేది ఆ మె 'తిరుప్పావై' అనే గ్రంథాన్ని రాసి, దేవుడికి సమర్పించింది తమిళునాడు లో 'తిరుప్పావై' వ్రతం చాలా ప్రసిద్ధి పొందింది.

ఆళ్వారుల ప్రకారం విష్ణు భక్తులందరు సమానులు వారి పుట్టుకను ఎవరు అడగరాదు కుల, భావన ఘోరపాపం ఆమె భావించారు.

అక్కమహాదేవి

అక్కమహాదేవి

12వ శతాబ్దంలో వచనోధ్యమంలో పాల్గొన్న దిట్ట మహిళ అక్కమహాదేవి కన్నడ వచన సాహిత్యానికి అమె చేసిన సేవ అపారమైంది. ఆమె శివమొగ్గ జిల్లాలోని ఉడుతడి అను గ్రామంలో జన్మించారు వీరి తండ్రి నిర్మలశెట్టి, తల్లి సుమతి. బాల్యం నుండి శివభక్తురాలు అక్కమహాదేవి చెన్నమల్లికార్జునుడే తన పతి (భర్త) అని చెప్పేవారు. వీరి తల్లిదండ్రులు బలవంతంగా రాజైన కౌశిక్‌తో వివాహం జరిపించారు. తన గురువు లింగ, జంగమ సేవకు

© SCERT NOT TO BE REPUBLISHED

అడ్డుకుంటున్నారని అక్కమహాదేవి రాజమందిరాన్ని విడిచిపెట్టింది. పట్టు వస్త్రాలను విడిచి బయటకు వచ్చింది అనంతరం కళ్యాణకు వెళ్ళి బసవేశ్వరుడు స్థాపించిన అనుభవ మంటపంలో కొంతకాలం బస చేసింది. అక్కడ చెన్నమల్లిఖార్జున అను సంపుటిలో అనేక వచనాలు రాశారు శివభక్తులందరికి అక్కమహాదేవి అంటే అపారమైన గౌరవం ఉంది చివరి రోజులో కళ్యాణ మండి శ్రీ శైలం వెళ్ళారు. ఆఖరున అక్కడ కదిలే వనంలో శివకైంకర్యం పొందారు.

పురందరదాసు (సా.శ 1480-1564)

పురందరదాసు

వీరు కన్నడ దాస సాహిత్యపు ఒక ప్రముఖ వ్యక్తి. పురందరదాసు పురందరగడలో జన్మించారు. వీరి అసలు పేరు శ్రీనివాస నాయకుడు తండ్రి వరదప్ప నాయకుడు మరియు తల్లి లీలావతి వీరి పత్ని లక్ష్మీబాయి ధర్మనిష్టురాలని పేరు పొందింది.

లోభి, నాస్తికుడైన శ్రీనివాస నాయకుడు భగవంతుని పరీక్షలో ఓడిపోయి, తనకున్న ఆస్తినంతా త్యాగం చేసి, పరమాత్ముని నామ స్మరణంలో నిమగ్నమయనారు వీరు కీర్తనలు పాడుతూ అనేక ఊర్లు తిరుగుతూ శ్రీకృష్ణదేవరాయల ఆస్థానంకు చేరారు. అక్కడ వ్యాసరాయలు వీరికి దీక్షను ఇచ్చి ''పురందర'' అని నామకరణం చేశారు. ఆవిధంగా పురందరదాసు అయ్యారు వీరి కీర్తనల ద్వారా ప్రజల మూఢ నమ్మకాలను ఖండించారు. వీరిని ''కర్నాటక సంగీత పితామహుడు'' అని పిలుస్తారు. 'పురందర విఠల' అని అనేక కీర్తనల సంపుటిని రచించారు 'దాసులు అనగా పురందరదాసులయ్యా' అని తమ గురువైన వ్యాసరాయల నుండి పొగడ్తలు పొందారు.

కనకదాసు (సుమారు సా.శ 1508 - 1606)

కనకదాసు

దాస సాహిత్యంలో ఒక ప్రముఖ కీర్తనాకారుడైన కనకదాసు సుమారు సా.శ 1508లో హావేరి జిల్లాలోని బంకాపురం తాలూకా బాడ గ్రామంలో జన్మించారు వీరి అసలు పేరు తిమ్మప్ప. బీరప్ప మరియు బచ్చమ్మ వీరి తల్లిదడ్రులు. వీరు వీరుడా అవును కవియూ అవును బాడగ్రామం చుట్టు ప్రక్కల 78 గ్రామాలకు పెద్దగా మరియు పన్ను అధికారిగా ఉండేవాడు. లోహపు బాయిలర్ నిండుగా బంగారం దొరికినందు వలన అతను కనకనాయకుడు అని ప్రసిద్ధి పొందాడు. కుటుంబ జీవనంలో వైరాగ్యం వచ్చి, వ్యాసరాయ శిష్యుడు అయ్యాడు తరువాత కనకదాసు అని పిలిచారు. వీరు అనేక కీర్తనలు రచించారు ''ఆదికేశవ'' వారిసంపుటి నామం అయ్యింది. కాగినెలె ఆదికేశవ వీరి ఇష్టదైవం. వీరు

NOT TO BE REPUBLISHED

పాడు కీర్తనలో సమాజంలోని మూఢనమ్మకాలను ఖండిస్తూ. భగవంతుని చేరే సరళ మార్గాన్ని బోధించారు. వీరి కీర్తనల ద్వారా కులవ్యవస్థను ఖండించారు.

కనకన కిండి: ఉడుపి దేవాలయం లోపలికి కనకదాసునికి ప్రవేశం చుటకు అక్కడి పురోహితులు నిరాకరించారు. అపుడు కనకదాసుని భక్తికి మెచ్చిన శ్రీకృష్ణుడు పశ్చిమ ముఖంగా తిరిగి రంధ్రం (కిండి) ద్వారా దర్శనం ఇచ్చాడని చరిత్ర ఉంది.
కనకదాసుడు హరిభక్తిసార, నళచరిత్ర, రామధాన్య చరిత్ర అనే పద్య కావ్యాలను మోహన తరంగిణి అనే సాంగత్య గ్రంథాలు రచించారు.

శిశునాళ షరీఫ్

శిశునాళ షరీఫ్

శిశునాల షరీఫ్ కన్నడ మొదటి ముస్లిం అనుభవ కవి. వీరిని 'కర్నాటక కబీర్' అని అంటారు. శిశునాళ అనే గ్రామంలో 1819 లో జన్మించారు వీరి తండ్రి ఇమామ్ సాహేబ్, తల్లి హజ్జమా షరీఫ్ బాలుడుగా ఉన్నప్పుడే హిందూ&ముస్లింల రెండు మతాల సామరస్యాన్ని గుర్తించాడు. ముల్కి పరీక్ష ఉత్తీర్ణుడైన షరీఫ్ కొంతకాలం పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయునిగా పనిచేశాడు. ఇతడు శ్రీ గురుగోవింద భట్టు నుండి దీక్ష తీసుకొని, అనేక పద్యాలను రచించారు. ఇతని పదాలలో రివాయత్ (మోహరం పదం) ఉండేది. వాటిలో పోరాట పదాలు, ధార్మిక నీతి పదాలు, సవాల్ జవాదయి పదాలు ఉంటాయి. శిశునాళలో వీరి సమాధి ఉంది. హిందు ముస్లింలు ఇద్దరు కూడా వీరిని ఆరాధిస్తున్నారు, కుల, మతాల భేదాలు లెకుండా వీరు మానవతా విలువలు నాటారు.

ఉత్తర భాంతదేశ భక్తి పరంపర

కబీర్ దాసు (సా.శ 1440 - 1518)

కబీర్ దాసు

భక్తి మార్గపు కాలంలో ప్రసిద్ధ సన్యాసి కబీర్‌దాసు రమానందుని శిష్యుడు హిందూ-ముస్లిం మతాల వారిలో సౌహార్ధం, సమానతను పెంచడానికి ప్రయత్నించారు. వీరు వారణాసిలో నేతగార ముస్లిం దంపతులైన నీరు మరియు నీమర పెంపుడుకుమారుడు. కుల వ్యవస్థ, ఆడంబర జీవనం, కుల శ్రేష్టత, ధార్మిక అసమానతలను ఖండించారు అల్లా మరియు రాముడు ఒకే దేవుడు రెండు పేర్లున్నాయి. హిందూ-ముస్లింలు ఒకే మట్టితో తయారు చేసిన కుండలని వర్ణించారు.

© KSBCLTA NOT TO BE REPUBLISHED

కబీర్ తాను రాముడు మరియు అల్లాల కొడుకు అని చెప్పేవాడు. దేహ దండన, ఉపవాసం, తీర్థయాత్రలు, పవిత్ర స్నానాల వలన దేవున్ని చూడటం సాధ్యం కాదు అయితే పవిత్రమైన భక్తి మార్గం ద్వారా దేవుని చూడవచ్చు అని చెప్పాడు కబీరు తన తత్వాలను సులభంగా అర్థం చేసుకొ నేందుకు దోహాలు (రెండు వరుసల పద్యం) అనే చిన్నకావ్యాలను బోధించాడు కబీరు అనుచరులను కబీరు పంథాలు అని పిలుస్తారు.

గురునానక్ (సా.శ 1469 - 1539)

గురునానక్

గురునానక్ సిక్కు మత స్థాపకుడు ఇతను ఇప్పటి పాకిస్తాన్‌లోని పంజాబ్‌కు చెందిన తళవండి గ్రామంలో 1469 లో జన్మించాడు మెహ్తాకలు, తృప్తా వీరి తల్లిదండ్రులు. హిందూ -ముస్లిం మతాలు ఒకటే అని చెప్పారు. 'గ్రంథ సాహిబ్' అనే సిక్కుల పవిత్ర గ్రంథంలో జపజీలు అనే పాటలున్నాయి దేవుడి పేరును జపించుతూ మంచి కార్యక్రమాలను చేయడానికి సిఖ్ పంథాల మహత్వాన్ని ఇచ్చారు. స్త్రీ-పురుషులు సమానం అని చెప్పాడు. గురునానక్‌కు దేవుడి ఉనికిలో విస్తారమైన నమ్మకం కలిగియుండేవారు, ప్రపంచానికి దేవుడు ఒక్కడే, అతడు సత్యనిత్యుడి చాటి చెప్పాడు. జీవితంలో మోసం, వంచన, దొంగతనం హింస చేయరాదు, గురువునుండి భక్తి, భక్తి నుండి ముక్తిని పొందవచ్చు అని చెప్పాడు, సమాజంలో అరిష్టాలైన విగ్రహారాధన కుల వ్యవస్థ, సతీ సహగమనను ఖండించారు. దేశ సంచారంలో గురునానక్ కర్నాటకను సందర్శించారు. వీరు బీదర్‌లో బస చేసిన స్థలాన్ని 'నానక్ ఝుర' (తియ్యటి నీటిబుగ్గ) అని అంటారు.

తులసీదాస్ (సా.శ 1532 - 1623)

తులసీదాస్

ఉత్తర భారతదేశంలో భక్తి మార్గాన్ని ప్రతిపాదించిన వారిలు తులసీదాసు అగ్రగణ్యులు. బ్రాహ్మణ కుటుంబంలో పుట్టి, హింది సాహిత్యానికి చేసిన సేవ అపారమైంది "రామచరిత మానస" అనే గ్రంథాన్ని రాశారు. ఇది హింది సాహిత్యాలలో శ్రేష్ఠమైనది ఉత్తర భారత దేశంలో ఇతని తులసి రామాయణం జనప్రియం అయింది తులసీదాసు రామభక్తుడై దైవభక్తి పరిశుద్ధమైన జీవనం, ప్రేమ, సహనం ఔదార్యాలను జన సమూహంలో నాటారు.

NOT TO BE REPUBLISHED

శ్రీ చైతన్యుడు (సా.శ 1485-1533)

శ్రీ చైతన్యుడు

శ్రీ చైతన్యుడు పశ్చిమ బెంగాల్‌లోని నవద్వీపంలో (నాడియ) సా.శ1485లో జన్మించాడు. జగన్నాథమిశ్రా మరియు స'దేవి ఇతని తల్లిదండ్రులు. విశ్వంబర ఇతని మొదటి పేరు. ఈశ్వరిపురి ఇతని గురువులు శ్రీ చైతన్యుడు తన 25వ ఏట సంసారాన్ని త్యజించి సన్యాసాన్ని స్వీకరించాడు. వీరు కుల, బేదాలను వ్యతిరేకించారు. ముక్తికి భక్తి ఒక్కటే మార్గమని తెలిపారు విశ్వప్రేమే దేవుడికి ప్రేమ కలుగు మొదటి అడుగు అని బోధించాడు. వీరు భారతదేశ మంతటా తీర్థయాత్రలు చేసి, ప్రేమ సందేశం చాటి చెప్పారు అందుకే ప్రేమ, సహోదరభావం, దానగుణం మొదలగునవి శ్రీ చైతన్యుడి బోధనలలోని సారాంశం. ఇప్పటి హరేకృష్ణఉని మార్గం. వీరినుండి ప్రభావితమైంది శ్రీచైతన్యున్ని శ్రీ కృష్ణుని అవతారమని పరిగణించు బెంగాల్‌లోని ప్రజలు వీరిని ''చైతన్య మహాప్రభు'' అని పిలిచారు.

NOT TO BE REPUBLISHED @KTRS

మీరాబాయి (సా.శ 1498 - 1569)

మీరాబాయి

''కలియుగ రాధ'' అని పిలువబడు మీరాబాయి సాదువు భారతదేశంలో ఈమె కీర్తనలు జనప్రియమయ్యాయి ఈమె రాజ్ఞ్యూన్‌లో రాజఙ్ఞిణితుకు రాజకుమారిగా పుట్టింది. మేవాడ రాజకుమారుడితో వివాహం అయ్యింది. బాల్యటి నుండి ఆధ్యాత్మికంగా పెరిగి సమయమంతా భగవంతుని పూజధ్యానం, కీర్తనలకు ఉపయోగించేది ఈమె కృష్ణుని ఆరాధించుట చూచిన అత్త కఠినంగ్ఖారోధించింది ఇది సహించలేని మీరాబాయి రాజమందిరం విడిచి శ్రీ కృష్ణ క్షేత్రవై ఎన బృందావనానికి వెళ్ళింది. మీరాబాయి రచించిన కీర్తనలలో భక్తి ప్రేమతోనిండి ఉండేది గిరిధర గోపాలుడు ఈమె ఆరాధ్యదెవం ఆమె వందలాది భజనల వలన మీరాబాయి అందరి మనస్సులో శాశ్వతంగా నిలిచారు.

భక్తి మార్గాల పరిణామాలు

- భక్తి సాధువులు హిందూ - ముస్లిం మత సామరస్యం సాధించడానికి కారకులయ్యారు.
- భక్తి సాధువుల ప్రజలు మాట్లాడు స్థానిక భాషలలో సాహిత్య రచన చేశారు. దీనివల్ల భారతీయ భాషలు వృద్ధి చెందాయి.

సూఫి మార్గం (పరంపర)

హిందువులలో కబీరు, కనకదాసు, శ్రీచైతన్యుడు మొదలగు వారు సమాజాన్ని చైతన్య పరచినట్లు ముస్లింలలో సూఫి సన్యాసులు మతాన్ని జాగృత పరిచారు. హిందూ -ముస్లింల సామరస్యానికి శ్రమించారు. సూఫి మార్గం అరేభియాలో ఉద్భవించి భారతదేశంలోనికి ప్రవేశించింది.

సూఫి అనే పదం'సాఫ్' అనే పదము నుండి వచ్చింది. సాఫ్ అంటే శుభ్రం తేదా శుచిత్య అని అర్థం వస్తుంది. సూఫి సాధువులు ముస్లిం ప్రతీకగా సామాన్య ఉన్ని బట్టలను (సూఫ్) ధరిస్తారు.

సూఫి మార్గాల సారాంశం

1. దేవుడు ఒక్కడే అతడు సర్వశక్తివంతుడు మనమంతా అతని బిడ్డలమని ప్రతిపాదించారు.
2. మంచి పనులకు మహత్వం ఉంటుందని అన్నారు.
3. మానవులంతా సమానులని చెప్పారు.
4. జాతి పద్ధతిని ఖండించింది.

వీరు కాలక్రమేణ యోగా, వేదాంతం, బౌద్ధమతాల ఆలోచనలకు ప్రభావితులయ్యారు. మతం అనగా ప్రేమ, మానవసేవయే సూఫీల మొదటి సిద్ధాంతం.

నిజాముద్దీన్ ఔలియ

వీరు భారతదేశ ప్రముఖ సూఫి సాధువు. వీరు ఢిల్లీలో స్థిరపడి, పేదరికంతో జీవించారు. మసీదు ఆవరణంలో గల మైదానంలోని గద్దెమీద వీరి కార్యాచరణాలు జరిపేవారు. వీరికి ఢిల్లీ సుల్తాన్ దానంగా ఇచ్చిన గ్రామాన్ని తిరస్కరించారు. తనను దర్శించడానికి వచ్చే భక్తులకు సద్గుణాలు, దయ (కరుణ) సందేశాలు ఇచ్చేవారు.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

ఖ్వాజా బందే నవాజ్

బందే నవాజ్ ప్రఖ్యాత చిస్తి సూఫిసాదువు వీరు ఢిల్లీకి చెందిన నాసిరుద్దీన్ శిష్యులు. బందేనవాజ్ అంటే మొరపెట్టుకునే వారికి ఆదుకునేవాడు అని అర్థం వీరికి గేసుదరాజ్ అని మరొకపేరుంది. గేసుదరాజ్ అంటే పొడవాటి వెంటుకులు కలవాడు అని అర్థం. వీరి అసలు పేరు సయ్యద్ మహమ్మద్ హుసైని. వీరికి సంస్కృతం, అరబిక్. ఫార్శి, ఉర్దు ఇంకా అనేక భాషలు వచ్చేవి వీరు కలబురగికి వచ్చి స్థిరపడ్డాడు రాజు ఫిరోజ్ షా వీరికి గౌరవం ఇచ్చేవారు వీరు ఉర్దు భాషలో రచనలు రచించారు ఇప్పటికీ వీరి రచనలు కలబురగిలోని దర్గాలో చూడవచ్చును. కలబురగిలో ప్రతి సంవత్సరం ఉరుసు జరుగుతుంది.

చిస్తి మార్గం

చిస్తి మార్గంలో చిస్తి తెగ ప్రముఖమైంది. దీని స్థాపకుడైన మొయినుద్దీన్ చిస్తి వీరు అజ్మీర్‌కు వచ్చి స్థిరపడ్డారు. దైవభక్తి, గురుసేవ, సన్మార్గంలో నడవడం చిస్తి అనుచరుల లక్షణం. చిస్తీలకు హిందూ - ముస్లిం మత సామరస్యం గురించి నమ్మకముండేది. వీరు ప్రజల ఉపయోగించు దఖ్ఖన్ (ఉర్దు) భాషలో గ్రంథం రాశారు. ఫతేపూర్‌సిక్రి అనుచోట సలీమ్ చిస్తి ప్రసిద్ధుడైనారు.

NOT TO BE REPUBLISHED

సలీమ్ చిస్తి సమాధి, ఆగ్రా

లాహోర్ (ఇప్పటి పాకిస్తాన్)	:	షేఖ్ ఇస్మాయిల్
అజ్మీర్	:	ఖ్వాజా మొయినుద్దీన్ చిస్తి
ఢిల్లీ	:	నిజాముద్దీన్ ఔలియ
ఆర్కాట్	:	టిప్పు మస్తార ఔలియా.
కలబురగి	:	ఖ్వాజా బందేనవాజ్

కాలక్రమం (సా.శ.)

నిజాముద్దీన్ ఔలియా	1238 నుండి 1325
కబీర్ దాస్	1440 నుండి 1518
గురునానక్	1469 నుండి 1539
పురందరదాస్	1480 నుండి 1564
శ్రీ చైతన్యుడు	1485 నుండి 1533
మీరాబాయి	1498 నుండి 1569
కనకదాసు	1508 నుండి 1606
తుళసీదాసు	1532 నుండి 1623

అభ్యాసాలు

I. కింది ఖాళీలను సరియైన పదాలతో పూర్తి చేయండి.

1. అక్కమహాదేవి వచనాలలో వివరి సంపుటి నామం _____.
2. పురందరదాసు _____ ఆస్థానంలో ఉండేవారు.
3. ఆదికేశవ అనేది _____ అంకిత నామం
4. కర్నాటక కబీర్ అని _____ గారిని పిలుస్తారు.
5. శ్రీ చైతన్యుని అసలు పేరు _____.
6. సూఫీ సన్యాసి ఖ్వాజా బందే నవాజ్ యొక్కమరొక పేరు _____.

II. క్రింది ప్రశ్నలకు ఒకే వాక్యంలో సమాధానమివ్వండి.

7. ఆండాల్ అసలు పేరేమి?
8. అక్కమహాదేవి ఎక్కడ జన్మించారు?
9. కర్నాటక సంగీత పితామహుడు ఎవరు?
10. కనకదాసు తల్లిదండ్రులను పేర్కొనండి?
11. కన్నడ మొదటి ముస్లిం కవి ఎవరు?
12. సిక్కుల పవిత్ర గ్రంథం ఏది?
13. కలియుగ రాధా అని ఎవరిని పిలుస్తారు?
14. సూఫి పదానికి అర్థం ఏమి?
15. భారతదేశ సూఫి సాదువులు ఎవరు?
16. చిస్తి తెగ స్థాపకుడు ఎవరు?

© KTRS NOT TO BE REPUBLISHED

III. కింది ప్రశ్నలకు రెండు లేదా మూడు వాక్యాలలో సమాధానాలివ్వండి.

17. కబీర్‌దాసు బోధించిన సందేశాలు తెల్పండి.

18. గురునానక్ బోధనలు ఏవి?

19. భక్తి మార్గాల పరిణామాలు ఏవి?

20. సూఫి మార్గాల సారాంశాన్ని సేకరించి, రాయండి.

IV. జతపరచండి.

ఎ	బి
1. గురునానక్	(a) సూఫి సన్యాసి
2. శ్రీ చైతన్యుడు	(b) సిఖ్ఖుమతం
3. నిజాముద్దీన్ ఔలియా	(c) కలియుగ రాధ
4. మీరాబాయి	(d) హరేకృష్ణ మార్గం

V. చర్చించండి.

1. భక్తి సాధువులు బోధనల ప్రాముఖ్యత గురించి చర్చించండి.

కార్యాచరణలు:

- భక్తి సాధువుల ఛాయా చిత్రాలను వివరాలతోపాటు సేకరించండి.
- శ్రీ చైతన్యుడు, గురునానక్, మీరాబాయి, తులసీదాసు, కబీర్ దాస్, సూర్ దాస్ మరియు సూఫి సాధువుల చరిత్రలు చదవండి.
- మీరాబాయి భజనలు వినండి.
- సూఫి మార్గాల వివరాలు మరిన్ని సేకరించండి. భారతదేశ బహుమత సమాజం పైన వారి ప్రభావం మరియు ఇప్పటి సన్నివేశాలలో వారి ప్రాముఖ్యతా విషయాలు చర్చించి, సంక్షిప్త నివేదిక తయారు చేయండి.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

పౌరనీతి శాస్త్రం

అధ్యాయం-9	శాసకాంగం, కార్యాంగం మరియు న్యాయాంగ పరిభాషల పరిచయం

X8Z3Y7

పాఠ పరిచయం:

చట్టాలను రూపొందించే శాసన చట్టాలను అమలు చేసే కార్యాంగం (కార్యనిర్వాహకం) మరియు రాజకీయ వ్యవస్థ యొక్క రక్షకుడిగా పిలువబడే న్యాయాంగం యొక్కమూల పరికల్పన గురించి సంక్షిప్తంగా పరిచయం చేయబడింది.

సామర్థ్యాలు:

1. శాసనాంగం, కార్యాంగం మరియు న్యాయాంగం యొక్క అర్థం మరియు ప్రాముఖ్యతను తెలుసుకోవడం.
2. శాసనాంగం, కార్యాంగం మరియు న్యాయాంగం నిర్మాణం గురించి తెలుసుకోవడం.
3. శాసనాంగం, కార్యాంగం మరియు న్యాయాంగం యొక్క ఆధికారాలు మరియు కార్యాల గురించి తెలుసుకోవడం.
4. శాసనాంగం, కార్యాంగం మరియు న్యాయాంగం రకాలను గుర్తించడం.
5. న్యాయాంగం నిర్వహిస్తున్న పనులను మెచ్చుకోవడం.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

పరిచయం: రాష్ట్ర సంకల్పాన్ని రూపొందించి, వ్యక్తపరిచే మొదటి ప్రభుత్వ అవయవం శానన సభ. ఇది కార్యాంగం మరియు న్యాయాంగం కార్యనిర్వహణకు కూడా ఆధారం గా ఉంది. కావున శాసనాంగాన్ని సర్వజన అభిప్రాయపు 'బారో మీటర్' అని అంటారు.

అర్థం: శాసనాంగం (లెజిస్లేటర్) లేదా పార్లమెంట్ అను పదం ఫ్రెంచ్ భాష యొక్క మరియు ల్యాటిన్ భాష అను శబ్దాలనుండి వచ్చింది. మాట్లాడు, చర్చించు అనే అర్థాన్ని ఇది సూచిస్తుంది.

ఒక దేశపు ప్రజాప్రతినిధులు ఒకచోట కలసి ప్రజల అభిప్రాయాన్ని తెలిపే వేదికగా నుండుటవలన శాసనసభను 'సర్వజన (ప్రజా) అభిప్రాయపు అద్దం అని పిలుస్తారు.

శాసనాంగం ఒక దేశానికి అవసరమైన కొత్త చట్టాలను రూపించెది మరియు ఇప్పటికేవున్న చట్టాలను సవరించడానికి చేయు మరియు అనుపయోగి (వర్తించని) చట్టాలను రద్దు చేసే అధికారాన్ని పొందివుంది. అందువల్ల శాసనాంగాన్ని 'ఒకదేశం యొక్క చట్టాలను రూపొందించే కర్మాగారం' అని కూడా పిలుస్తారు.

వివిధ దేశాల శాసన సభల పేర్లు:

1.	భారతదేశం	– పార్లమెంట్	(Parliament)
2.	మాల్దీవులు	– మజ్లిస్	(Majlis)
3.	జర్మని	– బండేస్టాగ్	(Bondestag)
4.	ఇజ్రాయిల్	– నెస్సెట్	(Knesset)
5.	ఫ్రాన్స్	– నేషనల్ అసెంబ్లి	(National Assembly)
6.	డెన్మార్క్	– ఫోకేటింగ్	(Folketing)

శాసనసభ ప్రాముఖ్యత:

ప్రభుత్వపు ముందు శాఖలలో శాసనసభ మొదటిది. ప్రజాప్రతినిధులతో కూడిన శాసనసభ దేశ సార్వభౌమాదికారానికి ప్రతీక.

శాసనసభ తన చట్టాల ద్వారా ప్రజల ఇష్టాన్ని వ్యక్తీకరించే ప్రభావంతమైన మాధ్యమం.

శాసనసభ యొక్క ప్రాముఖ్యతను ఈ కింది అంశాలనుండి గ్రహించవచ్చు.

శాసనాంగపు ప్రాతినిధ్యపు చిత్రం (కర్నాటక శాసన సభ)

@KSEBS NOT TO BE REPUBLISHED

1. **చట్టాల నిర్మాణం:** రాష్ట్రానికి అవసరమైన చట్టాలను రూపొందించే అత్యున్నత అధికారం శాసనసభకు రాజ్యాంగ బద్ధంగావుంది.

2. **ప్రభుత్వ నిర్మాణం:** సార్వత్రిక ఎన్నికలలో ప్రజల ఆమోదాన్ని పొందిన పార్టీ శాసన సభలలో మెజారిటీని నిరూపించుకోవడం ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేస్తుంది.

3. **రాజ్యాంగ సవరణ:** శాసనసభ రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్‌ను సవరిస్తుంది. కొత్త చట్టాలను రూపొందించడం, కొత్త నిభంధనలను చేర్చించడం మొదలైన చర్యలను చేపట్టుతుంది.

4. **ప్రజాలోటుల తొలగింపు:** ప్రజలలోటులను బహిరంగంగా చర్చించడానికి శాసనసభ ఒక ముఖ్యమైన వేదిక. శాసనసభ సభ్యులు ప్రజల సమస్యల గురించి సభదృష్టిని ఆకర్షిస్తుంది.

5. **దేశం జీవిత్యానికి అద్దం (జాతీయ జీవనానికి అద్దం):** ప్రజల ఆక్షాంక్షలను వెరవేర్చడానికి అవసరమైన ప్రజా విధానాలను (నీతి నియమాలను) రూపొందిం చడం ద్వారా దేశం యొక్క సమగ్ర పురోగతిని శాసనసభ ప్రతిబింబిస్తుంది.

   మొత్తం మీద శాసన సభ అనేది ప్రభుత్వం యొక్క అతి ముఖ్యమైన అంగం. అంతేకాక కార్యాంగం మరియు న్యాయ వ్యవస్థలాగే దేశాభివృద్ధి కోసం కార్యం నిర్వహిస్తుంది.

శాసనసభ నిర్మాణం:

ప్రభుత్వ వ్యవస్థలో శాసనసభకు ముఖ్యమైన స్థానం ఉంది. శాసనసభ నిర్మాణం రెండు పద్ధతులను పొందివున్నది.

1. ఏకసభ శాసనసభ – ఒకే సభ వుంటుంది.

2. ద్విసభ శాసనసభ – రెండు సభలు వుంటుంది.

ద్విసభ శాసనసభ వ్యవస్థలో రెండు సభలు వుంటాయి ఎగువసభ. పైసభను (Upper House) అని మరొకదానిని దిగువ సభ (Lower House) అని పిలుస్తారు.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

శాసనసభ రకాలు:

శాసనసభను రెండు రకాలుగా వర్గీకరించవచ్చు అని

1. ఏకసభ శాసనసభ – [UNICAMERALISM)
2. ద్విసభ శాసనసభ – [BICAMCRALISM)

1. **ఏక సభ శాసనసభ:** శాసనసభ ఒక ఏకైక సభను పొందియుండడమే ఏకసభ శాసనసభ ఇక్కడ ప్రజల ఇష్టాలు ఏకసభలోమాత్రం వ్యక్తమవుతాయి.

   ఏకసభ శాసనసభ అనంతసరమైన చర్చలను పునరావృతం చేయడాన్ని నివారిస్తుంది. ఇదొక దేశపు హితదృష్టితో మితవ్యయాన్ని కాపాడుతుంది.

   ఏజసభను పొందియున్న ముఖ్య దేశాలు అనగా గ్రీస్, ఫిన్‌ల్యాండ్, స్వీడన్, డెన్మార్క్, యుగోసోనియా, పోర్చుగల్, న్యూజిల్యాండ్ మొదలైన దేశాలు.

2. **ద్విసభ శాసనసభ:** రెండు సభలను కల్గివున్న శాసనసభయే ద్విసభ శాసనసభ ప్రజల సంకల్పాన్ని రెండు సభలలో చర్చించి చట్టాన్ని రూపిస్తుంది.

   ద్విసభ శాసనసభ పద్ధతి చరిత్రాత్మక ఆకస్మికతనుండి ఇంగ్లాండ్‌లో జన్మమెత్తింది. ఇటీవల ప్రపంచంలోని అనేక దేశాలు ఈ పద్ధతిని అలవరచుకొన్నాయి. ఉదాహరణకు భారతదేశ శాసన సభయైన పార్లమెంట్ ద్విసభ శాసనసభ దాని దిగువ సభను లోకసభ అని ఎగువ సభను రాజ్యసభ అని పిలుస్తారు.

   అదేవిధంగా ఇంగ్లాండ్ శాసన సభ అయిన 'పార్లమెంట్' ద్విసభశాసన సభను కల్గివుంది. దాని దిగువసభను 'సామాన్యుల సభ' అని ఎగువ సభను 'సంఘమల సభ' అని పిలుస్తారు.

శాసనసభ అధికారం మరియు విధులు:

శాసనసభలో అనేక విషయాల గురించి చర్చించెడి చర్చలు ప్రజాభిప్రాయాన్ని రూపిస్తుంది. కార్యాంగం ప్రభుత్వపు బాహ్య స్వరూపమయితే శాసనసభ దాని ఆంతరిక స్వరూపం. శాసనసభ (విస్తృత) మైన అధికారాలు పొందియున్నది.

@KTRS NOT TO BE REPUBLISHED

అభ్యాసాలు

I. ఒక వాక్యంలో జవాబు రాయండి.

1. శాసన సభ మూల పదం ఏది?
2. శాసనసభ అనగా నేమి?
3. ఏక సభ శాసనసభ అనగానేమి?
4. ద్విసభ శాసనసభ అనగానేమి?

కార్యాచరణలు:

- పాఠశాలలో అణుకు పార్లమెంట్ రాయండి.
- పార్లమెంట్ సమావేశాలను ఏర్పరచి పాఠశాల విషయాల గురించి చర్చించండి.
- శాసనసభ సమావేశాలను దూరదర్శన్‌లో వీక్షించుమనిట్లు తెలపండి.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

కార్యాంగం

పరిచయం: ప్రభుత్వపు మూడు శాఖలలో బహుముఖ్యమైన శాఖ కార్యాంగం శాసనసభనుండి రూ పొందించిన చట్టాలను అమలు చేసే శాఖ కార్యాంగం. ఇది దేశపు మొత్తం పాలనను నిర్వహిస్తుంది. కావున దీనిని పరిపాలన శాఖ అనే పిలుస్తారు. ((ప్రతి దశలో కార్యాంగం ప్రాయోగిక ఉద్దేశాల కోసం ప్రభుత్వంతో గుర్తించబడుతుంది. ఎందుకనగా ప్రభుత్వపు చాలా అధికారాలు కార్యాంగంలోనే కేంద్రీకృతమైవుంటాయి.

అర్థం: కార్యాంగం అనేపదం ఆంగ్ల భాష యొక్క ఎక్సిక్యూటివ్ (Executive) పదపు రూపాంతరం. ఇది మధ్యకాలపు ల్యాటిన్ భాష యొక్క ఎక్సిక్వి (Exsequi) అను శబ్దంనుండి వచ్చింది. దీని అర్థం 'కార్యంనిర్వహించు' అని అర్థం.

సంకుచిత అర్థంలో కార్యాంగం అనగా, రాష్ట్రపు ముఖ్య కార్యనిర్వాహక మరియు దాని సలహాదారుగా పరిగణించబడుతుంది ఉదాహరణకు భారతదేశంలో రాష్ట్రపతి మరియు మంత్రిమండలి అయితే అమెరికాలో రాష్ట్రపతి మరియు వారి కార్యదర్శులుంటారు.

విస్తృత అర్థంలో కార్యాంగం అనగా, చట్టాలను అమలు చేయడానికి సంబంధించినట్లు అధికారిక వ్యక్తుల సమూహం. అంటే దేశ ముఖ్యులు, మంత్రులు మరియు కార్యదర్శులు, శాఖాధిపతులు, క్లర్క్‌లు మొదలైన పౌర సేవా వర్గపు సిబ్బంది కూడివుంటుంది.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

కార్యాంగపు ప్రాతినిధ్యపు చిత్రం(పౌరసేవా కార్యాలయం ఢిల్లీ)

వ్యాఖ్యానాలు: ''శాసనసభ (లెజిస్లేచర్) రాజ్యాంగం మరియు న్యాయవ్యవస్థ నిర్ధారాల ద్వారా వ్యక్తం అగు దేశపు సంకల్పాన్ని అమలు చేయు ప్రభుత్వపు అంగమే కార్యాంగం.''

విల్లోచిప్రకారం: 'కార్యాంగం అధికారం లేదా దాని కార్యాంపూర్తి ప్రభుత్వాన్ని ప్రతినిధిస్తుంది. దాని చట్టాలు దాని అనేక అంగాలు కోరికను నెరవేర్చునట్లు చూసుకోవడమే కార్యాంగం''.

ప్రాముఖ్యత:

ప్రతియొక్క రాజకీయ వ్యవస్థలలో కూడా కార్యాంగం కేంద్రస్థానాన్ని అలంకరిస్తుంది. దీని ప్రాముఖ్యత ఈ కింది విధంగావుంది.

1. **కార్యాంగమే ప్రభుత్వపు యంత్రం:** మెదడులేని శరీరాన్ని లలా ఊహించుటకు సాధ్యం కాదో అలాగే కార్యాంగం లేని దేశాన్ని ఊహించుటకు సాధ్యంకాదు. దేశపు సంపూర్ణ పరిపాలనా బాధ్యతను కార్యాంగమే నిర్వహిస్తుంది. కార్యాంగపు నిర్మాణ విధానం మరియు కార్యనిర్వహణ మొత్తం ప్రభుత్వపు సామర్థ్యం ప్రత్యేకగా నిలిచింది.
2. **చట్టాన్ని అమలు చేయడం:** కార్యాంగం ఉనికిలో లేకపోతే శాసనసభ ద్వారా రూపొందించబడిన చట్టాలు అమలు చేయబడవు. శాసనసభ ఎంతే ఉత్తమ చట్టాలను నిర్మాణంచేసినా దానిని సరైన కార్యరూపానికి తెచ్చే భాద్యత కార్యాంగానిదే.
3. **సమర్థ వంతమైన ప్రజాస్వామ్య సాధనం:** నేడు ప్రజాస్వామ్యం అనేది ప్రభుత్వ రూపంకాదు ప్రజల జీవన విధానం అయింది. ప్రతీ స్థాయిలో ప్రజాస్వామ్యం ప్రభావవంతంగావుండాలంటే కార్యాంగం అవసరం. ఈ విషయంలో సమర్థవంతమైన నాయకత్వం గల కార్యాంగం అవసరం.
4. **సంక్షేమ రాష్ట్ర సాధనం:** అన్ని ఆధునిక రాష్ట్రాలు సంక్షేమ రాష్ట్రాన్ని స్థాపించడమే లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నాయి. ప్రజల అభివృద్ధికోసం అపారమైన కార్యక్రమాలను చేపట్టడంవలన ఫలితంగా కార్యాంగం అధిక ప్రాముఖ్యతను పొందుచున్నది.

@KVBS NOT TO BE REPUBLISHED

5. **జాతీయ ఘనత యొక్క ప్రతీక:** అంతర్జాతీయ సంబంధాలను అభివృద్ధి చేయడంలో ఒప్పందాలను చేసుకోవడంలో మరియు జాతీయ ప్రయోజలను పరిరక్షించడంలో కార్యాంగం చాలాముఖ్యమైన పాత్రను నిర్వహిస్తుంది. శాంతి మరియు సామరస్య పూర్వకమైన విదేశాంగ విధానాన్ని అమలు చేసి దేశ ప్రతిష్టను పెంపొందిస్తుంది.

ఓటర్లు ప్రభుత్వంపై విధించిన కొత్త బాధ్యతలు మరియు ప్రభుత్వం పొందిన ప్రతియొక్క అధనపు అధికారాలన్నీ కార్యాంగం ప్రాముఖ్యతను పెంచడానికి కారణంగావుందని లిప్పమన్ చెప్పారు.

కార్యాంగ రకాలు:

కార్యాంగం రకాలను ఖచ్చితంగా ఇంతే అని చెప్పడానికి సాధ్యంకాదు. ఎందుకనగా ఒకే దేశంలో రెండు లేదా మూడు రకాల కార్యాంగాలు ఏకకాలంలో ఉనికిలోవుండవచ్చు. దీని రకాల కింది విధంగావున్నాయి.

1. **నామమాత్ర పుకార్యాంగం:** దేశపు అధిపతి (అధినేత) పేరులో ప్రభుత్వపు అధిపతులు (అధినేతలు) అధికారం చెలాయించే పద్ధతే నామమాత్రపు కార్యాంగం. భారతదేశ రాష్ట్రపతి మరియు బ్రిటన్‌రాణి లేదా రాజు నామ-మాత్రపు కార్యాంగపు అధికారిగా కార్యంనిర్వహిస్తే ప్రధానమంత్రితో కూడిన మంత్రి వర్గం వాస్తవ కార్యంగంగా వారి పేరుతో అధికారాన్ని చెలాయిస్తారు.
2. **వాస్తవ కార్యాంగం:** కార్యాంగ అధిపతి వాస్తవంగా నిజమైన అధికారాన్ని చెలాయించే పద్ధతితో నిజమైన కార్యాంగం. ఉదాహరణకు భారతదేశ ప్రధానమంత్రిలో కూడిన మంత్రి మండళి.
3. **పార్లమెంటరీ కార్యాంగం:** కార్యాంగం శాసన సభనుండి ఎన్నుకొని దాని విశ్వాసంతో కార్య నిర్వహించే పద్ధతే పార్లమెంటరీ కార్యాంగం. శాసన సభ యొక్క దిగువ సభ విశ్వాసంవున్నంతవరకు కార్యాంగం అధికారంలో వుంటుంది. ఈ పద్ధతిలో దేశ అధినేత నామమాత్రపు కార్యాం అధికారిగానుండి వాస్తవ అధికారాన్ని ప్రధాని మంత్రితో కూడిన మంత్రివర్గం వుంటుంది.

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

4. **అధ్యక్షీయ కార్యాంగం (ప్రెసిడెన్సియల్ ఎగ్జిక్యూటివ్):** కార్యాంగపు అధినేత ప్రజలచే నేరుగా ఎన్నుకోబడి, శాసనసభ నుండి సృష్టికాని మరియు శాసనసభకు బాధ్యతవహించని పద్ధతే అధ్యక్షేయ కార్యాంగం. ప్రభుత్వపు అధినేత మరియు దేశ అధినేత ఒకరేవున్న కార్యాంగమే అధ్యక్షీయ కార్యాంగం అని చెప్పారు.

   ఉదాహరణకు: అమెరికా

5. **ఏకవ్యక్తి కార్యాంగం (సోలో ఎగ్జిక్యూటివ్):** ఒక కేంద్రప్రభుత్వం చేతిలో రాష్ట్ర అధికారాలన్ని కేంద్రీకృతమైన కార్యాంగం ఏకవ్యక్తి కార్యాంగం ప్రధానమంత్రిగారు. ఒక కేంద్ర అంగాలకు ప్రభుత్వపు అధికారలన్నియు రాజ్యాంగం ప్రకారం లభించి దాని ద్వారా ప్రాంతీయ లేదా స్థానిక ప్రభుత్వాలు తమ అధికారం మరియు స్వయంప్రతిపత్తితో ఉనికిని పొందియున్న కార్యాంగమే ఏకవ్యక్తి కార్యాంగం అన్నారు. ఉదాహరణకు ఇంగ్లాండ్.

6. **బహువ్యక్తి కార్యాంగం:** కార్యాంగపు అధికారాలన్నీ ఏకవ్యక్తిలో ఉండక, అనేక వ్యక్తులు లేదా అనేక సంస్థలలో పంపకం చేసిన పద్ధతే బహువ్యక్తి కార్యాంగం. ఉదాహరణకు స్విడ్జర్ల్యాండ్.

7. **రాజకీయ కార్యాంగం:** ప్రజలనుండి నిర్ధిష్ట అవధికి ఎన్నుకోబడిన కార్యాంగాన్ని రాజకీయ కార్యాంగం అని పిలుస్తారు. ఉదాహరణకు దేశాల మంత్రి మండళి.

8. **శాశ్వత కార్యాంగం:** పదవీ విరమణకు అధికారంలోవుండి, చట్టాలను అమలు చేసే బ్యూరోక్రాటిక్ వర్గమే శాశ్వత కార్యాంగం. వీరు రాజకీయ కార్యాంగపు నిర్దేశనాలను పాలించే మరియు కార్యం నిర్వహించే బాధ్యతను పొందియుంటారు. ఏ పార్టీలు ప్రభుత్వాన్ని నిర్మించిననూ నిర్ధిష్టమైన అధికారపు అవధిని పొందియుంటాయి. అయితే బ్యూరోక్రాటిక్ వర్గం శాశ్వతంగావుండి, రాజకీయ కార్యాంగపు వెన్నముకగా కార్యంనిర్వహిస్తుంది.

   మొత్తానికి సంపూర్ణ పరిపాలన బాధ్యతను కార్యాంగమే పొందియుంటుంది. ఆధునికత మరియు వైజ్ఞానికత పెరిగేకొద్దీ కార్యాంగ బాధ్యత కూడా పెరుగుతుంది. కార్యాంగం రాష్ట్రానికి జీవనాడి. ప్రజాస్వామ్యంలో శాసనసభ సిద్ధాంతపరంగా అత్యున్నతమైన అవయవం అయినప్పటికీ, ఆచరణలో రాష్ట్రం మొత్తం పాలనను నిర్వహించడంలో కార్యనిర్వాహక వర్గం ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తుంది.

NOT TO BE REPUBLISHED @KTRS

అభ్యాసాలు

I. ఖాళీ స్థలాలను నింపండి.

1. చట్టాలను అమలు చేసే అంగం _____
2. ఆధునిక రాష్ట్రాలన్నీ _____ రాష్ట్ర స్థాపన లక్ష్యాన్ని పొందాయి.
3. జన్యుపద్ధతి విధానం _____ ద్వారం దేశపు అధినేతను ఎన్నుకోబడుతారు.
4. భారతదేశ రాష్ట్రపతి _____ ఎన్నికల ద్వారా ఎన్నుకోబడుతారు.

II. ఒక వాక్యంలో జవాబు రాయండి.

1. కార్యాంగం అనేపదం ఏ మూల పదంనుండి వచ్చింది?
2. పరిపాలనాత్మక అంగం అని దేనిని పిలుస్తారు?
3. కార్యాంగపు నిజమైన / వాస్తవ అధినేత ఎవరు?
4. ప్రత్యక్ష ఎన్నికల విధానం అనగా నేమి?

III. ఈ కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

1. కార్యాంగం అర్థాన్ని తెలపండి.
2. కార్యాంగపు ఏవైనా రెండు ప్రాముఖ్యతలను తెలపండి.
3. కార్యాంగం నిర్వహించెడి నాలుగు కార్యాలను తెలపండి.

కార్యాచరణలు:

- స్థానిక సంస్థల పరిపాలనాధికారిని సంపర్కించి వారి పరిపాలనా కార్యాలను పట్టీ చేయండి.
- ఏవైనా ఐదు దేశాల కార్యాంగపు అధినేత పదనామాలను రాయండి మరియు భావచిత్రాలను సేకరించండి.

@KTES NOT TO BE REPUBLISHED

న్యాయ వ్యవస్థ

పరిచయం: రాజకీయ వ్యవస్థలో న్యాయం ప్రముఖమైనది. శాసనం ద్వారా రూపొందించిన న్యాయాలను, న్యాయ నిర్ణయాలను అర్థం చేసుకోవడం మరియు న్యాయశాఖన నిర్వహించే ప్రభుత్వ మూడవ శాఖే న్యాయశాఖ. దీనిని దేశ రక్షణ రేఖ అనికూడా పిలుస్తారు. దుష్ములను శిక్షించి. ఉత్తములను రక్షించడం. దీని ప్రథమ కర్తవ్యం. సురక్షితమైన దేశనిర్మాణం న్యాయ శాఖకు మాత్రమే సాధ్యం.

న్యాయానికి ప్రతిసూచిక చిత్రం

అర్థం: న్యాయం లేదా (Judiciary) అనే పదం ల్యాటిన్ బాషపదం జస్టిశియా (Justitia) అనే పదంనుండి వచ్చింది.

వాఖ్యం: జాన్‌రాల్స్ ప్రకారం '' ప్రజల హక్కులను నిర్ధారించి రక్షించడం. దోషులను శిక్షించడం. న్యాయాన్ని కాపాడడం మరియు అమాయకులను రక్షించడం ప్రభుత్వంలోని భాగమే న్యాయం''.

ప్రాముఖ్యత: చీకటినుంచి న్యాయదీపం ప్రయాణిస్తే క్రౌరం అనేది తెలుపుతుంది. అని లాట్ బ్రైస్ వాక్యం. న్యాయ వ్యవస్థ ప్రాముఖ్యతను తెలుపుతుంది. ఈ కింది అంశాలు దీనిని దృఢీకరిస్తాయి.

1. **న్యాయాన్ని రక్షించడం:** మానవులు ఎంత మంచివారైనా కూడా న్యాయాంగం భయం లేకుండా సహజంగా న్యాయానికి అనిదేవతను ప్రదర్శిస్తారు. ఇలాంటి సందర్భాలలో న్యాయాన్ని దిక్కరించిన వ్యక్తులకి శిక్షించడం ద్వారా న్యాయం మరియు ప్రజలు తమ పరిమితులను తెలుసుకొని సమాజంలో నివశించడానికి అవకాశం కల్పిస్తుంది.

2. **హక్కులను మరియు స్వాతాంత్రానికి రక్షణ:** న్యాయానికి ప్రభుత్వం మరియు వ్యక్తుల అక్రమణనుంచి ప్రజలను వారి హక్కులు మరియు స్వాతంత్ర్యాన్ని రక్షించే హక్కు కలదు అందువలన దీనిని హక్కులు మరియు స్వాంత్రాంత్ర్యాన్ని రక్షించేది అని వర్ణించడం జరిగింది. ఇది ప్రభుత్వాన్ని తమ అధికారం వ్యాప్తిసి దాటకుండా చూస్తుంది. ఈ మూలకం ప్రభుత్వ నిరంకుశత్వన్ని నియంత్రిస్తుంది. ప్రజలు స్వాతంత్రాన్ని రక్షిస్తుంది.

3. **నాగరిక భద్రత మరియు కళ్యాణం:** ప్రజల యోగక్షేమాలయ మరియు భధ్రత ఒక దేశ న్యాయవ్యవస్థపై అధారపడి ఉంటాయి. స్వతంత్రంగా మరియు నిష్పక్షపాతంగా ప్రజల ప్రాణం, అస్థులను రక్షించే భాధ్యత న్యాయశాఖది ఎక్కడ న్యాయవ్యవస్థ సరిగా పని చేస్తుందో అక్కడ ప్రజల భద్రతాభావన సరిగావుంటుంది. ఇది సమాజం అభివృద్ధి చెందడానికి సహాయపడును.

4. **దేశంలో ఉత్తమ వ్యవస్థను స్థాపించడం:** న్యాయవ్యవస్థ దేశంలో న్యాయాన్ని పాటిస్తూ దీనిని అతిక్రమించినవారికి శిక్షకి గురిచేయడం. న్యాయవ్యవస్థ నాగరికుల న్యాయం. అపరాధికులకి న్యాయం మరియు రాజ్యాంగ న్యాయం వ్యవహరిస్తుంది. దీని ద్వారా దేశంలో శాంతిభద్రతలను కాపాడుతుంది.

5. **ప్రజలలో నమ్మకాన్ని కల్గించడం:** రాజ్యాంగ సామర్థ్యం న్యాయవ్యవస్థ పరిణామాకారిక పనిని నిర్వంర్తించడాన్ని అవలంభించింది. రాజ్యాంగంలో ప్రజల విశ్వాసం నిలబడేలా చూసుకోవడం న్యాయవ్యవస్థ జవాబ్దరి అయినది. ఇది న్యాయపరదృష్టిలో అందరూ సమానం అనే తత్వాన్ని సజీవంగావుంచుతుంది.

   'దేశ సామాజిక మరియు అర్థిక కార్యాక్రమాలు పేదప్రజల పరంగావుండడం న్యాయవ్యవస్థలో ప్రముఖమైనది'. అని జస్టిస్ భగవతి వాక్యం. న్యాయవ్యవస్థ ప్రాముఖ్యతను తెల్పుతుంది.

© SCERT NOT TO BE REPUBLISHED

రచన: న్యాయవ్యవస్థ రచన ఒక దేశంనుంచి మరోక దేశానికి భిన్నంగావుంటుంది. ప్రతి ఒకదేశం అదేశ రాజకీయ వ్యవస్థను కల్గివుంటుంది. ఇలాంటి న్యాయ వ్యవస్థను రూపొందించబడివుంటుంది. కాన్ని దేశాలలో ఏకకృత న్యాయవ్యవస్థవుంటే మరికొన్ని దేశాలలో సంయుక్త న్యాయవ్యవస్థను కల్గివున్నాయి.

ఏకీకృత న్యాయ వ్యవస్థ రచన:

ఏకీకృత న్యాయవ్యవస్థలో దేశంలో న్యాయస్థానాలు అన్ని శ్రేణికృత సూత్రం అదారం పై రచించి కార్య నిర్వహిస్తున్నాయి. ఏకీకృత న్యాయవ్యవస్థను కల్గిన దేశాలలో కేంద్రానికి సంబందించిన వివాదాలను సుప్రీంకోర్టు పరిష్కరించింది. రాష్ట్రానికి సంబంధించిన వివాదాలను రాష్ట్ర హైకోర్టు. జిల్లాలకి సంబంధించిన సెసన్స్ న్యాయస్థానాలు. తాలుకా స్థాయిలో మ్యాజిస్ట్రేట్ న్యాయస్థానాలు న్యాయ నిర్ణయాలు చేస్తాయి. ఇవి అన్ని ఒకే తీర్మానానికి కట్టుబడివుంటాయి. ఉదాహరణ భారతదేశం, కెనడా.

అధీన న్యాయస్థానాలు తీర్పు ఇచ్చే సందర్భంలో సుప్రీంకోర్టు మరియు హైకోర్టు న్యాయస్థానాల తీర్పులను మార్గదర్శకాలుగా పెట్టుకొంటారు. సుప్రీంకోర్టు తీర్పులను మార్గదర్శకాలుగా పెట్టుకోంటారు. సుప్రీంకోర్టు అంతిమ తీర్పులని ఇచ్చే న్యాయస్థానాలుగా వుంటాయి. అన్ని విధాల ప్రకరణలు (కేసులు) అలస్యం చేసిన లేక ఇచ్చిన తీర్పులను పునః పరిశీలనకు సుప్రీంకోర్టు వరకు వెళ్ళె అవకాశం కలదు. సుప్రింకోర్టు తీర్పులను మరలా పరిశీలించే అవకాశం వేరొక న్యాయస్థానాలకి ఇక్కడ స్థానంలేదు.

© BSEAP
NOT TO BE REPUBLISHED

సంయుక్త న్యాయవ్యవస్థ రచన:

సంయుక్త న్యాయవ్యవస్థలో కేంద్ర మరియు రాష్ట్రాలలో ప్రత్యేక మరియు స్వతంత్ర న్యాయవ్యవస్థను కల్గివుంటాయి.

రాష్ట్రాలలో హైకోర్టులు రాష్ట్రానికి సంబందించిన పనులను స్వతంత్రంగా నిర్వహిస్తుంది. ఉదాహరణకు అమెరికా సంయుక్త దేశంలో కేంద్రంలో సుప్రీంకోర్టు కలదు. ఇది రాజ్యాంగపరంగా నిర్మితమైవుంటుంది. రాష్ట్రాలలో న్యాయస్థానాలు కేంద్ర శాసన సభ (కాంగ్రెస్) శాసనాలను రచిస్తుంది. ఇవి రాష్ట్రాలలో స్వతంత్రంగా కార్యాన్ని నిర్వహిస్తాయి.

స్విట్జర్ల్యాండ్ దేశంలో సంయుక్త న్యాయవ్యవస్థకలదు. కేంద్ర మరియు రాష్ట్రాలు రెండు స్వతంత్రంగా న్యాయవ్యవస్థను కల్గివున్నాయి. న్యాయమూర్తులను అదేశ ఫెడరల్ అసెంబ్లీ ఎన్నిక చేస్తుంది. రాజ్యాంగప న్యాయాలను వ్యవహరిస్తుంది. దీని ద్వారా శాంతి భద్రతలను కాపాడుతుంది.

న్యాయవ్యవస్థ పనులు:

న్యాయ వ్యవస్థ ప్రభుత్వ వ్యవస్థలో ప్రముఖస్థానాన్ని కల్గినది. ఇది న్యాయ వ్యవస్థనను నిర్వహించడం ద్వారా సమాజం సర్వతోముఖ అభివృద్ధికి శ్రమిస్తుంది దీని కార్యాలు ఈ విధంగావున్నాయి.

1. **న్యాయాన్ని అర్థం చేయించడం:** న్యాయవ్యవస్థ అస్పష్ట మరియు సంక్షిప్త న్యాయాలను అవసరానికి తగిన విధంగా అర్థం వివరణ ఇస్తుంది. మనం రాజ్యాంగ పరిధిలోవున్నాయి. అయితే రాజ్యాంగ న్యాయమూర్తులు చెప్పడం ఏ విధంగా? అనే విధానాన్ని జస్టిస్ హ్యగ్సర్ వాక్యాన్ని ఇది సమర్థిస్తుంది.
2. **న్యాయ తీర్మానం:** న్యాయవ్యవస్థ ముఖ్యమైన మన ఏమనగా అచరణలోవున్న న్యాయానికి కట్టుబడి న్యాయ నిర్ణయాలను చేస్తాయి. ఇది వ్యక్తి–వ్యక్తుల మధ్య లేక వ్యక్తి మరియు ప్రభుత్వం మధ్య దేశ–దేశాలమధ్య వివాదాలను న్యాయ నిర్ణయాల అధారంగా పరిష్కరించే కార్యాన్ని నిర్వహిస్తుంది.
3. **ఆదేశాలను చేయడం:** ప్రజలు తమ హక్కులకి భంగం కలిగినపుడు న్యాయస్థానాలకు వెళుతారు. వారి హక్కులను రక్షణకోసం న్యాయాస్థానాలు తీర్పులను ఆదేశాలను చేసి వారి హక్కులను రక్షిస్తుంది, వీటిని ''రిట్'' ఆదేశాలు అంటారు.
4. **సలహాలను ఇవ్వడం:** భారతదేశం లాంటి దేశంలో కఠిన ప్రశ్నలు ఎదురైనపుడు న్యాయ స్థానం ప్రభుత్వానికి సలహ ఇస్తుంది. అయితే ఈ పనిని చేయాలి అనే నియమం లేదు. ఇది అమోరికాలాంటి చేయనే దేశంలో అచరణలో లేదు.

© TBS NOT TO BE REPUBLISHED

5. **న్యాయ విమర్శ:** శాసనం ద్వారా రచించిన శాసనాలు మరియు కార్యాలనుంచి ఏర్పడిన అదేశాలను రాజ్యాంగ బద్ధతను పరిశీలించి వాటి సింధుత్వ మరియు అ సింధుత్వవాన్ని ప్రశ్నించే అధికారమే న్యాయ విమర్శ. శాసనం మరియు కార్యాల నుండి తమ అధికారాన్ని దుర్వినియోగం చేసే విధానాన్ని నిలిపి వేయడం న్యాయ విమర్శ అధికారాన్ని కల్గివుంటుంది. ఉదాహరణకు అమెరికా, భారతదేశం న్యాయవ్యవస్థ సమగ్ర సమాజంలో శాంతి భద్రతలను రక్షించే సంపూర్ణ అధికారాన్ని కల్గివుంది. ఇది శాసనం ద్వారా శాసనాలు, కార్యాలు, అదేశాలు, ప్రజల రక్షణకు అనుగుణంగా వుండేటట్లు చూస్తుంది. ఈ విధంగా స్వతంత్ర. నిష్పక్షపాతంగా మరియు స్వచ్ఛమైన సమాజానికి న్యాయవ్యవస్థ పని చేస్తున్నది.

అభ్యాసాలు

I. ఖాళీ స్థలాలను సరైన పదంతో పూరించండి.

1. న్యాయస్థానం మూల పదం _____
2. హక్కులను రక్షక అని _____ ను పిలుస్తారు.
3. మనం రాజ్యాంగ పరిధిలోవున్నాము. అయితే రాజ్యాంగ న్యాయమూర్తులు చెప్పిన మరియు అని చెప్పినవారు _____ .
4. సుప్రీంకొర్టు ప్రస్తుత ముఖ్య న్యాయమూర్తి _____

II. ఈ కింది ప్రశ్నాలకి జవాబులు వ్రాయండి.

5. న్యాయవ్యవస్థ రెండు ప్రాముఖ్యతలను పట్టిచేయండి.
6. న్యాయవ్యవస్థ ఏదైన రెండు కార్యాలను తెల్పండి.

కార్యాచరణాలు:

- మీ తరగతిలో మాక్ న్యాయస్థానాన్ని ఏర్పరిచి చర్చించండి.
- మీకు సమిపంలోగల న్యాయస్థానాన్ని సందర్శించి దాని పనిని వీక్షించండి.

@KTRS NOT TO BE REPUBLISHED

అధ్యాయం-10	కేంద్ర ప్రభుత్వం

D4R5U2

పాఠ పరిచయం:

ఈ పాఠంలో కేంద్ర ప్రభుత్వం యొక్క శాసన నిర్మాణం మరియు కార్యాంగం, మరియు వ్యాప్తి పరిచయం చేయబడింది. పార్లమెంట్ సభ్యుల అర్హతలు మరియు విధులు: రాష్ట్రపతి మరియు ప్రధానమంత్రి అధికారాలు మరియు విధులు మంత్రి మండలి యొక్క రచన (నిర్మాణం) మరియు విధులపై వివరించడం జరిగింది.

సామర్థ్యాలు:

1. కేంద్ర ప్రభుత్వ నిర్మాణం మరియు విధులను తెలుసుకోవడం.
2. శాసన మరియు కార్య నిర్వాహక నిర్మాణాలు మరియు విధానాలపై అవగాహన.
3. లోకసభ మరియు రాజ్యసభల నిర్మాణం.
4. రాష్ట్రపతి మరియు ప్రధాన మంత్రి అధికారాలు, విధులను తెలుసుకొనుట.

@IITBS NOT TO BE REPUBLISHED

సమైక్య భారతదేశం: భారత దేశం 28 రాష్ట్రాలు మరియు 8 కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలతో కూడిన సమాఖ్య ఈ సమాఖ్య ప్రభుత్వాన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వమంటారు. ప్రభుత్వానికి మూడు అంగాలున్నాయి.

శాసనాంగం : శాసనం చేయడం లేదా చట్టాలు చేయడం దీని ప్రధాన కర్యవ్యం. అదనంగా ఇది కార్యనిర్వాహక శాఖను నియంత్రించే చేస్తుంది.

కార్యాంగం : ఇది శాసనాలను పరిపాలన ద్వారా అమలు చేస్తుంది.

న్యాయాంగం : న్యాయాంగము న్యాయ నిర్ణయాలను ఇస్తుంది.

న్యాయాంగము రాజ్యాంగము మరియు చట్టాలపై స్పష్టంగా తన నిర్ణయాలను ఇస్తుంది. వివాదాలను పరిష్కరిస్తుంది.

(ఉదా: వ్యక్తి-వ్యక్తిమధ్య, వ్యక్తి-ప్రభుత్వం మధ్య. ప్రభుత్వం-ప్రభుత్వం మధ్య మొదలైనవి)

ఈ అంగాల నిర్మాణం ఎలా ఉంటుంది? అధికారాలు మరియు విధులు ఏవి? అనేవి ఇప్పుడు తెలుసుకుందాం.

కేంద్రశాసనాంగం

కేంద్ర శాసనాంగాన్ని 'లోక్ సభ' లేదా పార్లమెంట్ అంటారు. భారత పార్లమెంట్‌లో రాష్ట్రపతి మరియు రెండు సభలు ఉంటాయి. రెండు సభలంటే ''లోక్ సభ'' మరియు రాజ్య/సభ. పార్లమెంట్ సభ్యులు మొత్తం దేశానికి వర్తించే చట్టాల్ని చర్చించి మరియు రూపొందిస్తారు.

లోక్ సభ: లోక్ సభను అనేది పార్లమెంట్ దిగువ సభ. లోకసభ సభ్యులు 18 వయస్సుపై బడిన పౌరులచే నేరుగా ఎన్నుకోబడతారు. సభ్యుల గరిష్ఠ సంఖ్య 552.

లోక్ సభ సభ్యులు: లోక్ సభ సభ్యుల పదవీకాలం ఐదేళ్ళు. (ఐదు సంవత్సరాలు) లోక సభ సభ్యులు ఎన్నిసార్లయినా ఎన్నికలలో పోటిచేయవచ్చు. ఐదేళ్ళ గడువు ముగిసిన తర్వాత లోక్ సభ రద్దవుతుంది.

లోక్ సభ సభ్యుల అర్హతలు:

1. లోక్ సభ సభ్యులు తప్పని సరిగా భారతపౌరులై ఉండాలి.
2. వారికి కనీసం 25 సం వయస్సు నిండి ఉండాలి.
3. ఏ ప్రభుత్వ పదతిని కలిగివుండరాదు.
4. మానసిక ఆరోగ్యాన్ని కోల్పోకుండావుండాలి.
5. న్యాయాలయ ద్వారా జైలు శిక్ష అనుభవించి ఉండరాదు.
6. వారు దివాలా కోరులై ఉండరాదు అంటే వారు ఆర్థికంగా నష్టపోయి ఉండరాదు.
7. పార్లమెంట్ కాలకాలానికి నిర్ధిష్ట పరచే అర్హత కల్గివుండాలి.

లోక్‌సభఅధ్యక్షులు: లోక్ సభ సభ్యులు వారిలో ఒకరికి లోక్ సభ స్పీకర్‌గా ఎన్నుకొంటారు. లోక్ సభ అధ్యక్షుల అధికారాలు మరియు విధులు. సభలో చర్చించవలసిన విషయాలను నిర్ణయించడం. క్రమ శిక్షణ శాంతి, సంయమనం కాపాడేది మరియు సరైన రీతిలో చర్చలు జరిపి నిర్ణయం తీసుకొనుట.

© @KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

రాజ్య సభ: రాజ్యసభ అనేది పార్లమెంట్ యొక్క ''ఎగువసభ'' రాజ్యసభ సభ్యుల గరిష్ట సంఖ్య 250 వారు పౌరులచే నేరుగా ఎన్నుకోబడరు. వారిలో 238 మందిని రాష్ట్ర శాసన సభ్యులు ఎన్నుకొంటారు. మిగిలిన 12 మంది సభ్యులను రాష్ట్రపతి నియమిస్తారు.

రాజ్యసభ సభ్యులు: రాజ్య సభ సభ్యుడుగా ఎన్నుకోలడేవారికి కనీసం 30 సం నిండి ఉండాలి. రాజ్యసభ సభ్యుల అధికార అవధి 6 సంవత్సరాలు. భారత ఉపరాష్ట్రపతినే రాజ్య సభ అధ్యక్షులు.

పార్లమెంట్ సభుల హక్కులు: లోకసభ మరియు రాజ్యసభ సభ్యులను. ఎం.పి. (మెంబర్ ఆఫ్ పార్లమెంట్) అని పిలుస్తారు. వీరు పార్లమెంటులో వాక్ స్వాతంత్ర్యం కలిగి ఉంటారు. వీరు పార్ల మెంటులో చేసే అభిప్రాయాలను ఏదైనా న్యాయాలయంలో ప్రశ్నించడానికి వీలులేదు.

ప్రతిపక్ష నాయకుల పాత్ర మరియు పని: ప్రతి పక్ష నాయకులకు గౌరవ ప్రధమైన స్థానం ఉంది ఎందుకనగావీరు. పాలక ప్రభుత్వ తప్పులను ఎత్తి చూపడం. ప్రభుత్వ విధాన నియమాలను సమీక్షించడం మరియు ప్రభుత్వ, మంత్రుల మరియు అధికారులను హెచ్చరించడం.

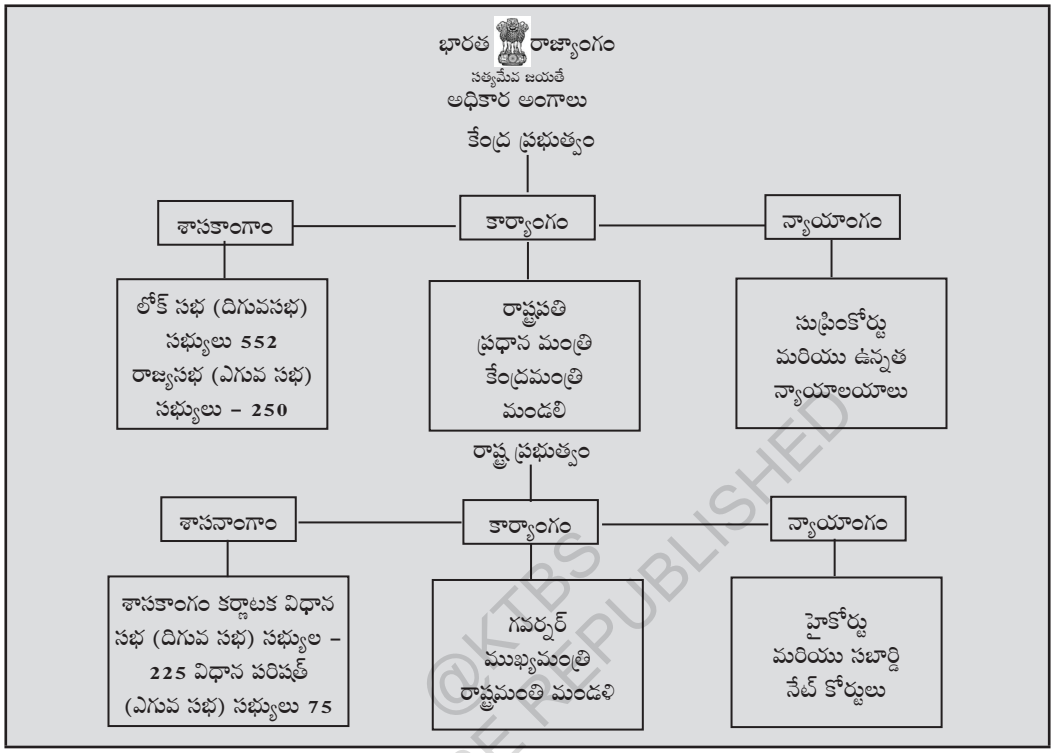
పార్లమెంట్ అధికారాలు మరియు విధులు

పార్ల-మెంట్ యొక్క కొన్ని ముఖ్య అధికారాలు మరియు విధులు ఇలాగున్నవి:

1. **శాసనాధికారం:** చెట్టాలు రూపొందించడం పార్లమెంట్ ప్రధాన విధి. శాసనాలను దిద్దుపడి కూడా చేస్తుంది. కేంద్ర మంత్రి వర్గంపై (ప్రధన మత్రిలోసహా) నియంత్రణను కొనసాగించడం ప్రవర్తన లేదా విధానాలు అనంతృప్తిగా ఉన్నట్లయితే మెజారిటితో మంత్రి వర్గాన్ని రద్దు చేయడం కూడా పార్లమెంటుకు ముఖ్యమైన అధికారం.
2. **ఆర్థిక అధికారం:** ఆర్థిక బిల్లును మొదట లోక్ సభలో సమర్పించాలి. పార్లమెంట్ అనుమతి లేకుండా ప్రభుత్వం ఎలాంటి పన్ను వసూలు చేయదు మరియు డబ్బు ఖర్చు చేయదు. అంటే దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థ పై పార్ళమెంటుకు పూర్తి నియంత్రణ ఉందని అర్థం.
3. **పరిపాలనాధికారం:** పార్లమెంట్ సభ్యులు అడిగే ప్రశ్నలకు మంత్రులు సమాధానం ఇవ్వాలి. సభ్యులు మంత్రుల పనితీరును గమనించవచ్చు. వారు చేసిన తప్పులను మరియు అధికార దుర్వినియోగాన్ని విమర్శించవచ్చు.

NOT TO BE REPUBLISHED @KTRS

4. **రాజ్యాంగ సవరణ అధికారం:** సాధారణంగా పార్లమెంటు రాజ్యాంగ సవరణ అధికారంకలిగి ఉంటుంది.

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

కేంద్ర కార్యాంగం

రాష్ట్రపతి, కేంద్ర కార్యాంగం ప్రధాన మంత్రి, మరియు అతని మంత్రి మండలి కలిగివుంటుంది.

రాష్ట్రపతి:

భారత గణతంత్ర అత్యున్నత అధికారి ''రాష్ట్రపతి''. అని అంటారు. వారిని దేశ ప్రథమ పౌరులు అంటారు. వీరి అధికారిక నివాసమే ''రాష్ట్రపతి భవన్'' పార్లమెంట్ ఉభయ సభలకు ఎన్నికైన సభ్యులు మరియు అన్ని రాష్ట్ర విధాన సభలకు ఎన్నికైన సభ్యులు రాష్ట్ర పతిని ఎన్నుకొంటారు.

భారత రాష్ట్ర పతిగా ఎన్నిక కావాలంటే వారికి కనీ సంపక ఏళ్ళ వయస్సు ఉండాలి. మరియు లోక్ సభ సభ్యులకు గల అన్ని అర్హతలు ఉండాలి. రాష్ట్రపతి పదవీ కాల 5 సంవత్సరాలు.

పార్లమెంట్ సభ – న్యూ ఢిల్లీ

రాష్ట్రపతి భవన్ – న్యూ ఢిల్లీ

అధికారాలు:

1. రాష్ట్రపతి లోక్ సభలో మెజార్టీ పార్టీ నాయకులను ప్రధాన మంత్రిగా నియమిస్తారు. ప్రధాన సలహామేరకు ఇతర మంత్రులను నియమిస్తారు.
2. ఏదైనా ముసాయిదు చట్టం చట్టంగా మారడానికి రాష్ట్రపతి సంతకం అవసరం.
3. భద్రతా దళాలపై వారికి సర్వోన్నత అధికారం ఉంది. యుద్ధ ప్రకటించే ఆధికారం కూడా ఉంది.
4. హైకోర్టు మరియు సుప్రిం కోర్టుల న్యాయ మూర్తులను నియమించే అధికారం ఉంది.
5. నేరస్థులకు క్షమాభిక్ష లేక శిక్ష విధించే హక్కు ఉంటుంది.

@KTRS NOT TO BE REPUBLISHED

ఉపరాష్ట్రపతి:

కేంద్ర పార్ల మెంటు ఉభయ సభల సభ్యులు ఉపరాష్ట్రపతిని ఎన్నుకుంటారు. భారత ఉపరాష్ట్ర పతిగా ఎన్నుకో బడలంటే వారికి 35 సం నిండి ఉండాలి. రాష్ట్ర పతిగా ఉండేందుకు కావలసిన అన్ని అర్హతలు ఉండాలి వీరి పదవీ కాలం 5 సం లు. వారు రాజ్యసభ అధక్షులు. రాష్ట్ర పతిగైరుహాజరిలో వారి పనిని చూసుకుంటారు.

ప్రధానమంత్రి

ప్రధన మంత్రి మహత్వం (ప్రాముఖ్యత): రాజ్యాంగ పద్ధతిలో ప్రధానమంత్రి పాత్ర మహత్వమైనది దేశ భద్రతను కాపాడులో వీరి భాద్యత అపారమైనది.

ప్రధాన మంత్రి:

1. లోకసభ నాయకులు
2. శాఖల పంపకం అధికారం వీరికి గలదు.
3. ప్రభుత్వపు ముఖ్యస్థులు
4. మంత్రిమండలి పునర్నిర్మాణ అధికారం వీరికి గలదు.
5. వివిధ శాఖలకు మంత్రులను నియామకం చేయునట్లు రాష్ట్రపతికి శిఫారసు చేస్తారు.
6. మంత్రులను పదవీచ్యుతి చేయునట్లు రాష్ట్రపతికి శిఫారసు చేస్తారు.

కేంద్ర మంత్రిమండలి నిర్మాణం: రాష్ట్రపతి ఎన్నికలో మెజారిటీ సాధించిన పార్టీ నాయకులను ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేయమని ఆహ్వానించి వారిని ప్రధానమంత్రిగా నియమిస్తారు. మిగిలిన మంత్రులను ప్రధని సలహా మేరకు నియమిస్తారు. కేంద్ర మంత్రి వర్గం ప్రధాన మంత్రి మరియు మంత్రులచే నియమకం చేయబడుతుంది. ఈ విధంగా మంత్రి మండలి ఏర్పడే పద్ధతిని ''పార్ల మెంటరి'' పద్ధతి (క్యాబినెట్ వ్యవస్థ) అంటారు. మంత్రి ఒక మంత్రిశాఖ రాజకీయ ముఖ్యస్థులుగా ఉంటారు. మంత్రి భాధ్యత క్యాబినెట్ వ్యవస్థలో ప్రధానమైనది. అంటే మంత్రి తన శాఖ పని తీరుకు వ్యక్తి గతంగా బాధ్యత వహిస్తారు.

మంత్రి శాఖలను ప్రధాన మంత్రి కేటాయిస్తారు. ప్రధాన మంత్రి కొన్ని సంధర్భాలలో మంత్రులను రాజీనామా చేయాల్సిందిగా కోరవచ్చు. ప్రధానమంత్రి రాజీనామా చెయ్యగానే ఆయనతో మంత్రి వర్గం రద్ధవుతుంది. మంత్రి వర్గం లోక్ సభకు కట్టుబడి ఉంటుంది. లోక్‌సభ అవిశ్వాస తీర్మానం పెట్టి మెజార్టీ నిరూపించక పోతే మంత్రి వర్గం రద్ధవుతుంది.

© TTDS NOT TO BE REPUBLISHED

మీకు తెలిసుండనీ

- న్యూడిల్లీలోని పార్లమెంట్ భవనం మరియు రాష్ట్రపతి భవనం వంటి అధ్భుతమైన భవనాలు బ్రిటిష్ పాలనలో నిర్మింపబడ్డాయి. రాష్ట్రపతి భవన్‌లో 340 గదులున్నాయి. ఇది 1929లో పూర్తయింది.
- పార్లమెంట్ సభ్యుల నెలవారీ జీతం మరియు భత్యం పొందుతారు. దీనితోపాటు మొబైల్, టెలిపోన్ ఆఫిసు ఖర్చులు రవాణా ఖర్చులు. ఉచిత విద్యుత్ నీరు టెలిఫోన్ బిల్లు ఇలా చాలా సౌకర్యాలు వారికి ఉంటాయి.

అభ్యాసాలు

I. ఖాళీ స్థలాలను సరైన పదంతో పూరించండి.

1. భారతదేశ అత్యున్నత అధికారి _____
2. పార్లమెంట్ యొక్క రెండుసభలు _____ మరియు _____
3. పార్లమెంట్ యొక్క దిగువ సభను _____ అంటారు.
4. రాజ్యసభ సభ్యుల అధికారావది _____ సంవత్సరాలు.

II. గుంపులలో చర్చించి సమాధానాలు రాయండి.

5. కేంద్ర ప్రభుత్వంలోని మూడు విభాగాలేవి? వాటి విధులు ఏవి?
6. లోక్ సభ సభుల అర్హతలు ఏవి?
7. రాజ్యాంగాన్ని సవరించే అధికారం ఎవరికి ఉంది?
8. స్వతంత్ర భారత అత్యున్నత అధికారి ఎవరు?
9. ''ప్రధాన మంత్రి'' ప్రాముఖ్యత ఏమి?
10. కేంద్ర మంత్రి మండలి ఎలా ఏర్పడుతుంది?

III. చర్చించండి.

11. లోక్ సభ సభ్యులు సమర్థ వంతంగా పని చెయ్యడానికి మనం ఏమి చెయ్యాలి?

కార్యాచరణలు:

- మీ ని మోజక్ వర్గంలోని లోక్ సభ సభ్యులను కలవండి. వారి కార్యక్రమాలు మరియు విధుల గురించి తెలుసుకోండి.
- మీ పాఠశాలలో మాదిరి లోక్ సభ సమావేశాలను ప్రదర్శించండి.
- భారత ప్రధాన మంత్రుల జాబితాను సిద్ధం చేసి పాఠశాలలో ప్రదర్శించండి.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

సమైక్య భారత దేశం

28 రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు

రాజదానులను క్రింద ఇవ్వబడినవి

రాష్ట్రాలు

1. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ (అమరావతి)
2. అరుణాచల్ ప్రదేశ్ (ఇటానగర్)
3. అస్సాం (దిస్పూర్)
4. బీహార్ (పాట్నా)
5. గోవా (పణజి)
6. గుజరాత్ (గాంధీనగర్)
7. హర్యానా (చండీఘర్)
8. హిమాచల్ ప్రదేశ్ (సిమ్లా)
9. కర్నాటక (బెంగళూరు)
10. కేరళ (త్రిరువనంతపురం)
11. మధ్యప్రదేశ్ (భోపాల్)
12. మహారాష్ట్ర (ముంబై)
13. మణిపూర్ (ఇంపాల్)
14. మేఘాలయ (షిల్లాంగ్)
15. మిజోరం (ఐజ్వాల్)
16. నాగాలాండ్ (కోహిమా)
17. ఒడిశా (భువనేశ్వర్)
18. పంజాబ్ (చండీఘర్)
19. రాజస్థాన్ (జైపూర్)
20. సిక్కిం (గ్యాంగ్ టక్)
21. తమిళనాడు (చెన్నై)
22. త్రిపుర (అగర్తల)
23. ఉత్తరప్రదేశ్ (లక్నో)
24. పశ్చిమ బెంగాల్ (కొల్‌కత్తా)
25. ఛత్తీస ఘడ్ (రాయపూర్)
26. జార్ఖండ్ (రాంచి)
27. ఉత్తరాఖండ్ (డెహ్రాడూన్)
28. తెలంగాణ(హైదరాబాద్)

కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు

1. జమ్మూ-కాశ్మీర్ (శ్రీనగర్ వేసవి కాలం జమ్ము చలికాలం)
2. లడాక్ (లేహ్)
3. అండమాన్ నికోబార్ దీవులు (పోర్ట్ బ్లేర్)
4. చండీఘడ్ (చండీఘడ్)
5. దాదార్ మరియు నాగర్ హవేలి, డయ్యూ మరియు దామన్ (సిల్వాస్సా)
6. లక్ష దీవ్‌పాలు (కవరత్తి)
7. పుదుచ్చేరి (పుదుచ్చేరి)
8. ఢిల్లీ (జాతీయ రాజధాని ప్రదేశం)

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

అధ్యాయం-11	రాష్ట్రప్రభుత్వం

G2C2Q5

పాఠ పరిచయం:

ఈ పాఠంలోని రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అంగాలైన శాసనాంగం, కార్యాంగం మరియు న్యాయాంగం పరిచయం. ద్విసభా పద్ధతి. ఎగువ సభ దిగువ సభల యొక్క ప్రాధన్యత. శాసకుల యొక్క అర్హతలు మరియు విధులు. అధికారాలు వివరించబడింది.

సామర్థ్యాలు:

1. రాష్ట్ర ప్రభుత్వ నిర్మాణం.
2. రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అధికార పరిది తెలుసుకోవడం.
3. రాజ్యసభ – విధాన పరిషత్ మరియు లోక్ సభ – శాసనసభలను పరస్పరం సరిపోల్చి అర్థం చేసుకోవడం.
4. గవర్నర్ అర్హతలు, ఆధికారం మరియు విధులను తెలుసుకోవడం.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

కింది చిత్రం చూడండి

శాసన సభ అధికార సభ మరియు విపక్షాలసభ

విధానసౌద బెంగళూరు

కర్ణాటక హైకోర్ట్

సువర్ణసౌధ బెళగావి

రాష్ట్రాలలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఉన్నాయి. వాటి అధికారవ్యాప్తి తక్కువ అయినప్పటికీ వారికి తయడే అయిన స్వయం ప్రతి పత్తి ఉంటుంది. రాష్ట్రాలు ప్రధనంగా భాషా ప్రాతి పకదికన ఏర్పడి ఉంటాయి. కర్ణాటకలో కన్నడ రాష్ట్ర భాష.

మన రాజ్యాంగం అన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు ఒకేరకమైన పరిపాలనా విధానన్న రూపొందించింది. సాధారణంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కేంద్ర ప్రభుత్వం మాదరినే పొంది యుంది.

రాష్ట్రశాసన సభ: ప్రభుత్వ యొక్క మూడు అంగాలు శాసన సభ. కార్య నిర్వహక శాఖ మరియు న్యాయ వ్యవస్థ. గవర్నర్ మరియు విధాన సభ (ఎగువ, దిగువ సభలు) చేరి రాష్ట్ర శాసనాంగం అవుతుంది. శాసనాంగం రాష్ట్ర శాసనాలను చేస్తుంది.

భారత దేశంలోని ఆరు రాష్ట్రాలలో మాత్రమే శాసనసభ విధాన సభ మరియు విధాన పరిషత్ అనే రెండు సభలు ఉన్నాయి. ఇలావుంటే 'ద్విసభా పద్ధతి' అంటా రు. మిగిలిన రాష్ట్రాలలో ఒకే విధాన సభ ఉంది. ఇది ''ఏక సభా పద్ధతి''. కర్ణాటకలో 'ద్విసభా' పద్ధతి ఉంది.

శాసన సభ (దిగువ సభ)

నిర్మాణం: ఇది సాధారణంగా ఎన్నికలలో గెలిచిన అభ్యర్థుల సభ. కర్ణాటక విధాన సబాలో 224ట్లు ఉన్నాయి.

శాసన సభ సభ్యులు (MLS's) వారిలో ఒకరిని సభాధ్యక్షుడిగా (స్పీకర్) ఎన్నుకొంటారు. అసెంబ్లీ పదవీకాలం 5 సంవత్సరాలు. అది శాశ్వత సభకాదు.

NOT TO BE REPUBLISHED @KTBS

విధాన సభకు గవర్నర్ ఆంగ్లో-ఇండియన్ సముదాయానికి చెందిన ఒకరిని సభ్యులుగా నామినేట్ చేస్తారు. ఇంతకు ముందు విధాన సభకు గవర్నర్ ఆంగ్లో ఇండియన్ సముదాయానికి చేరిన ఒకరిని సభ్యులుగా నామినేషన్ చేసే అవకాశం పొందియున్నారు. అయితే 2020లో 104వ రాజ్యాంగ సవరణ ప్రకారం ఈ అవకాశాన్ని కొనసాగించలేదు.

విధాన సభ సభ్యుల అర్హతలు:

- భారత దేశ పైరులై ఉండాలి.
- కనీసం 25 సం. వయస్సు నిండి ఉండాలి.
- ప్రభుత్వంలో లాభదాయక మైన పదవి పొంది ఉండకూడదు.
- దివాలా తీసి ఉండరాదు.

మంత్రుల భాధ్యతలు: క్షేత్ర స్థాయిలో పర్యటన చేసి. ప్రజల సుఖ దుఃఖాలలో పాలు పంచుకోయడం సమస్యలకు పరిష్కార మార్గం కనుగొనడం వీరి ప్రధాన బాధ్యతలు. సంక్షేమ పథకాలపై కూడా ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించాలి. వారికి నెలవారీ జీతం, మరియు వారి బాధ్యాతలను నిర్వహించడానికి వారికి కొన్ని ప్రత్యేక అధికారాలు ఇవ్వబడ్డాయి. వారు కొన్ని హక్కులు, బాధ్యతలను (రక్షణలను) కలిగి ఉంటారు.

విధానసభా అధికారాలు మరియు విధులు:

- నిజానికి విధాన సభే రాష్ట్ర శాసనాంగం.
- ఆర్థిక వ్యవహారుల్లో శాసన సభ నిర్ణయమే అంతిమం.
- దీని పని ప్రధానంగా మంత్రిత్వ శాఖను నియంత్రించడం. క్యాబినెట్ విధానాలు రాజ్యాంగ విరుద్ధ మయితే అవిశ్వాసం తీర్మానం చేసి క్యాబినెట్‌ను రద్దు చేయవచ్చు.
- విధానసభ సభ్యులు రాష్ట్రపతి ఎన్నికలలో పాల్గొంటారు.

HOTTO BE REPUBLISHED @KTRS

విధాన పరిషత్ (ఎగువసభ)

నిర్మాణం: విధాన పరిషత్ సభ్యుల సంఖ్య (MLC) మొత్తం శాసన సభ్యుల సంఖ్యలో $\frac{1}{3}$ వంతుకు మించరాదు. కర్ణాటక విధాన పరిషత్ సభ్యులు బలం 75 మంది. కొంత మందిని గవర్నర్ నామనిర్దేశనం చేస్తారు. ఇతరులు అనగా అసెంబ్లీ సభ్యులు, స్థానిక సంస్థల ప్రతినిధులు, నమోదిత పట్ట బద్రులు మరియు ఉపాధ్యాయులు ఎన్నుకోబడతారు.

విధాన పరిషత్ సభ్యుల పదవీకాలం ఆరు సంవత్సరాలు. సభ్యుల వయస్సు కనీసం 30 సం.లు నిండి ఉండాలి.

రాష్ట్ర కార్యాంగం: రాష్ట్ర కార్యాంగంలో గవర్నర్ మరియు ముఖ్యమంత్రి మరియు మరి సంబంధిత మంత్రిత్వ శాఖలు ఉంటాయి. సాధరణంగా దీని నిర్మాణం మరియు విధులు కేంద్ర కార్యాంగం లాగానే ఉంటాయి.

గవర్నర్: గవర్నర్ రాజ్యాంగ బద్ధంగా కార్య నిర్వహకాధిపతి. కార్య వర్గానికి నిజమైన అధిపతి ముఖ్యమంత్రి. గవర్నర్‌ను రాష్ట్రపతి నియమిస్తారు. గవర్నర్ పదవీకాలం 5 సం.

గవర్నర్ అర్హతలు:

- భారతదేశ పౌరులై ఉండాలి.
- కనీస 35 సం నిండి ఉండాలి.
- పార్లమెంట్ లేదు రాష్ట్ర శాసన సభలో సభ్యుడిగా ఉండరాదు.

గవర్నర్ అధికారాలు:

- గవర్నర్ ముఖ్యమంత్రిని నియమిస్తారు. అతని సలహామేరకు ఇతర మంత్రులను నియమిస్తారు.
- శాసనసభలు అంగీకరించిన బిల్లు అమలులోకి రావాలంటె గవర్నర్ అనుమతి అవసరం.
- రాష్ట్రంలో రాజ్యాంగ అస్థిరత ఏర్పడితే గవర్నర్ రాష్ట్రపతికి నివేదించాలి. అస్థిరతను గమనించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వాని రద్దు చేయవచ్చు.
- రాష్ట్రప్రభుత్వాన్ని రాష్ట్రపతి రద్దు చేసి రాష్ట్రంలో రాష్ట్రపతి పాలన ఉన్న సమయంలో గవర్నర్ రాష్ట్ర పరిపాలన వాస్తవంగా నిర్వహిస్తారు.

ముఖ్యమంత్రి: కేంద్రంలో ప్రధాన మంత్రి ప్రభుత్వాది నేతగా 13వుంటారు. రాష్ట్రంలో ముఖ్య మంత్రి ప్రభుత్వాది నేత. అసెంబ్లీ ఎన్నికల్లో మెజార్టీ పార్టీ లేదా గుంపుయొక్క నాయకుని ముఖ్యమంత్రిగా గవర్నర్ నియమిస్తారు.

ముఖ్యమంత్రి అధికారాలు మరియు విధులు:

- ముఖ్య మంత్రి సలహా మేరకు గవర్నర్ మంత్రులను నియమిస్తారు.
- మంత్రులకు ఖాతాలు ఇవ్వడానికి మరియు మార్చడానికి ముఖ్య మంత్రికి అధికారం ఉంది.
- రాష్ట్ర మంత్రులను మార్చుచేసే అధికారం ముఖ్యమంత్రికి ఉంది.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

- రాష్ట్ర కేంద్ర రాష్ట్రాల మధ్య నస్యంబందాలు కొనసాగించడంలో ముఖ్యమంత్రి పాత్ర కీలకం.
- రాష్ట్ర ముఖ్య మంత్రి సారధ్యంలోని మంత్రి వర్గ సుపరిపాలనతోనే రాష్ట్ర ప్రగతి సాధ్యం.

అభ్యాసాలు

I. ఖాళీస్థలాలను సరైన పదాలతో పూరించండి.

1. ఉపాధ్యాయుల ప్రతినిధులు _____ సభలో సభ్యులు.
2. సువర్ణ సౌధ _____ నగరంలో ఉంది.
3. విధాన సభ కార్యకలోపాలు _____ గారి నాయకత్వంలో జరుగు తాయి.
4. గవర్నర్‌ను _____ వీరు నియామకం చేస్తారు.
5. కర్నాటక విధానసభ సభ్యుల సంఖ్య _____

II. గుంపులలో చర్చించి, సమాధానాలు రాయండి.

6. ద్వి సభా పద్ధతి అనగానేమి?
7. మీ నియోజక వర్గపు శాసన సభ్యులు (MLA) ఎవరు?
8. గవర్నర్ యొక్క మూడు అధికారాలు తెల్పండి.
9. ముఖ్యమంత్రి యొక్క ప్రధాన అధికారాలు మరియు విధులు ఏవి?
10. విధాన సభ సభ్యుల విధులను తెల్పండి.

NOT TO BE REPUBLISHED @KTBS

కార్యాచరణలు:

- శాసనసభ మరియు శాసన పరిషత్ కార్యకలాపాలను మీ పెద్దలతో కలిసివెళ్ళి చూడండి. లేదా దూరదర్శన్‌లో వీక్షించండి.
- మీ నియోజక వర్గ సభ్యులను కలవండి వారి కర్తవ్యాల గురించి తెలుసుకోండి
- కర్ణాటక ముఖ్య మంత్రుల పట్టిను తయారుచేసి పాఠశాలలో ప్రదర్శించండి.

భౌగోళిక శాస్త్రం

అధ్యాయం-12	భారతదేశ నైసర్గిక విభాగాలు

J1H9W4

పాఠ పరిచయం:

ఈ పాఠంలో మన దేశం భారతదేశం, మనది కర్ణాటక రాష్ట్రం అని గ్రహించడం. ప్రపంచంలో భారత దేశం యొక్కస్థానం పరిమాణం, విస్తరణ మరియుదాని వివిధ భూ భాగాల గురించి నేర్చుకుంటారు. మాతృ స్థానం కర్ణాటక. దీని స్థానం, విస్తరణ, పొరుగు రాష్ట్రాలు కర్ణాటక స్థలం ఆకృతిపై సంక్షిప్త సమాచారం మరియు విభాగాలు పరిచయం.

సామర్థ్యాలు:

1. భారతదేశం మరియు కర్ణాటక బౌగోళిక స్థానాన్ని అర్థం చేసుకోవడం.
2. భారత దేశం మరియు కర్ణాటక రాష్ట్రం యొక్క వివిధ సహజ విభజనలను అర్థం చేసుకోవడం.
3. భారత దేశంలోని ఎడారులు మరియు ద్వీప సమూహాల గురించి అవగాహనం.

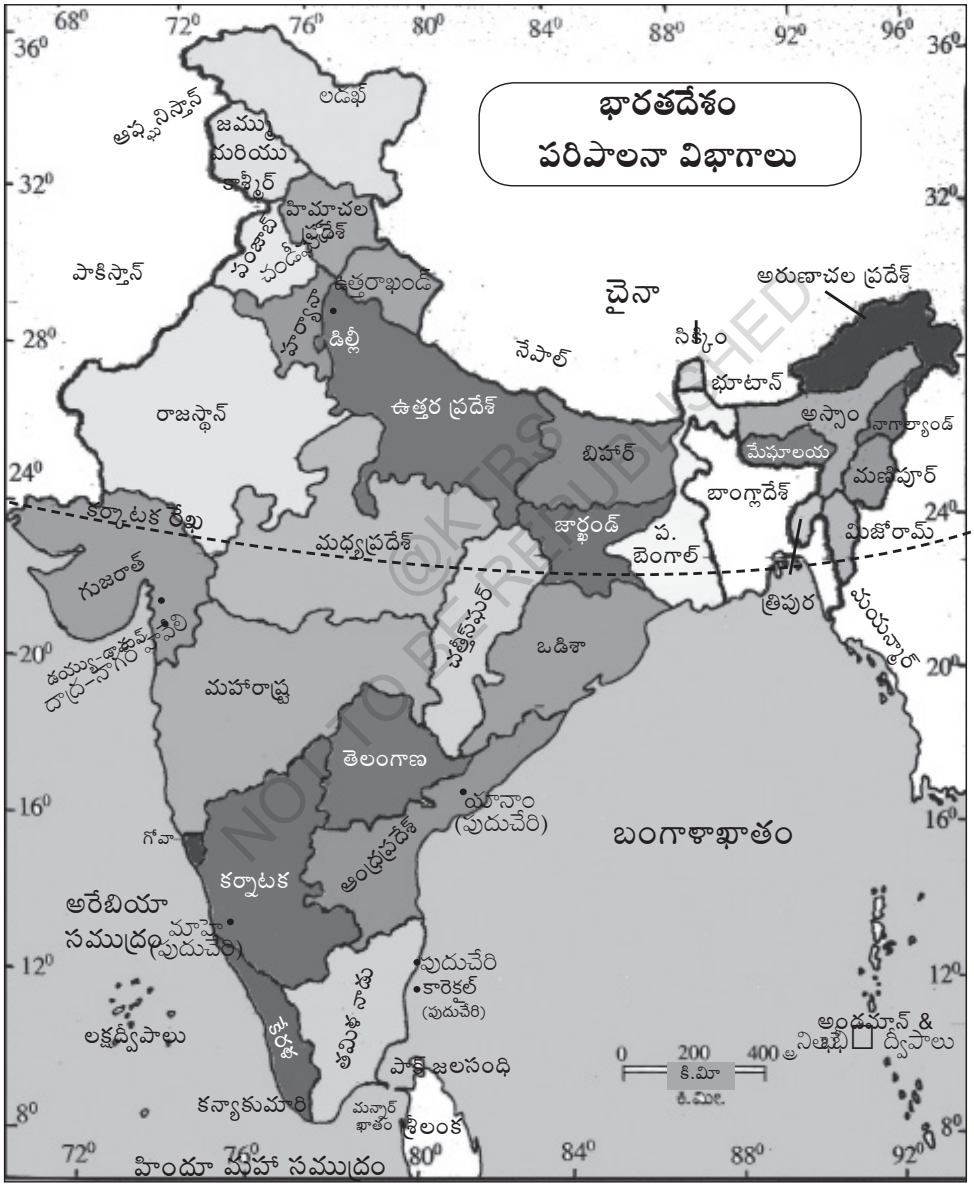
© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

1. భారతదేశం బౌగోళిక సన్నివేశం:

భారతదేశం సంపూర్ణంగా ఉత్తరార్ధగోళంలో ఉంది. ఇది దక్షిణాసియా ద్వీపకల్పం. భారతదేశం వైశాల్యంలో ప్రపంచపు 7వ స్థానంలోవుంది మరియు రెండవ అధిక జనా భాగల దేశం. అయితే విశ్వసంస్థ ప్రస్తుత పరచిన గణాంకాల ప్రకారం భారతదేశం ప్రపంచంలోనే మొదటి స్థానంలో ఉందని తెలుస్తోంది. ఉత్తరాన కాశ్మీర్ నుండీ దక్షిణన కన్యాకుమారి ప్రాంతం వరకూ, పశ్చిమాన కచ్ నుండీ తూర్పున అరుణచల్ ప్రదేశ్ వరకూ విస్తరించి ఉంది. 8ని ఉత్తర అకాంశం నుండి 37ని ఉత్తర అక్షాంశం మరియు 68ని తూర్పునుండి 97ని రేఖాంశం వరకూ విస్తరించి ఉంది. దేశం మధ్యలో కర్కాటక రేఖ వెళ్తుంది.

భారతదేశం యొక్క పొరుగు దేశాలు అనగా వాయువ్యంలో పాకిస్తాన్ మరియు ఆఫ్ఘనిస్తాన్, ఉత్తరాన నేపాల్, భూటాన్ మరియు చైనా మరియు తూర్పున బాంగ్లాదేశ్ మరియు మయన్మార్ దేశాలు ఉన్నాయి. ఆగ్నేయ దిశలో శ్రీలంక ఉంది. అది పాక్ జల సంధి మరియు మన్నార్ జలసంధినుండి భారత దేశాన్ని వేరు చేసింది.

భారతదేశాన్ని ఆవరించిన నీటివనరులు: తూర్పున బంగాళాఖాతం పశ్చిమాన అరేబియా సముద్రం మరియు దక్షిణాన హిందూమహా సముద్రాలు ఉన్నాయి. కావున భారతదేశం సుదీర్ఘ తీరపాత్రం మరియు ద్వీపాలను కలిగిఉంది.

© KSRSAC NOT TO BE REPUBLISHED

భారతదేశ నైసర్గిక విభాగాలు:

భారత దేశంలో వివిధరకాల భూ స్వరూపాలు ఉన్నాయి. భౌగోళిక ఆధారంగా భారత దేశాన్ని నాలుగు పాకృతిక విభాగాలుగా విభజించవచ్చు.

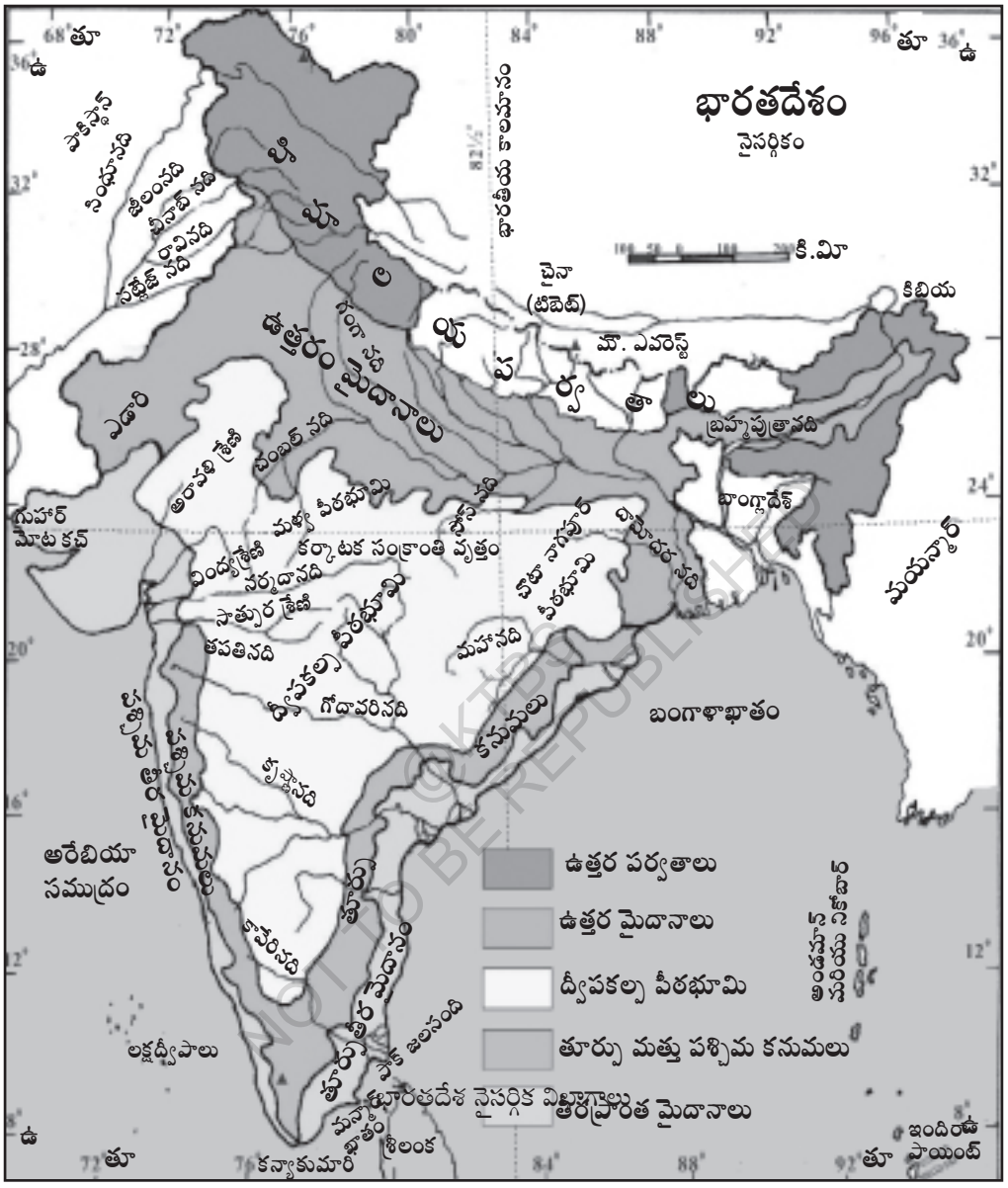
1. ఉత్తర పర్వతాలు
2. ఉత్తర మైదానాలు
3. పర్యాయ పీఠ భూమి
4. తీర ప్రాంత మైదానాలు

1. **ఉత్తర పర్వతాలు:** ఇవి హిమాలయాల యొక్కపెద్ద శ్రేణిని కలిగి ఉంది. హిమాలయాలు దేశానికి ఉత్తరం ఈ శాన్యం మరియు తూర్పున సహజ సరిహద్దులుగా ఉన్నాయి. ఇవి మంచుతో కప్ప బడి ప్రపంచంలోనే అత్యంత ఎత్తైన పర్యతాలు. వాటిలో చాలా ఎత్తైన శిఖరాలు లోతైనలోయలు. హిమనీ నదాలు పర్వతశ్రేణులు ఉన్నాయి. ఎవరెస్ట్ శిఖరం (8848 మీ) ప్రపంచంలోనే ఎత్తైనది. కానీ ''మౌంట్ గాడ్విన్ ఆస్టిన్'' (K_2 8611 మీ.) భారత దేశపు అత్యంత ఎత్తైన శిఖరం.

   మన దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థలో హిమాలయాల పాత్ర ముఖ్యమైనది. అవి సహజ సరిహద్దులుగా ఉన్నాయి. మధ్య ఆసియా నుండీ వచ్చే శీతల తుఫానులను నిరోదించడం మరియు ఋతు పవనాలను నియంత్రించడం, ఎక్కువ వర్షానికి కారణం. అనేక నదులు అనేక మూలాలకు మరియు అనేక గిరిధామాలకు నిలయంగా ఉన్నాయి.

2. **ఉత్తర మైదానాలు:** ఇవి హిమాలయాలు మరియు పర్యాయ పీఠభూములు మధ్య విస్తరించి ఉన్నాయి. హిమాలయాలలో పుట్టే సట్లెజ్, గంగ, బ్రహ్మపుత్ర మరియు వాటి ఉపనదులు తెచ్చిన అవక్షేప మిశ్రమాలతో తయారు చేయబడ్డాయి. అందువల్ల ఇవి సారవంతమైన. విస్త ృతమైన మరియు చదునైన మైదానాలు. ఇవి వ్యవసాయం, పరిశ్రమలు, రవాణా, నగర మరియు పట్టణాల అభివృద్ధిని పోత్రహిస్తున్నాయి. ఈ ప్రయోజనాలవల్ల మైదానాలు జన సాంద్రలెతను కలిగి ఉన్నాయి.

NOT TO BE REPUBLISHED © TS

3. **పర్యాయ పీఠభూమి:** ఇది భారత దేశంలోని సహజ విభాగాలలో అత్యంత విశాలమైనది. ఉత్తర భారత మైదానాలకు దక్షిణంగా ఉన్నాయి. చాలా పురాతనమైన కఠిన రాళ్ళతో నిర్మితమైనాయి. నర్మదా–సోనె చీలిక కనుమ ఈ విభాగాన్ని రెండు భాగాలుగా విభజించింది. ఉత్తర భాగాన్ని మాళ్వా పీఠభూమి అని దక్షిణ భాగాని దఖ్ఖన్ పీఠభూమి అని పిలుస్తారు.

© SCERT NOT TO BE REPUBLISHED

మాళ్వా పీఠభూమి ఉత్తరాన ఆరావళి మరియు దక్షిణాల వింధ్య పర్వతాలు ఆవరించుకొని ఉన్నాయి. ఆరావళి శ్రేణిలో గురు శిఖరం అనే (1722 మీ) అత్యంత ఎత్తైన శిఖరం.

దక్కన్ పీఠభూమికి ఉత్తరాన సాత్పూరు, మైకేల అమర కంటక మరియు రాజమహల్ కాండలు, పశ్చిమాన పశ్చిమ కనుమలు మరియు పూర్వాన తూర్పు కనుమలు ఆవరించి ఉన్నాయి. పశ్చిమ కనుమలు దక్షిణాన అణ్ణామలై. కర్దామల్, పళకి కొండలు కొనసాగుతున్నాయి. దక్షిణ భారత దేశంలోనే ఎత్తైన శిఖరం అన్నామలైలోగల ''అణైముడి'' (2695 మీ) అనేది దక్షిణ భారత దేశంలో అత్యంత ఎత్తైన శిఖరం. పశ్చిమ కనుమలు మరియు తూర్పు కనుమలు నీలగిరిలో కలుస్తాయి. ఉదక మండలం అనే ప్రసిద్ధ గిరిధామం ఉంది. పశ్చిమ కనుములు తూర్పు కనుముకంటే ఎత్తుగా ఉంటాయి. పశ్చిమ కనుములలో దక్షిణ భారత దేశంలోని అనేక నదులు పుడతాయి.

పర్యాయ పీఠభూమి ఖనిజ సంపదతో సంవృద్ధిగా ఉంది. ఇక్కడ ప్రవహించే నదులు పంటల సాగుకు ఉపయోగ పడుతున్నాయి. జల విద్యుత్ కోసం ఉపయోగ పడే అనేక జలపాతాలు ఉన్నాయి. అవి జల విద్యుత్ తయారీకి ఉపయోగ పడుతున్నాయి.

4. **తీర ప్రాంత మైదానాలు:** ప్రత్యామ్మాయ పీఠభూమికి రెండు వైపులా (ప్రక్కల) తీరమైదానాలు ఆవరించి ఉన్నాయి. దీనిని పశ్చిమ తీరం మరియు తూర్పు తీరంగా విభజించవచ్చు.

పశ్చిమ తీరం అరేబియా సముద్రం మరియు పశ్చిమ కనుమల మధ్య ఉంది. ఇది కచ్ (ఉత్తర) నుండీ కన్యాకుమారి భూ శిఖరం (దక్షిణాన) వరకూ విస్తరించింది. అది నేరుగా మరియు చిన్నదైన (ఇరుకైన) రాతి నిర్మాణం.

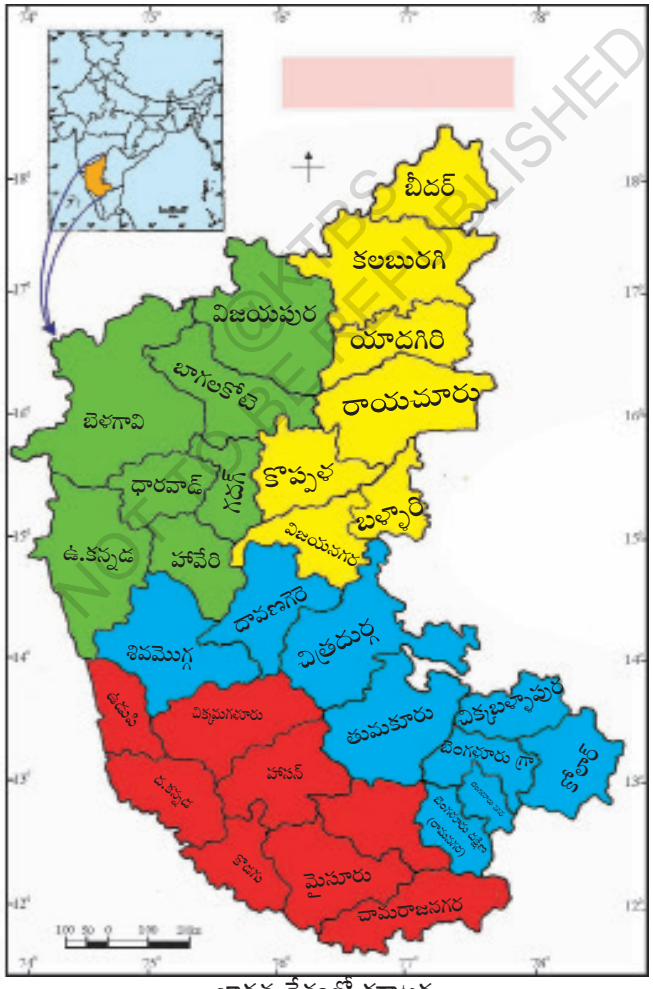
తూర్పుతీరం బంగాలఖాతం మరియు తూర్పుకనుమల మధ్య ఉత్తరాన గంగానది ముఖ్యద్వార నుండి దక్షిణాన కన్యాకుమారివరకు విస్తరించి వుంది ఇది వెడల్పుగా ఉంది మరియు తూర్పు మరియు పశ్చిమ తీరాలలో ప్రధాన నౌకాశ్రయాలను కలిగివుంది.

ద్వీపాలు: భారతదేశ ప్రాంత జలాలలో 247 ద్వీపాలు ఉన్నాయి. వాటిలో 204 బంగాళా ఖాతంలోనే ఉన్నాయి. వాటిని అండమాన్-నికోబార్ దీవులు అని పిలుస్తారు. మిగిలిన 43 ద్వీపాలు అరేబియా సముద్రంలో ఉన్నాయి. వీటిని లక్ష ద్వీపాలు అని పిలుస్తారు.

NOT TO BE REPUBLISHED @KSRB

అండమాన్ బార్ ద్వీపాలు జ్వాలాముఖి జనిత గట్టి శిలలతో అగ్నిపర్వతశిలలతో ఏర్పడింది. కానీ లక్ష దీపులు 'పగడపు దిబ్బలతో' నిర్మితమైనాయి.

ఎడారి: భారత దేశంలో విశాల ఇసుక ప్రదేశం ఉంది. దానికి థార్ ఎడారి అంటారు. ఇది భారత దేశానికి వాయవ్యంగా విస్తరించ ఉంది. దాని భూ భగంలో మూడింట రెండు వంతులు రాజస్థాన్‌లో ఉంది. మిగలినవి పంజాబ్, హర్యానా, మరియు గుజరాత్ రాష్ట్రాలలో విస్తరించి ఉన్నాయి. ఎడారిలో కొన్ని ఉప్పు సరస్సులు ఉన్నాయి. సాధారణంగా ఉప్పును పూరించెడి కొన్ని లవణీయ సరస్సులు కలవు ఉదా: సాంబార్, దిడ్వాన్, సారగోల్, సాంబార్ సరోవరం వంటి సరస్సులు భారత దేశంలో అతిపెద్ద ఉప్పు నీటి సరస్సు.

భారత దేశంలో కర్ణాటక

2. కర్ణాటక బౌగోళిక సన్నివేశం:

మన కర్ణాటక రాష్ట్రం భారత దేశంలో నైరుతి భాగంలో ఉంది. ఇది వైశాల్యం ప్రకారం భారత దేశంలో 8వ అతి పెద్ద రాష్ట్రం, ఇది 11ని – 18ని ఉత్తర అక్షాంశం మరియు 74ని – 78 తూర్పు రేఖాంశం మధ్య విస్తరించి ఉంది.

మన రాష్ట్రంలో నీరు భూగర్భ జలాలు రెండూ ఉన్నాయి. రాష్ట్రాలు ఉత్తరాన మహారాష్ట్ర, తూర్పున ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మరియు తెలంగాణ మరియు నైరుతిలో కేరళ రాష్ట్రాలు ఉన్నాయి. పశ్చిమాన సముద్రముంది. రాష్ట్రంలో 31 జిల్లాలు మరియు 227 తాలుకాలు ఉన్నాయి.

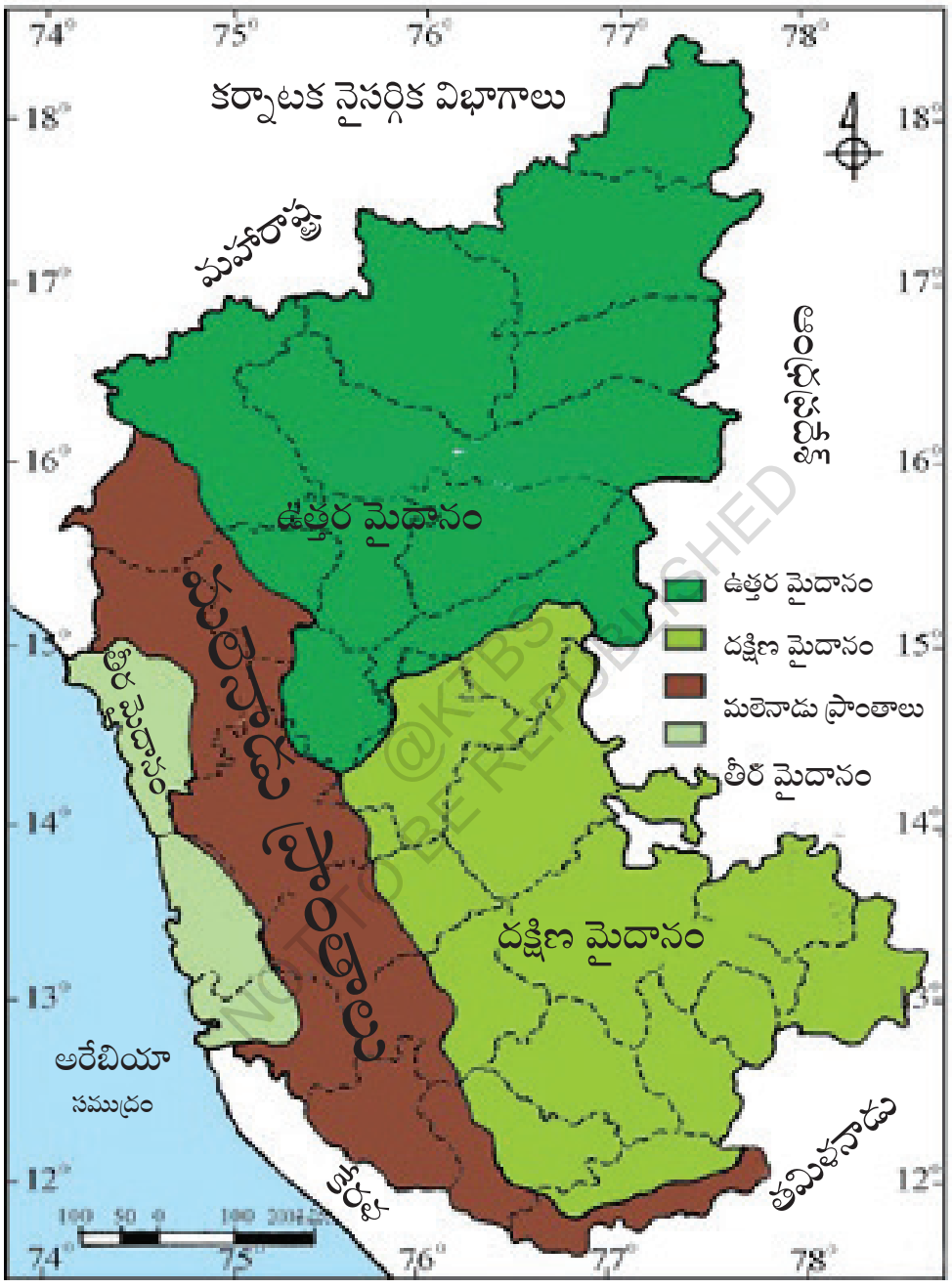
కర్ణాటక నైసర్గిక విభాగాలు:

కర్ణాటక భారతీయ ప్రత్యామ్నాయ ప్రస్తు పీఠభూమిలో ఒక భాగం మరియు అనేక విభిన్న లక్షణాలను కలిగి ఉంటుంది. నైసర్గిక భూస్వరూపాలాధారంగా ఆధారం చేసుకొని కర్ణాటకను మూడు ప్రధాన సహజ విభాగాలుగా విభజించవచ్చు.

1. కరావళి (తీర ప్రాంత) ప్రదేశం,
2. మళెనాడు,
3. మైదానాలు.

@KTRS NOT TO BE REPUBLISHED

1. **కరావళి ప్రదేశం (తీరప్రాంతం):** ఇది కర్ణాటక పశ్చిమ ప్రాంతంలో మలెనాడు మరియు అరేబియా సముద్రాల మధ్య కనిపిస్తుంది. ఇది ఉత్తరాన గోవా తీరంనుండీ దక్షిణన (324 కి.మీ) కొంకణ తీరం వరకూ విస్తరించి ఉంది. వీటిలో ఉత్తర కన్నడ ఉడిపి మరియు దక్షిణ కన్నడ జిల్లాల సముద్ర తీరాలు చేరి ఉన్నాయి.

కర్ణాటక నైసర్గిక విభాగాలు

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

రాష్ట్ర తీరం ఉత్తరాన ఇరుకైనది మరియు దక్షిణాన విస్తృతమైనది. అనేక నదులుప్రవహిస్తున్నాయి. తీరానికి సమీపంలో కొన్ని ద్వీపాలు ఉన్నాయి. ఉదాహరణకు సెయింట్ మేరీసనా ద్వీపం (కొబ్బరిద్వీపం) మొదలయినవి. ఈ తీరంలో భారతదేశం యొక్క ప్రధాన ఓడ రేవులలో ఒకటిగా నవ మంగళూరు ఓడరేవువుంది. దీనిని ''కర్ణాటక తోరణం'' (గేటేవే హబ్బాగిలు) అని పిలుస్తారు.

2. **మలెనాడు:** ఇది కొండల ప్రాంతం మరియు తీరం, మైదానాల మధ్య విస్తరించి ఉంది. దీనిని ''సహ్యాద్రి పర్వత శ్రేణులు'' అని పిలుస్తారు. ఇది దట్టమైన అడవులు మరియు వన్యప్రాణుల అభియారణ్యాలతో కూడిన కర్ణాటకలోని అతి ముఖ్యమైన సహజ భాగం. ఇక్కడ అనేక నదులు పుడతాయి. అందమైన జలపాతాలు (ఉదా: జోగ్ జలపాతం) మరియు పర్యాటక ఆకర్షణలుగా ఉన్నాయి. రాష్ట్రంలో అత్యధిక వర్ష పాతం 'ఆగుంబె' ఈ విభాగంలోనే కురుస్తుంది. కొన్ని ఎత్తైన కొండలు కూడా ఉన్నాయి. వాటిలో ఒకటి ''ముళ్ళయ్యన'' గిరి (1913మీ) రాష్ట్రంలోనే ఎత్తైనది.

3. **మెదాన ప్రదేశం:** ఇది మల్నాడుకు తూర్పువైపున ఉంది. హెచ్చు తగ్గులతో కూడిన లక్షణాలను కలిగి ఉంది. ఈ ప్రాంతం యొక్క మధ్య భాగంలో ప్రవహించే తుంగభద్రా నది ఆధారంగా దీనిని రెండు విభాగాలుగా విభజించవచ్చు. అవి ఉత్తర మైదానము మరియు దక్షిణ మైదానము.

   (i) ఉత్తర మైదానము: ఇది చదునైన ఉపరితలంగల విశాలమైన పీఠభూమి, అక్కడ క్కడ కొన్ని చదునైన కొండలు గలవు. మైదానంతో కొంత భాగం బసాల్ట్ రాళ్ళతో నిర్మితమైనల్లి మట్టితో కప్పబడి ఉంది. ఇది తూర్పు వైపు వాలి ఉంటుంది. దీని ప్రకారం కృష్ణా, బీమా నదులు ప్రవహిస్తున్నాయి. ఉత్తర మైదానంలో చాలా తక్కువ వర్షపాతం ఉంటుంది.

   (ii) దక్షిణ మైదానం: దీనిని మైసూరు పీఠభూమి అంటారు. ఇది హెచ్చుతగ్గుల లక్షాణం మరియు కొండలను గుట్టలను కలిగి ఉంది. అవి బెళగిరి రంగన కొండ. మలె మహదేశ్వరకొండ. ఉత్తర మైదానాల వలె ఇది తూర్పు వైపు వాలుగా ఉంటుంది. అందుకు అనుగుణంగా కావేరీ నది ప్రవహిస్తోంది. ఈ ప్రాకృతిక విభాగపు ఎక్కువగా భాగ ఎర్ర మట్టితో కూడి ఉంటుంది. ఉత్తర మైదానం కంటే ఈ విభాగం ఎక్కువ వర్షపాతం కలిగి ఉంటుంది.

కొత్త పదాలు: ద్వీప కల్పం (పర్యాయద్వీపం) వైవిధ్యం, సముద్రతీరం కరావళి (తీర పాంతం) నైసర్గిక విభాగాలు. పగడపు దిబ్బలు, బసాల్ప్.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

మీకు తెలిసుండనీ

- 'ఇండియా' అనే దేశం పొరుగున గుర్తింప బడిన మహాసాగరమే హిందూ మహాసముద్రం. (ఇండియన్ ఓషన్).
- గంగా నది భారతదేశ ప్రజలకు పవిత్ర నది.
- భారతీయ ప్రామాణిక సమయం (ఇండియన్ స్టాండర్డ్ టై) మన దేశం మధ్యలో వెళ్ళే $82\frac{1}{2}$ తూర్పు రేఖాంశ ఆధారంగా నిర్ణయించబడుతుంది.
- ఉత్తర కన్నడ జిల్లాలోని యానా రెండు కొండల పొడవాటిరాళ్ళ మధ్య ఏర్పడింది. ఇక్కడి నుండీ నదులు దిగువకు ప్రవహిస్తాయి. దీని చుట్టూ దట్టమైన అడవులు పర్యాటక పాంత్రం ఉంది.
- హావేరి జిల్లాలోని ''సవనూర్''లో విలక్షణమైన ఆఫికన్ మూలాలకు చెందిన ఒక చెట్లతోట ఉంది (గోరఖ్‌పూర్ చెట్టు అనికూడ అంటారు.
- బీజాపూర్ మరియు బాగలకోటె జిల్లాలో ''ముధోళ హౌండ్స్'' జాతి ప్రసిద్ధ కుక్కలు విదేశాలకు ఎగుమతి చేయబడతాయి.
- బాగల్‌కోట జిల్లాలోని ''బనహట్టి'' చేనేత చీరలు ఇళకల్ యొక్క పట్టు చీరలు మరియు పాదరక్షలు ప్రసిద్ధమైనవి. గిరాకీ కలవి.
- రాయచూర్ జిల్లాలోని ''మస్కి'' సమీపంలోని కొండ నిద్రిస్తున్న బుద్ధుని ఆకారంలో ఉంది.
- బీదర్‌గుండా ప్రవహించే చూలుకి నది బసవన్నకు స్ఫూర్తి దాయకమైనది.
- దావణగెరె పత్తి, వస్త్ర, పరిశ్రమకు ప్రసిద్ధి చెందింది. దీనిని ''మ్యాంచెస్టర్ ఆఫ్ కర్ణాటక'' అని పిలుస్తారు.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

అభ్యాసాలు

I. ఖాళీస్థలాలను సరైన పదాలతో పూరించండి.

1. భారతదేశం వైశాల్యంలో ప్రపంచంలో _____ స్థానంలోవుంది.
2. కర్నాటకలో _____ జిల్లాలు కలవు.

3. భారతదేశంలో _____ రాష్ట్రాలు మరియు _____ కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు గలవు.

4. భారతదేశపు అత్యంత ఎత్తైన శిఖరం _____

5. కర్నాటక హెబ్బాగిలు (గేట్‌వే) అని _____ ను పిలుస్తారు.

6. కర్నాటక రాష్ట్రంలో చాలా ఎక్కువగా వర్షం కురిసే ప్రాంతం _____

II. ఈ కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

7. భారతదేశం ఏఏ అక్షాంశ మరియు రేఖాంశాల మధ్య విస్తరించింది.

8. కర్ణాటక పొరుగ రాష్ట్రాలను పట్టీ చేయండి.

9. భారత దేశపు ప్రాకృతిక విభాగాలు పేర్కొనండి.

10. కర్ణాటక ప్రాకృతిక విభాగాలు ఏవి?

11. తీర ప్రాంతాలలో గల కర్ణాటక జిల్లాలు తెలపండి.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

కార్యాచరణలు:

- భారతదేశం మరియు కర్ణాటక యొక్క బాహ్యపటంలో ప్రాకృతిక విభాగాలను గుర్తించడం.
- భారతదేశం మరియు కర్ణాటకలో కనిపించే ప్రధాన పర్వతం పీఠభూమి మరియు మైదానాలను పటంలో ఉపాధ్యాయు సహాయంతో గుర్తించండి.
- మీ పరిసరాలను వీక్షించండి. ప్రాకృతిక లక్షణాలు, వృక్ష సంపద మరియు పంటల జాబితాను సిద్ధ చేయండి.

అధ్యాయం-13	ఉత్తర అమెరికా ఖండం

C8E1I6

పాఠ పరిచయం:

గతం సంవత్సరం మీరు ఆసియా, యూరప్ (ఐరోపా) మరియు ఆఫ్రికా ఖండాల భౌగోళిక లక్షణాలను మరియు వాటి ప్రాముఖ్యతను అధ్యయనం చేశారు. ఈ సంవత్సర ఉత్తరమెరికా, దక్షిణ అమెరికా, ఆస్ట్రేలియా మరియు అంటార్టిక్ ఖండాల గురించి మరింత సమాచారున్ని తెలుసుకుంటారు.

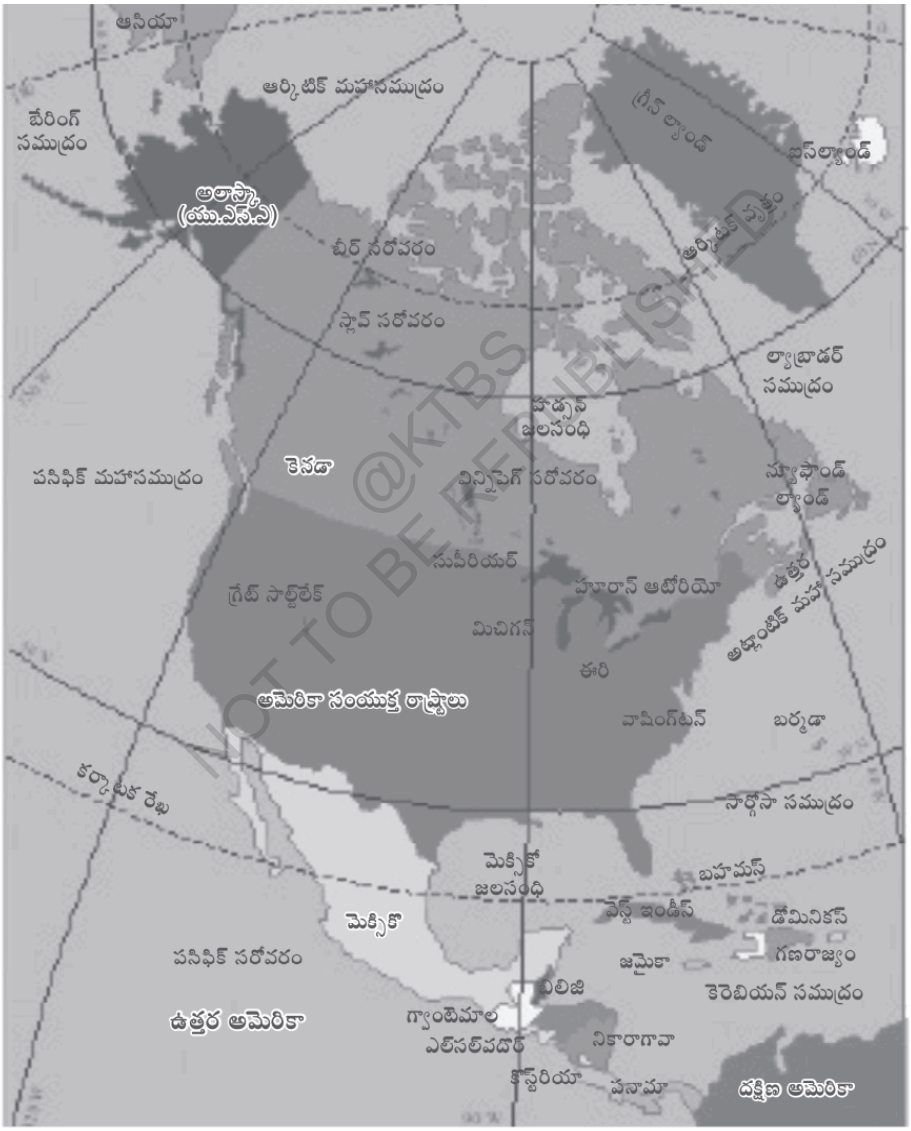
ఉత్తర అమెరికా ఖండం యొక్క స్థానం ప్రాంతం భౌగోళిక సన్ని వేశాలు, సహజ విభజనలు, వాతావరణం సహజ విభజన మరియు సహజ వృక్ష సంపద మరియు వ్యవసాయం ప్రముఖ ఖనిజాలు ప్రధాన ఖనిజాలు మరియు పరిశ్రమలు, జనాభ పెరుగుదల పంపిణీ మరియు సాంధ్రతలు పరిచయం చేయబడ్డాయి.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

సామర్థ్యాలు:

1. ఉత్తర అమెరికా స్థానం, విస్తీర్ణం మరియు భౌగోళిక పరిస్థితులను తెలుసుకోవడం.
2. ఉత్తర అమెరికా ప్రాకృతిక విభాగాల వైవిధ్యాన్ని పోల్చడం మరియు అర్థం చేసుకోవడం.
3. ఉత్తర అమెరికా నదులు మరియు మహాసముద్రాల గురించి తెలుసుకోవడం.
4. ఉత్తర అమెరికా యొక్క విభిన్న వాతావరణం స్థానిక వృక్ష జాలం మరియు జంతు జాలంపై చూపే ప్రభావాన్ని తెలుసుకోవడం.
5. ఉత్తర అమెరికా వ్యవసాయభివృద్ధిని గ్రహించడం.
6. ప్రధాన ఖనిజాల సంవృద్ధిని ఉపయోగించుకొని ఉత్తర అమెరికా పారిశ్రామిక అభివృద్ధిని ఎలా కలిగి ఉందో తెలుసుకోవడం.
7. ఉత్తర అమెరికా జనాభా యొక్క మూలం సాంద్రత మరియు పంపిణీని తెలుసుకోవడం.

ఉత్తర అమెరికా ఇటీవల కనుగొనబడిన ఖండం ఈ ఖండంలో చాలామంది నివాసితులు ఇరోపా మరియు ఇతర దేశాలనుండి వలస వచ్చినవారు. స్పెయిన్ దేశస్థులు మెక్సికోబంగారాన్ని ఉపయోగించారు. ప్రెంచ్ వారు కెనడాలో)వున్ని **(FUR)** వ్యాపారాన్ని స్పెయిన్ లాభదాయకం చేసుకొన్నారు. బ్రిటిష్ వారు కెనడా యొక్క అట్లాంటిక్ భూభాగం మరియు న్యూఇంగ్లాండ్‌లో చేపలుపట్టడం మరియు అడవిని దోదుకోవడం జరిగింది.

ఉత్తర అమెరికా (రాజకీయం)

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

ఉత్తర అమెరికాలో సమృద్ధిగా ఉన్న వనరులు, విజ్ఞానం, టెక్నాలజీ అభివృద్ధికి ఆధారం ఉత్తర అమెరికా అనేక విస్తృతమైన స్థానిక మార్కెట్లు, అంతర్జాతీయ వాణిజ్య సంబంధాలు మంచి రవాణా మొదలైన వాటితో కూడిన ప్రపంచంలో అత్యంత ధనిక మరియు అత్యంత ఆర్థికంగా ఆధిపత్యంగల ఖండాలలో ఒకటి ఈ ఖండాన్ని మాదిరిగా తీసుకొని ఇతర ఖండాలతో పోల్చడం అర్థం చేసుకోవడం అవసరమైనది.

భూమి, ఉనికి మరియు వైశాల్యం:

ఉత్తర అమెరికా భూమధ్యరేఖకు పూర్తిగా ఉత్తరాన ఉంది ఇది. 7ని 84ని ఉత్తర అక్షాంసం వరకు విస్తరించి ఉంది. కర్కాటక రేఖ $23\frac{1}{2}^{\circ}$ ఖండం యొక్క దక్షిణాన ఉత్తర మేరు ($66\frac{1}{2}^{\circ}$ ఆర్కిటిక్ రేఖ) ఖండం ఉత్తరాన వెళుతుంది. ఉత్తర అమెరికా తూర్పున అట్లాంటిక్ మహాసముద్రం, పశ్చిమాన పసిఫిక్ మహాసముద్రం, ఉత్తరాన ఆర్కిటిక్ సముద్రాలు చుట్టూ ఉన్నాయి. బేరింగ్ జలసంధి దీనిని ఆసియా ఖండం నుండి వేరు చేసింది. పనామా భూ ప్రాంతం కారణంగా ఇది దక్షిణ అమెరికాతో ముడిపడి ఉంది. లెక్క లేనన్ని ఇతర చిన్న నీటి వనరులున్నాయి. ఉదాహరణకు. మెక్సికోచే, హడ్సన్‌చే, అలాస్కాఖారీ సరస్సులు–కాలిఫోర్నియా ఖారీ మొదలైనవిసరస్సు. వెస్టిండీస్ మరియు కరేబియన్ సముద్రంలో క్యూబా దీవులు చూడవచ్చు. కెనడా తూర్పు తీరంలో న్యూఫౌండ్ ల్యాండ్ ప్రాంతం కలదు. ఆర్కిటిక్ మహాసముద్రంలో అనేక ద్వీపాలు ఉన్నాయి. వాటిలో గ్రీన్ ల్యాండ్ పెద్దది. ఉత్తర అమెరికా, దక్షిణ అంచుని మధ్య అమెరికా అని పిలువబడింది.

భూభాగంలో ఆసియా మరియు ఆఫ్రికా తరువాత ఉత్తర అమెరికా (16.46%) మూడవ అతిపెద్ద ఖండం ఇది భారతదేశం కంటేదాదాపు 7 రెట్లు పెద్దది. (24.24 మిలియన్ చ.కి.మీ) పెద్దగావుంది. ఉత్తర అమెరికంలో 24 దేశాలు ఉన్నాయి. కెనడా, అమెరికా సంయుక్త సంస్థానం మరియు మెక్సికో పరిమాణంలో ఈ 3 అతిపెద్దవి. ఉత్తర అమెరికా భౌతిక వ్యాఖ్యలో కరేబియన్ దీవులు కూడా చేర్చబడ్డాయి.

NOT TO BE REPUBLISHED

ఇవి మీకు తెలుసా?

దేశాలు – వాటి ప్రత్యేకత
మెక్సికో – (టాన్స్ కెనడియన్ రైల్వే)
కెనడా – (మంచుహాకి, మంచు ఎలుగుబంటు)
యు.ఎస్.ఎ – గ్రాండ్ క్యానియన్, హౌమ్స్, బార్‌లింగర్ క్రేటర్, వాల్కనాస్
వెస్టిండీస్ – క్రికెట్, దీవులు

నైసర్గిక విభాగాలు:

ఉత్తర అమెరికా ఖండాన్ని నాలుగు సహజ విభాగాలుగా విభజించారు. అవి

1. పశ్చిమ పర్వతాలు లేదా రాకీ పర్వతాలు
2. మహా మరియు మధ్య మైదానాలు
3. కెనడియన్ భూ ఫలకం
4. అపలేషియన్ ఉన్నత ప్రదేశాలు

ఉత్తర అమెరికా (నైసర్గికం)

1. **పశ్చిమ పర్వతాలు**: ఇవి భారతదేశంలోని హిమాలయ ముడత పర్వత శ్రేణులు. పశ్చిమాన ఈ పర్వత శ్రేణులు ఉత్తరాన అలాస్కా నుండి దక్షణాన ఏనాము వరకు ఉన్నాయి. వాటిలో నిరంతర పీఠభూములు ఉన్నాయి. ఉదా: కొలరాడో, మెక్సికన్, యుకాటన్ పీఠభూములు.

రాకీ పర్వతాలు

అలాస్కా పర్వతాలు

మ్యాక్‌కిన్లే పర్వతాలు

రాకీ పర్వతాలు పశ్చిమ పర్వతాలలో అత్యంత ముఖ్యమైన సరళి. మౌంట్ మెకిన్నీ (6194మీ) ఈ ప్రాంతంలో ఎత్తైన శిఖరం కాగా మృత్యుకనం (సముద్ర మట్టానికి 86 మీ. తగ్గులో) అతి తగ్గిన భాగంలో ఉంది. కాలిఫోర్నియాలోని వెట్స్ పర్వతాలు మరియు శ్వేత పర్వతాలు వాటి స్వంత హెచ్చు తగ్గులు కలిగి ఉంటాయి. మరియు వాటి సహజ సౌందర్యానికి ప్రసిద్ధి చెందాయి. ఈ పీఠభూముల మధ్య కొన్ని అంతర్-పర్వత పీఠభూములు చూడవచ్చు. వాటిలో ప్రముఖమైనవి కొలంబియా, కాలరాడ్ మరియు మెక్సిక్య పీఠభూమి. కాలరాడో నది కొలరాడో మైదానం యొక్క విస్కృతమైన క్షీణత ద్వారా మహామైదానం (గ్రాండ్ క్యానియర్) నిర్మాణానికి దారి తీసింది.

ఓల్డ్ పేథ్‌ఫుల్ గైసర్ ప్రపంచ ప్రసిద్ధి చెందిన గైసర్ (వేడి నీటి బుగ్గ) ఇది అమెరికా సంయుక్త సంస్థానయల్లో స్టోన్ రాష్ట్రీయ ఉద్యాన వనంలో ఉంది.

ఓల్డ్ పేథ్‌ఫుల్ గైసర్

2. **మహా మరియు మధ్య మైదానాలు:** కేంద్రీయ మైదానాలను ప్రయరీస్ మహా మైదానులని కూడా అంటారు. ఇవి తూర్పున అపలేషియన్ మరియు పశ్చి పర్వత శ్రేణి మధ్య కనిపిస్తాయి. ఈ మైదానాలు మరింత విస్తృతంగా ఉన్నాయి. ఉత్తర అమెరికా మొత్తం భూ భాగంలో 3/5 వంతు) ఈ మైదానాలు మిసిసిపి మరియు మిస్టోరి నదులు వాట ఉపనదులచే నిర్మిప బడ్డాయి. ఇది ప్రపంచంలో అత్యంత సాదవంతమైన మైదానాలలో ఒకది. మరియు మంచి వ్యవసాయ ప్రాంతం. ఈ ప్రాంతం యొక్క ఉత్తర భాగం హిరునా నదులకు కాబట్టి పెద్ద సంఖ్యలో జల ప్రాంతాలు నిర్మింపబడ్డాయి. ఈ ప్రదేశం సరస్సులతో కూడి ఉంది.

''డస్ట్ బౌల్'' ఇది దుమ్మునుండీ వచ్చే స్థానిక సుడిగాలి. ఇది అమెరికా మరియు కెనేనడియన్ ప్రయరిస్ మాత్రమే కాదు వ్యవసాయానికి కూడా ప్రమాదం.

3. **కెనడియన్ భూ ఫలకం:** కెనడియన్ భూ ఫలకాలు అమెరికా ఉత్తర భాగంలో ఉంది మరియు హడ్సన్‌చే చుట్టూ విస్తరించి ఉంది. ఇద భారతదేశంలోని దక్కన్ పీఠభూమి వంటి ప్రపంచపు ప్రాచీన శిలలతో ఏర్పడింది.

4. **అపలేషియన్ పర్వతాలు:** తూర్పున ఉన్న ఎత్తైన ప్రాంతాలను అపలేషియన్‌లు అని అంటారు. ఇవి న్యూఫౌండ్ ల్యాండ్ ప్రాంతం నుండీ అల చమ వరకూ విస్తరించాయి. అపలేషియన్‌లు పురాతన మూడుత పర్వతాలు. భూమిలో కలిగే మార్పులవల్ల ఎత్తుగా ఉన్నాయి.

© KSEEB NOT TO BE REPUBLISHED

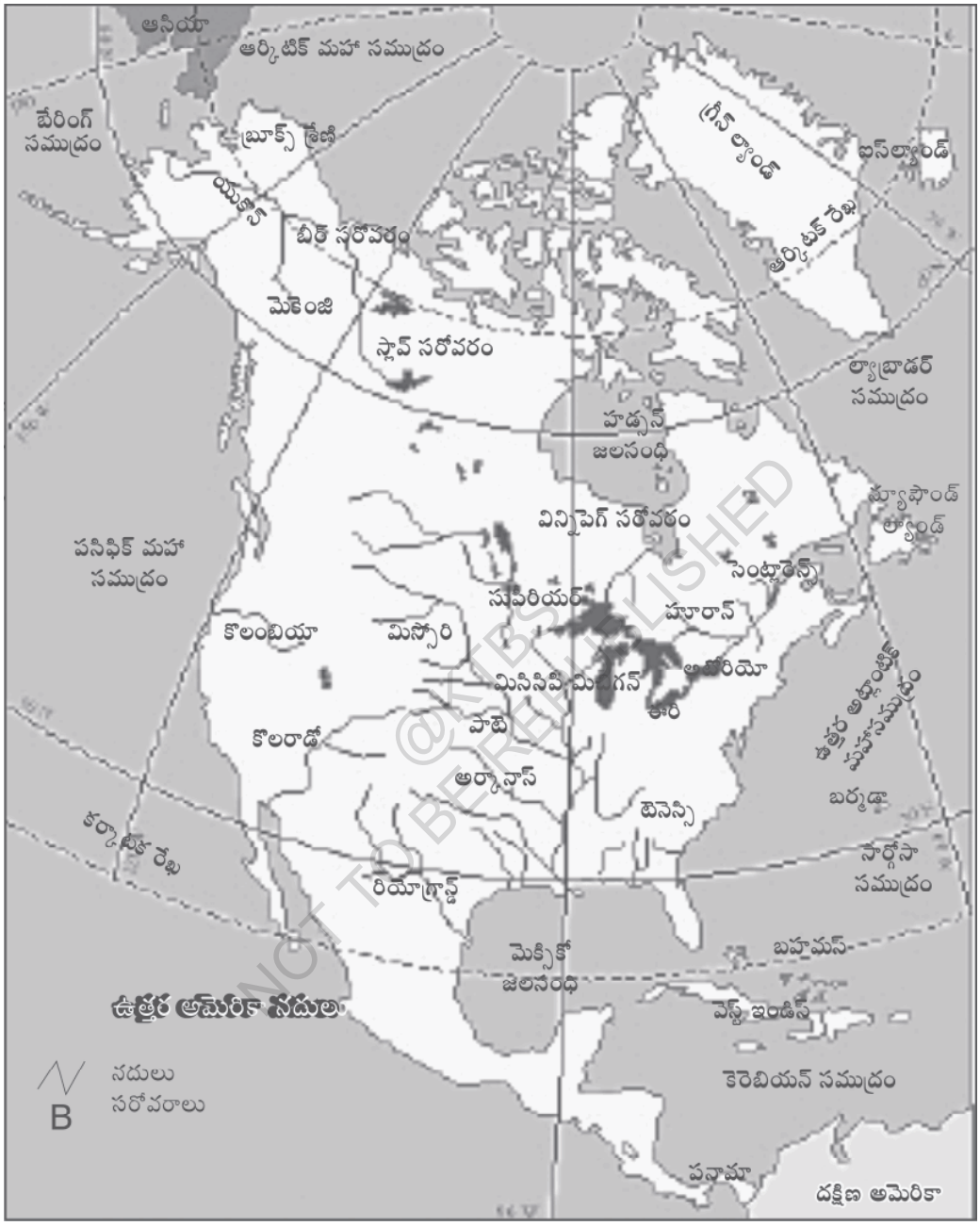
అపలేషియన్ ముడుత పర్వతాలు

అపలేషియన్ శ్రేణి తూర్పు బాగాల పీఠభూమి అట్లాంటిక్ తీరంలో కనిపిస్తుంది. సెంట్ లారెన్స్ కనము లాబ్రడర్ ప్రస్త భూమికి అపలేషియన్ శ్రేణులనుండీ వేరు చేస్తూంది. ఇవి బొగ్గు, సీనం, జింక్, ఇనుము, రాగి, జల విధ్యుత్ మరియు కలప వంటి వనరులతో సంవృద్ధిగా ఉన్నాయి. ఈ ప్రాంతం అపారమైన జనాభాను కలిగిఉంది. ఉత్తర అమెరికా ఆర్థిక వ్యవస్థకు ప్రధాన సహకారి.

నదులు మరియు పెద్ద సరోవరాలు: ఉత్తర అమెరికాలో కొన్ని పెద్ద మరియు కొన్ని చిన్న నదులు ఉన్నాయి. కెనడియన్ ల్యాండ్ స్కేప్‌లో స్వరూప భౌతిక లక్షణాలలో అనేక సరస్యులు ఉన్నాయి. ఇవి హిమనదుల కారణంగా ఏర్పడ్డాయి.

నదులు: మిసిసిప్పి మరియు మిస్సోరి ఉత్తర అమెరికాలో అతి పెద్దనదులు. మొత్తం భూ భాగంలో వంతు వాటు కలిగి ఉన్నాయి. మిసిసిపి అతి పెద్దనది. మెక్సికో (భౌ) జలాల్లోకి ప్రవహిస్తుంది.

© IITDS NOT TO BE REPUBLISHED

ఉత్తర అమెరికా నదులు

కొలరాడొ నదియొక్క కొలరాడో పీఠభూమి గుండా ప్రవహిస్తుంది. తద్వారా మహాకందరాన్ని నిర్మించింది. అది ప్రకృతి సౌందర్యం మరియు పర్యాటక కేంద్రం. ప్రధాన కందరును ప్రపంచంలోని సహజ అద్భుతంగా అనిపిలుస్తారు.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

మహాకందర (అరిజోన యు.ఎన్.ఎ.) లోతు – సుమారు 1800మీ వెడల్పు-3 నుండి 29 కి.మీ	

గ్రాండ్ క్యానియన్ (మహా కందకం)

సెంట్ లారెన్స్ అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్ర అత్యంత ముఖ్యమైన నది. ఇది మహా సరోవరాల గుండా ప్రవహిస్తుంది. ఒక ఏడాది వ్యవధిలో 3 నెలలపాటు మంచురూపంలో ఉంటుంది.

సరస్సులు: ఉత్తర అమెరికాలో అపారమైన మంచి నీటి సరోవరాలు ఉన్నాయి. అవి కెనడా భూ భగపు దక్షిణ సరిహద్దుల్లో ఉన్నాయి. ప్రధాన సరస్సులు ప్రధాన సరస్సులు. హ్యారాన్, ఓంటారియా మిచిగన్, ఐరి మరియు సుపీరియర్ ప్రముఖమైన సరోవరాలు.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

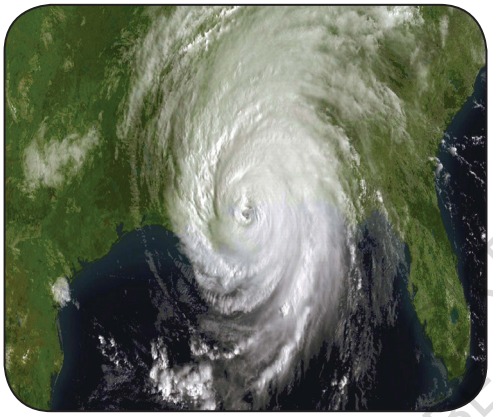

సుపీరియర్ సరోవరం

మొత్తానికి సరోవరాలను **హోమ్స్** అని పిలుస్తారు. సుపీరియర్. సరస్సు ప్రపంచంలోనే అతి పెద్ద మంచినీటి సరస్సు. చికాగో మరియు డెట్రాయిట్ నగరాలు మిచిగన్ సరోవరం ఒడ్డున ఉన్నాయి. ఈ అన్ని సరోవరాలు ప్రముఖ జలమార్గాలను కల్పించినవి.

శీతోష్ణస్థితి మరియు స్వాభావిక వృక్ష సంపద

శీతోష్ణ స్థితి: ఉత్తర అమెరికా చాలా విభిన్నమైన లక్షణాల కారణంగా చాలా విభిన్నమైన వాతావరణాన్ని కలిగిఉంది. అమెరికా వైరుతి ప్రాంతంలోని ఎడారులు కలగి ఉంటాయి. అయితే అ ఉస్కా మరియు గ్రీన్ ల్యాండ్ గడ్డ కట్టే వాతావరణ పరిస్థితులు ఉన్నాయి. ఫ్లోరిడాకు అవతలి వైపున కరేబియన్ మరియు మధ్య అమెరికాలో ఉష్ణ మండల పరిస్థితులు ఉన్నాయి. ఈ ఖండంలోని మధ్య మరియు దక్షిణ ప్రాంతాలు హరికాన్‌లు మరియు బోర్లడోలు వంటి తీవ్ర తుపానులు కలిగిన ప్రాంతాలు.

హరికేన్స్

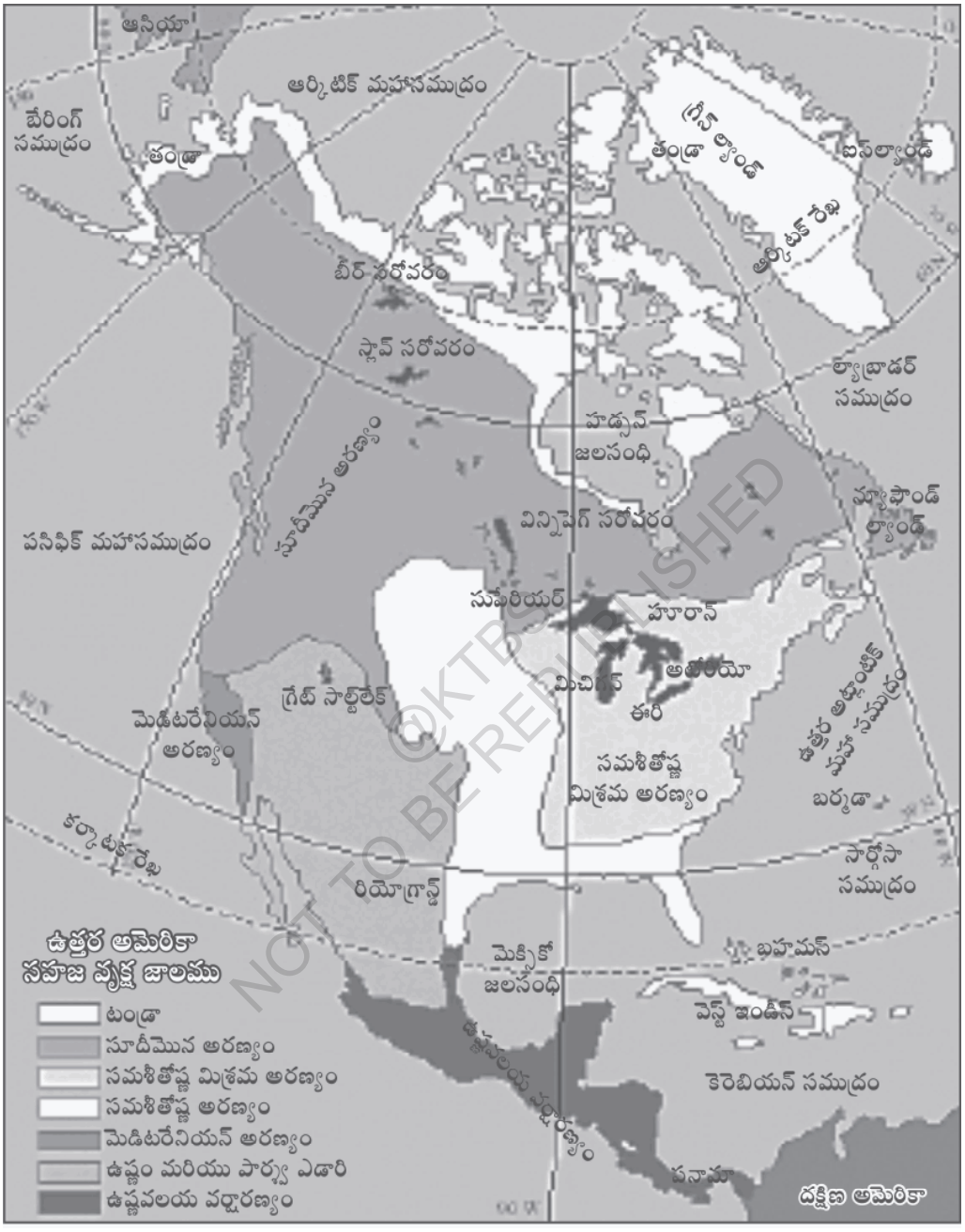

టోర్నాడో

ట్విస్టర్

NOT TO BE REPUBLISHED

ఉత్తర అమెరికా సహజ వృక్ష జాలం

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

సహజ వృక్ష జాలం: సహజ వృక్ష మరియు జంతుజాల జీవితం ఎక్కువగా వాతావరణం, భూమి మరియు స్థలంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఉత్తర అమెరికా శీలోష్ణస్థితి మరియు ఉన్నతి వైవిధ్యం కారణంగా ఇది అనేక రకాల మిస్రవృక్ష జాలాలను కలిగి ఉంటుంది. ఈ వృక్ష జాలాలు ప్రధానంగా వాతావరణ పరిస్థితులను అనుసరిస్తాయి. టండేవంటి వృక్ష సంపద ఆర్కిటిక్ ప్రాంతంలో కన్పిస్తాయి. ప్రత్యేకించి కెనడా అలస్కా, గ్రీనలాండ్‌లలో కరిచే మరియు శాఖాహార ధృవ ఎలుగు బంట్లు కనిపిస్తాయి.

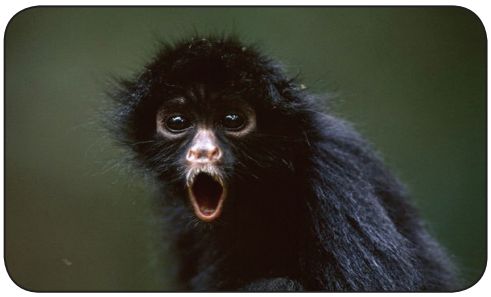
సూచిపర్ణ అడవి

చల్లటి సమ శీలోష్ణ వాతావరణంలో టండ్రాలకు దక్షిణపు శీత వాయుగుణ నక్కలు కనిపిస్తాయి. ఇవి నిజానికి టైగా అని పిలువబడే ధృవ అడవుల జాబితా. సతత హరిత అడవులతోపాటు పైన్, ఫర్, స్ప్రూస్, లార్చ్ మొదలైనవి కనిపిస్తాయి. ఉన్ని లాంటి వెంట్రుకలున్న జంతువులు ఈ ప్రాంతంలో కనిపిస్తాయి. ఉదా: లైనాక్స్ సాబల్, సిల్వర్ ఫాక్స్ మొదలైనవి. సెయింట్ లారెన్స్ మరియు మహాసరోవ రాల పూర్వ తూర్పు దిక్కున ఆకురాల్చేడి. అడువులు ఉన్నాయి. ఈ ప్రాంతం యొక్క ఉత్తర భాగం చల్లగా ఉంటుంది. దక్షిణ భాగం వెచ్చగా ఉంటుంది. శీతాకాలం చల్లగా ఉంటే వేసవి కాలం వెచ్చగా ఉంటుంది. సాధారణ వర్షాలు కురుస్తాయి. ఇక్కడ గల చెట్లు నిర్మిత వ్యవధిలో ఆకులు రాలుస్తాయి. ఉదా: సైప్రస్, ఓక్. ఆర్, బెస్ట్‌నట్‌లు. ఇక్కడ కనిపించే వన్యప్రాణులు చెమర్‌వల్ల ఎలుగు బంటి హిమ, ఎలుక వ ఎరియు పోర్కుపైన్‌లు. చల్లని సమశీతోష్ణ ఉష్ణ మండల వృక్షా సంపద మరియు వాతావ రణం అమెరికాలోని కొన్న ప్రాంతులలో కనిపిస్తాయి. రాకీ పర్వతాలు మరియు మిసి సిపి, మిస్టోరి మహానది ఎడారుల మధ్య విశాలమైన వచ్చిక బయట్లుల్లు కలిగింది. దీనిని ప్రైరీస్ అని కూడా అంటారు. నిజానికి ఇది చెట్లులేని విశాల క్షేత్రం. ఈ మైదాన ప్రాంతంలో గోధుములు పశుపోషణ, వ్యవసాయం అభివృద్ధి చెందాయి. 'దినిని ప్రపంచ' గోధుమ ఖనిజం లేదా 'బ్రెడ్ బాస్కెట్' అని అంటారు.

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

బివర్

నల్లటి ఎలుగుబంటి

హిమ ఎలుగుబంటి

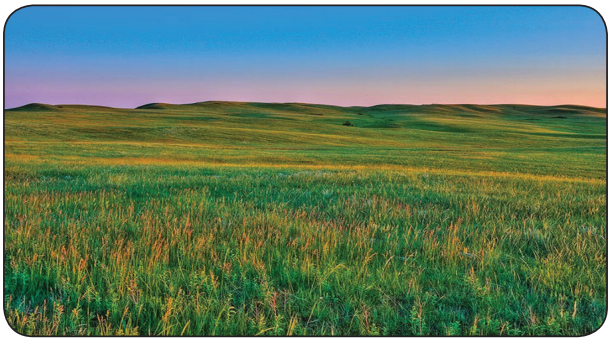
సిల్వర్ ఫాక్స్

సైథస్

బెస్ట్‌నెట్

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

మహోగని

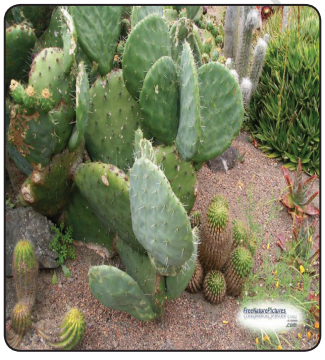
మ్యాపల్

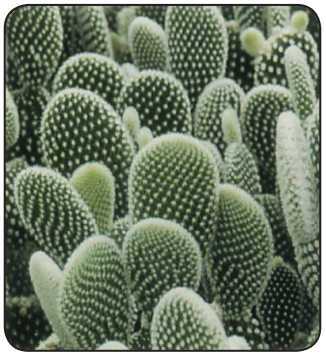
కెనడా సరోవరాలతో కూడిన దేశం. అపారమైన జనాభ టైగా మాదిరి అడవులతో కూడినవి. ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద చెట్ల ఎగుమతి ఇచ్చటినుండే జరుగుతుంది.

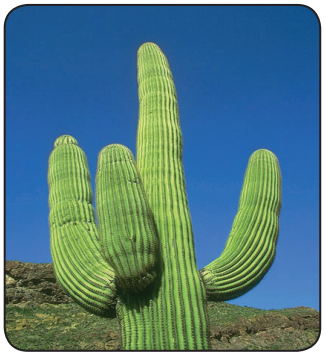
ఇక్కడ గట్టి చెట్లు అయినటువంటి మహోగని మరియు లాగ్‌వుడ్‌లు కలిగిన మిశ్ర అరణ్యాలను చూడవచ్చు.

క్యాలిఫోర్నియా పశ్చిమ తీరంలో మధ్యదరా తరహా వాతావరణం ఉంటుంది. ఖండంలోని పశ్చిమ భాగంలో ఎడురిలాంటి పరిస్థితులు దక్షిణ కులిపార్నియా, మెక్సికో మరియు అరిజోనలలో కనిపిస్తాయి. ఈ ఖండ పశ్చిమ భాగం ఎడురిలాంటి (శుష్క) పరిస్థితులను చూడవచ్చు. వివిధ రీతుల పపాను తళ్ళి మరియు ముళ్ళ పొదులు ఇక్కడ సర్వే సామాన్యం ఇక్కడ ఎడారి రాత్రులను ''ఎడారి చలికాలం'' అని పిలుస్తారు.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

వ్యవసాయం: ఉత్తర అమెరికాలో వ్యవసాయం ఒక ముఖ్య వృత్తి. ఖండంలోని మధ్యలోతట్టు ప్రాంతాలు ముఖ్యంగా కెనడా మరియు అమెరికా అతిపెద్ద వ్యవసాయ ఉత్పత్తి దేశాలు. ఉత్తర అమెరికాలోని భూమిలో 10 శాతం మాత్రమే వ్యవసాయానికి అనుకూలం. కానీ విస్తృత మైన వ్యవసాయం సారవంతమైన నేలలు, తగినంత నీటి పారుదల యాంత్రిక వ్యవసాయం మరియు ఇతర మానవ వరరుల కారణంగా వచ్చే ఉత్పత్తి. ఉత్తర అమెరికా ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద వ్యవసాయ కేంద్రంగా మారింది.

ప్రత్యేక పంటల ఉత్పత్తిలో వైపుణ్యాల కలిగిన ప్రాంతాలను వ్యవసాయ కేంద్రం అంటారు. ఉదా: జొన్న, గోదమ, పత్తి, పోగాకు మొదలైనవి.

ఉత్తర అమెరికా ముఖ్యంగా కెనడు మరియు అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రలు గోధమలను ఒక ముఖ్యమైన ఆహార ధాన్యంగా పెంచుతున్నారు. పై ప్రాంతం గోధుమకు సాగుకు అమమైన నేలను అందించి జనాభ తక్కువగా ఉండడంలొ అధిక ప్రమాణాలలో ఉత్పాదన జరగడం వలన ఎగుమతి చేస్తున్నారు. మొక్క జోన్న (కార్మ్) అని ప్రఖ్యాత గడించింది. ఇది అమెరికా మరియు మెక్సికోలతో విశాల ప్రదేశాలలో పెంచబడుతున్నది. యొక్క జొన్నలను ఆవులు మరియు వందల మేతకు ఉపయోగించ బడుతున్నది. వాటిని మెక్సికోల మాంసంకోసం పెంచుతారు. ఇది ఒక ఆహార పంట. అయితే ఇప్పుడు మొక్క జొన్నను ఇంధన పంటగా పండిస్తున్నారు.

గోధుమలు

మొక్క జొన్న

ఇతర ప్రధాన పంటలు అంటే బార్లీ ఓట్స్ మరియు బంగాళా దుంపలు బార్లిని బీరు (beer) తయారు చేయడాని ఉపయోగిస్తారు. ఓట్స్‌లను పశు గ్రానానికి ఉపయోగిస్తారు. ఈ ఖండంలో బంగాళా దుంపలు పండిస్తారు. ఇవి ముఖ్యమైన

© SCERT NOT TO BE REPUBLISHED

ఆహార పంట.

ఉత్తర అమెరికాలో ప్రతి మరియు పొగాకు వాణిజ్య పంటలుగా పండిస్తారు. దక్షిణ భాగంలో పెంచుతారు. మిసిసెపి నది లోయ ప్రాంతంలో ప్రతి పండిస్తారు. అమెరికా పెంచే పొగాకు ప్రపంచంలో చైనా తరువాత అమెరికాది రెండవ స్థానం.

చెరకు ఇక్కడ పండించే మరొక ముఖ్యపంట ప్రపంచంలో చెక్కర ఉత్పాదనలో క్యూభా మూడవ స్థానం కలిగిఉంది. కావున దీనిని ''ప్రపంచ చెక్కర కర్మాగారం'' అని పిలుస్తారు.

ఆపిల్ తోట

ద్రాక్ష తోట

కాఫీ మరియు కోక్ అనేది ఉష్ణమండల ఉద్యానపంట. దీనిని మధ్య అమెరికా మరియు వెస్ట్ ఇండ్యా కొన్ని ప్రాంతాలలో పండిస్తారు. కాలిపోర్నియా, ఫ్లోరిడా, నూజెర్సీ మరియు నగరకేంద్రాల చుట్టూ గల ప్రదేశాలలో ద్రాక్ష, నారింజ, నిమ్మ, ఆపిల్, జామ ఇత్యాది పండ్లను పెంచుతారు. ఉత్తర అమెరికా ద్రాక్ష ఉత్పత్తిలో 90శాతం కాలిఫోర్నియా ఉత్పత్తి చేస్తూంది. కావున కాతిపోర్నియాను ''ద్రాక్షరస రాష్ట్రం'' అని పిలుస్తారు.

ఉత్తర అమెరికా ఖండంలోని ఈ శాన్య భాగంలో అట్లాంటిక్ మహా సముద్రం వెంబడి ఉన్న గ్రాండ్ బ్యాంక్‌లు, జార్జస్ బ్యాంక్, న్యూపౌండ్‌ల్యాండ్ తీరాల ప్రాంతాలు, మత్య పరిశ్రమ ప్రాంతాలు.

ప్రధాన ఖనిజాలు మరియు పరిశ్రమలు

ఉత్తర అమెరికా కావలసిన వనరులను కలిగి ఉంది. దీని సహజ వనరులు, విభిన్న నేలలు, విశాలమైన పచ్చిక బయళ్ళు ఖనిజాలు శక్తి వనరులు మరియు అరణ్య మొదలైనవి.

@KTR NOT TO BE REPUBLISHED

ఉత్తర అమెరికా ఖండ వివిధ విలువైన ఖనిజాలతో సంపద్ధిగా ఉంది. ఇక్కడి బంగారు నిక్షేపాలు ప్రజలను ఈ ఖండానికి ఆకర్షిస్తున్నవి. ఇనుప ఖనిజం, రాగి, నికెల్, వెండి మరియు జింక్ ఇతర ముఖ్య ఖనిజ నిక్షేపాలు ఈ ఖండంలో కావలసిన బొగ్గు మరియు సహజ వాయువులు.

ఉత్తర అమెరికాలోని ప్రపథమ ఖనిజం అంటే బంగారం. కాలపోర్నియా మరియు యూకుటన్ లోయలు బంగారుగనుల ప్రముఖప్రదేశాలు. సుసపీరియర్ సరస్సు పరిసరప్రాంతాలు అపార ప్రమాణంలో ఇనుప ఖనిజానికి ప్రఖ్యాతి చెందినవి. అతి ఉత్కృష్ట ఇనుప ఖనిజానికి కెనడియన్ ప్రాంతం మరియు దాని పరిసర ప్రాంతాలు ప్రసిద్ధి చెందినవి. యెక్సికో ప్రపంచంలో వెండి ఉత్పత్తిలో అగ్రగామి దేశం కలిగ ఉత్పత్తిలొ అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్ర ప్రపంచంలో అత్యధిక ఉత్పాదిత రాష్ట్రం అయ్యింది.

బంగారం

ఇనుము

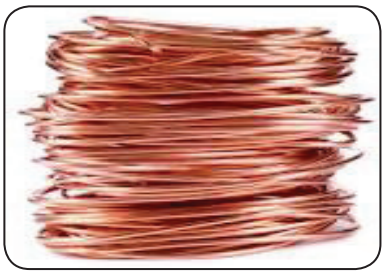

ఉక్కు

బొగ్గు

@KTBS
BE REPUBLISHED

రాగి

నికెల్

వెండి

తగరం

పిట్స్ బర్గ్ ఉక్కునగరం

(మంచి) ఉత్తమ బొగ్గు నిక్షేపాలు ఉత్తర అమెరికాలోని అపలేషియన్ ప్రాంతంలో ఉన్నాయి. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రం ప్రపంచంలోనే అమెరిక బొగ్గు ఎగుమతి చేసే దేశం. సహజ వాయువులు పసిఫిక్ మహాసముద్రపు ప్రాంతాలలో అధిక నిల్వలు ఉన్నాయి. పెట్రోల్ ఉత్పత్తి చేసే దేశాలలో అమెరికా అగ్రగామిదేశం. ప్రపంచంలో అధిక అణుశక్తిని ఉత్పత్తి చేసే దేశం అమెరికా.

అమెరికు మరియు కెనడా ప్రాంతాలు ఉత్తర అమెరికా దేశాలలో ఎక్కువ పారిశ్రామికీ కరణ చెందిన దేశాలు. ఇక్కడ లభించే ఇము, బొగ్గు, రాగి తామ్రం, బాక్సైట్ వంట ముడి పదార్థాలు భారీ పరిశ్రమలకు ఉపయోగ పడతాయి. శక్తి, రమణా ఆంధోనికి సాంకేతికతల లభ్యత విస్తారమైన పారిశ్రామికీ కరణకు కారణమయ్యింది.

@KTBS
TO BE REPUBLI

ఐరి, సుపీరియర్ మిచిగన్ సరోవర ప్రదేశాలలో ఇనుము మరియు ఉక్క పరిశ్రమలు అభివృద్ధి చెందినవి చూడవచ్చు. దీనకి ఇక్కడి ముడిసరుకులు మరియు జల రవాణా సహాయకారి అయినది. ఇక్కడ పిట్స్ బర్స్ నగరము ''ఉక్కు నగరం'' అని పిలువ బడింది. ఇనుము ఉక్కు పరిశ్రమ ప్రాముఖ పరిశ్రమ అయినందున ఆటోమెబైల్, పడవల నిర్మాణానికి, లోకొమెటిల్, బారి ఇంజనియరింగ్, విమాన నిర్మాణం ఉంటి పరిశ్రమల అభివృద్ధికి సహాయమైంది.

చికాగో పారిశ్రామిక నగరం

అమెరికా మరియు కెనడాలో తగినంత కాడ్ బోర్డ్ మరియు న్యూస్ ప్రెంటర్ల తయారిలో ఉపయోగించబడుతుంది. గుజ్జును కృత్రియ నారు తయారు చెయ్యడానికి ఉపయోగిస్తారు. కాగితం గుజ్జు మరియు న్యూస్ ప్రింటర్ల ఎగుమ ఎతిలో కెనడా అతి ప్రముఖ రాష్ట్రమైనది. చెక్కపని అనేది ఉత్తర అమెరికాలో బాగా వ్యవస్థీ క్రతమైన వృత్తి. కెనడాలో చెక్కపని కత్తరించే వృత్తులను అలంబించే వ్యక్తులను ''లంబర్ జాక్'' అంటారు. రసాయనికి పరిశ్రమ కృత్రిమ రబ్బర్, ప్లాసిక్, ఎరువులు మరియు మందులు వంటి విభిన్న వస్తువులను ఉత్పతి చేస్తుంది. ఇప్పుడు కొయ్యలకు బదులుగా ప్లాస్టిక్‌ను ఎక్కువగా వాడుతున్నారు. అమెరికా అన్ని ప్రాంతులలో ప్లాస్టిక్‌ను తయారు చేస్తారు. చికాగో నగరం ప్లాస్టిక్ పరిశ్రమకు ప్రసిద్ధి.

మాంసం డబ్బీలలో నింపడం ఒక ప్రముఖమైన పరిశ్రమ ఇది ప్రధానంగా చికాగో, కాన్సాస్ నగర మిరయు సెంట్ లూయిస్ వంటి అనేక కేంద్రాలకు విస్తరించింది. విద్యుత్ మరియు విధ్యున్మాన వస్తువులు కూడ పెద్ద పరిమాణంలో ఉత్పత్తి చేయబడుతున్నాయి. అనేక పారిశ్రమిక ఉత్పత్తులు మరియు యంత్రాలు అమెరికా మరియు కెనడానుంచీ ఎగుమతి చెయ్యబడతాయి.

© IRS NOT TO BE REPUBLISHED

జనాభా: చాలా మంది ఉత్తర అమెరికలో మరియు యూరోపియన్స, అమెరికన్ ఇండియన్స్ మరియు ఆఫ్రికన్‌లుగా మాదిరి. వారిలో చాలామంది స్టానిష్, ఇంగ్లీష్ ఫ్రెంచ్ అమెరికన్ ఇండియన్ భాషలను మాట్లాడుతారు.

ఉత్తర అమెరికా జనసాంద్రత

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

ఉత్తర అమెరికా తూర్పు భాగంలో అత్యధిక జన సాంద్రతలు కనిపిస్తాయి. ఇక్కడ చాలా పట్టణీకరణ అయ్యింది. ఉదా: న్యూయార్క్ వాషింగ్‌టగ్, చికాగో మొదలైనవి. అన్ని ఖండాలలోని చాలాభాగం సాధారణంగా మంచుతో నిండి ఖాళీగా ఉంటుంది.

అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలు యొక్క పట్టణ కేంద్రాలు మరియు వాషింగ్‌టగ్ చికాగో ప్రాంతాలు అత్యంత జన సాంద్రత కలగిన ప్రాంతాలు. ఉత్తర అమెరికాలో పట్టణ జనాభా 98 శాతం ప్రాథమిక.

కొత్తపదాలు:

ప్రయరీస్, కెరిబియన్, పర్వతాలు, రాకీలు, అపలేషెయన్, కెనడియన్, ముడూల పర్వతాలు, భూఫలకం, మహాకందకం, హోమ్స్, కంది కొన్స్, టోర్నడో, టండ్రా, హిమజింక, కారిబో, తైగా, తెల్లపట్టి, ఓట్స్, డస్టబాల్, కోకింగ్, లోకోమోటివ్స్, లంబర్ జాక్స్.

అభ్యాసాలు

I. కింది ఖాళీలను సరైన పదాలతో పూరించండి.

1. ఉత్తర అమెరికా ఖండాన్ని _____ ఖండం అని పిలుస్తారు.
2. కెనడాలో చెట్లునరికే వృత్తి మీద ఆధారపడిన అవలంబింబియున్న ప్రజలను _____ అంటాడు.
3. ప్రపంచపు గోధుమ కణజం లేదా బ్రెడ్‌బాస్కెట్ అని _____ ను పిలుస్తారు.
4. సూచీవర్ణ అరణ్యాన్ని _____ అని పిలుస్తారు.

II. కింది ప్రశ్నలకు రెండులేదా మూడు వాక్యాలలో సమాధానాలు రాయండి.

5. ఉత్తర అమెరికా ఖండం యొక్క స్థానం మరియు విస్తీర్ణం తెలపండి.
6. ఉత్తర అమెరికా ఖండంలోని ప్రధాన దేశాల జాబితు చెయ్యండి.
7. ఉత్తర అమెరికా యొక్క అత్యంత ముఖ్యమైన వృక్షజాలం మరియు జంతుజాలాల పేర్లు రాయండి.

NOT TO BE REPUBLISHED @KSEBS

8. ఉత్తర అమెరికాలోని ప్రధాన నదులను పట్టచేయండి.

9. ఉత్తర అమెరికాలో లంబర్ జాట్స్ అని ఎవరిని పిలుస్తారు.

10. ఉత్తర అమెరికాలోని అత్యంత ముఖ్యమైన వ్యక్తులను మరి భాషలను తెలపండి.

కార్యాచరణలు:

- ఉత్తర అమెరికా ఖండం యొక్క ఆకృతి చిత్రపటంలో అట్లాస్ పుస్తక సహాయంలో ఖండంలోని ప్రధాన పద్యతం, నది, సముద్రం మరియు మైదానాలను గుర్తించండి.
- ఉత్తార అమెరకా ఖండంలో కనిపించే అతి ముఖ్యమైన వృక్షాలు జంతువుల చిత్రాలు సేకరించండి.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

అధ్యాయం-14	దక్షిణ అమెరికా ఖండం

F7J8P5

పాఠ పరిచయం:

ఈ పాఠంలో దక్షిణ అమెరికా ఖండం యొక్క స్థానం విసీర్గం, బౌతిక అంశాలు. నదులు మరియు సరోవరాలు, మతువర్గం, సహజ వృక్ష సంపద, వన్యప్రాణులు, వ్యవసాయం మరియు వన్యప్రాణులు, జనాభ. సాధతలను గురించి పరిచయము.

సామర్థ్యాలు:

1. దక్షిణ అమెరికా స్థానం, ప్రాంతం, బౌగోళిక సన్నివేశాలు గురించి జ్ఞానం.
2. దక్షిణ అమెరికా నదుల మరియు పరస్పర గురించి అవగాహన.
3. దక్షిణ అమెరికా వాతావరణం, వైవిధ్యం, జంతుజాలం, వృక్ష సంపదను తెలుసుకోవడం.
4. దక్షిణ అమెరికా వ్యవసాయం మరియు జంతు జాలంలో ప్రత్యేకతను తెలుసుకోవడం.
5. దక్షిణ అమెరికా జనాభా, జాతి మిశ్రమ, పంపిణీ, సాంద్రతలను తెలుసుకోవడం.

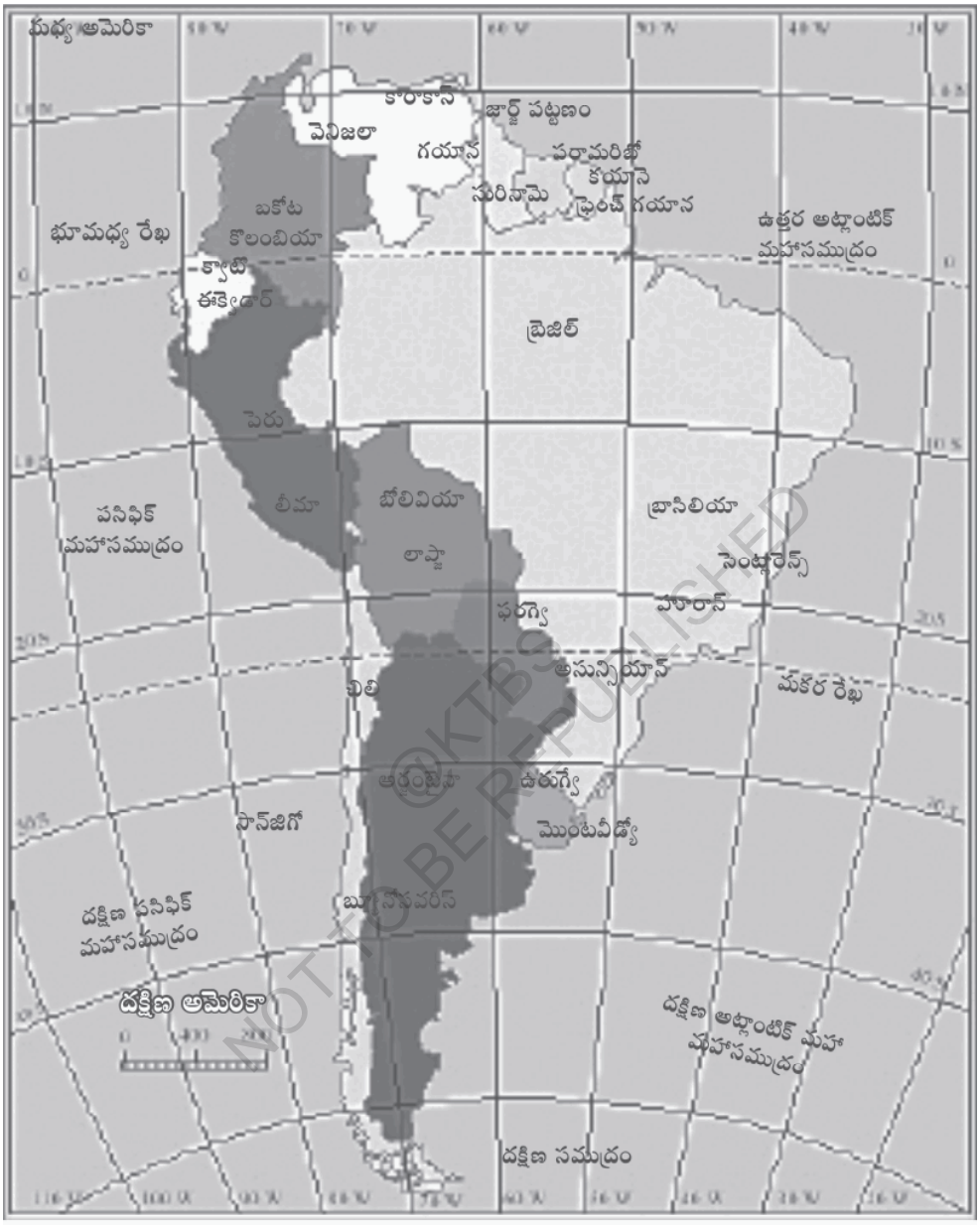
@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

దక్షిణ అమెరికా ప్రపంచంలో నాల్గివ అతి పెద్ద ఖండం. 1498లో క్రిస్టోఫర్ కొలంబస్ ఈ ఖండానికి చేరుకొని దానిని భారతదేశం అని అక్కడి స్థానికులను రెడ్ ఇండియన్స్ అని పిలిచాడు. యూరోపియన్ (స్పానిష్ మరియు పోర్చుగీసువారు) ఈ ఖండంలో స్థిరపడిరి.

దక్షిణ అమెరికా ఆండీస్ పర్వతాలు మరియు అమెజాన్ నది యొక్క భూఏర్పకాక్షత ప్రాంతం. ఇది ప్రపంచంలో అత్యధునికి కాఫిని ఉత్పతి చేస్తుంది. దీనిన తరచుగా గుడిమైదాన ప్రాంతమని పిలుస్తారు.

భూమి విస్తారం మరియు భౌతిక కారణాలు

దక్షిణ అమెరికా ఖండం ఎక్కువ భాగం దక్షిణర్థ గోళంలో ఉంది. భూమధ్య రేఖ మరియు మకర రేఖ ఈ ఖండం గుండా వెళ్తాయి.

దక్షిణ అమెరికా నైసర్గికం

ఇది ఉత్తరంలో వెడల్పుగాను మరియు దక్షిణం వైపు ఇరుకుగావుండి త్రికోణా కారంలోవుంది. దాని అక్షాంశ విస్తీరణం 12°ఉత్తర . అక్షాంశంనుండి 56° దక్షిణ అక్షాంశంవరకు మరియు రేఖాంశం పరంగా 35° వైశాల్యం. రేఖాంశంనుండి 81° పశ్చిమ రేఖాంశంవరకు వ్యాపించింది దక్షిణ అమెరికా ఖండం పశ్చిమార్ధగోళంలోవుంది.

NOT TO BE REPUBLISHED @KTBS

దక్షిణ అమెరికా ఖండం ఉత్తర భాగాన్ని మనహా మిగిలిన దిక్కులలో నీటి వనరులతో ఆవరించబడింది. ఉత్తరాన పనామా కాలువ ఉత్తర అమెరికా మరియు దక్షిణ అమెరికాలను వేరు చేస్తుంది. దక్షిణ అమెరికా ఖండం ఉత్తరా కరేబియన్ సముద్రం నుండీ తూర్పు మరియు ఈ శాన్యంలో అట్లంటిక్ మహాసముద్రం, పశ్చిమాన పసిఫిక్ మహాసముద్ర మరియు దక్షిణన అంటార్కిటిక్ మహాసముద్రం హిమంతో కప్పబడి ఉంది.

దక్షిణ అమెరికా మొత్తం భూ భాగము దాదదుపు 177.1ల చ.కి.మీ అది భారత దేశం కంటే 3/1/2 రెట్లు పెద్దది. ఈ ఖండలో మొత్త 13 దేశాలు ఉన్నాయి. బ్రెజిల్ అతిపెద్దదేశం. గయా అతి చిన్న దేశం. బాలీవియా మరియు పరాస్యె మినహా దక్షిణ ఆమెరికాలోని అన్ని దేశాలు సముద్ర తీరం కలిగి ఉన్నాయి. చిలీ దేశం సుధీర్ఘ దేశం.

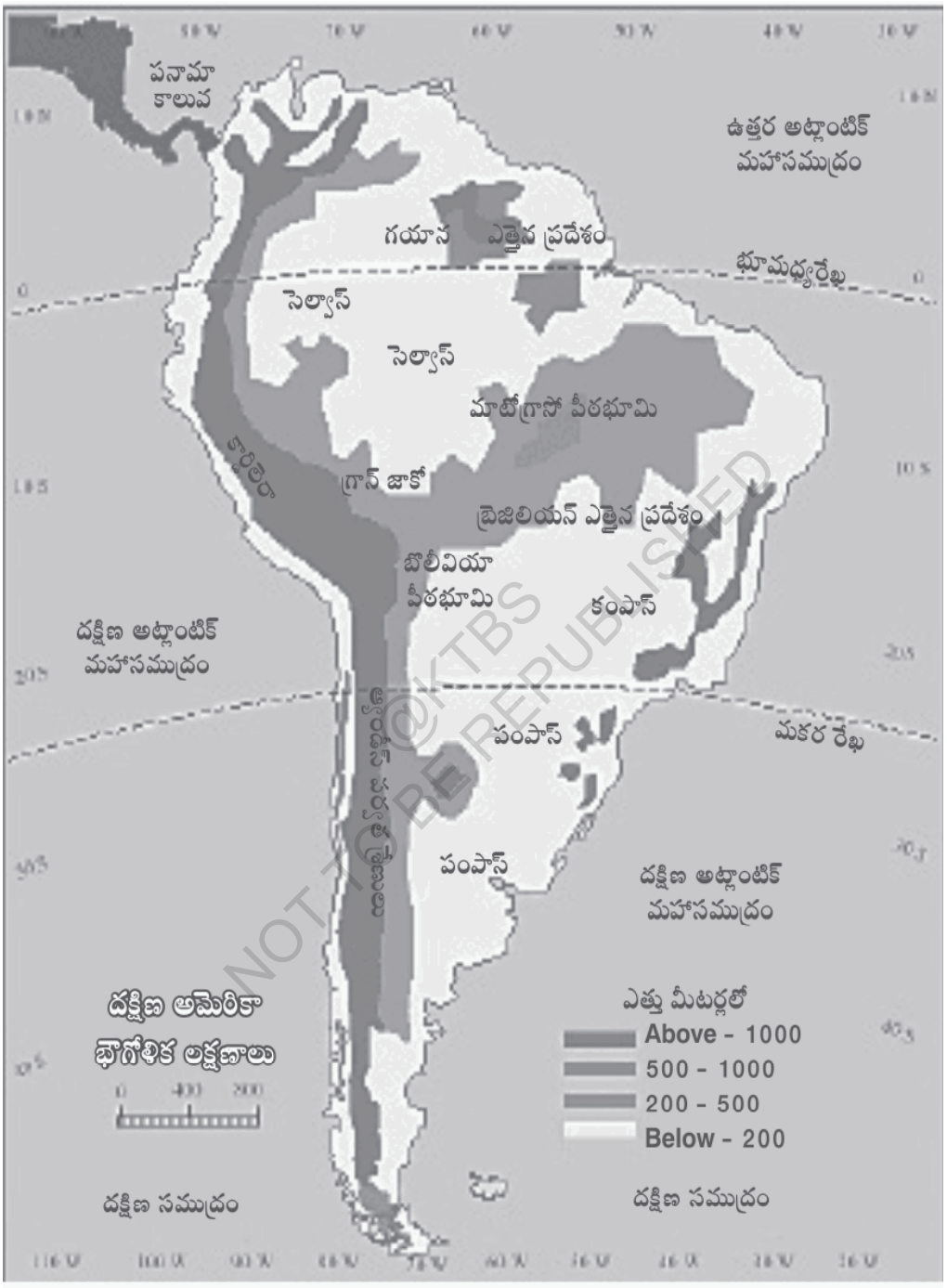
- పనామా కాలువ (1912) ఉత్తర అమెరికా మరియు దక్షిణ అమెరికా మధ్య ఉన్న సముద్ర మార్గం.
- అర్జంటైనా బ్రెజిల్ ఫుట్ బాల్‌కు ప్రసిద్ధి చెందాయి.
- 2020లో టోకియో జపాన్‌లో ఒలింపిక్ క్రీడలు జరిగెను.
- వెని జులా దేశం మోడలింగ్ విన్యాసాలకు వేరుగాలంచింది.
- సాందోత పౌలో సిటి ఆఫ్ స్కై స్కేపర్ (ఆకాశ కట్టడ శణర) అని ప్రఖ్యాతి చెందినది.

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

ఉపరితల లక్షాణాలు

దక్షిణ అమెరికా ప్రత్యేకమైన భూ సంబంధమైన లక్షణాలు కలగి ఉంది. ఇవి మంచుతో నిండిన శిఖరాలు మరియు దట్టమైన (ఉష్ణమండల) భూ మధ్యరేఖ అడవులను కలిగి ఉంది. ఖండంచాలా సారవంతమైన మైదానం. మరియు ఎదురులేని ఎడారి కలిగిఉంది. ఖండంలోని ప్రాకృతిక విభాగాలు:

1. ఆండీస్ పర్వతాలు
2. తూర్పుఎత్తైన ప్రాంతాలు
3. మధ్య తగ్గు ప్రాంతాలు
4. పశ్చిమ తీర మెదానాలు

దక్షిణ అమెరికా నైసర్గిక విభాగం

NOT TO BE REPUBLISHED @KTBS

1. **ఆండీస్ పర్వతాలు:** ప్రపంచంలోని అతి పొడవైన పర్వత శ్రేణి. ఇది పెసిఫిక్ మహాసముద్ర తీరం సుమారు 6.440కి.మీ విస్తరించి ఉంది. ఇవి పసిఫిక్ మహాసముద్రం యొక్క అన్ని పర్వత ప్రాంతాల్లో ఉన్నందువలన ఈ ప్రాంతాల్లో చాలా భూకంపాలు మరియు అగ్ని పర్వతాలు ఉన్నాయి. మౌంట్ అకన్‌కాగువ (6960మీ) అర్జంటైనాచిలి సరిహద్దులో ఎత్తైన శిఖరం. ఆండీస్ పర్వత ప్రదేశంలో తామ్రం మరియు టిన్ వంటి గొప్ప ఖనిజాళులు ఉన్నాయి.

ఆండీస్ పర్వతాలు

2. **తూర్పు ఎత్తైన ప్రదేశాలు:** ఈ ప్రదేశం రెండు విభిన్న ఉన్నత ప్రదేశాలను కలిగి ఉంది. (1) ఉత్తరాన గయాన ఎత్తైన ప్రాంతాలు (భూఫలకం) మరియు (2) దక్షిణాన బ్రెజిల్ ఉన్నత ప్రదేశాలు (భూఫలకం) ఇవి భారత దక్షిణ పీఠ భూమిని పోలిన పురాతన శిలలతో కూడి ఉంటాయి. ఓరినోకో నదికి ఉపనదిమైన చూరన్ ప్రపంచ అత్యంత ఎత్తైన ఏంజల్ జలపాతాన్ని (974మీ) కలిగి ఉంది. గయాను ప్రాంతంలో ఇది నిర్మించబడినది.

ఏంజల్ జలపాతం

3. **మధ్య లోతట్టు (తగ్గు) ప్రాంతాలు:** ఆండీస్ పర్వతాలు తూర్పున ఉన్నత ప్రాంతాల మధ్య కనుగొన బడింది. ఇవి విశాలమైన నది పరివాహక ప్రాంతాలతో కూడినవి. అవి అమెజాన్, ఒరినోకో, లాప్లాటా నదులు. వీటిలో అమెజాన్ నది పరివాహక ప్రాంతం చాలా పెద్దప్రాంతం ప్రఖ్యాతి చెందినది.

4. **పశ్చిమ తీర మైదానాలు:** ఇవి ఇరుకైన మైదానాలు. పసిఫిక్ మహాసముద్రం మరియు ఆండీస్ పర్వత శ్రేణుల మధ్య ఉన్నాయి. పశ్చిమ కరవళి తీరం దాదాపు విభజించి నట్లుగా ఉంది. ఎందుకనగా కరావళి నుండీ ఆండీస్ పర్వతము నిటారుగా ఉంది. మధ్య చిలి మరియు కొలంబియాల పశ్చిమ కరావళి తిరానికి ఇరువైన కరావళి మైదానాలను చూడవచ్చు. ఈ కరావళి మైదానాలను చూడవచ్చు. ఈ కరావళి విభజించి నట్లుగా ఉంది. కొన్ని పెద్ద నగరాంలు కరావళి మైదానంలో ఉన్నవి. కరావళి దక్షిణ భాగంలో మరియు ఇతర బాగాలలో కొన్ని ద్వీపాలు ఉన్నాయి.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

నదులు మరియు సరోవరులు:

టిటికాక సరోవరం

అమెజాన్, పరాన, పరగే, ఉరుగ్వే మరియు ఓరిన్‌కోలు దక్షిణ అమెరికాలో ప్రముఖ నదీవ్యవస్థలు. అమెజాన్ (6.450కి.మీ) నది ఆండీస్ పర్వతంలో పుట్టి దక్షిణ అమెరికాలోని అతి పొడవైన నది ఇది ప్రపంచంలోనే అతి పెద్దనది. ఈ నది నౌకాయానునికి అనుకూల మైనది. ఓరినోకో మరొక ముఖ్యనది. పర్య, పరగే మరియు ఉరుగేల సంగమాన్ని ''లప్లాటా'' అని పిలుస్తారు.

టిటికాక సరోవరం (బొలీవియా) ప్రపంచంలోని ఎత్తైన సరోవరం మరియు దక్షిణ అమెరికా నౌకయానానికి ఉపయోగ పడుతున్నది.

© KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

దక్షిణ అమెరికా నదులు

అమెజాన్	–	నది
	–	అనకొండ మరియు పిరున్హా
	–	అతి పెద్దనది. 1000 కంటె ఎక్కువ ఉపనదులు
	–	ప్రపంచ భూభాగంలో సుమారు 11.5 భూభాగం

శీతోష్ణస్థితి: దక్షిణ అమెరికా వైవిధ్యమయ శీతోష్ణస్థితి కలిగి ఉంది. ఈ ఖండ వాయుగుణంలో గల వృత్యాసానికి అక్కడి పసిఫిక్ మరియు అట్లాంటిక్ మహాసముద్రాలకు సమీపకారణం.

భూ మధ్య రేఖా ఖండం ఉత్తర భాగంలో మకర రేఖ. దక్షిణ భాగంగుండా వెళ్ళుతుంది. ఈ రెండు అంశాల మధ్య భూమి ఉష్ణమండలంలో కనిపిస్తుంది. ఉత్తరాన విశాలమైన భాగం ఉష్ణమండ వాతావరణ ప్రభావంతో ఉంది. కావున ఇక్కడ వాతావరణం పొడిగా మరియు తేమతో ఉంటుంది. భూ మధ్య రేఖ కారణంగా అమెజాన్ నది బయలు వేడి మరియు తేమతో కూడిన భూమధ్య రేఖ వాతారణన్ని కలిగి ఉంటుంది. ఈ పరిసరవర్ష పాతం యొక్క అనుభావనికి దుదుపు ప్రతినిధి. ఈ పాంతంలో బారా వర్ష పాతం దట్టమైన అడవి పెరుగుదలకు దానితీసింది. అమెజాన్ మైదానంలో దట్టమైన అడవులు ఉన్నాయి. వృక్షజాలం మరియు జంతు జాలాలు ఉన్నాయి. ఈ ప్రాంతాల్లో సరి సృపాలు, పక్షులు మరియు కోతులు సర్వ సాధారణంగా కనిపిస్తుంది.

ఒక భూ భాగ జలం ఉదయం సూర్యుని వాడితో ఆవిరై మేఘమై అదే ప్రాంతంలో వర్షం పడడానికి ''పరిసర వర్షం'' అంటారు. సమభాజక వృత్త ప్రదేశంలో కురిసే పరిసర వర్షం మధ్యాహ్న వర్షం, టీవిరామ వర్షం మరియు 4 గంటల వర్షం అని పిలుస్తారు.

ఈ ఖండ పశ్చిమ తీరం వెంబడి పర్వతాలు ఉన్నవి. కరావళి అంచున వీచేగాలులు వలనవాయుముఖ భాగం వైపు వర్షాని తెస్తుంది. అయితే ఆండీస్ పర్వత పూర్వ భాగాలలో తక్కువ వర్షం కురుస్తుంది. ఇది వర్షాధార ప్రదేశం. దక్షిణ అమెరిక సమశీతోష్ణ వలయ ఉష్ణ మండలంలో ఎడారులు ఉన్నాయి. అటకంకుమా మరుభూమి (చిలి) భూమి పై అతి పోడివాతావరణ. గలప్రదేశం, గల 200 సంవత్సరాల నుండి వర్షం పడలేదు.

అటకామా ఎడారి

© IBS NOT TO BE REPUBLISHED

సహజ వృక్షజాలం:

సెల్వాస్

సతత హరిత అరణ్యం

అమెజాన్ (మైదానంలోని భూమధ్య రేఖాప్రాంతం) ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద వర్షారణ్యం. స్థానికంగా వీటిని సెల్వాస్ అని పిలుస్తారు. గట్టి చెట్ల నిత్య హరిద్వర అడవులు దట్టమైన చెట్లలో ఉంటాయి. మహాగని మరియు ఎబోనిలు ఈ ప్రదేశంలో కనిపించే విలువైన వృక్షాలు, రబ్బర్ చెట్లను ల్యాటిక్స్ రబ్బర్‌పాలు తీయడాని ఉపయోగిస్తారు. సము భూ మధ్య రేఖ అడవులకు ఇరువైపులా గడ్డి మైదానాలు ఉన్నాయి. వీటిని ఒరినోకో నది బయలులో ఉనోస్ అని పిలుస్తారు. బ్రెజిల్ ఉన్నత ప్రదేశాలలో (వెనిజులా) కాంపాస్ అని పిలుస్తారు. బ్రెజిల్ యొక్క ఆగ్నేయ భాగం ఉష్ణవలయ ఆకురాలు అడువులులో కూడి ఉంది.

@KTBS NOT TO BE REPUBLISHED

దక్షిణ అమెరికా సహజ వృక్షజాలం

దక్షిణ అమెరికా 'పచ్చిక బయళ్ళప్రాంతం

- వెనిజుల లానోస్ (Lianos)
- బ్రెజిల్ కాంపాస్ (Compos)
- అర్జెంటైనా పంపాస్ (Pampos)

గ్రాన్ చాకోప్రాంతం: పంపాస్, అర్జెంటీనా దక్షిణ ప్రాంతం (అర్జెంటీనా మరియు ఉరుగ్వే) యొక్క దక్షిణ భాగం పంపాస్ అని పిలవబడే విశ్వమైన సమశీతోష్ణ గడ్డి భూముల విస్తృత శ్రేణితో రూపొందించబడింది. ఆండీస్ పర్వతాలకు తూర్పున పటగోనియు పీఠభూమి ఉంది. ఇది పొదలతో కూడిన సమశీతోష్ణ ఉష్ణమండల ఎడారి, మధ్య ప్రాంతం మిశ్రమ అడవులతో కూడివుంటుంది.

సమ శీతోష్ణ మండలం యొక్క పచ్చిక బయళ్ళు

వన్య ప్రాణులు: దక్షిణ అమెరికాలో అనేక రకాల వన్యప్రాణులు, పక్షులు మరియు సరీసృపాలు ఉన్నాయి. దక్షిణ అమెరికా ఖండాన్ని ''పక్షిఖండం'' అని పిలుస్తారు. కాండోర్ ప్రపంచంలోనే అతి పెద్ద పక్షి. ఆఫ్రికాలోని ఆస్టిచ్ లాగారియా ఎగరని పెద్ద పక్షి. ఎగిరే కోతులు, ఉడతలు మరియు కోతులు అమేజాన్ అడవులలో నివసిస్తాయి. పైథాన్ (అనకొండ) ఇక్కడ వర్షారణ్యాలలో నివసించే అతిపెద్ద సరీసృపం. ప్రమా మరియు జాగ్వర్లు కోతిని మరియు ఇతర చిన్న జంతువులను ఆహారంగా ఉపయోగించే పెద్ద జంతువులు. లామాలు మరియు అల్పాకాలు పొడవాటి మెడ కలిగి ఉండే ఒంటె లాంటి జంతువులు. వీటిని స్థానికులు తమ రోజువారి పనుల్లో వినియోగిస్తున్నారు. గాల్పనో దీవులు పెద్ద తాబేళ్ళకు ప్రసిద్ధి. ఈగలు మరియు కీటకాలు నిద్రలేమికి కారణం. అమేజాన్ నది అనేకరకాల చేపలకు నిలయంగా ఉంది. వేటిలో స్పింగ్‌రే, ఎలక్ట్రిక్ ఫిష్ మరియఉు పిరాన్హా ప్రపంచంలోని అత్యంత ప్రమాదకరమైన చేప) ఉన్నాయి. నదుల్లో కూడా మొసళ్ళు ఉంటాయి.

NOT TO BE REPUBLISHED @KVS

లామా

జాగ్వార్

కాండర్

అనకొండ

అల్పాక

ప్యూమా

తాబేలు

పిరాన్హ చేప

ర్హియా

వ్యవసాయం మరియు పశువుల పెంపకం:

దక్షిణ అమెరికాలో వ్యవసాయ భూమి చాలా తక్కువగా ఉంది. ఇది కేవలం 10 శాతం భూమిలో పంటగా సాగవుతుంది. అత్యంత ముఖ్యమైన వ్యవసాయ ప్రాంతాలు అర్జెంటీనా మరియు ఉరుగ్వే యొక్క పంపాస్, బ్రెజిల్ యొక్క ఎత్తైన ప్రాంతాలలోని భాగాలు మరియు మధ్య మొతి యొక్క తూర్పు తీరం. దక్షిణ అమెరికాలో అత్యంత ముఖ్యమైన పంటలు యొక్కజొన్న, గోధుమలు, వరి, కాఫీ, పత్తి, చెరకు.

మొక్కజొన్న దక్షిణ అమెరికాలో దేశీయ పంట మరియు వెచ్చని ఉష్ణమండలం లో అత్యంత ముఖ్యమైన ఆహారపంట. అర్జెంటినా మరియు చీలీలోని సమశీతోష్ణ ఉష్ణమండళల ప్రాంతాలలో గోధుమలు పండిస్తారు. అర్జింటీనా నుంచి కూడా గోధుములు ఎగుమతి అవుతాయి. ఆండీస్‌లోని విస్తారమైన ప్రాంతాల్లో బంగాళాదుం పలు పండిస్తారు. బ్రెజిల్ తీరం వెంబడి వరి పండిస్తారు.

బ్రెజిల్‌ను ''వర్డల్స్ కాఫీ కప్'' అంటారు. ఆఫ్రికాలో గల ఇథియోపియా 'కాఫీ' ప్రదేశము కాఫీ పంటకు మూలమైనది. దీనిని 'కాఫా'లేక కాఫీ అంటారు. బ్రెజిల్‌లో వేలాది కాఫీ తోటలు ఉన్నాయి. మరియు రియోడి జనైరోను ''ప్రపంచ కాఫీ పోర్ట్'' అని పిలుస్తారు.

దక్షిణ అమెరికా కాఫీ మరియు కోకోవంటి ఆహారేతర పంటల యొక్క ప్రధాన ఉత్పత్తిదారు. బ్రెజిల్ ప్రపంచంలోనే అత్యధిక కాఫీని ఉత్పత్తి చేస్తుంది. కొలంబియా మరియు ఈక్వెడార్ కూడా ప్రధానంగా కాఫీని ఉత్పత్తి చేస్తాయి. బ్రెజిల్ తీరంలో పెద్ద మొత్తంలో కో కో ఉత్పత్తి అవుతుంది.

© SCERT NOT TO BE REPUBLISHED

కాఫీ తోట

చెరకు

ఆండీస్ యొక్క పొడి వాలు ప్రదేశాల్లో పత్తిని పండిస్తారు. ఇతర దేశాలకు ఎగుమతి చెస్తారు. దక్షిణ అమెరికా అధికంగా చెరుకును ఉత్పత్తి చేస్తుంది. బ్రెజిల్ చెరకు ఉత్పత్తి చేసే ప్రముఖ దేశం, ఇది ప్రపంచంలో అధికంగా ఉత్పత్తి చేసే రెండవ పెద్ద దేశం.

పంపాక్ పచ్చిక బయళ్ళు జంతువుల పెంపకానికి అనువైనవి. జంతువుల పెంపకం ముఖ్యంగా గుర్రాలు పందులు గొర్రెలు మరియు ఆవులు. అటైం పైనా ఒకప్పుడు ప్రపంచంలో అత్యధికంగా గొడ్డు మాంసం ఎగుమతి చేసేదేశం. పంపాలు ఉత్తమ గడ్డిప్రాంతాలు పశువులను పెంచడానికి దట్టమైన ఆ పచ్చని రంగుగల ప్రాంతాలు పాల ఉత్పతి ఇచ్చే ప్రాణులను పెంచడానికి వినియోగించబడింది. అలాగే తక్కువ ప్రమాణంలో మేతగల పెటగోనియా మైదానాలు మరియు పర్వతాలు గొర్రెల పెంపకానికి కేటాయించబడింది. గౌశోస్ పశుపాలన చేసేవారు.

గొర్రెల పెంపకం

పశువుల పెంపకం

NOT TO BE REPUBLISHED

చేపలు పట్టెడి ఉత్తమ ప్రాంతాలు పసిఫిక్ మహాసముద్ర తీరంలో ఉన్నాయి. పెరూ చిలీ దేశాల తీర ప్రాంతాలు అత్యంత ముఖ్యమైన మత్స్య కేంద్రాలను కలిగి ఉన్నాయి. అయితే చాలా ప్రమాణం ఇక్కడి చేపలను ఆహారాని కంటే ఎక్కవగా పారిశ్రామి అవసరాలకు ఉపయోగిస్తున్నారు. టిటికాక సరస్సు అమెజాన్ నదులు ముఖ్యమైన మంచినీటిని చేపలపెంపకం.

చేపల పెంపకం

జనాభా

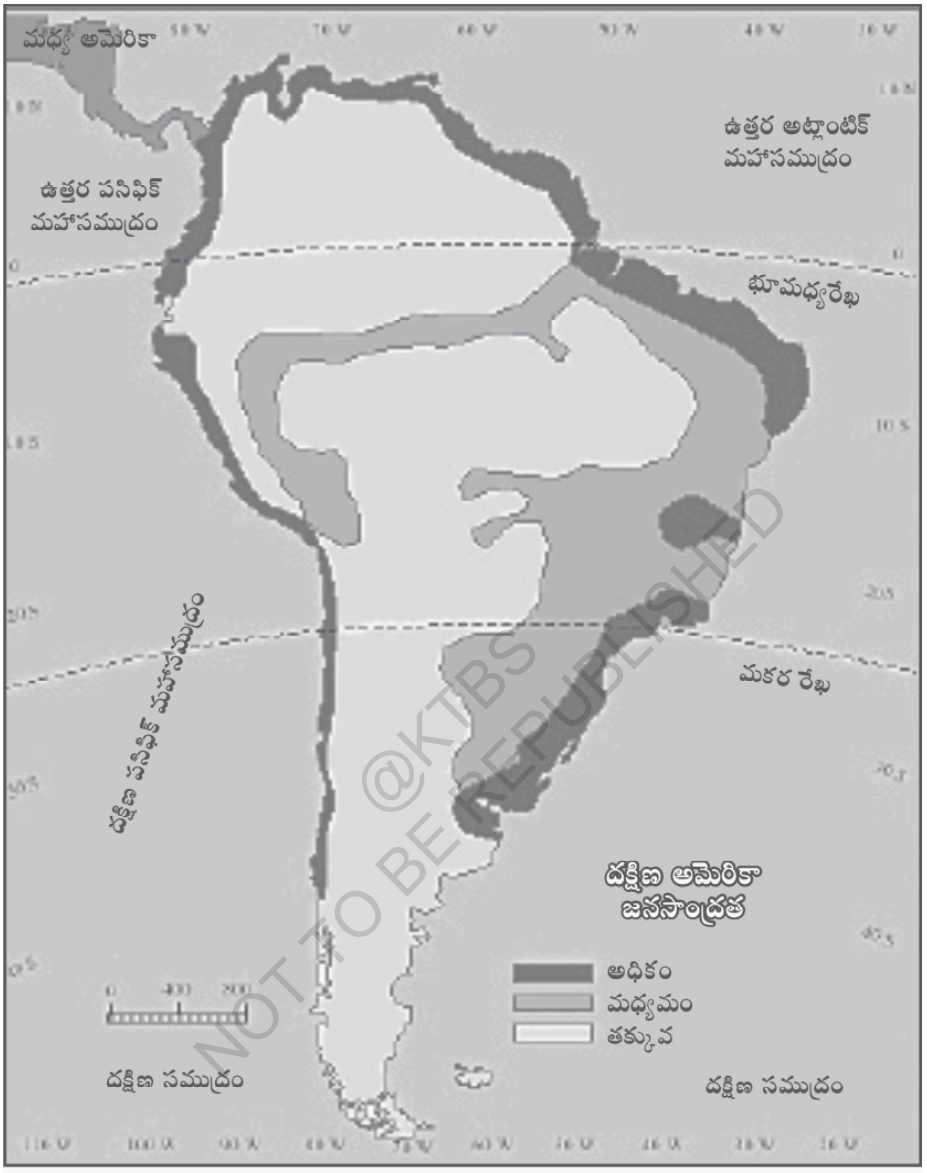
దక్షిణ అమెరికా నివాసిలో మిశ్రమ జాతి సమూహాలకకు చెందినవారు. యురోపియన్లు బంగారానికై వచ్చి తోటల పెంపకంలో స్థిరపడ్డారు. వీరు ఇక్కడి తోటలలో పని చేయడానికి ఆఫ్రికానుంచి బానిసలను తీసుకొచ్చారు. ఈ సమూహాల మధ్య వివాహాలు మిశ్రమ జాతిని సృష్టించాయి. దక్షిణ అమెరికాలో మూడు ప్రధాన జాతులున్నాయి.

ప్రపంచ సరాసరి నగరీకరణ 47% అందులో అత్యంత నగరీకరణ ప్రమాణం 80% దక్షిణ అమెరికా కలిగి ఉంది. అత్యధిక నగర జన సంఖ్య ఉరుగ్వేలో (93%) కనిష్ట నగర జనసంఖ్య గయానాలో (36%) ఉంది.

అమెజాన్ మరియు ఆండిస్ పర్వతాలు అటకామా ఎడారులు మరియు పెటగొనియా వంటి దట్టమైన అడవులు చాలా తక్కువ జనాభాతో ఉన్నాయి. అధిక జన సాంద్రతగల నగరాలు బూనస్ ఐరిస్, రి యూడి జనైరో, సావోపాలో మొదలైన నగరాలు.

దక్షిణ అమెరికా ఖండంలో చాలా మంది ప్రజలు ప్రధానంగా తీర ప్రాంతాలలో నివసిస్తున్నారు. ఖండ మధ్య ప్రాంతంలో తక్కువ జనాభ ఉంది. ఈ ఖండాన్ని ''టొళ్ళు భూమి'' (బొల్లు భూమి) అని పిలుస్తారు.

@KSEBS NOT TO BE REPUBLISHED

@KIBS NOT TO BE REPUBLISHED

దక్షిణ అమెరికాజన సాంద్రత

ప్రపంచంలో అత్యధిక జనన రేటు దక్షిణ అమెరికాలో ఉంది. (21/1000) నమోదుచేయబడింది. కానీ మరణాల రేటు ప్రపంచ. (9/1000) సగటుకంటే (6/1000) తక్కువగా ఉంది. కావున దక్షిణ అమెరికాలో సహజ జనాభ పెరుగుదల రేటు ప్రపంచ సరాసరి కంటే ఎక్కువుగా ఉంది.

కొత్త పదాలు: లాటిన్ ఆమెరికా, రెడ్ ఇండియాన్స్, ఆండీస్, అగ్ని యుంగుర, ఈక్వెడార్, గయాన, ఓరినోకో, అమెజాన్, లెప్లాట్, గ్రాన్ చాకో, గాలపగోస్, హార్న్స్, పారాన్న, పరాగ్వే, ఉరుగ్వే, టిటికాక, ఉష్ణోదక, శీతోదక, సెల్యాస్, లాటెక్స్, కాంపాస్, పంపాస్, పిరున్వ, గౌశోస్, పటగోనియా, అటకామా.

అభ్యాసాలు

I. కింది ఖాళీలను సరైన పదాలతో పూరించండి.

1. దక్షిణ అమెరికా ఖండం యొక్క స్థానికులను _____ అని పిలుస్తారు.
2. దక్షిణ అమెరికా యొక్క అత్యంత పెద్ద దేశం _____
3. దక్షిణ అమెరికాలో కనబడు ప్రపంచపు చాలా ఎత్తైన జలపాతం _____
4. ప్రపంచంలోనే ఎత్తైన సరోవరం _____
5. దక్షిణ అమెరికాలో కనబడు పచ్చిక బయళ్ళు _____

II. కింది ప్రశ్నలకు లేదా మూడు వాక్యాలలో సమాధానాలు రాయండి.

6. దక్షిణ అమెరికా యొక్క ఉనికి మరియు వైశాల్యాలు పేర్కొనండి.
7. దక్షిణ అమెరికాలో ప్రధాన పచ్చిక బయళ్ళు గురించి తెల్పండి.
8. దక్షిణ అమెరికాలోని అత్యంత ముఖ్యమైన వృక్ష జాలం మరియు వన్యజీవుల పేర్లు తెల్పండి.
9. దక్షిణ అమెరికాలో అత్యంత జనసాంద్రత కలిగిన ప్రముఖ నగరాల పేర్లు తెల్పండి.

కార్యాచరణాలు:

- దక్షిణ అమెరికా ఖండం బాహ్యరేఖ అట్లాస్ పుస్తక సహాయంతో దేశాలు వాటి రాజధానులు ప్రముఖ పర్వతాలు.
- నదులు సరోవరాలు మరియు గడ్డి మైదానాలను గుర్తించి పట్టీచేయండి.
- దక్షిణ అమెరికాలో కనిపించే ప్రముఖ మొక్కలు ప్రాణులు మరియు పక్షులను పట్టి చేసి వాటి చిత్రాలను సంగ్రహించండి.

©KTBS NOT TO BE REPUBLISHED